

BUSKSKVETTEN

2013 * 29. årgang

STJERTMEIS

**Organ for Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Buskerud**

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Jens Erik Nygård
Brinken 19
3426 GULLAUG
Epost : jenygard@online.no

Stoff til Buskskvetten sendes fortrinnsvis direkte til redaktøren. Manuskripter leveres via epost. Stoff med ferdig layout kan med fordel leveres som pdf-fil. Buskskvetten blir utgitt som nett-tidsskrift. Etter årets slutt blir det produsert en PDF-fil med forside og innholdsfortegnelse.

Medlemskap :

Man blir medlem av gjennom Birdlife Norge. Fylkesavdelingen dekker inntil videre tidligere Buskerud fylke, og er ansvarlig for saker av felles interesse for lokallagene i fylket. Nye medlemmer får tilknytning til fylkesavdeling etter hvor de bor.

Stjertmeisen på forsiden ble fotografert i Lier i februar 2013.
Gråfluesnapperen på baksiden ble fotografert i Lier i mai 2013.
Begge bilder ble tatt av Jens Erik Nygård.

Innhold :

Side 4	Piplerker og erler i Buskerud.	Steinar Stueflotten
Side 12	Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2012	Jens Erik Nygård
Side 27	Fugler i Buskerud. Artsliste for fylke og kommuner	Steinar Stueflotten
Side 37	Jaktfalk i Buskerud. Rapport fra kartleggingsarbeid i 2012	Lars Egil Furuseth og Per Furuseth
Side 52	Sjeldne fugler i Buskerud 2012. Rapport fra LRSK i Buskerud	Steinar Stueflotten
Side 79	Fugler i Øvre Eiker 2012	Anders Hals og Steinar Stueflotten
Side 110	Horndykker (<i>Podiceps auritus</i>) i Buskerud 2013	Torgrim Breiehagen og Per Furuseth
Side 122	Styrets årsberetning for NOF avd. Buskerud 2012	Egil Mikalsen

BILLEDGALLERI

Vinner i august. Fjellerke, Hol.
Foto: Jostein Myre

Vinner i oktober. Lavskrike, Sigdal.
Foto: Michael Wam Hansson

Vinner i juni. Busksanger, Buskerud.
Foto: Kendt Myrmo

Vinner i februar og Årets bilde.
Skjeggmeis, Lier. Foto: Jostein Myre

Piplerker og erler i Buskerud

Steinar Stueflotten, Damenga 19, 3032 Drammen, e-post: steinarstue@c2i.net

Familieene piplerker og erler omfatter til sammen sju arter i Buskerud, derav fire piplerkearter og tre erlearter. Trepiplerke, heipiplerke og linerle er blant våre vanligste og mest utbredte fuglearter. Også gulerle er relativt vanlig i deler av fylket, mens vintererle og skjærpiplerke er mer fåtallige arter. Lappiplerke er kun en sjelden trekkgjest i fylket. Andre sjeldne piplerkearter er ikke med sikkerhet observert i Buskerud. Blant erlene er det observert tre underarter: sårle, sørlig gulerle og svartryggerle i tillegg til nominatunderarten vanlig linerle. Alle disse artene er trekkfugler, men det hender at enkeltindivider av både skjærpiplerke, vintererle og linerle kan observeres en sjelden gang om vinteren. Denne beskrivelsen er basert på kunnskapen som LRSK for tiden har om disse artenes forekomst i Buskerud.

Trepiplerke *Anthus trivialis*

Trepiplerka har en vid trans-palearktisk utbredelse som strekker seg fra Europa i vest gjennom Russland og Sentral-Asia til Øst-Sibir. I Norge hekker trepiplerka i skogsområder over hele landet fra Lindesnes i sør til Pasvik i nord, og fra lavlandet på kysten og helt opp i fjellbjørkeskogen. Den norske hekkebestanden teller trolig over 1 million par. Trekkfugl som overvintret i Afrika.

Trepiplerke Vats, Ål 12.6.2009. Foto: A.W.Clarke

Forekomst i Buskerud

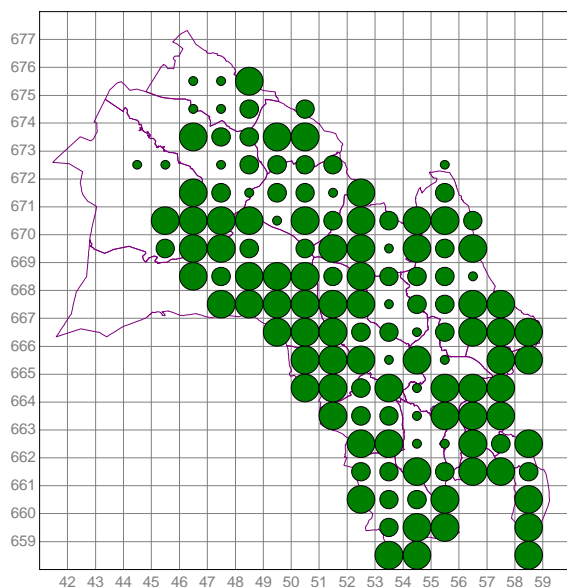
Status: Vanlig hekkefugl i ulike skogtyper fra lavlandet og opp i fjellbjørkeskogen der den møter sin nære slektning, heipiplerka. Trekkfugl som ankommer hekkeplassene i mai og trekker sørover igjen i løpet av august-september, blir sjelden sett i større flokker på trekket.

Bestand: Trepiplerka er en vanlig og til dels tallrik art i skogtraktene i hele fylket. Synes å foretrekke litt åpen blandingsskog, men fins både i ren barskog (både gran og furu) og i ren løvskog. Typisk bestandstetthet ligger på 2-20 par/km² med lavest tetthet i fjellbjørkeskogen. Totalt i Buskerud hekker det trolig mellom 25 000 – 50 000 par.

Vårtrekk: Trepiplerka ankommer Buskerud i månedsskiftet april/mai og vårtrekket pågår utover i mai. Gjennomsnittlig ankomstdato til de sørlige delene av fylket: 30.4. ± 7 dager (33 år), tidligst Fiskumvannet, Øvre Eiker 18.4.2005 (J.T.Bollerud mfl.). Ankommer nordfylket ca. en uke seinere, gjennomsnittlig ankomstdato til Ål: 7.5. ± 7 dager (11 år), tidligst Fetjastølsdalen, Ål 24.4.2004 (T.Breiehagen). I motsetning til mange andre trekkfugler, synes ikke denne Afrika-trekkeren å ankomme vesentlig tidligere nå enn for 20-30 år siden. Det er i denne sammenheng interessant å notere at gjennomsnittlig ankomst til Drammen i perioden 1929-1952 også var 30.4. (11 år) (Haftorn 1971). Arten synes å ankomme på bred front direkte til hekkeplassene i skogtraktene og sees nesten aldri i større flokker på vårtrekket.

Høsttrekk: Trepiplerka trekker sørover igjen fra medio august til ut september. Siste observasjon i gjennomsnitt: 22.9. ± 14 dager (25 år), seinest Fiskumvannet 23.10.2005 (J.T.Bollerud), men er sjelden å se i oktober. Normalt fåtallig også på høsttrekket, og det observeres sjelden mer enn 10-20 ind sammen. Et uvanlig stort trekk gikk forbi Furua ved Fiskumvannet medio august 1986: 200-300 ind passerte 14.8.1986 og ca. 200 ind 16.8.1986 (A.Hals). Ca. 200 ind ble også sett på trekk samme sted 6.9.1987 (A.Hals).

Trepiplerke

Oppdatert utbredelseskart for trepiplerke.
Prikkstørrelse iht. hekketkoder i Atlas-prosjektet.

Heiplierke *Anthus pratensis*

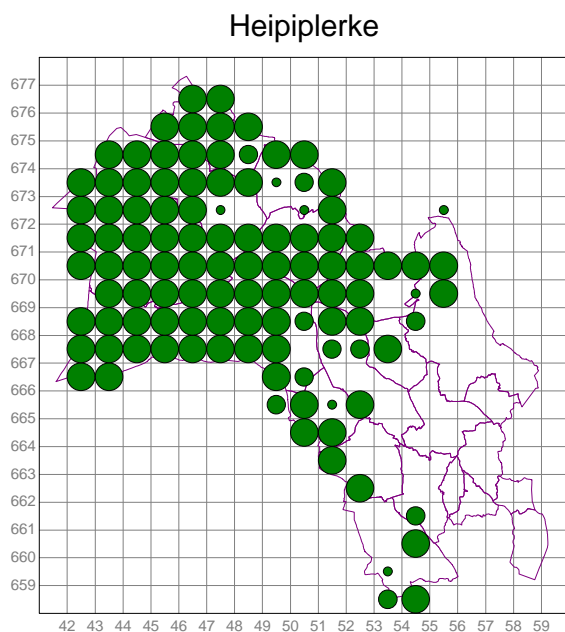
Heiplierka hekker i store deler av Nord-Europa og videre østover gjennom Russland og Sibir til elva Ob i NV-Sibir (Asia). Arten fins også på Island og SØ-Grønland. Heiplierka er den vanligste og mest tallrike hekkefuglen i fjellet i Norge. Den forekommer også vanlig i åpent landskap langs kysten og mer spredt på myrområder i lavlandet, men mangler som hekkefugl i de mest intensivt drevne jordbruksområdene på Østlandet. Den norske hekkebestanden teller trolig flere millioner par. Trekkfugl som overvintrer i Vest- og Sørvest-Europa.

Heiplierke Tuva, Hol 14.7.2012. Foto: J.Myre.

Forekomst i Buskerud

Status: Vanlig og tallrik hekkefugl i åpent fjell-landskap i hele Buskerud og fåtallig hekkefugl på enkelte myrområder i lavlandet. Ellers vanlig og tallrik på åpen kulturmark i lavlandet på vår- og høsttrekket.

Oppdatert utbredelseskart for heiplierke.
Prikkstørrelse iht. hekketkoder i Atlas-prosjektet.

Bestand: Heiplierka er sammen med løvsanger og bokfink blant Norges vanligste og mest tallrike fuglearter. I fjellet er den en dominerende art som vi finner over alt på åpne fjellvidder med ris- og lynghei fra lavalpin sone til opp i mer vegetasjonsfattige områder i mellomalpin sone. Heiplierka hekker vanlig opp til 1200-1400 moh, men kan påtreffes betydelig høyere enn dette. Arten er bl.a. sett på Folaskardsnuten i 1800-1900 meters høyde på toppen av Hallingskarvet, Hol. Typisk bestandstetthet ligger trolig på 10-50 par/km² på lyng- og grashei i alpine soner. Total bestand i Buskerud er trolig på mellom 100 000 – 200 000 par.

Vårtrekk: Heiplierka ankommer normalt Buskerud primo april, gjennomsnittlig ankomstdato til de sørlige delene av fylket: 4.4. ± 10 dager (37 år), tidligst 8 ind Gilhus, Lier 9.3.2007 (C.Mikalsen og E.Mikalsen). Ankommer nordfylket vel en uke seinere enn til lavlandet i sør, gjennomsnittlig ankomstdato til Ål og Hol: 14.4. ± 11 dager (25 år), tidligst sett ved Nygardsvatnet, Hol (1010 moh) 24.3.2005 (S.E.Ringen). Vårtrekket er på topp i månedsskiftet april/mai når hekkeplassene i fjellet begynner å bli snøfrie. Trekket fortsetter til ut i midten av mai. Arten viser som flere andre Europatrekkere, en tendens til å ankomme stadig tidligere om våren. Ankommer således nå en uke tidligere enn for 30 år siden. Gjennomsnittlig ankomstdato på 2000-tallet er: 28.3. mot 6.4. på 1970/1980-tallet. Gjennomsnittlig ankomst til Drammen i perioden 1944-1951: 26.4. (Haftorn 1971). Sees ofte i flokker på 20-50 ind på trekket om våren, av og til i flokker på opptil 100-200 ind - for eksempel 200 ind på trekk Linnestranda, Lier 30.4.1978 (J.E.Nygård) og 200+ ind Fiskumvannet, Øvre Eiker 21.4.1998 (J.L.Hals).

Heiplierke Jensvoll, Lier 14.9.2012.
Foto: J-E.Nyhuus.

Høsttrekk: Heiplierka er også en vanlig art på høsttrekket i store deler av fylket. Trekket kan starte allerede medio august, men hovedtrekket pågår fra september til medio oktober. Siste observasjon i gjennomsnitt: 27.10. ± 12 dager (30 år), seinest en liten flokk på Østnestangen, Hurum 26.11.2006 (J.L.Hals). Selv om arten er sjelden å se i november, kan enkelte individer en sjelden gang sees så seint som i desember (se vinter-

observasjoner). Flokker på opptil 50-200 ind er vanlig å se på høsttrekket i september til begynnelsen av oktober, for eksempel 280 ind Svensedammen, Drammen 9.10.1993 (S.Stueflotten), 200+ ind Fiskumvannet 14.9.2008 (J.L.Hals), 200 ind Bønsnes, Hole 20.9.2009 (J.L.Hals) og 200 ind ptSØ Fetjastølsdalen, Ål 3.9.2011 (T.Breiehagen), maks ca. 700 ind Flesaker, Øvre Eiker 17.9.2006 (J.L.Hals).

Vinter: Heiplierka forlater landet om vinteren, men noen individer kan overvintre langs kysten av Sør-Norge (Svorkmo-Lundberg mfl. 2006). Antallet avhenger av vinterklimaet. I Buskerud er vinterfunn meget sjeldne. Bare to funn er kjent:

- 1 ind på Østnestangen, Hurum 19.12.1999 (J.L.Hals).
- ca. 100 ind på Hals, Øvre Eiker 7.12.2006 (A.Hals). Førjulsvinteren dette året var uvanlig mild.

Lappiplierke *Anthus cervinus*

Lappiplierka hekker i et belte fra nordlige deler av Fennoskandia over Kolahalvøya og videre østover gjennom arktiske deler av Russland og Sibir helt til Beringstredet. I Norge hekker lappiplierka spredt i Finnmark og er også påvist hekkende i østlige deler av Troms. Den norske bestanden er anslått til 5 000 – 20 000 par. Trekkfugl som overvintre i Afrika og som sees fåtallig på trekket i Sør-Norge, men sjelden på vårtrekket. Arten blir ofte oversett eller forvekslet med trepiplierke/heiplierke. Kjennskap til artens fluktyd kan være avgjørende for å oppdage denne sjeldne piplierka i Buskerud.

Forekomst i Buskerud

Status: Meget sjelden og tilfeldig trekkgjest vår (mai) og høst (september).

Godkjente funn (6/6):

- 1981 RINGERIKE: 1 ind Averøya, Nordfjorden 4.5. (Anders Hals).
RINGERIKE: 1 ind Averøya, Nordfjorden 19.9. (Øystein Pettersen)
- 1982 RINGERIKE: 1 ind Averøya, Nordfjorden 21.5. (Øystein Pettersen, mfl.)
- 2000 HOLE: 1 ind Gomnes 30.8. (Vegard Bunes)
- 2003 RINGERIKE: 1 ind Brekkebygda 11.9. (Bjørn Olav Tveit)
- 2005 RINGERIKE: 1 ind Nøkleby 10.9. (Geir Fjørtoft Karlsen)

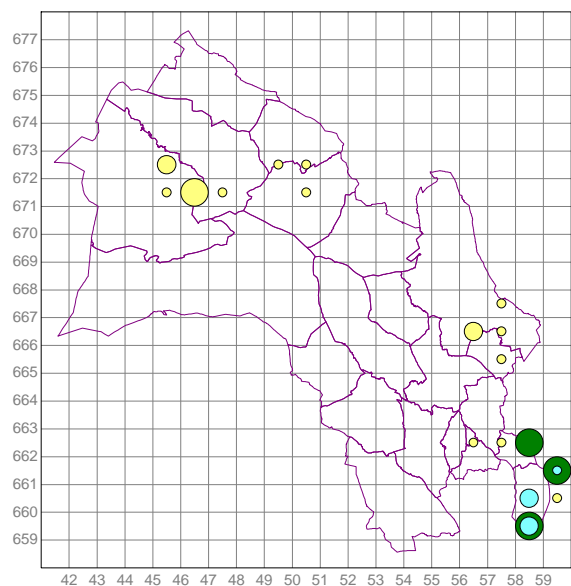
Skjærpiplierke *Anthus petrosus*

Skjærpiplierka hekker langs kystene av Nord-Europa fra NV-Frankrike i sør, De britiske øyer, Skandinavia og videre østover langs Kolahalvøya og et stykke inn i N-Russland. Skjærpiplierka skiller seg bare i liten grad fra den nærstående arten vannpiplierke som hekker i fjellstrøk lenger sør i Europa. I Norge er skjærpiplierka utbredt langs hele kysten fra skjærgården i Østfold og helt nord til Finnmark, men mangler i indre fjordstrøk på Vestlandet. Den norske hekkebestanden er anslått til 50 000 – 200 000 par. Trekkfugl som overvintre langs kystene i NV-Europa og kan også overvintre fåtallig langs kysten av Sør-Norge.

Forekomst i Buskerud

Status: Fåtallig og heller sjelden hekkefugl langs skjærgården i Røyken og Hurum. Fåtallig på trekket både vår og høst, sjelden om vinteren. Litt overraskende er det kanskje at skjærpiplierka om våren relativt ofte blir observert på trekket i innlandet, endatil helt oppe i øvre deler av Hallingdal. Dette er trolig fugler som er på vei over fjellet til hekkeplassene ute på kysten. Om høsten derimot, blir arten nesten utelukkende observert langs skjærgården lengst sør i fylket.

Skjærpiplierke

Oppdatert utbredelseskart for skjærpiplierke. Mørkegrønne prikker – hekkekode etter Atlas-prosjektet. Gule prikker – trekkobservasjoner (små prikker 1-2 funn, mellomstore prikker 3-5 funn, store prikker >5 funn). Blå prikker – vinterobservasjoner.

Bestand: Skjærpiplierka hekker sporadisk i skjærgården langs Hurumlandet. Den er bl.a. påvist hekkende på Høvikskjæra (1974-1975) og Sundbyholmene (1974-1976) i Røyken, og på Storskjær (1976) og Tofteholmen (1982) i Hurum, men neppe med mer enn 1-3 par til sammen i Buskerud. Arten er ikke påvist hekkende i fylket i seinere år.

Vårtrekk: Skjærpiplerka ankommer normalt Buskerud i månedsskiftet mars-april. Gjennomsnittlig ankomstdato: 31.3. ± 10 dager (17 år), tidligst 1 ind Hovesenga ved Hønefoss, Ringerike 17.3.1998 (B.H.Larsen). Faktisk er et flertall av de tidligste vårfunnene gjort i innlandet, ikke langs kysten som vi kanskje skulle forvente, og mange av disse observasjonene er som nevnt, gjort helt oppe i øvre Hallingdal. Gjennomsnittlig førsteobservasjon ved Strandafjorden i Ål: 31.3. ± 11 dager (8 år), tidligst 1 ind 19.3.2010 (T.Breiehagen), og arten er regelmessig å se på vårtrekket flere steder oppover i Hallingdal (Nesbyen, Gol og Ål). Sees normalt bare fåtallig på vårtrekket med kun 1-2 ind sammen, maks 10 ind i Ål 31.3.1968 derav 2 ind som ble ringmerket (L.O.Odden) og 10 ind på trekk Nesbyen, Nes 15.4.1978 (G.E.Roe).

Skjærpiplerke Tofte, Hurum 5.11.2012.
Foto: E.Gates

Høsttrekk: Om høsten sees skjærpiplerka fåtallig langs skjærgården i Røyken og Hurum fra medio september til et godt stykke ut i november. Som på vårtrekket, er arten bare fåtallig å se på høsttrekket med bare 1-5 ind sammen, maks. 10 ind på Ramvikholmen, Hurum 19.10.2005 (M.Klann). Vi kjenner bare til to innlandsfunn om høsten: 1 ind Averøya, Nordfjorden, Ringerike 18.9.1981 (Averøya feltstasjon) og 1 ind Langmyrdammen, Konnerud, Drammen 19.9.1993 (T.Svorkmo-Lundberg).

Vinter: Skjærpiplerka kan også observeres en sjelden gang om vinteren i Buskerud, dersom vinteren ikke er for kald. Følgende vinterfunn er kjent, alle gjort i Hurum kommune:

- 1 ind Østnestangen 17.12.1998 (J.L.Hals, L.T.Poppe)
- 1 ind Østnestangen 19.12.1999 (J.L.Hals)
- 1 ind Tofte 23.2.2001 (E.Gates)
- 2 ind Tofte 8.12.2004 (E.Gates)
- 2 ind Tofte 7.1.2005 (E.Gates)
- 1 ind Tofte 8.1.2006 (E.Gates, J.Mjåland)
- 1 ind Østnestangen 28.12.2007 (K-Å.Bergerud)
- 1 ind Haraldstangen 23.2.2008 (T.Bøhler)
- 1 ind Tofte 20.12.2008 (T.Bøhler)
- 1 ind Slottet, Drøbaksundet 2.12.2011 (E.Gates)

Gulerle *Motacilla flava*

Gulerla har en vid utbredelse i store deler av den Palearktiske regionen, samt i vestlige deler av Alaska. Arten har stor variasjon mht. utseende med mange underarter innen sitt vidstrakte utbredelsesområde. I Norge forekommer primært følgende tre underarter: såerle, sørlig gulerle og engelsk gulerle. Såerla *Motacilla flava thunbergi* er den langt vanligste av disse underartene, både hva gjelder utbredelse og bestandsstørrelse. Den hekker vanlig i høyereliggende områder i nordboreal sone, men fins også spredt i lavlandet på Østlandet og i Trøndelag. Arten mangler på store deler av Vestlandet. Den norske bestanden er anslått til 100 000 – 500 000 par. Trekkfugl som overvintrer i Afrika sør for Sahara. I motsetning til såerla er underarten sørlig gulerle en kystnær art som hekker spredt i åpent kulturlandskap og ved næringsrike våtmarker langs kysten fra Østfold til Rogaland.

Forekomst i Buskerud

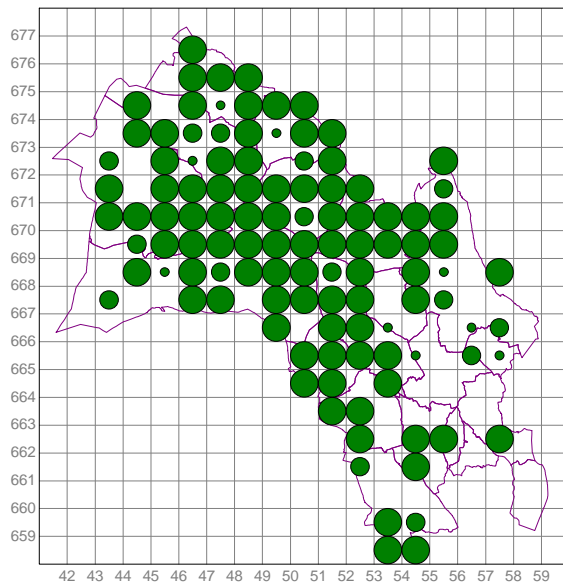
Status: Såerla er en vanlig hekkefugl i åpent, høyereliggende landskap opp til tregrensa i midtre og nordlige deler av Buskerud, mer fåtallig og spredt i lavlandet. Underarten sørlig gulerle forekommer bare sjeldent og sporadisk på vårtrekket i sørlige deler av fylket. Underarten engelsk gulerle er ikke med sikkerhet påvist i Buskerud. Ellers opptrer gulerla vanlig og til dels tallrikt på trekket i kulturlandskap og ved våtmarker i lavlandet vår og høst.

Såerle ♂ Skurdalen, Hol 12.6.2009. Foto: J.Myre.

Bestand: Såerla hekker vanlig på grasmyr og fuktmark i seterregionen i nordboreal sone i midtre og nordlige deler av fylket, mer fåtallig og spredt i lavalpin sone opp til 1000-1100 moh, høyest 1 ind 1200 moh på Reine i Lauvdalen, Ål 20.6.2010 (B.Kyrkjedelen). Hekker også enkelte steder på skogsmyr og fukteng i lavlandet. Typisk bestandstetthet ligger trolig på 1-5 par/km², og bestanden teller trolig mellom 5 000 – 10 000 par.

Gulerle (såerle)

Oppdatert utbredelseskart for såerle.
Prikkstørrelse iht. hekketkoder i Atlas-prosjektet.

Såerle ♀ Skurdalen, Hol 8.7.2012. Foto: J.Myre.

Vårtrekk: Gulerla kan opptre til dels tallrikt på vårtrekket i mai, ofte i småflokker på 10-20 ind, men sjelden mer enn 50 ind sammen, maks. ca. 70 ind Fiskumvannet, Øvre Eiker 14.5.1997 (P.Ø. Klunderud). Gjennomsnittlig ankomstdato til Buskerud: 5.5. ± 8 dager (35 år), tidligst 2 ind Sagvollkroken, Kongsberg 13.4.2007 (O.Såtvedt) og 2 ind Efteløt, Kongsberg 15.4.2003 (F.T. Brandbu), men er ellers meget sjelden å se så tidlig som i slutten av april. Ankommer vel en uke seinere til nordfylket, gjennomsnittlig ankomstdato til øvre Hallingdal (Ål og Hol): 15.5. ± 6 dager (10 år), tidligst 1 ind Geilo, Hol 6.5.2011 (S. Gauteplass).

Høsttrekk: Gulerla er også vanlig og til dels tallrik på høsttrekket spesielt i lavlandet i sørfylket. Høsttrekket i Buskerud er relativt konsentrert. Det starter medio august og varer til primo september. Siste observasjon i gjennomsnitt: 7.9. ± 11 dager (29 år), men er meget sjelden å se etter 15.9., seinest Averøya, Nordfjorden, Ringerike 7.10.1976 (Averøya feltstasjon) og 1 juv Fiskumvannet

4.10.1998 (J.L.Hals). De fleste observasjoner om høsten blir gjort på Fiskumvannet og Linnestranda. Sees da ofte i flokker på 10-30 ind i siste halvdel av august, men sjelden > 50 ind, maks. 500 ind Fiskumvannet 22.8.1999 (J.L.Hals), 300 ind 17.8.1995 og 150 ind 16.8.2006 (J.L.Hals), også 115 ind fordelt på flere flokker på Linnestranda, Lier 28.8.2006 (J.E.Nygård).

Underarter: Av de fire underartene til gulerle som er påvist i Norge, er det bare såerle (*M.f.thunbergi*) og sørlig gulerle (*M.f.flava*) som med sikkerhet er observert i Buskerud. Den vanligste underarten såerle hekker til dels tallrikt i fylket og opptre vanlig på trekket vår og høst. Underarten sørlig gulerle er sjelden og er bare observert sporadisk noen få ganger på vårtrekket i mai bl.a. ved Fiskumvannet. Det er rapportert flere funn av denne underarten, men bare noen få av disse er dokumentert og godkjent av LRSK:

- 1 ad Fiskumvannet mai 1969 (NO09551, skinn i Naturhistorisk museum, Oslo)
- 1 hann Rud, Flå 6.6.1977 (O.Rygh, D.Langfjæran)
- 1 hann Fiskumvannet 11.5.1997 (B.T.Bollerud, J.L.Hals mfl.)
- 1 hann Fiskumvannet 13.5.-9.6.1999 (J.T.Bollerud, J.L.Hals mfl.)
- 1 hunn Fiskumvannet 17.5.2002 (J.L.Hals, J.T.Bollerud)

Underartene til gulerla kan variere mye i utseende, noe som ofte gjør det vanskelig og til dels umulig å sikkert underartsbestemme fuglene i felt, spesielt gjelder det hunnfugler. Feilbestemmelser forekommer derfor ofte da hvit overøystripe ikke er ensbetydende med sørlig gulerle. De fleste godkjente og mulige funn av sørlig gulerle i Buskerud, er blitt gjort på vårtrekket medio mai. Underarten sørlig gulerle har hatt en tydelig tilbakegang i Norge (Gjershaug mfl. 1994)) og den er ikke med sikkerhet observert i Buskerud etter 2002. Det er også publisert et par eldre funn av den sjeldne underarten engelsk gulerle (*M.f.flavissima*) fra Fiskumvannet i mai 1968 og 1982, men ingen av disse er dokumentert og godkjent av LRSK.

Vintererle *Motacilla cinerea*

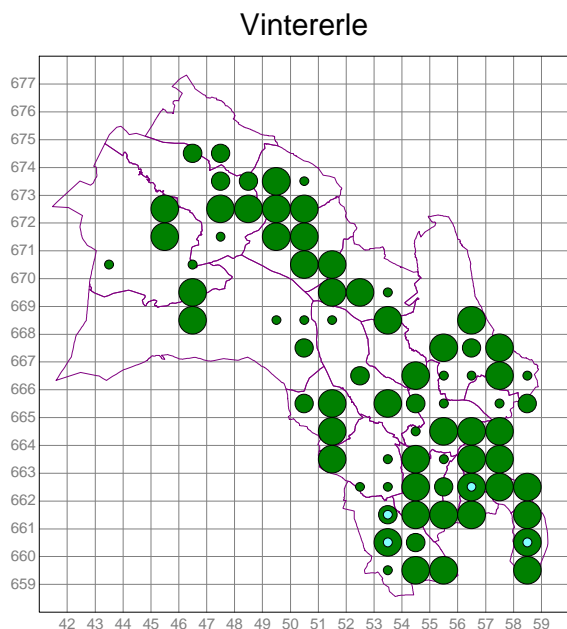
Vintererla hekker i store deler av Europa og Asia. I Europa strekker utbredelsesområdet seg nord til Sør-Norge og Sør-Sverige. I Norge er vintererla hekket fugl i lavereliggende strøk på Østlandet, mer spredt nord til Trøndelag. Den norske hekketbestanden er blitt anslått til 200-1000 par (Gjershaug m.fl. 1994), men dette er nå trolig for lavt. Vintererla økte i antall både i Sverige og Danmark på 1980- og 1990-tallet (Svensson m.fl. 1999). Det samme har nok også skjedd i Norge. Trekkfugl som overvintrer i Europa fra Danmark og Storbritannia i nord til Nord-Afrika i sør.

Vintererle Linnestranda, Lier 28.3.2009.
Foto: S.Stueflotten

Forekomst i Buskerud

Status: Vintererle er vanligst å finne i lavlandet i sørlige deler av Buskerud, hvor den hekker spredt opp til 400-500 moh. Videre fins den oppover i dal-førene i midt- og nordfylket, hvor det hekker flere par helt opp til 600-800 moh, høyeste hekkefunn er gjort 840 moh i Budøla, Geilo (P.Furuseth), men den er sett med flygedyktige unger helt oppe i ca. 940 moh i Sæterdalen, Hol 27.7.-1.8.2010 (T. Bjørnerud). Høyeste observasjon er gjort 990 moh på Fjellberg ved Haugastøl, Hol 6.6.2010 (A. Gauteplass). Arten sees fåtallig på trekket vår og høst.

Oppdatert utbredelseskart for vintererle. Prikkestørrelse iht. hekketkoder i Atlas-prosjektet. Små blå prikker – vinterfunn.

Bestand: Arten ble første gang påvist i Norge i 1874, og første funn i Buskerud ble gjort i Lier i 1960 (Haftorn 1971). Første hekkefunn i nordfylket ble gjort på Gol i 1975 (V.Ree). Etter det har arten økt i antall, mest markert på 1990-tallet. Etter det

synes bestanden å ha stabilisert seg. Buskerud ligger i den sentrale delen av artens hekkeområde på Østlandet, og fylket har trolig en betydelig del av den norske bestanden. Vintererle hekker spredt langs hurtigstrømmende småelver og bekker ofte på samme lokaliteter som fossekallen, og liker seg best der det er litt fossesprut og hvor det er stein og grus langs bekkeløpet og frodig løvskog langs kantene, gjerne litt skyggefullt. Demninger kan ofte by på gunstige lokaliteter, og arten trives like godt i bebyggelse som i øde skogstrakter. Vintererle er kjapp til å stikke seg vekk og er ofte nokså anonym på hekkeplassene. En kartlegging som ble utført i Buskerud i 2002 (Stueflotten 2002), viste at bestandstettheten kunne variere mye fra område til område, men med en gjennomsnittlig tetthet på ca. 5 par/100 km² for fylket som helhet, eller typisk 1-5 par/10 km langs aktuelle vassdrag. På bakgrunn av artens kjente utbredelse ble bestanden i 2002 beregnet til 310 ± 20 par for Buskerud. Arten etablerer seg på hekkeplassene i løpet av april og kan ha unger i reiret allerede i begynnelsen av mai. Utløyne kull sees gjerne allerede i slutten av mai i nedre deler av fylket. Vintererle legger ofte to kull i sesongen og kan derfor ha et nytt kull på vingene igjen i begynnelsen av juli. Arten påvirkes sterkt av strenge vintrer og bestanden kan da gå kraftig tilbake. Der skjønne bl.a. under de kalde vintrene vi hadde midt på 1980-tallet (Svensson m.fl. 1999) og på nytt vintrene 2010-2011.

Vårtrekk: De første vintererlene ankommer Buskerud i månedsskiftet mars/april. Gjennomsnittlig ankomstdato: 31.3. ± 10 dager (28 år), tidligst 1 ind Furua, Fiskumvannet, Øvre Eiker 16.03.90 (A.Hals). Normalt bare 1-2 ind sammen på vårtrekket, maks 7 ind Flesaker, Fiskumvannet 3.4.2006 (J.L.Hals).

Høsttrekk: Vintererle forlater Buskerud igjen fra september til medio oktober. Siste observasjonsdato i gjennomsnitt: 12.10. ± 20 dager (22 år). Observasjoner etter 15.10. er sjeldne, men enkelte individer kan av og til sees til langt ut i november.

Vinter: Til tross for navnet er ikke vintererle noen vanlig vinterfugl i Norge. Et fåtall individer kan imidlertid observeres langs kysten fra Østfold til Sunnhordland (Svorkmo-Lundberg mfl. 2006). Det er også gjort noen få vinterfunn i Buskerud:

- 1 ind Gomsrud, Kongsberg 1.12.2003 (B.R.Skullestad)
- 1 ind Saggrenda, Kongsberg 8.12.2006 (J.T.Bollerud)
- 1 ind Elveparken, Drammen 31.1.2006 (J.Gylder)
- 1 ind Tyrifjordsveien, Hole 3.1.2008 (J.Tøndel Fossum)
- 1 ind Ulvekula, Hurum 23.1.-9.2.2009 (P.Furuholt)

Linerle *Motacilla alba*

Linerla har en vid utbredelse i den palearktiske regionen og arten hekker vanlig i Europa og store deler av Asia. Nominatunderarten *M.a.alba* fins i det meste av Europa bortsett fra De britiske øyer hvor den mørkere underarten *M.a.yarrellii* – svartryggerle hekker. Linerla er en av de vanligste og mest utbredte artene i Norge, om enn ikke blant de mest tallrike av hekkefuglene våre. Den norske bestanden er anslått til 100 000 – 500 000 par. Trekkfugl som overvintrer i Sør-Europa og Nord-Afrika.

Linerle Linnestranda, Lier 30.8.2009.

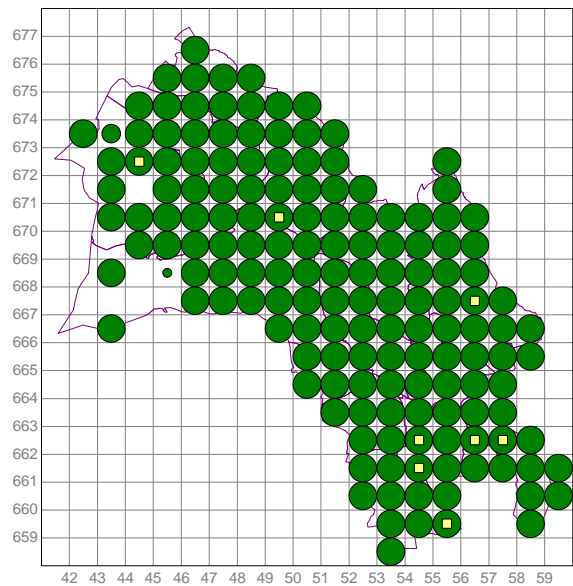
Foto: J.E.Nygård

Forekomst i Buskerud

Status: Linerla er en vanlig hekkefugl i hele Buskerud, med en utbredelse som strekker seg fra skjærgården i lavlandet til langt opp i fjellet der det fins setrer eller hytter. Arten er i stor grad knyttet til bygninger og annen menneskelig virksomhet og er således vanligst som hekkefugl i kulturlandskap og bebyggelse. Linerla er en av våre mest folkekjære fugler - en art som mange legger merke til når den returnerer til hjemlige trakter i begynnelsen av april. Sjelden vintergjest. Underarten svartryggerle blir en sjelden gang observert i Buskerud, spesielt på vårtrekket i april.

Bestand: Linerla er en vanlig hekkefugl i bebyggelse og langs elver, bekker og våtmarksområder i kulturlandskapet, mer spredt ved hytter, setrer og båthus i skogstrakter og oppe i fjellet, hekker jevnlig opp 1000-1100 moh, mer sjeldent til 1200-1250 moh, høyest 1290 moh på Lågaros, Nore og Uvdal 7.7.1985 (K.Johannessen mfl.). Arten er meget fleksibel mht. plassering av reiret så sant den finner et passende hulrom med overdekning, noe den ofte finner i menneskeskapte miljøer. Det er f.eks. ikke uvanlig å høre om linerler som har bygd reir inne i motorrommet på biler og andre kjøretøyer som har stått i ro en stund. Bestandstettheten ligger på typisk 1-10 par/km². Anslått bestand i Buskerud: 5 000 – 20 000 par.

Linerle

Oppdatert utbredelseskart for linerle. Prikkstørrelse iht. hekketider i Atlas-prosjektet. Små gule prikker – ruter med observasjoner av svarttryggerle.

Vårtrekk: Linerla er blant våre tidligst ankomne trekkfugler. Den ankommer allerede i månedsskiftet mars-april, ofte mens snøen fortsatt dekker marka. Endatil høyt til fjells kan en treffe på linerler i påsketider om været er fint. Gjennomsnittlig ankomstdato til Buskerud: 2.4. ± 7 dager (38 år), tidligst 1 ind Geilo, Hol 17.3.2012 (A.Gauteplass, mfl.), 1 ind Krokstadelva, Nedre Eiker 20.3.2010 (C.Mikalsen mfl.). Det er litt uvanlig at det tidligste vårfunnet er gjort helt oppe på Geilo. Tidligste funn ellers i nordfylket fra Strandafjorden, Ål 30.3.1972 (T.Breiehagen). Gjennomsnittlig ankomst til øvre Hallingdal er 10.4. ± 8 dager (21 år). Linerla er blant trekkfuglene våre som nå ankommer stadig tidligere om våren. Gjennomsnittlig ankomstdato etter 2000 er: 27.3. som er over en uke tidligere enn på 1970/1980-tallet. Trenden er statistisk signifikant. Til sammenligning var gjennomsnittlig ankomstdato til Drammen i perioden 1929-1952: 12.4. (15 år) (Haftorn 1971). Linerla blir om våren ofte sett i småflokker på opptil 20 ind, men sjelden mer enn 50 ind, maks. ca. 200 ind Fiskumvannet, Øvre Eiker 4.5.1996 (B.T.Bollerud, J.L.Hals), 200 ind ved Røssholmen, Ringerike og 100 ind på Røyse, Hole 30.4.1988 (K.Myrmo mfl.), ca. 100 ind Hals, Øvre Eiker 14.4.2004 (A.Hals), 100+ ind Efteløt, Kongsberg 6.4.2008 (F.T.Brandbu) og 100 ind på iskanten i Eikredammen, Hemsedal 28.4.2008 (T.Breiehagen). Mellom 170 og 350 ind overnattet på Drammen torg i dagene 22.4.-14.5.1979 og mellom 80-250 i dagene 14.4.-29.4.1980 (T.Schandy).

Høsttrekk: Linerla observeres vanlig på høsttrekket fra medio august til ultimo oktober, men da sjelden i flokker på > 20 ind, maks. 300 ind Helgelandsmoen, Hole 22.8.1995 (F.Kræmer), 200-300 ind Flesaker, Øvre Eiker 12.9.1981 (A.Hals), 100 ind Vestfossen, Øvre Eiker 4.9.1985

(A.Hals) og ca. 100 ind Fiskumvannet 15.8.1994. Siste observasjon i gjennomsnitt: 26.10. ± 23 dager (29 år). I seinere år (2000-tallet) er arten jevnlig blitt observert til medio november, i gjennomsnitt til 13.11. ± 13 dager (13 år).

Vinter: Sjelden vintergjest som enkelte år kan sees til langt ut i desember og endatil midtvinters en sjelden gang. Følgende vinterfunn er kjent fra seinere år:

- 2 ind Linnesstranda, Lier 12.12.1995 (L.T.Poppe)
- 1 ind Vestfossen, Øvre Eiker 20-21.1.2005 (J.T.Bollerud, M.Sjøblom); den ble visstnok også sett seinere på vinteren, mulig overvintring.
- 1 ind Linnesstranda, Lier 9.12.2005 (G.Acklam)
- 1 ind Ål sentrum, Ål 8.12.2006 (W.Kolstad)
- 2 ind Linnesstranda, Lier 17.12.2006 (R.E.Andersen, S.Stueflotten)
- 1 ind Marienlyst-Gulskogen-Berskog, Drammen 12.-23.12.2011 (P.Myrdal, E.Kristoffersen, M.Winness).

Det er tvilsomt om linerler kan klare seg gjennom vinteren i Buskerud uten hjelp fra mennesker. Det foreligger for eksempel ingen kjente funn fra februar. En overvintring vil nok betinge at fuglen finner varme, ly og mat gjennom vinteren, for eksempel ved opphold i og ved fjøs, dyrestaller eller annen bebyggelse med jevnlig tilgang på mat bl.a. i form av insekter.

Svartryggerle: Underarten *Motacilla alba yarrellii* som hekker på De britiske øyer, hekker også sparsomt og uregelmessig på kysten av Sørvestlandet. Svartryggerla er en sjelden gjest i Buskerud som oftest blir observert på vårtrekket i april. Følgende 11 funn er godkjent av LRSK:

- 1 ad hann Langedrag, Nore og Uvdal 13.4.1997 (R.E.Andersen)
- 1 ad hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 20.8.1998 (J.L.Hals)
- 1 2K hann Flesaker, Øvre Eiker 4-26.4.1999 (J.L.Hals, mfl.)
- 1 ind Flesaker, Øvre Eiker 23.5.1999 (J.Nedberg)
- 1 hann Bragernes torg, Drammen 24.1.2000 (R.Holmen)
- 1 hann Hvitvingfoss, Kongsberg 17.11.2000 (B.R.Skullestad)
- 1 ind Vestfossen, Øvre Eiker 2.4.2002 (J-A.Sandnes)
- 1 hann Hals, Øvre Eiker 26.4.2003 (A.Hals)
- 1 ind Hønefoss, Ringerike 29.3.2008 (K.Ruden Østlund)
- 2 ind Linnesstranda, Lier 3.4.2010 (J.E.Nygård, mfl.)
- 1 ind Myrland, Sudndalen, Hol ca. 25.4.2011 (S.S.Amundsen).

Svartryggerle Linnesstranda (Gilhus), Lier 3.4.2010. Foto: J.E.Nygård.

Referanser

- Cramp, S. (ed) 1988, Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa, Volume V. Oxford University Press.
- Gjershaug, J.O., Thingstad, P-G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994. Norsk fugleatlas. NOF, Klæbu, 552 s.
- Haftorn, S. 1971. Norges Fugler. Universitetsforlaget. 862 s.
- Stueflotten, S. 2002. Vintererla i Buskerud. Buskskvetten 18(4), s.112-114.
- Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement 31, Stockholm.
- Svorkmo-Lundberg, T., Bakken, V., Helberg, M., Mork, K., Røer, J.E. & Sæbø, S. (red.) 2006. Norsk VinterfuglAtlas. NOF, Trondheim, 496s.

Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2012

av Jens Erik Nygård

I 2012 ble rekordhøye 270 dager dekket, og det gav seg resultat i beste år noen sinne! Det ble sett 154 arter, derav 1 ny art – glente. Dermed er det totale antallet arter på Linnestranda oppe i 215.

Observasjonsarbeidet

Antall dager med besøk hver måned:

Januar	14	Juli	29
Februar	18	August	29
Mars	28	September	29
April	30	Oktober	24
Mai	29	November	18
Juni	29	Desember	22

Observatørene

Observatørene er listet i rekkefølge etter hvor mange arter de har innrapportert fra Linnestranda. Navneforkortelse er også gitt. Informasjonen er hentet fra Artsobservasjoner.no.

Jens Erik Nygård, Lier	JEN	140
Rolf E. Andersen, Tranby	REA	123
Jan-Erik Nyhus, Lier	JNY	121
Lennart W. Hansson, Krokstadelva	LWH	116
Steinar Stueflotten, Drammen	SST	115
Jorunn Villand	JVI	112
Bent Ellingsen, Drammen	BEL	105
Eli Gates, Hurum	EGA	100
Michael W. Hansson, Krokstadelva	MWH	94
Geoffrey Acklam	GAC	78
Eirik Kristoffersen, Vikersund	EKR	69
Bård Kyrkjedelen, Asker	BKY	66
Jostein Bærø Engdal, Sætre	JBE	64
Roger Espen, Fannrem	RES	62
Leif Bjørn Lunde, Vigrestad	LBL	59
Rune Zakariassen, Lommedalen	RZA	59
Ketil Knudsen, Oslo	KKN	56
Hans Peter Rømme	HPR	56
John Apeland, Lillehammer	JAP	56
Odd Rygh, Oslo	ORY	54
Kjetil Johannesen, Oslo	KJO	52
Jan Gylder, Drammen	JGY	41
Erlend Barskrind	EBA	38
Tor Fjesme, Lunde	TFJ	35
Anders Hangård, Nøtterøy	AHA	35
Gustav Ersdal	GER	34
Kristoffer Bøhn, Fjellstrand	KBØ	34
Rune Solvang, Østerås	RSO	32
Simon Rix, Oslo	SRI	32

Arild Gauteplass, Geilo	AGA	30
Alexandre Anctil	AAN	29
Jonas Langbråten, Roverud	JLA	28
Per Jan Hagevik, Moelv	PJH	28
Ken Adelsten Jensen, Skedsmokorset	KAJ	28
Per Kristian Slagsvold, Klåstadkilen	PSL	27
Jan Erik Berglihn	JBE	26
Knut Eie, Bærums verk	KEI	24
Jan Mjåland, Lier	JMJ	23
Eric F. Roualet, Oslo	ERO	23
Per Ole Syvertsen, Mo i Rana	POS	22
Per Siristuen	PSI	22
Heiko Liebel, Asker	HLI	21
Ragnild Engdal, Oslo	REN	20
John Martin Mjelde, Oslo	JMM	19
Solveig Engdal, Sætre	SEN	18
Børre Eirik Helgerud, Drammen	BEH	17
Hege Kvarstein Gauteplass	HKG	16
Carsten Lome	CLO	15
Ragnar Ødegård, Lillehammer	RØD	14
Jon Opheim, Øyer	JOP	14
Anders Hals, Vestfossen	ANH	10
Jon Lurås, Løten	JLU	9
Marius Omland	MOM	8
Morten Helberg, Mandal	MHE	7
Christian W. Riser	CRI	7
Tor Gunnar Værnes, Slependen	TVÆ	7
Runar Mauritzen, Oslo	RMA	5
Øyvind Nyvold Larsen, Sauda	ØLA	1
Kristin Vigander, Jar	KVI	1
Hilde Marie Johansen	HMJ	1
Gunstein Wigemyr, Vingrom	GWI	1
	Sum:	2474

Takk til alle som har tatt en tur innom Linnestranda og som bidrar med verdifulle observasjoner. Spesiell takk til Steinar Stueflotten og Rolf Andersen for gjennomlesing og kommentarer til manus.

Nye observasjoner legges inn på www.artsobservasjoner.no/fugler. Linnestranda har egen hjemmeside på Internett. Den er plassert under NOF Buskeruds hjemmeside som har adressen <http://www.nofbuskerud.net>. Observasjonsskjema kan lastes ned med oversikt over alle de 215 artene.

Været i 2012

Første halvdel av januar var det fortsatt mildt med lite is, men så kom kulda og fjorden frøs til.

Isen gikk opp igjen allerede i slutten av februar, den siste isen var borte i midten av mars. Våren var ganske våt, stien var sølete det meste av tiden, noe som ikke er vanlig. I juli oppstod det en ny våtmark ved Jordhaugene, etter at topplaget av jord var skavet av i forbindelse med arkeologiske undersøkelser langs den planlagte veiutvidelsen, i kombinasjon med fuktig vær. Den ble borte igjen på høsten ved pløying.

Fuktig vær er mer naturlig om høsten og stien til tårnet forble sølete til frosten kom ca. 1. desember.

Miljøstatus

Planene for sykehus på Gullaug er lagt vekk, men opprydding av tomta fortsetter. Vi får se hva som kommer der i stedet for sykehus. På Lierstranda har det ikke skjedd noe dette året.

2012 var et svært problematisk år med hensyn på forstyrrelser. Dagboka viser nesten daglige episoder med fiskere langs elva og særlig i området ved fugletårnet. Båttrafikken fortsetter som før. Vi har bedt om å få fullt forbud mot fising fra brua og ned til munningen og håper på at det vil skjer noe i 2013.

Forvaltningsplanen for Linnestranda ble vedtatt og vi venter nå på at denne skal settes ut i livet.

Resultater

Antall besøkende fuglekikkere på Linnestranda øker stadig og antall dager med registrerte observasjoner er det høyeste noensinne. Det fører til at vi får et bedre bilde av fuglelivet. De fleste arter har blitt registrert på flere dager i 2012 enn tidligere.

Det ble observert 154 arter, det høyeste antall noensinne. En ny art: Glente ble sett overflygende 15.4. Svartehavsmåke ble sett 22.9-26.9. Dette er 2. observasjon av arten.

Av andre observasjoner må nevnes sædgås (6. obs), fjellvåk (4. obs), polarsnipe (5. obs), polar-måke (5. obs), jordugle (5. obs), bøksanger (5. obs) og sivsanger (første siden 1998).

Granmeis ble ikke observert vinterstid for første gang. 1 ind. 21. april på Artsobservasjoner er feilbestemt. Fasan er fortsatt sjelden, isfugl ble ikke sett i år heller. Heipiplerke er fåtallig i forhold til tidligere. Bekkasiner ser også ut til å gå tilbake.

Artsgjennomgang

KNOPPSVANE

Status: 1 – 3 par er hekkende årlig, og den kan sees hele den isfrie perioden.

2012: Ble observert på 154 dager i perioden 24.2 - 2.12. Største antall var 42 ind 27.8 (REA). Vellykket hekking på Dyno-dammen førte til 4 unger. Familien var å se på fjorden hele sommeren.

SANGSVANE

Status: Sees årlig i lite antall tidlig vår og sein høst. Arten er blitt sjeldnere på Linnestranda i forhold til på 70-tallet, da det kunne forekomme store flokker.

2012: 8 observasjoner i periodene 3.3 - 24.3 og 27.10 - 5.11. Største antall var 22 ind. overflygende 24.3 (REA).

DVERGSVANE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

SÆDGÅS

Status: Sjelden.

2012: 6 ind. overflygende 23.11 (JNY). Dette er 6. observasjon av arten på Linnestranda, og den eneste om høsten.

KORTNEBBGÅS

Status: Passerer Linnestranda i store flokker om våren, færre blir observert om høsten. Økende tendens til at flokker raster, men de fleste flyr over for å raste på Tyrifjorden.

2012: Ble observert på 15 ulike dager i perioden 24.3 - 3.5. Dette er tidligste start på trekket noensinne. Ca. 65 ind. var i den første flokken (JNY, SST). Toppen kom i andre og tredje uke av april. Største rastende flokk var 120 ind 14.4 (JVI). Kun 1 høstobservasjon da 3 ind ble sett rastende 24.9 (LWH, MWH, JNY).

TUNDRAGÅS

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2011.

GRÅGÅS

Status: Observeres med jevne mellomrom. Dette er lokalt hekkende grågjess som for det meste holder til langs Drammenselva.

2012: Ble observert på 39 dager i perioden 9.3 - 24.9. Største antall var 33 ind rastende 14.4 (LWH, MWH).

STRIPEGÅS

Status: Sjelden. Sist sett i 2008.

HVITKINNGÅS

Status: Årviss i lite antall.

2012: 2 ind 22.4 (JEN, REA), 2 ind 4.5 (JNY), 41 ind ptN 5.5 (JEN, SST), 2 ind. 2.12 (BEL, LWH, MWH) og 59 ind rastende 17.12 (JVI).

KANADAGÅS

Status: Har blitt noe mindre vanlig de siste år, kanskje på grunn av forsøk på å fjerne arten fra norsk fauna. Har hekket ett år.

2012: Ble observert på 19 dager i perioden 4.3 - 27.9. Største antall var 27 ind 21.8 (JNY).

RUSTAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1978.

GRAVAND

Status: Økende forekomst, forsøker å etablere seg som hekkefugl på Linnestranda, få vellykkede hekkinger er registrert.

2012: Arten sett på 39 dager i perioden 9.4 - 26.6. Heller ikke i år ble det registrert vellykket hekking. Største antall var 2 ind i par mange ganger.

MANDARINAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1999.

BRUNNAKKE

Status: Vanlig i trekketidene.

2012: Ble observert på 30 dager fra 9.4 - 4.6 og 11.8 - 28.10. En sommerobservasjon 13.7 (JNY, LWH, MWH). Største antall var 7 ind 26.9 (LWH).

SNADDERAND

Status: Sjelden, men nesten årlig forekommende.

2012: 2 ad i par 19.4 (JEN, LWH, MWH, SST) og 2 ad i par 9.5 (JNY)

KRIKKAND

Status: Meget vanlig i trekketidene.

2012: Ble sett på 90 dager i perioden 24.3 - 28.10. Største antall var 110 ind 19.4 (JNY). Tilbake på normalt nivå, etter et dårlig år i fjor.

AMERIKAKRIKKAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

STOKKAND

Status: Meget vanlig i den isfrie perioden. Årlig hekkende 1-3 par.

2012: Ble observert 179 dager i perioden 1.1 - 1.12. Største antall var 130 ind 14.10 (JEN). Minst 2 hekkinger må ha vært gjennomført også i 2012. Dununger ble sett så seint som 31.7 (EGA).

STJERTAND

Status: Årviss i lite antall i trekketidene.

2012: 2 ad i par ble sett 26.5 (JEN, JNY) og 2 ind. ble sett 26.10 (JVI).

KNEKKAND

Status: Årviss i lite antall.

2012: 1 hann ble sett 5.5 (JEN, JVI, LWH, ORY, REA, SST) og 2 ad i par ble sett 13.5 (JEN, JNY, BKY).

SKJEAND

Status: Årviss i lite antall

2012: Ble sett hele 17 dager i perioden 19.4 - 1.5 og 3.9 - 22.10. Største antall var 2 ind mange ganger. Beste år noensinne for skjeand!

Skjeand 14.10. Foto: Jens Erik Nygård

TAFFELAND

Status: Sjelden i trekketiden.

2012: 1 hann ble observert 27.4 (REA).

TOPPAND

Status: Meget vanlig i trekketidene, i størst antall på høsten.

2012: Ble sett på 87 dager i perioden 1.3 - 25.11. Største antall 57 ind 18.11 (JEN).

BERGAND

Status: Nesten årviss i lite antall, hovedsakelig om høsten.

2012: Ett hunnfarget ind 7.10 (RZA), det samme 10.10 (EGA, JAP, JNY), 1 ad hunn 13.10 (JEN, JVI, LWH, MWH, SST).

ÆRFUGL

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1997.

HAVELLE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

SVARTAND

Status: Nesten årvisst trekkgjest i lite antall.
2012: 2 ind ble observert 11.11 (JEN, JNY).

SJØORRE

Status: Sjelden. Sist sett i 2011.

KVINAND

Status: Meget vanlig i trekketidene, også sett i hekketida. Mulig hekkefugl.
2012: Ble observert på 126 dager i perioden fra 14.1 - 1.12. Største antall 45 ind. 20.4 (EKR, JNY).

BØFFELAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.
Observasjonen ble behandlet av NSKF i 2011 og ble godkjent som D-observasjon.

LAPPFISKAND

Status: Sjelden, men ser nå ut til å være nesten årlig.
2012: 1 hunn 9.4 (JEN, JNY, REA).

SILAND

Status: Vanlig om våren, økende forekomst.
Hekkende enkelte år.
2012: Observert på 79 dager i perioden 24.3 - 2.10, men sjelden etter juli. Største antall var 21 ind. 7.8 (JNY). Ingen tegn til hekking i 2012.

LAKSAND

Status: Vanlig på vår- og høsttrekk.
2012: Observert på 125 dager i perioden 1.1 - 5.6 og 28.8 - 1.12. Største antall 30 ind 24.3 (JEN, REA).

FASAN

Status: Tidligere vanlig og sannsynlig hekkefugl. Nå i sterk tilbakegang.
2012: 1 ind 31.3 (BEL) og 1 hann 1.4 (JEN).

SMÅLOM

Status: Sjelden, men synes å ha økende forekomst.
2012: 1-2 ind 7.4 - 9.4 (BEL, JEN, LWH, MWH), 3 ind 21.4 (BEL, JBE, JEN, REA), 1 ind 10.5 (EGA), 1 ind 15.5 (EKR) og 1 ind 22.9 - 30.9 (BEL, EGA, JEN, JNY, LWH, REA, SST).

STORLOM

Status: Årlig i lite antall på våren.
2012: 1 ind 15.4 (JEN, SST), 5 ind ptN 28.4 (BKY, JEN, REA), 1 ind 8.5 (EGA, LWH), 1 ind 3.6 (JVI), 1 1K ind 14.10 (BEL, HLI, JEN, JNY) og 1 ind 21.10 (LWH)

GULNEBBLOM/ISLOM

Status: Meget sjelden, sett 1 gang i 2006.

DVERGDYKKER

Status: Nesten årvisst i lite antall senhøstes.
2012: Observert på 14 dager i perioden 7.10 - 11.11 (AAN,HLI, JAP, JEN, JNY, JVI, LWH, MWH, RSO, RZA, TGV) i et antall på 1-2 individer.

Dvergdykker 7.10 Foto: Jens Erik Nygård

TOPPDYKKER

Status : Vanlig på vårtrekk, noe sjeldnere om høsten, økende forekomst de siste åra.
2012: Observert på 52 dager i perioden 4.4 - 31.5 og 2.9 - 22.10. Største antall 3 ind 9.4 (JNY). På høsten trolig snakk om de samme individene over en lang periode.

HORNDYKKER

Status : Årvisst i lite antall.
2012: 2 ind 15.4-16.4 (EBA, GAC, JEN, JNY, JVI, REA, SST) og 1 ind 20.4 (EKR, JNY, REA).

GRÅSTRUPEDYKKER

Status : Meget sjelden. Sist sett i 2009.

HAVSULE

Status : Meget sjelden. Funnet død i 2006.

STORSKARV

Status: Forekommer i en lokal ikke-hekkende populasjon av mellomskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*) og overtrekkende flokker av nordlig storskarv (*P. c. carbo*) som sees på vårtrekk.
2012: Observert på 183 dager i perioden 9.3 - 2.12 pluss en vinterobservasjon overflygende 14.1 (JVI). Største antall var 3 flokker på tilsammen 130 ind ptNV 8.4 (JEN, LWH, MWH). Største antall lokale skarver var 50 ind 17.9 (HPR).

GRÅHEGRE

Status: Kan sees på Linnestranda store deler av den isfrie perioden, som oftest 1-2 ind.

2012: Ble observert på 119 dager i perioden 17.2 - 17.12. Største antall var 8 ind 22.10 (ALA, JVI).
Tredobling av antall observasjonsdager fra i fjor!

EGRETTHEGRE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2011.

GLENTE

Status: Meget sjelden. Første observasjon på Linnestranda!

2012: 1 ind overflygende, passerte tårnet i lav høyde mot nord 15.4 (JEN, SST).

SIVHAUK

Status: Fåtallig. Nesten årlig. Sist sett i 2011.

MYRHAUK

Status: Sjelden.

2012: 1 hunn overflygende 13.4 (JNY).

VEPSEVÅK

Status: Sjelden, men nå nesten årlig.

2012: 1 hann næringsøkende (froskejakt) på Dynodammen 23.7 (EGA, JNY, JVI) og 1 ind overflygende 31.7 (EGA, JEN, GAC).

HØNSEHAUK

Status: Regelmessig observert i lite antall, oftest i

trekktidene og i vinterhalvåret.

2012: Ble observert på 15 ulike dager, ett ind hver gang, spredt over hele året.

SPURVEHAUK

Status: Vanlig rovfugl på Linnestranda.

2012: Ble sett på 52 dager spredt over hele året. Som oftest observeres ett ind, 3 ganger ble det sett 2 individer samtidig.

MUSVÅK

Status: Årvisst på trekk i lite antall.

2012: 1 ind 19.4 (EGA, JNY), 1 ind 5.5 (SST), 1 ind 6.5 (KJO), 1 ind næringsøkende 28.5 (SST), 1 ind 6.6 (ANH, JEN), 1 ind 27.7 (JVI), 1 ind 21.8 (JNY, JVI), 1 ind 24.8 (JVI), 1 ind 2.9 (JEN), 1 ind 8.9 (JVI), 1 ind 18.9 (EGA)

FJELLVÅK

Status: Meget sjelden.

2012: 1 ind ble observert 31.3 (JVI). Dette er 4. observasjon av arten på Linnestranda.

FISKEØRN

Status: Regelmessig fiskende i sommerhalvåret.

2012: Observert på 43 dager i perioden 15.4 - 31.8, som oftest ett individ, 2 individer ble sett på 7 dager.

HAVØRN

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2011.

Glente 15.4. Foto: Jens Erik Nygård

Fiskeørn 27.6 . Foto: Jan-Erik Nyhuus

Lerkefalk 1.7. Foto: Jens Erik Nygård

Myrthauk 13.4 15.4. Foto: Jan-Erik Nyhuus

TÅRNFALK

Status: Sjelden.

2012: 1 hunn rastende 21.4 (BEL, JBE, JEN, REA) og 1 ind overflygende 24.8 (JVI).

DVERGFALK

Status: Sjelden.

2012: 1 1K ind næringssøkende 10.8-12.8 (JEN).

LERKEFALK

Status: Sjelden.

2012: 1 2K ind næringssøkende 2.6 (BEL, JEN, SST), 1 ind overflygende 1.7 (JEN, JNY) og 1 ind næringssøkende 12.7 (LBL, LWH, MWH).

JAKTFALK

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

VANDREFALK

Status: Årviss i lite antall siden 2006.

2012: 1 ad hann jaktet Linnestranda 22.4 (JEN, JNY, REA), 1 ind næringssøkende 24.4 (JEN), 1 ind slo sliten grønnstilk på grunna 29.4 (SST), 1 ind overflygende 5.5 (ORY), 1 ind 8.5 (JVI, EGA), 1 ind 29.5 (JNY), 1 ind 31.5 (JNY), 1 ind overflygende 20.7 (JNY), 24.7 (JEN, JVI), 1.9 (JVI, LWH, MWH, SST) og 1 ind 14.10 (BEL, JEN, JNY).

JERPE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1998.

ORRFUGL

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1996.

VANNRIKSE

Status: Sjelden, men kan være mer regelmessig enn det som blir registrert på grunn av at den ikke så gjerne viser seg i det åpne. Sist sett i 2011.

MYRRIKSE

Status: Sjelden. Sist sett 2008.

ÅKERRIKSE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2006.

SIVHØNE

Status: Tidligere hekkefugl, nå sjeldnere.

2012: 1 ind Dynodammen 3.5 (BEL, EGA, JEN), 1 ind 23.8 (JNY), 1 1K 27.8-28.8 (BEL, JNY, REA), 2 ind. stasjonær fra 9.9 (BEL, JEN) til 9.10 (JNY) fordelt på 7 dager.

SOTHØNE

Status: Årviss i lite antall i trekketidene.

2012: 1 ind 4.4 (JVI) og 1 ind stasjonær fra 29.7 (JEN) - 28.8 (JNY) fordelt på 11 dager.

TRANE

Status: Sjelden, men nesten årviss overflygende.

2012: 1 ind ptV 24.3 (SST), 4 ind overflygende 9.4 (JNY, LWH, MWH) og 1 ind 11.5 (RES).

TJELD

Status: Vanlig om våren.

2012: Observert på 38 dager i perioden 21.3 - 12.7. Største antall var 14 ind overflygende 4.5 (REA).

AVOSETT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2009.

DVERGLO

Status: Vanlig på trekk.

2012: Observert på 52 dager i perioden 15.4 - 12.8. Største antall 6 ind 1.5 (BEL, BKY, JEN) og 30.6 (JVI).

SANDLO

Status: Vanlig.

2012: Observert på 44 dager fra 3.4 - 6.8. Største antall 8 ind 8.7 (LWH, REA, SST).

HEILO

Status: Nesten årviss på trekk i lite antall, sees oftest på jordene. Sist observert i 2010.

TUNDRALO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

VIPE

Status: Meget vanlig, hekkefugl i jordbrukslandskapet.

2012: Observert på 71 dager fra 3.3 - 1.9. Største antall var 40 ind 7.4 (KRB). Hekking ble påvist.

POLARSNIFE

Status: Meget sjelden.

2012: 2 ind. næringssøkende 25.8 (JEN, JNY). Dette er 5. observasjon av arten på Linnestranda.

Brushaner og polarsniper 25.8. Foto: Jens Erik Nygård

DVERGSNIPE

Status: Nesten årlig i lite antall på trekk. Sist observert i 2010.

TEMMINCKSNIFE

Status: Årlig i lite antall på trekk.

2012: 2 ind 19.5 (SST), 1 ind. 20.5 (BEL, JVI), 2 ind 26.5 (JEN), 3 ind 27.5 (JEN, JNY), 2 ind 28.5 (JEN, MWH, SST), 1 ind. 2.6 (JEN) og 1 ind 12.7 (EGA, JNY).

TUNDRASNIPE

Status: Sjelden. Sist sett i 2010.

FJÆREPLYTT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1995.

MYRSNIPE

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2012: 3 ind. 7.7 (JEN, JNY, JVI), 6 ind 11.7 (JNY), 1 1K 10.8 (JEN, LBL), 1 ind 11.8 (JEN) og 1 ind 26.8 (JNY, REA).

BRUSHANE

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2012: 1 ind 5.5 (JEN), 1 ad hunn 13.5 (JEN, JNY), 3 ind 16.5 (JNY), 1 ind 9.6 (JNY), 2 ind 10.8 (JNY), 3 ind 11.8 (JEN), 2 ind 25.8 (JEN, JNY, JVI), 2 ind. 26.8 (JNY), 2 1K ind 27.8 (BEL, REA, LWH), 2 ind 28.8 (JNY) og 1 ind 31.8 (JVI).

POLARSVØMMESNIPE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

KVARTBEKKASIN

Status: Sjelden. Sist sett i 2009.

ENKELTBEKKASIN

Status: Vanlig på trekk. Hekker enkelte år.

2012: Ble observert på 28 dager i perioden 12.4 - 14.10. En vinterobservasjon 9.12 (JVI). Største antall var 4 ind flere ganger. Hekking sannsynlig i sumpen på østsiden.

DOBBELTBEKKASIN

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2007.

RUGDE

Status: Nesten årlig i lite antall. Regelmessig rugdetrekk innenfor reservatet ble registrert i 2008.

2012: Et ind rastende ved tårnstien 24.3 (REA).

SMÅSPOVE

Status: Årviss på trekk i lite antall

2012: 1 ind 29.4 (JEN, JVI, REA), 1 ind 30.4 (HPR, JNY, ORY, SST), 1 ind 4.5 (JEN), 3 ind 5.5 JEN, JVI, LWH, ORY, REA, SST), 2 ind 6.5 (JEN, ORY), 2 ind 8.5 (EGA, GAC, JEN), 2 ind 12.5 (JEN, MWH, SST), 2 ind 13.5 (JEN) 1 ind 2.6 (BEL, JEN, SST) og 1 ind 8.7 (JEN, JVI).

STORSPOVE

Status: Vanlig på trekk, oftest om våren.

2012: Observert på 24 dager i perioden 9.4 - 26.6 og 6.8 - 2.9. Største antall var 85 ind 16.4 (JNY).

SVARTHAALESPOVE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2003.

LAPPSPOVE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

SOTSNIFE

Status: Sjelden.

2012: 1 ind 4.5 (JNY, REA).

RØDSTILK

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2012: Observert på 21 dager i perioden 2.5 - 22.8. Største antall 9 ind 7.7 (JNY).

GLUTTSNIPE

Status: Vanlig på trekk

2012: Observert på 53 dager i perioden 26.4 - 28.8. Største antall var 21 ind 4.5 (JNY, REA). Et ind. med fargeringer ble observert 1.5.

Gluttsnipe med 9-pigget stingsild 13.5. Foto: Jens E. Nygård

SKOGSNIPE

Status: Vanlig, sannsynlig hekkefugl.

2012: Observert på 37 dager fra 3.4 - 17.8. Største antall var 5 ind 20.4 (REA).

GRØNNSTILK

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2012: Observert på 31 dager i perioden 29.4 - 22.8. Største antall 13 ind 7.7 (JNY). Dette er nytt maksantall!

STRANDSNIPE

Status: Meget vanlig, sannsynlig hekkefugl.

2012: Observert på 64 dager i perioden 24.4 - 9.8. Største antall var 7 ind 15-16.8 (JNY). Indikasjon på hekking også i 2012.

STEINVENDER

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

Ubestemt FJELLJO/TYVJO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1995.

DVERGMÅKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2009.

HETTEMÅKE

Status: Meget vanlig.

2012: Ble observert på 95 dager i perioden 27.3 - 12.11. Største antall var 90 ind 9.4 (JBE). Fargemerket ind. J3U5 observert 21.4, 26.4, 30.4 og 4.5 var merket i Stavanger i februar.

FISKEMÅKE

Status: Meget vanlig i den isfrie perioden. Hekker av og til på bøyer utenfor Gilhusodden.

2012: Observert på 100 dager i perioden 7.3 - 28.10. 2 vinterobservasjoner: 2 ind 1.1 (REA) og 1 ind 11.1 (RZA). Største antall var 200 ind 28.4 (BKY, JEN, REA) og 13.4 (BKY, JEN).

SVARTEHAVSMÅKE

Status: Meget sjelden.

2012: For andre gang ble svartehavsmåke observert

Svartehavsmåke og hettemåke. Foto: Jens Erik Nygård

på Linnestranda! Denne gangen et 1K individ som oppholdt seg her fra 22.9-26.9, først oppdaget av SST. Andre observatører: JEB, JEN, JNY, JVI, LWH, REA. Observasjonen er godkjent av NSKF.

SILDEMÅKE

Status: Vanlig i lite antall i sommerhalvåret.

2012: Ble observert på 82 dager i perioden 21.3 - 23.9. Største antall var 35 ind. 18.6 (JBE).

GRÅMÅKE

Status: Meget vanlig året rundt.

2012: Ble observert på 143 dager fordelt over hele året. Største antall var 176 ind 26.4 (EGA). Gråmåke som ble merket i England 22.1.2011 i Pitsea Landfill Site, Essex ble observert 26.4 (JNY).

GRØNLANDSMÅKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2001.

POLARMÅKE

Status: Meget sjelden.

2012: 1 ind 2K ble sett på grunnene i elvemunningen 5.5. Fuglen ble oppdaget av SST. Andre observatører: JEN, JVI, LWH, REA. Dette er 3. observasjon av arten på Linnestranda!

Polarmåke 5.5. Foto: Jens Erik Nygård

SVARTBAK

Status: Meget vanlig i den isfrie perioden.

2012: Ble sett på 130 dager, fordelt over hele året. Største antall var 40 ind. 30.4 (PSI) og 18.6 (JBE).

SPLITTERNE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1978.

SVARTTERNE

Status: Meget sjelden. Sist observert i 2009.

MAKRELLTERNE

Status: Vanlig i sommerhalvåret. Sporadisk hekkende.

2012: Ble sett på 82 dager i perioden 28.4 - 29.8.
Største antall var 8 ind. 19.7 (JVI).

RØDNEBBTERNE

Status: Nesten årviss i lite antall.

2012: 1 ad overflygende 2.6 (JEN), 1 1K ind stasjonær 31.7-4.8 (GAC, JEN, JNY, JVI, SST) og 1-4 1K individer stasjonære 25.8 - 23.9 (EGA, JEN, JNY, JVI, REA, SST m.fl.), maks 4 ind. 5.9 (JNY).

Rødnebbterne 1K 8.9. Foto: Jens Erik Nygård

LOMVI

Status: Nesten årviss opptreden i lite antall.

2012: Observert på 21 dager i perioden 12.9 - 16.11.
Størst antall var 5 ind 12.9 (HPR).

ALKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2007.

ALKEKONGE

Status: Meget sjelden.

2012: Ett ind ble funnet som ribb (kun vingen tilbake) på Gilhusodden 17.3 (JEN). Det er vanskelig å si om fuglen ble drept i 2012 eller i 2011.

BYDUE

Status: Er blitt sjelden etter at fast oppholdsted ved Gilhus er blitt borte.

2012: 5 ind 5.8 (JVI), 2 ind 12.8 (KBØ) og 7 ind 27.8 (REA).

SKOGDUE

Status: Årlig i lite antall.

2012: 2 ind i spillflukt over åsen 23.3 (REA), 1 ind 15.4 (JEN, REA), 1 ind syngende 1.5 (KKN), 2 ind 4.5 (REA) og 1 ind 27.8 (REA).

RINGDUE

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret. Hekkefugl.

2012: Ble sett på 121 dager i perioden 9.3 - 12.10.
Største antall var 92 ind ved Jordhaugene 12.8 (SST). Arten ble konstantert hekkende også i 2012.

TYRKERDUE

Status: Var vanlig på 70-tallet, nå sjelden. Har hekket. Ble sist sett i 2008.

GJØK

Status: Sees eller høres nesten årlig.

2012: 1 hann hørt syngende 17.5 (JNY).

KATTUGLE

Status: Sjelden. Sist registrert i 2005.

HORNUGLE

Status: Sjelden. Sist sett i 1979.

JORDUGLE

Status: Sjelden.

2012: 1 ind overflygende 15.4 (JEN, LWH, MWH).
Dette er 5. observasjon av arten på Linnestranda.

HUBRO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

TÅRNSEILER

Status: Vanlig i sommerhalvåret

2012: Ble sett på 39 dager i perioden 14.5 - 3.9.
Største antall var 200 ind 29.5 (LWH, REA).

ISFUGL

Status: Har vært meget regelmessig observert på Linnestranda, men ikke de 4 sista åra, sist i 2008.

VENDEHALS

Status: Sjelden.

2012: 1 ind sett på østsiden 5.5 (JEN) og ved fugletårnet 6.5 (JNY).

GRÅSPETT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

GRØNSPETT

Status: Vanlig på Dynos område, av og til i reservatet, ser ut til å gå tilbake.

2012: Observert på 26 dager i perioden 3.3 - 23.9.
Største antall var 2 ind. 1.9 (JEN).

SVARTSPETT

Status: Sees eller høres årlig.

2012: 1 ind sittende i tre på øya 8.7 (JEN, JVI) og 1 ind 25.8 (JEN, JNY).

FLAGGSPETT

Status: Forholdsvis vanlig, øker i forekomst. Mulig årlig hekkende.

2012: Ble observert på 120 dager fordelt på hele året. Største antall var 3 ind 1.5 (KKN).

HVITRYGGSPETT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1973.

DVERGSPETT

Status: Vanlig, hekkefugl.

2012: Ble observert på 37 dager fra 17.4 - 26.10. Største antall var 3 ind 24.3 (SST). Gjorde seg ikke like mye gjeldende som den pleier ved tromming på stolpene om våren. Kan den være i negativ utvikling?

TRETÅSPETT

Status: Meget sjelden. Sist observert i 2011.

SANGLERKE

Status: Vanlig, hekkefugl i jordbrukslandskapet.

2012: Ble observert på 46 dager i perioden 9.3 - 5.10. Største antall var 10 ind 24.3 (JBE). Hekking ble påvist også i 2012.

SANDSVALE

Status: Vanlig i sommerhalvåret.

2012: Observert 46 dager fra 4.5 - 28.8. Største antall var 100 ind 13.7 og 20.7 (JNY).

LÅVESVALE

Status: Vanlig i sommerhalvåret. Sannsynlig hekkefugl.

2012: Observert 58 dager fra 15.4 - 26.9. Største antall var 50 ind 22.8 (HPR) og 26.8-27.8 (REA).

TAKSVALE

Status: Vanlig i sommerhalvåret. Sannsynlig hekkefugl.

2012: Observert 57 dager i perioden 25.4 - 13.8. Største antall var 40 ind 29.6 (JVI).

TREPIPLERKE

Status: Sjelden på Linnestranda, til tross for at den er vanlig i skogområder i nærheten. Sist observert i 2008.

HEIPIPLERKE

Status: Vanlig på trekk vår og høst.

2012: Observert kun 7 dager i periodene 28.4 - 6.5 og 18.9 - 1.10. Største antall var 20 ind ptN 28.4 (JEN, REA). Nok et år med svak opptreden av heipiplerke.

SKJÆRPIPLERKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2007.

GULERLE

Status: Vanlig på trekk, fortrinnsvis om høsten.

2012: En liten bedring i forhold til i fjor. Ble observert på 14 dager i periodene 5.5 - 9.6 og 11.8 - 28.8. Største antall var 15 ind 22.8 og 28.8 (HPR).

VINTERERLE

Status: Årviss på trekk i lite antall. Passerer på vei til og fra hekkeplassene i Lierdalen. Mulig hekking i 2009.

2012: Observert 10 dager i periodene 24.3 - 11.4 og 15.9 - 17.10. Største antall 2 ind 3 ganger.

LINERLE

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2012: Observert 116 dager i perioden 2.4 - 28.10. Største antall var 25 ind på trekk 29.9 (JEN, SST).

SIDENSVANS

Status: Sporadisk forekommende i vinterhalvåret.

2012: 1 vårobservasjon 3.4 (EKR, JNY, LWH, MWH). 8 observasjoner i perioden 28.9-11.11. Største antall var 25 ind 24.10 (JVI).

FOSSEKALL

Status: Nesten årviss på trekk. Passerer på vei til og fra hekkeplassene i Liervassdraget.

2012: 1 ind observert næringsøkende 21.10 (LWH).

GJERDESMETT

Status: Vanlig, men varierende i antall, hekkende i gode år.

2012: Ble sett 27 dager spredt over det meste av året. Største antall var 2 ind 20.9 (LWH). Fortsatt meget lav bestand og ingen sikker hekking observert.

JERNSPURV

Status: Vanlig i lite antall om våren, hekkefugl.

2012: Observert 38 dager i perioden 11.4 - 1.8. Største antall var 4 syngende hanner 29.4 (JEN, REA).

RØDSTRUPE

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2012: Observert 148 dager i fordelt på det meste av året. Største antall var 8 ind 1.5 (KKN). Hekking ble påvist også i 2012.

NATTERGAL

Status: Vanlig i hekketiden, trolig årlig hekkende.

2012: Ble observert på 26 dager i perioden 17.5 - 19.6. Største antall var 3 ind 24.5 (BEL).

BLÅSTRUPE

Status: Sjelden

2012: 1 ind 4.5 (REA), 1 1K 12.8 (JEN, JNY).

Blåstrupe 11.8. Foto: Jens Erik Nygård

RØDSTJERT

Status: Sjelden.

2012: 1 ad hann 5.5 (JEN, LWH, REA, SST) og 1 ad hann 15.9 (JEN, JVI).

BUSKSKVETT

Status: Tidligere hekkefugl, nå sjelden.

2012: 1 ad hann og 2 ad hunn 5.5 (BEL, JEN, REA) og 1 ind 6.5 (LWH, ORY).

STEINSKVETT

Status: Årvis i lite antall.

2012: 2 hunner og 6 hanner 5.5 (JEN, REA), 1 ind 6.5 (ORY, REA), 1 hann 17.5 (REA) 1 hunn og 3 hanner 20.5 (REA), 1 hann 1.7 (JNY); 3 ind 2.7 (JNY), 5 ind 13.7 (JNY) og 5 ind 21.7 (JNY). Mulig hekking ved utfyllingen vest for Gilhus gård.

RINGTROST

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2003.

SVARTTROST

Status: Vanlig, hekkefugl.

2012: Ble observert 144 dager spredt over hele året. Største antall var 6 ind flere ganger. Det ble funnet reir med unger av svarttrost også i 2012.

GRÅTROST

Status: Meget vanlig, hekkefugl i stort antall

2012: Ble sett på 117 dager, funnet i alle måneder bortsett fra januar. Største antall var 60 ind 2.6 (JEN). Det var voksne og utfløyne unger mot slutten av hekketiden.

MÅLTROST

Status: På trekk i lite antall. Nyetablert hekkefugl.

2012: Ble observert på 16 dager i periodene 13.4-20.5 og 15.9 - 23.9. Reir med egg ble funnet ved Dynodammen, så hekking har skjedd minst 2 år på rad.

RØD Vingetrost

Status: Meget vanlig, hekkefugl i stort antall.

2012: Observert på 97 dager fra 24.3 - 22.10. Største antall var 15 ind 15.6 (JVI) og 18.6 (JBE).

Duetrost

Status: Sjelden. Sist observert i 2011.

Gresshoppesanger

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1997.

Sivsanger

Status: Sjelden.

2012: Observert for første gang siden 1998! Ett ind ble sett i tårnkrattet 26.8 (BEL, JEN, JNY, SST).

Sivsanger 26.8. Foto: Jens Erik Nygård

BUSKSANGER

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

MYRSANGER

Status: Vanlig. Årlig hekkende i lite antall.

2012: Observert på 27 dager i perioden 22.5 - 21.7.

Hekking ble også i år påvist ved Jordhaugene.

Største antall var 4 ind 21.7 (JNY).

RØRSANGER

Status: Vanlig i sommerhalvåret, hekkefugl.

2012: Ble observert på 40 dager i perioden 16.5 -

19.9). Største antall var 6 ind flere ganger.

GULSANGER

Status: Vanlig om våren, hekkefugl.

2012: Ble observert på 25 dager i perioden 13.5 - 11.8. Største antall var 3 syngende hanner 14.6 (BEL). Sannsynlig hekking også i 2012.

MØLLER

Status: Årviss i lite antall om våren.

2012: 1 ind 27.4 (LWH), 1 ind 5.5 (JEN, SST), 1 syngende hann 6.5 (JEN, RZA), 2 ind 12.5 (TGV), 1 syngende hann 13.5 (BKY, JEN) og 1 syngende hann 2.6 (JEN).

TORNSANGER

Status: Årviss i lite antall om våren. Sannsynlig hekkefugl.

2012: Ble observert på 8 dager i perioden fra 27.5 - 26.6. Ett ind ble observert hver gang, de fleste ved Jordhaugene.

HAGESANGER

Status: Vanlig, hekkefugl.

2012: Ble observert på 33 dager fra 3.5 - 19.7.

Største antall var 4 syngende hanner 17.5 (REA, SST) og 18.5 (REA). Sannsynlig hekking i 2012.

MUNK

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret, hekkefugl.

2012: Ble sett 60 dager fra 26.4 - 26.9. Største antall var 20 ind rundt Dynodammen 4.5 (REA). Dette er største antall observert noensinne.

BØKSANGER

Status: Sjelden.

2012: En syngende hann i bjørkeskogen bak Dynodammen fra 30.4 (SST) til 11.5 (RES). Andre observatører BEL, JEN, REA. Dette er 5. gang på Linnesstranda og tangering av tidligste observasjon noensinne i Buskerud.

GRANSANGER

Status: Vanlig på trekk. Har også etablert seg som hekkefugl.

2012: Ble observert på 99 dager fra 12.4 - 21.10.

Største antall var 10 ind 21.8 (JNY) og 24.8 (JVI).

LØVSANGER

Status: Meget vanlig, hekkefugl

2012: Ble observert 72 dager fra 22.4 - 17.9. Store antall: 30 ind 4.5 (REA). Hekking ble påvist også i 2012.

FUGLEKONGE

Status: Sjelden.

2012: 1 ind næringssøkende 27.9 (LWH).

GRÅFLUESNAPPER

Status: Vanlig i lite antall om våren. Sannsynligvis årlig hekkende.

2012: Ble observert på 30 dager i perioden 4.5 - 5.9.

Største antall var 10 ind 5.5 (JEN, REA, SST).

SVARTHVIT FLUESNAPPER

Status: Tidligere vanlig i lite antall om våren. Nå sjeldnere.

2012: Ble observert på 8 dager i perioden 4.5 - 31.5.

Største antall var 3 ind 11.5 (RES).

SKJEGGMEIS

Status: Sjelden. Sist sett i 2010.

STJERTMEIS

Status: Sees sporadisk i små familieflokker i vinterhalvåret. Hekker enkelte år?

2012: Ett ind observert 12.10 (JVI). Fra 14.12 og ut året ble 4-6 ind sett nesten daglig på forplass ved fugletårnet.

LØVMEIS

Status: Vanlig hele året, men kan være nokså stillferdig og usynlig i perioder. Hekkefugl.

2012: Observert på 128 dager spredt over hele året. Største antall 4 ind flere ganger. Hekking ble påvist. Et individ med hvite halefjær ble sett 10.5 (JVI).

GRANMEIS

Status: Art som bruker området om vinteren, men ellers holder til i nærliggende barskogsområder. Synes å ha blitt sjeldnere de siste åra. Sist sett i 2011.

SVARTMEIS

Status: Sjelden.

2012: 1 ind observert, 5.10 (PKS), 1 ind ved fugletårnet 22.12 (BEL, JVI) og 2 ind ved Linnestranda nr. 27 den 27.12 (MOM).

Svartmeis 22.12. Foto: Jorunn Villand

BLÅMEIS

Status: Meget vanlig året rundt, hekkefugl.

2012: Observert på 199 dager spredt over hele året. Største antall var 30 ind 12.2 (JVI) og 19.2 (LBL). Hekking ble påvist i 2012.

KJØTTMEIS

Status: Meget vanlig året rundt, hekkefugl.

2012: Ble observert på 171 dager spredt over hele året. Største antall var 20 ind 19.2 (LBL).

SPETTMEIS

Status: Vanlig, hekkefugl

2012: Ble observert på 142 dager fordelt over hele året. Største antall 5 ind 28.1 (BEH, JEN). Hekking ble påvist i 2012.

TREKRYPER

Status: Vanligst i vinterhalvåret, men har også vært påvist hekkende flere ganger.

2012: Ble observert på 15 dager i perioden 5.2 - 18.5 og en observasjon 19.11 (JVI) Største antall var 2 ind flere ganger. Reirbygging ble observert 17.5 ved Dynodammen (REA, SST).

TORNSKATE

Status: Nesten årvisst i lite antall.

2012: 1 ind 13.5 (JEN).

VARSLER

Status: Sjelden, men nesten årvisst.

2012: 1 ind 28.1 (KBØ), 8.2 (BEH), 12.2 (JVI), 4.10 (AGA, HGA) og 28.12 (JVI).

NØTTESKRIKE

Status: Årvisst i lite antall.

2012: 1 ind i åsen 11.3 (REA), 1 ind ved Gullaug 19.4 (SST), 1 ind 8.9 (JVI), 1 ind 9.9 i elvemunningen 9.9 (JEN, JNY, SST), 2 ind overflygende 15.9 (JEN) og 3 ind 7.10 (JEN).

SKJÆRE

Status: Meget vanlig året rundt, hekkefugl

2012: Observert på 140 dager fordelt over hele året. Største antall var 13 ind 23.12 (JVI).

NØTTEKRÅKE

Status: Årvisst i lite antall.

2012: 1 ind 5.5 (JEN, REA), 1 ind 11.8 (JEN), 2 ind 12.8 (JEN, SST), 3 ind 31.8 (JVI, REA), 1 ind 1.9 (JEN), 1 ind 28.9 (JBE, REA, SEN) og 1 ind 27.10 (JVI).

KAIE

Status: Overnatter på Gilhusodden i store flokker vinterstid sammen med kråker.

2012: Observert på 55 dager i periodene 1.1 - 8.6 og 6.10 - 2.12. Største antall var 300 ind 3.11 (LWH, MWH) og 5.11 (JNY).

KORNKRÅKE

Status: Sjelden. Sist sett i 2011.

KRÅKE

Status: Meget vanlig, hekkefugl. Kan overnatte på Gilhusodden i store flokker vinterstid sammen med kaier. I seinere år har de overnattet ved Gulskogen.

2012: Ble observert på 160 dager fordelt over hele året. Største antall var 100 ind 3.3 (LWH, MWH). Hekking ble påvist i 2012.

RAVN

Status: Årvisst i lite antall.

2012: Ble observert på 38 dager spredt over det meste av året. Største antall var 20 ind 28.4 (JEN, REA). Disse ble observert over Lindum på motsatt side av fjorden. Største antall overflygende var 11 ind 28.2 (LWH). Begge observasjoner var høyeste antall registrert noensinne.

STÆR

Status: Vanlig, hekkefugl.

2012: Observert på 59 dager i perioden 4.3 - 14.10. Største antall var 250 ind 1.9 (LWH, MWH).

GRÅSPURV

Status: Vanlig i lite antall, hekkefugl. Tilstede hele året.

2012: Observert på 61 dager fordelt over hele året. Største antall var 20 ind 7.2 (LWH) og 25.3 (PSI).

PILFINK

Status: Meget vanlig, hekkefugl. Tilstede hele året

2012: Observert på 123 dager fordelt over hele året. Største antall var 40 ind 22.12 (JVI).

BOKFINK

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret, hekkefugl.

2012: Observert på 103 dager i perioden 16.3 - 25.10. 2 vinterobservasjoner: 2 ind 19.2 (LBL) og 1 hunn 22.12 (LWH, MWH). Største antall var 50 ind 19.9 (BEL) og 28.9 (REA).

BJØRKEFINK

Status: Årlig på trekk i lite antall.

2012: Observert på 22 dager fra 25.3 - 29.4 og 22.9 - 23.12. Største antall var ca. 200 ind næringsøkende ved Jordhaugene 28.9 (REA).

GRØNNFINK

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2012: Ble observert på 144 dager spredt over hele året. Største antall var 70 ind 9.12 (JVI).

STILLITS

Status: Vanlig, hekkefugl.

2012: Ble observert på 79 dager i perioden 1.3 - 31.12. Største antall var 5 1K ind 31.8 (REA).

GRØNNISISIK

Status: Vanlig i vinterhalvåret, kan ha invasjonstypet forekomst, noen år også om sommeren. Hekking er sannsynlig enkelte år.

2012: Ble observert på 113 dager spredt over hele året. Største antall var 80 ind 29.9 (JEN, SST).

TORNIRISK

Status: Årviss i lite antall. Hekker enkelte år.

2012: Observert på 22 dager i perioden 8.4-27.9. Største antall var 2 ad i par mange ganger. Sannsynlig hekking.

BERGIRISK

Status: Sjelden.

2012: 2 ind ptN 28.4 (REA), 3 ind ved fugletårnet 26.10 (JVI).

GRÅISISIK

Status: Vanlig i vinterhalvåret. Se kommentar under brunsisik.

2012: Observert 14 dager i periodene 19.2 - 23.5 og 22.8 - 7.10. Største antall var 5 ind 15.3 (JNY).

BRUNISISIK

Status: Denne er utskilt fra gråsisik som egen art, ble tidligere betegnet som underart cabaret. Vanskelig å skille fra gråsisik og er nok vanligere enn antall registreringer skulle tilsi.

2012: Observert på 12 dager fra 6.5 - 2.9. Største antall var 3 ind 18.5 (REA).

GRANKORSNEBB

Status: Sjelden. Sist observert i 2011

ROSENFINK

Status: Nesten årviss i lite antall på forsommeren.

2012: 2 ind 31.5 (EGA, LWH), 1 ind 2K 2.6 (BEL, JEN, JNY, SST), 1 ind. 3.6 (JNY), 1 ind 2K 4.6 (HPR), 2 ind 5.6 (JNY), 2 ind 6.6 (JNY), 1 ind 10.6 (JEN), 2 ind 11.6 (JNY) og 1 ind 16.6 (AGA), alle syngende hanner.

DOMPAP

Status: Vanlig i vinterhalvåret.

2012: Observert på 46 dager i periodene 13.1 - 21.4 og 7.10 - 27.12. 1 sommerobs av 1 hunn 31.5 (REA). Største antall var 12 ind 28.1 (JEN, BEH).

KJERNEBITER

Status: Nesten årviss, påvist hekkende.

2012: 1 ind 15.4 (JEN), 1 ind. 21.4 (BEL, JEN), 2 ad i par 4.5 (REA), 2 ad i par 6.5 (RZA), 2 ind overflygende 5.7 (JLU), 1 ind 7.8 (LBL) og 1 ind 5.10 (PKS). Sannsynlig hekking nord for Dynodammen.

Bergirisk 26.10. Foto: Jorunn Villand

LAPSPURV

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1978.

SNØSPURV

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2007.

GULSPURV

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2012: Ble observert på 128 dager spredd over hele året. Største antall var 30 ind 28.1 (BEH, JEN).

HORTULAN

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1993.

SIVSPURV

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret, hekkefugl.

2012: Ble observert på 124 dager i perioden 1.4 - 28.12. Vinterobservasjoner: 1 ind oppholdt seg ved forplassen fra 30.11 - 9.12 (JEN, JNY, JVI, LWH, MWH, SST). 1-3 ind ble observert i takrøret vest for fugletårnet fra 25.12-28.12. Største antall var 30 ind 29.9 (JEN, SST).

Pattedyr:

Snømus ble overraskende observert for første gang på Linnestranda 24.-25.3 (BKY, JNY, SST)

Mink 24.3, 3.5 (REA), 19.5 (SST)

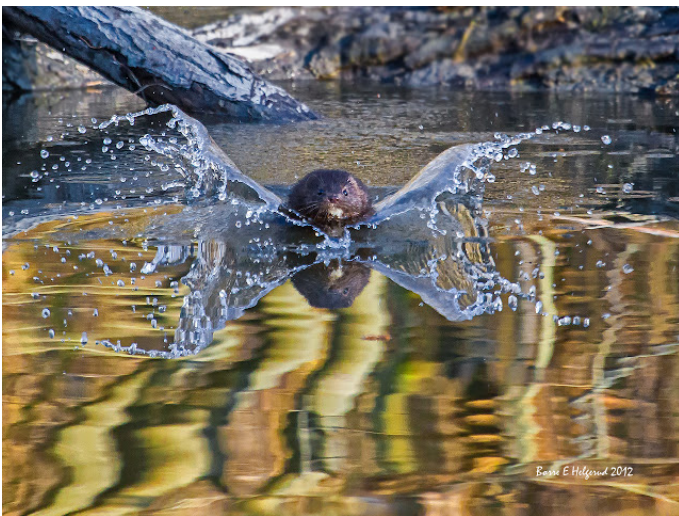
Bever 30.3 (JNY), 6.4 (BEL), 3.5 (REA), 11.8 (JEN)

Elg ble sett 27.12 (JVI) og spor er sett på østsiden, der den trolig holder uforstyrret til mye av vinteren.

Klatremus sees av og til ved tårnet og ved andre foringsplasser langs tårnstien om vinteren.

Klatremus. Foto: Jorunn Villand

Mink. Foto: Børre Eirik Helgerud

Snømus. Foto: Børre Eirik Helgerud

Bever. Foto: Jens Erik Nygård

Elg. Foto: Jorunn Villand
26/124

Fugler i Buskerud

Artsliste for fylke og kommuner

av Steinar Stueflotten

Det er nå 20 år siden LRSK sist publiserte en offisiell artsliste for fugler observert i Buskerud. Avifaunalisten til Torgrim Breiehagen fra 1992 (Breiehagen 1992) inneholdt 266 spontant forekommende arter, 2 antatte rømlinger (gråhodealbatross og lazulifink) og 8 underarter. Før dette var det blitt publisert en tilsvarende avifaunaliste i 1983 (Breiehagen og Syvertsen 1983) og en i 1978 (Breiehagen 1978). I tillegg laget LRSK en oppdatert avifaunaliste i 1997, men denne ble ikke publisert. Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall fuglearter observert i Buskerud fram til dagens offisielle liste per 31.12.2012.

Ved sammenligning av disse listene er det viktig å være klar over at artsbegrepet har endret seg noe med årene. De tidligere underartene svartkråke og gråsisik ua. *cabaret* (brunsisik) er i den nye listen skilt ut som egne arter. I tillegg er arten storlire og underarten engelsk gulerle blitt fjernet fra listen da det ikke foreligger sikker dokumentasjon på at disse to taksæene er blitt observert i fylket. Definisjonen av spontane arter og rømlinger har også endret seg i seinere år. Derfor er ikke alle tallene i tabellen direkte sammenlignbare mellom de ulike årene.

Artsliste - år	1978	1983	1992	1997	2012
Antall spontane arter	244	259	266	281	299
Antall D- og E-arter	0	2	2	3	13
Antall underarter	7	9	11	8	15
Antall hybrider	-	-	-	-	10

Navnebruk og artsrekkefølge følger Norgeslisten til NSKF som er satt opp i henhold til anbefalinger fra AERC, ref. <http://www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/norgeslisten.php> Artslisten inneholder både spontane arter (A- og B-arter), så vel som arter som antas å være forvillet eller rømlinger fra fangenskap (C-, D- og E-arter). C-arter er arter som i utgangspunktet enten er forvillet eller satt ut, men som i dag reproducerer i vill tilstand i Europa og opprettholder fritlevende bestander uten behov for supplerende utsettinger (for eksempel kanadagås). Disse artene regnes som spontant forekommende i Buskerud. For andre forvillede arter eller rømlinger (D- og E-arter), er artsnavnet satt i hakeparentes []. B-arter er eldre spontane arter som ikke er observert etter 1950. For disse artene (gråhodealbatross, brønseibis, båndhavørn, steppehauk og steppehøne) er funnsymbolet satt i parentes (X). Observerte underarter i tillegg til de vanlig forekommende artene, er angitt i en egen liste. For tundragås, ringgås og gulerle er alle observerte underarter nevnt i listen. Det er også satt opp en egen liste over påviste hybrider i fylket, i alt 10 ulike hybrider.

I løpet av de siste 20 årene har antall observerte arter i fylket økt fra 269 til 312 arter når antallet baseres på samme artsdefinisjon. Økningen på 43 arter (16 %) inkluderer 9 sjeldne E-arter (rømlinger): svartsvane, stripegås, knoppand, brudeand, bøffelend, berghøne, rødhøne, gullfasan og fagerfasan. Følgende nye hekkefugler er påvist etter 1992: sangsvane, sædgås, hvitkinngås, knekkand, vaktel, horndykker, storskarv (ua. mellomskarv), havørn, myrhauk og lørkefalk. Følgende arter har hekket i fylket tidligere, men ikke de siste 20 årene: snøugle, hvitryggspett, topplerke, svartrødstjert og hortulan. Følgende arter har usikker (historisk) hekkestatus: fjellmyrløper (gammel ubekreftet opplysning fra Løvenskjold), isfugl (har trolig hekket, men er ikke sikkert konstatert), kornkråke (mulig hekking i Mjøndalen 1879 (Collett)) og myrrikse (noen observasjoner med hekkeindikasjon, men ikke påvist hekking).

Den nye artslista (2012) inneholder for første gang separate artslister for hver kommune i fylket. Dette er muliggjort gjennom en stadig økende tilgang til søkbare lokalitetsdata på Artsobservasjoner.no, samt LRSKs digitaliserte arkiv over sjeldne fugler i Buskerud. Disse dataene er supplert med funn fra "Atlasprosjektet" (1970-1989), "Vinter-Atlas prosjektet" (1995-2003) og annet tilgjengelig kildemateriale. I tillegg ble et første utkast til artslisten oversendt til lokalkjente personer i flere av kommunene for ekstra kontroll. Dette resulterte i en god kvalitetssikring av flere av opplysningene, samt flere viktige korrigeringer. Når det gjelder sjeldne arter, så er det bare arter som er godkjent av LRSK som er tatt med i artslisten i hver kommune.

Det hadde vært ønskelig at også kommunelistene kunne inneholdt en fullstendig oversikt over hekkestatus til artene, men sikre opplysninger om dette er dessverre bare kjent fra et fåtall kommuner. Derfor har vi valgt kun å angi opplysning om hekkestatus i fylkeslisten. Symbolet H indikerer at arten er påvist hekkende eller sannsynlig hekkende en eller flere ganger i fylket. Arter som ikke er påvist hekkende de siste 20 årene er angitt med H. Arter med usikker hekkestatus er angitt med H?. Den nye artslisten inneholder 187 arter som er påvist hekkende eller sannsynlig hekkende i fylket, jamført 177 arter i listen fra 1992.

Nedenfor vises artslisten for Buskerud med kommuner per 2012.

Art	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken	Sigdal	Øvre Eiker	Ål	Ant. kommuner	
Knoppsvane	H	H	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X			X		X	X	X	X	15	
[Svartsvane]		X													X							X		2	
Dvergsvane	X	X							X		X		X					X				X		5	
Sangsvane	X	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Sædgås	X	H	X						X		X		X	X	X		X	X				X	X	10	
Kortnebbgås	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Tundragås	X	X				X			X				X	X				X				X		6	
Grågås	H	H	X		X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	17	
[Stripegås]		X	X					X	X	X	X		X	X	X			X				X	X	11	
[Snøgås]	X	X							X									X				X		3	
Ringgås	X	X	X			X		X	X	X	X					X					X	X	X	10	
Hvitkinngås	X	H	X					X	X	X			X	X	X		X	X		X	X	X	X	13	
Kanadagås	H	H	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Niland		X																X						1	
[Knoppand]		X													X							X		2	
Rustand	X	X											X											1	
Gravand	H	H	X		X			X	X	X	X		X	X				X		X		X	X	12	
[Brudeand]		X													X									1	
Mandarinand	X	X	X		X			X		X	X		X					X						7	
Brunnakke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	20	
Amerikablesand		X																					X	1	
Snadderand	X	X	X						X				X	X	X			X				X	X	8	
Krikkand	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21	
Amerikakrikkand		X						X	X				X					X				X	X	6	
Stokkand	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21	
Rødfotand		X								X														1	
Stjertand	H	H	X			X	X	X	X	X			X	X	X	X		X				X	X	13	
Knekkand	X	H				X		X	X			X	X		X			X		X		X	X	10	
Skjeand	H	H	X					X	X	X	X		X		X		X	X		X		X	X	12	
Rødhodeand		X																				X		1	
Taffeland	X	X	X					X	X			(X)	X	X	X			X				X	X	10	
Toppand	H	H	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20	
Bergand	H	H	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	17	
Ærfugl	H	H						X	X	X	X		X	X				X		X	X	X	X	11	
Havelle	H	H					X	X	X	X	X		X	X	X		X	X		X		X	X	13	
Svartand	H	H	X		X			X	X	X	X	X	X	X		X	X	X		X		X	X	15	
Sjørre	H	H				X	X	X	X	X			X	X		X	X	X		X	X	X	X	14	
[Bøffeland]		X											X											1	
Kvinand	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21	
Lappfiskand	X	X	X		X			X	X	X	X	(X)	X	X	X	X		X			X	X	X	15	
Siland	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	18	
Laksand	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21	
Stivhaleand	X	X								X														1	
Jerpe	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20	
Lirype	H	H	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	18	
Fjellrype	H	H		X	X	X	X	X				X				X	X	X	X		X		X	12	

Art	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken	Sigdal	Øvre Eiker	Ål	Ant. kommuner
Orrfugl	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Storfugl	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
[Berghøne]		X		X																			1	
[Rødhøne]		X											X										1	
[Rapphøne]	X	X								X			X				X					X	X	5
Vaktel	X	H	X		X	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	17
[Fasan]	H	H	X					X	X	X	X		X	X	X			X		X		X		11
[Gullfasan]		X											X		X									2
[Fagerfasan]		X																				X		1
Smålom	H	H				X		X	X	X	X		X			X	X	X			X	X	X	12
Storlom	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Islom		X						X	X	X												X		4
Gulneblom		X								X										X				2
Dvergdykker	X	X	X			X	X	X	X	X	(X)	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	17
Toppsykker	H	H	X					X	X	X	X	X	X	X	X		X	X				X	X	12
Gråstrupedykker		X						X					X					X				X		4
Horndykker	X	H				X	X	X	X	X		X		X			X					X	X	10
Svarthalsdykker		X						X														X		2
Svartbrynalbatross		X								X														1
Gråhodealbatross	(X)	(X)																				(X)		1
Havhest	X	X				X				X			X					X		X				5
Grålire	X	X																	X					1
Havlire		X								X														1
Stormsvale		X								X														1
Havsule	X	X	X							X			X										X	4
Storskarv	X	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Toppskarv		X								X									X					2
Rørdrum	X	X																					X	1
Egretthege	X	X						X	X				X	X				X				X		6
Gråhege	H	H	X		X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
Stork	X	X		X							X		X	X		X		X				X	X	8
Bronseibis	(X)	(X)	(X)																					1
Skjestork	X	X															X							1
Vepsevåk	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
Svartglente		X																					X	1
Glente		X						X	X		X		X					X				X		6
Båndhavørn	(X)	(X)							(X)															1
Havørn	X	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	19
Sivhauk	X	X	X				X	X	X	X	X		X	X	X	X		X				X	X	13
Myrhauk	X	H			X	X	X	X	X		X		X				X	X		X		X	X	12
Steppehauk	(X)	(X)												(X)								(X)		2
Hønsehauk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Spurvehauk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Musvåk	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Fjellvåk	H	H		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	18
Steppeørn	X	X	X																					1
Kongeørn	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	20

Art	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken	Sigdal	Øvre Eiker	Ål	Ant. kommuner
Fiskeørn	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Tårnfalk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	20
Aftenfalk		X																		X				1
Dvergfalk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Lerkefalk	X	H	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X		16
Jaktfalk	H	H		X	X		X	X	X		X		X			X	X	X				X	X	12
Vandrefalk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	(X)	X	X	X	21
Vannrikse	X	X						X	X	X	X		X		X			X				X		7
Myrrikse	X	X	X						X		X		X	X		X		X		X		X		9
Åkerrikse	H	H	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X		X				X		11
Sivhøne	H	H	X					X	X	X	X		X	X	X			X		X		X	X	12
Sothøne	H	H	X					X	X	X	X		X	X	X	X		X		X		X	X	13
Trane	H	H		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Tjeld	H	H	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	18
Avosett		X											X											1
Dverglo	H	H	X	X				X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	14
Sandlo	H	H					X	X	X	X	X		X	X			X	X				X	X	11
Boltit	H	H			X	X	X	X	X								X			X	X	X	X	10
Heilo	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X		X	X	X	18
Tundralo	X	X						X	X				X	X				X		X		X		7
Vipe	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Polarsnipe	X	X						X	X				X					X		X		X		6
Sandløper	X	X																X				X		2
Dvergsnipe	X	X						X	X	X	X		X					X				X	X	8
Temmincksnipe	H	H					X	X	X				X				X	X				X	X	8
Tundrasnipe	X	X						X					X				X	X		X		X		6
Fjæreplytt	H	H					X	X		X			X				X			X		X	X	8
Myrsnipe	H	H				X	X	X	X		X		X	X	X		X	X		X		X	X	13
Fjellmyrløper	H?	X																X						1
Brushane	H	H				X		X	X				X		X		X	X				X	X	9
Kvartbekkasin	X	X						X	X				X		X		X	X				X	X	8
Enkeltbekkasin	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	20
Dobbeltbekkasin	H	H				X	X	X	X		X		X		X		X	X	X			X	X	12
Rugde	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Svarthalespove	X	X						X	X				X					X				X		5
Lappspove	X	X	X					X	X				X					X		X		X		7
Småspove	H	H				X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X		X	X	14
Storspove	H	H	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X			X	X	X	16
Sotsnipe	X	X						X	X		X		X	X				X		X		X	X	9
Rødstilk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Gluttsnipe	H	H		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Skogsnipe	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Grønnstilk	H	H		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	19
Strandsnipe	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Steinvender	X	X						X	X	X			X					X		X		X		7
Svømmesnipe	H	H				X	X	X			X				X	X	X	X		X		X	X	11
Polarsvømmesnipe	(X)	X								(X)			X											2

Art	D/E-arter er angitt i [hakeparentes], B-arter (X), Hekkefugler H																				Ant. kommuner			
	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken		Sigdal	Øvre Eiker	Ål
Polarjo		X								X												X		2
Tyvjo	X	X						X	X	X	X							X		X		X		6
Fjelljo	H	H		X				X		X							X					X	X	6
Storjo	X	X								X										X		X		3
Svartehavsmåke		X											X											1
Dvergmåke	X	X							X	X			X		X			X				X	(X)	7
Sabinemåke		X							X	X								X						3
Hettemåke	H	H	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	18
Fiskemåke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Sildemåke	H	H	X		X			X	X	X	X		X	X	X			X		X	X	X	X	14
Gråmåke	H	H	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	17
Grønlandsmåke		X	X								X		X	X	X							X		6
Polarmåke	X	X	X										X	X	X			X				X		6
Svartbak	H	H	X			X		X	X	X	X		X	X	X			X		X		X	X	13
Krykkje	X	X	X		X			X	X	X	X			X				X		X		X	X	11
Rovterne	X	X																		X		X		2
Splitterne	X	X								X			X							X				3
Makrellterne	H	H	X				X	X	X	X	X		X	X	X			X		X		X	X	13
Rødnebbterne	H	H				X	X	X	X	X	X		X				X	X				X	X	11
Dvergterne		X																				X		1
Svartterne	X	X							X				X		X	X		X				X		6
Lomvi	X	X	X			X		X	X	X	X		X	X	X			X		X	X	X	X	13
Polarlomvi		X								X														1
Alke	X	X			X			X	X	X			X			X		X		X		X		9
Teist	X	X			X					X										X				3
Alkekonge	X	X	X					X	X	X	X		X		X			X	X	X		X		11
Lunde	X	X								X														1
Steppehøne	(X)	(X)																				(X)		1
Bydue	H	H	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	16
Skogdue	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	18
Ringdue	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Tyrkerdue	H	H	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	19
Turteldue	X	X	X				X	X	X		X												X	7
Gjøk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Hubro	H	H		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
Snøugle	H?	H					X	X			X						X				X	X	X	7
Haukugle	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Spurveugle	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X			X	X	X	X	X	X	18
Kattugle	H	H	X			X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X		X		X	X	15
Slagugle	(X)	X																	X					1
Lappugle		X												X				X		X		X	X	5
Hornugle	H	H	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X		X		X	X	16
Jordugle	H	H	X			X	X	X	X	X	X		X			X	X	X	X		X	X	X	15
Perleugle	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Nattravn	H	H	X			X		X	X	X	X		X	X						X	X	X		11
Tårnseiler	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Isfugl	H?	H?	X			X		X		X	X		X		X			X		X		X	X	11

Art	D/E-arter er angitt i [hakeparentes], B-arter (X), Hekkefugler H																				Ant. kommuner			
	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken		Sigdal	Øvre Eiker	Ål
Bieter		X								X														1
Blåråke	X	X									X							(X)		X				3
Hærfugl	X	X	X	(X)			X	X		X	X			X	X	X				X		X	X	12
Vendehals	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Gråspett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Grønnspekk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Svartspett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Flaggspett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Hvitryggspett	H	H	X	X	X	X			X		X	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	16
Dvergspett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Tretåspett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Dverglerke		X					X																	1
Topplerke	X	H	X								X							X				X		4
Trelerke	X	X	X								X		X	X				X				X		6
Sanglerke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Fjellerke	H	H			X	X	X	X	X	X							X			X	X	X	X	11
Sandsvale	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Låvesvale	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Taksvale	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Trepiplerke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Heipiplerke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Lappiplerke	X	X							X									X						2
Skjærpiplerke	H	H	X			X		X	X	X			X			X		X		X			X	10
Gulerle	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Vintererle	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Linerle	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Sidensvans	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	19
Fossefall	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Gjerdsmett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Jernspurv	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Rødstrupe	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Nattergal	H	H	X						X	X	X		X		X			X		X		X		9
Sørnattergal	X	X																					X	1
Blåstrupe	H	H	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	17
Svartrødstjert	H	H	X			X		X	X		X		X		X			X				X	X	10
Rødstjert	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Buskskvett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Svartstrupe	X	X						X			X				X								X	5
Steinskvett	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Ringtrost	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	20
Svarttrost	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Gråtrost	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Måltrost	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Rødvingetrost	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Duetrost	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Gresshoppesanger	X	X	X						X		X		X		X			X		X		X		8
Elvesanger		X																X				X		2

Art	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken	Sigdal	Øvre Eiker	Ål	Ant. kommuner
Sivsanger	H	H						X	X		X		X	X	X			X				X	X	9
Busksanger		X							X	X			X							X		X		5
Myrsanger	H	H	X						X	X	X		X	X	X			X		X		X	X	11
Rørsanger	H	H							X	X			X		X			X		X		X		7
Trostesanger		X																				X		1
Gulsanger	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Hauksanger		X												X								X	X	3
Møller	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Tornsanger	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Hagesanger	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Munk	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Østsanger	X	X																X						1
Fuglekongesanger	X	X																X						1
Gulbrynsanger	X	X					X											X						2
Bøksanger	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	19
Gransanger	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Løvsanger	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Fuglekonge	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Rødtoppfuglekonge		X																				X		1
Gråfluesnapper	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Dvergfluesnapper	X	X																		X				1
Halsbåndfluesnapper		X								X														1
Svarthvit fluesnapper	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Skjeggmeis		X											X	X				X				X		4
Stjertmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Løvmeis	H	H	X		X			X	X	X	X	X	X	X	X			X		X		X	X	14
Granmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Lappmeis	(X)	X											(X)									X		2
Toppmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Svartmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Blåmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Kjøttmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Spettmeis	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Trekryper	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Pirol	X	X							X			X	X				X					X		5
Rødhalevarsler		X					X																	1
Tornskate	H	H	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Varsler	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Nøtteskrike	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Lavskrike	H	H		X	X	X	X	X			X	X				X	X	X	X		X	X	X	14
Skjære	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Nøttekråke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	(X)	X	X	20
Kaie	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X		X	X	18
Kornkråke	X	X	X			X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X		X		X	X	15
Kråke	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Svartkråke	X	X						X	X		X				X			X				X		6
Ravn	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21

Art	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken	Sigdal	Øvre Eiker	Ål	Ant. kommuner
Stær	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Rosenstær	X	X						X			X		X							X				4
Gråspurv	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Pilfink	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
[Lazulispurv]	X	X																X						1
Bokfink	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Bjørkefink	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Gulirisk	X	X	X								X											X		3
Grønnfink	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Stillits	H	H	X	X				X	X	X	X		X	X	X	X		X		X	X	X	X	15
Grønnsisik	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Tornirisk	H	H	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	16
Bergirisk	H	H	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	19
Gråsisik	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Brunsisik	X	X	X			X	X	X	X	X	X		X	X	X			X				X	X	13
Polarsisik	X	X	X	X		X	X	X	X	X			X	X	X			X			X	X	X	14
Båndkorsnebb	X	X	X	X	X	X		X	X	X			X	X		X		X	X			X	X	14
Grankorsnebb	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Furukorsnebb	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Rosenfink	H	H		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20
Konglebit	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Dompap	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Kjernebiter	H	H	X			X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X	X		X	X	16
Lappspurv	H	H	X			X	X	X	X	X	X		X			X	X	X	X			X	X	14
Snøspurv	H	H	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	19
Gulspurv	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Hortulan	H	H	(X)								X		X	X				X		X		X	X	8
Vierspurv	X	X				X	X											X				X		4
Dvergspurv	X	X					X											X						2
Sivspurv	H	H	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	21
Svarthodespurv	X	X					X																	1
Sum antall	269	312	186	132	145	169	157	208	225	216	204	135	235	187	188	154	161	242	132	189	149	263	207	21
herav DE-arter		13	2	1	0	0	0	2	3	3	2	0	6	2	5	0	1	5	0	1	0	7	2	14
Ubest. islom/gulnebbloom													1											
Ubest. tyvjo/fjelljo													1											

Art	Artsliste 1992	BUSKERUD	Drammen	Flesberg	Flå	Gol	Hemsedal	Hol	Hole	Hurum	Kongsberg	Krødsherad	Lier	Modum	Nedre Eiker	Nes	Nore og Uvdal	Ringerike	Rollag	Røyken	Sigdal	Øvre Eiker	Ål	Ant. kommuner
Sædgås, ua. <i>rossicus</i>		X	X																					1
Tundragås, ua. <i>albifrons</i>	X	X							X				X					X				X		4
Tundragås, ua. <i>flavirostris</i>		X																X						1
Ringgås, ua. <i>bernicla</i>	X	X																				X	X	2
Ringgås, ua. <i>hrota</i>	X	X				X		X	X	X			X			X						X		7
Storskarv, ua. <i>sinensis</i>	X	H							X	X			X									X		4
Hønsehauk, ua. <i>buteoides</i>	(X)	(X)																					(X)	1
Gulerle, ua. <i>flava</i>	X	X			X																	X		2
Gulerle, ua. <i>thunbergi</i>	H	H	X		X	X	X	X	X	X	X		X	X			X	X	X			X	X	15
Svartryggerle		X	X					X			X		X				X	X				X		7
Blåstrupe, ua. <i>cyaneola</i>	X	X																					X	1
Svartstrupe, ua. <i>rubicola</i>		X																					X	1
Svartstrupe, ua. <i>rubicola/hibernans</i>		X																				X		1
Steinskvett, ua. <i>leucorhoa</i>	(X)	(X)	(X)																					1
Gransanger, ua. <i>tristis/abietinus</i>		X											X									X		2
Gransanger, ua. <i>tristis</i>	X	X																X						1
Sibirnøttekråke	X	X	X	X							X		X	X	X		X			X		X	X	10
Polarsisik , ua. <i>exilipes</i>	X	X						X																1
Sum antall		18	5	1	2	2	1	4	4	3	3	0	6	2	2	1	3	5	1	1	0	10	6	19
Hybrid																								
Grågås x kanadagås		X							X					X				X						3
Svanegås x kanadagås		X							X									X						2
Brunnakke x stokkand		X								X														1
Amerikakrikkand x krikkand		X							X															1
Stjertand x stokkand		X							X															1
Taffeland x toppand		X																X						1
Rakkelhane		X	X					X			X									X		X	X	6
Taksvale x låvesvale		X			X								X					X				X		4
Svartryggerle x linerle		X						X																1
Gråsisik x grønnsisik		X																X						1
Sum antall		10	1	0	1	0	0	2	4	1	1	0	1	1	0	0	0	5	0	1	0	2	1	12

Per 2012 er det observert 312 arter i fylket derav 299 spontane arter (A-, B- og C-arter) og 13 D- og E-arter. Figur 1 på neste side viser rangert fordeling av antall arter per kommune. Øvre Eiker er den mest artsrike kommunen med 84 % av alle arter som er observert i fylket. Det er verdt å merke seg at kommunene Ål og Hol i nordfylket kommer relativt høyt opp på listen, mens de minst artsrike kommunene befinner seg i midtfylket. Dette er også de dårligst undersøkte kommunene i fylket.

Det er 21 kommuner i Buskerud. 88 av de 312 artene (28 %) er observert i alle 21 kommunene, mens 43 arter (14 %) er observert i bare en enkelt kommune. Dette er alle sjeldne arter som bare er observert en til et fåtall ganger i fylket. Her peker følgende kommuner seg ut som de mest spesielle: Øvre Eiker med 10 og Hurum med 8 av slike unike arter. De andre artene fordeler seg jevnt på antall kommuner med funn av artene.

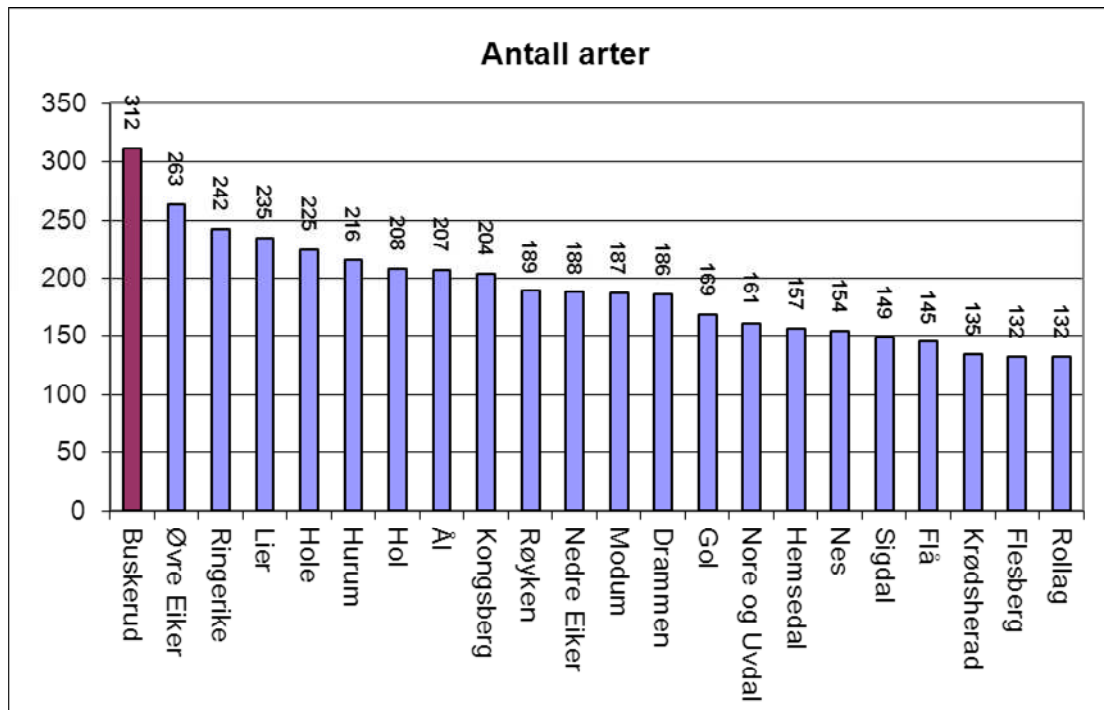

Fig.1: Antall arter per kommune.

Fig.2: Rødfotand ♂, Mellomdammen i Sætre, Hurum, 22.9.2012. Siste nye art i Buskerud.
Foto: Jens E. Nygård

Referanser

- Breiehagen, T. 1978. Avifaunaliste for Buskerud. Buskskvetten 2(1), s.36-41.
- Breiehagen, T. 1992. Forekomst og hekkestatus for fugler i Buskerud. Buskskvetten 9(1), s.18-27.
- Breiehagen, T. og Syvertsen, Ø. 1983. LRSK informerer. Buskskvetten 7(2), s.65-78.
- Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. og Byrkjeland, S. (red.) 1994. Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552s.
- Svorkmo-Lundberg, T., Bakken, V., Helberg, M., Mork, K., Røer, J.E. & Sæbø, S. (red.) 2006. Norsk VinterfuglAtlas. NOF, Trondheim, 496s.

JAKTFALK I BUSKERUD

Rapport fra kartleggingsarbeid i 2012

Lars Egil Furuseth og Per Furuseth

Februar 2013

SAMMENDRAG

Denne rapporten presenterer resultatene fra kartlegging av jaktfalk *Falco rusticolus* i Buskerud i 2012. Dette er et prosjekt som har pågått siden 2008 i regi av Rovfuglgruppa i Naturvernforbundet i Buskerud (NiB). Kartleggingsmetoden har vært den samme alle år, med omtrent samme mengder tid i felt. I år ble noe mer feltarbeid utført tidlig i hekkesesongen, ultimo mars – primo mai.

Det ble ikke funnet nye lokaliteter. Av 17 kjente lokaliteter ble 13 kontrollert. Det ble registrert jaktfalk på 10 (77 %) av disse som vi alle anser for å være okkupert av revirhevdende fugler. 6 av disse parene gjennomførte vellykkete hekkinger (46 % av kontrollerte lokaliteter, og 60 % av okkuperte lokaliteter). Det ble observert 11+ unger som kom på vingene. Det gir 1,85 unger pr. vellykkede hekking. Det er forholdsvis lave tall og er i tråd med øvrige år i prosjektperioden. Det er grunn til å tro at dårlig næringstilgang kan spille inn her. Det positive som kan trekkes ut av denne sesongen er den forholdsvis høye andelen av besatte revir. Det ble ringmerket 5 unger fordelt på to kull i 2012.

Prosjektet ble støttet med kr 11 000,- fra Fylkesmannen i Buskerud. Arbeidet er utført av Lars Egil Furuseth og Per Furuseth. I tillegg har en rekke personer både i og utenfor Rovfuglgruppa bidratt med verdifulle opplysninger.

Lars Egil Furuseth,

Vikavegen 16, 3588 Dagali e-post: furufugl@online.no tlf m 992 91 477 p 32 09 38 37

Per Furuseth,

3577 Hovet e-post: p-furuse@online.no tlf m 992 61 638

Rapporten er utarbeidet for Fylkesmannen i Buskerud av:

Naturvernforbundet i Buskerud (NiB)

Åssideveien 525, 3322 Fiskum

Fylkessekretær Per Ø. Klunderud

Tlf. 32 75 05 04, e-post: pedrokl@online.no

FORORD

Vi ser på arbeidet vårt som en inventering av arten hvor nye spørsmål som dukker opp her blir belyst i rapportene. Prinsippet for arbeidet har vært å avlegge lokalitetene så mange og grundige besøk som må til for å stadfeste hekkeresultatene. Vi har ingen naturfaglig bakgrunn, men jobber systematisk og tilegner oss år for år mer erfaring, kjennskap til artens biologi og artens opptreden i fjellområdene i Buskerud og tilgrensede områder. Dette er samlet sett kunnskaper vi mener er verdifulle og som kan bidra til å løse en del av jaktfalkens hemmeligheter i fylket – forekomst og reproduksjon.

Prosjektet startet i 2008, med støtte fra Fylkesmannen f.o.m. 2009. Arbeid har pågått siden slutten av åttitallet. Fotografiene er tatt av forfatterne.

Feltarbeidet i 2012 er i all hovedsak utført av oss med god hjelp av flere enkeltpersoner. Disse er, og som vi vil takke; Andrew Clark, Bent Fjeldheim, Vegard Fjeldheim, Magne Ove Furuseth, Tom Furuseth, Thor Erik Jelstad, Martin Lindal og Agnar Målsnes som alle har bidratt med en rekke opplysninger om jaktfalk på hekkeplassene. Agnar Målsnes i NOF Hordaland, som driver et likelydende prosjekt i Hordaland har vi i tillegg hatt et godt samarbeid med gjennom feltsesongene. I tillegg har en rekke personer bidratt med enkeltobservasjoner som i sum har vært verdifulle for vårt arbeid. Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) v/Per Øystein Klunderud takkes for støtte til arbeidet med prosjektet. Fylkesmannen i Buskerud ved miljøvernavdelingen takkes for økonomisk støtte.

1. INNHOLD

SAMMENDRAG.....	2
FORORD	3
1. INNHOLD.....	3
2. INNLEDNING.....	4
3. OMRÅDEBESKRIVELSE.....	4
4. UNDERSØKELSESMETODE.....	4
5. RESULTATER.....	5
5.1. Hekkeresultater.....	5
5.2. Ungeproduksjon.....	5
5.3. Bestand.....	6
5.4. Valg av reirplas.....	7
5.5. Ringmerking.....	8
5.6. Sikring av eksisterende reir og bygging av nye.....	9
6. JAKTFALKENS FORHOLD TIL KONGEØRNA PÅ HEKKEPLASSEN.....	11
7. TRUSLER.....	13
8. FREMTIDIG ARBEID.....	13
8.1. Kartlegging.....	13
8.2. Bygging av kunstige reir.....	13
9. LITTERATUR.....	14

2. INNLEDNING

Den norske og forøvrig den nordiske hekkebestanden er lav – estimert til 500-1000 par i Norge (Kålås m. fl. 2010), og 630-1190 par totalt i Norden (Koskimies 2011). Det er en art som er dårlig undersøkt, særdeles i Norge, så bestandsestimatet er noe usikkert. En rekke årlige kartleggingsprosjekter pågår spredt innenfor utbredelsesområdet i Fennoskandia og trenden de siste årene har vært lav produksjon hvor dårlig næringstilgang pekes på som hovedårsak.

Jaktfalken er oppført som nær truet (NT) i Norsk Rødliste for arter 2010 (Kålås m.fl. 2010).

Vårt prosjekt startet i 2008 som en forundersøkelse og oppsummering av viten og erfaring fra tidligere års arbeid – arbeid som vi har utført siden slutten av åttitallet. Dette arbeidet besto i kartlegging av jaktfalk i Buskerud i stor grad med samme metodikk som er gjort i denne prosjektperioden (2008-2012), men mer tilfeldig og uten noe systematikk og bare ved noen kjente lokaliteter i Buskerud. Prosjektet er støttet med midler fra Fylkesmannens miljøvernavdeling hvert år i perioden 2009-2012.

Siden oppstarten av dette prosjektet har vi laget en årsrapport fra hvert av årene 2009-2012, inkl. denne. I tillegg lagde vi en rapport etter 2008 sesongen, som gjorde opp status av vår viten om arten i Buskerud til da. Følgende rapporter er så langt utgitt:

Jaktfalk i Buskerud – Utbredelse og trusler. (Furuseth og Furuseth 2009 a).

Jaktfalk i Buskerud – Rapport fra kartleggingsarbeid i 2009. (Furuseth og Furuseth 2009 b).

Jaktfalk i Buskerud – Rapport fra kartleggingsarbeid i 2010. (Furuseth og Furuseth 2011).

Jaktfalk i Buskerud – Rapport fra kartleggingsarbeid i 2011. (Furuseth og Furuseth 2012).

Disse rapportene presenterer årets resultater, men de forskjellige rapportene tar også opp ulike temaer innenfor arbeidet med jaktfalk og må derfor sees på i en sammenheng.

3. OMRÅDEBESKRIVELSE

Kartleggingen tar utgangspunkt i hele Buskerud fylkes potensielle jaktfalkbiotop. Det vil si de deler av fylket som ligger over tregrensa og har en fast bestand av rype, og helst både lirype og fjellrype. I realiteten dreier det seg om fjellområdene som ligger i, eller i tilknytning til, de store fjellområdene; Hardangervidda og Skarvheimen/Nordfjella (Hallingskarvet, Reineskarvet, Aurlandsfjellet, Hemsedalsfjellet og Lærdalsfjellet). Fjellområdene utenom disse (f.eks. mellom Hallingdal og Valdres samt Norefjell) er viet liten tid til undersøkelser. Dette fordi vi ikke anser områdene som potensielle hekkeområder og manglende opplysninger om hekkende og mulig hekkende jaktfalk.

En nærmere beskrivelse av områdets biotop og beliggenhet er gjort i rapport fra vårt kartleggingsarbeid i 2011 (Furuseth og Furuseth 2012).

Nå skal det sies at en lokalitet (N-5) som ble oppdaget i 2010, og som har gjennomført vellykket hekking hvert år siden, ligger noe utenfor de ovennevnte områdene som vi regner som jaktfalkens utbredelse i Buskerud. Denne ligger avskåret fra fjellområdene med skog og dype dalfører men ligger i fjellområder som huser begge rypeartene. Det er et eksempel på at man ikke skal utelukke jaktfalken også i mer «utradisjonelle» områder.

4. UNDERSØKELSESMETODE

Til forskjell fra tidligere år satset vi i år på mer feltarbeid tidlig i sesongen, ultimo mars – primo mai. Dette ga positive resultater med revirhevdende fugl på 8 av 9 besøkte lokaliteter (89 %). På 3 av disse lokalitetene med fugl ble det ikke mer å se senere og derfor ville de ha vært sett på som såkalte «tomme» lokaliteter ved senere besøk dersom de ikke var besøkt tidlig i sesongen.

Utover det har undersøkelsesmetodene vært mye av det samme der hoveddelen består i å besøke kjente potensielle lokaliteter og iakttå de på avstand med kikkert over lengre tid, minst 5-6 timer og da helst i godt vær der både lytte- og siktforholdene er gode. Alt av relevante observasjoner blir notert. Det kan være alt fra konkrete reirfunn med rugende fugl eller unger i reir til mindre uanselige observasjoner som ekskrementer, dun/mytefjær og ribbeplasser/ byttedyrrester.

Det blir også gjort konkrete besøk i selve hekkeberget samt i og rundt et eventuelt reir som har vært i bruk, mislykkete eller vellykkete hekkinger, hvor spor blir analysert og innsamlet. Det kan da dreie seg om mytefjær etter de voksne falkene og byttedyrrester.

Byttedyrrester fra hekkeplassene er samlet inn ved alle reirbesøk de siste 20 årene. Dette er materiale som foreløpig bare i liten grad er analysert, men det er tatt vare på og planen er å gå igjennom det for deretter å lage en oversikt over dette.

Vedrørende leting etter nye lokaliteter/ reirplasser for jaktfalk blir alle fjellvegger som ligger i naturlig biotop for jaktfalk viet oppmerksomhet, og da spesielt vegger med ravnereir. Mye av vårt undersøkelsesområde ligger i høyfjell som grenser opp mot 1500-1800moh. Det er vanskelig å sette en eksakt øvre grense for hvor høyt jaktfalken kan hekke. Vi kjenner til flere jaktfalkhekkinger i høyder opp mot 1500moh. Da er det greit å bruke raven som målestokk. Der raven har slått seg til med reirbygging kan trolig også jaktfalken etablere seg, dersom andre forutsetninger er til stedet (f.eks. avstand til forstyrrelser, næringstilgang etc.). Fjellvegger som huser ravn i høyfjellet vier vi derfor ekstra oppmerksomhet med jevne mellomrom.

Vi foretar kartlegging av andre rovfuglarter samtidig med jaktfalk. Klippehekkende rovfugler er da i størst fokus. Hvilken art som er i de forskjellige fjellveggene til enhver tid er viktig å kartlegge i forhold til jaktfalk. Spesielt dreier dette seg om kongeørn. En art vi har fulgt med på i minst like lang tid som jaktfalken.

Det foreligger lite pålitelig historisk material om jaktfalkhekkinger, både i litteraturen og som muntlige beretninger som vi kan bruke til forarbeid i kartleggingen. Spesielt da utenom allerede kjente hekkeplasser. Det meste som dukker opp viser seg ofte, eller med stor sannsynlighet, å være andre rovfuglarter.

5. RESULTATER

5.1. Hekkeresultater

Til forskjell fra tidligere år ble det som nevnt gjort mye feltarbeid tidlig i sesongen, ultimo mars – primo mai. 9 lokaliteter ble besøkt på denne tiden, og på 8 av disse ble det observert jaktfalk med det som kan betegnes som territoriehevdende fugl. På 4 av disse ble det gjennomført vellykket hekking.

Erfaringen med å oppsøke lokalitetene tidlig i sesongen (ved hekkeforberedelsene) var gode. Jaktfalken er en art som det kan være vanskelig å finne spor etter hekkforsøk ved mislykkede hekkinger, – i motsetning til f.eks. kongeørn som legger igjen spor ved pynting/påbygging av reir. Derfor vil observasjoner gjort tidlig i sesongen være nyttige.

13 av de 17 kjente lokalitetene ble kontrollert. Det ble registrert jaktfalk på 10 (77 %) av disse som vi alle anser for å være okkupert av revirhevdende fugler. 6 av disse parene gjennomførte vellykkete hekkinger (46 % av kontrollerte lokaliteter, og 60 % av okkuperte lokaliteter).

5.2. Ungeproduksjon

Som flere år tidligere ble det også i år vanskelig og få eksakt oversikt over antall unger som kom på vingene. En ting er å påvise vellykket hekking, med unger i reiret sent i reirtiden eller åpenbare spor etter en vellykket hekking – gjerne med utflydde unger i nærheten. Men å få et eksakt antall unger krever ofte å være på rett sted til rett tid og med en beliggenhet som bidrar til innsyn til reiret og muligheter for å telle unger her. Av de 6 vellykkede hekkingene registrerte vi to kull med sikkert antall unger (2 og 3). Utover det hadde vi to kull hvor 2+ utflydde unger ble observert, ett kull hvor utflydde unger ble hørt og ett kull hvor tydelige spor tilsa at unger var kommet på vingene. Dette gir oss da et minste tall på 11+ utflydde unger fordelt på 6 kull. Dette gir 1,85 unger pr. vellykkede hekking.

Selv om dette er et minimumstall tyder mye på at gjennomsnittet ligger på rundt 2 unger pr. vellykkede hekking. Noe som har vært trenden i vårt område de siste årene. Vi har ikke hatt kull med

4 utflydde unger siden 2005 og før den tid var ikke det uvanlig. Nå er til og med kull med 3 unger uvanlig å observere!

Det er åpenbart at produksjonen, sett i et lengre tidsperspektiv i form av antall unger pr. vellykkede hekkinger, har gått ned. Årsakene til dette kan være mange, men sviktende næringstilgang har helt sikkert en stor betydning. Dette er noe som det vises til i hele Norden (Furuseth og Furuseth 2012). Spørsmålet er hvor lenge bestanden tåler en så lav produksjon.

Det pågår årlige rypetakseringer i fjellområder, også innenfor vårt prosjektområde. Men vi ser på disse som forholdsvis unøyaktige ved å være begrenset i både areal og tid og ulik metodikk. Kanskje viser jaktstatistikkene et mer sannferdig bilde av situasjonen – selv om det også her kan fremkomme et feilaktig bilde. Jaktstatistikkene viser en klar nedgang i antall skutte ryper de senere årene, både lirype og fjellrype (Furuseth og Furuseth 2012).

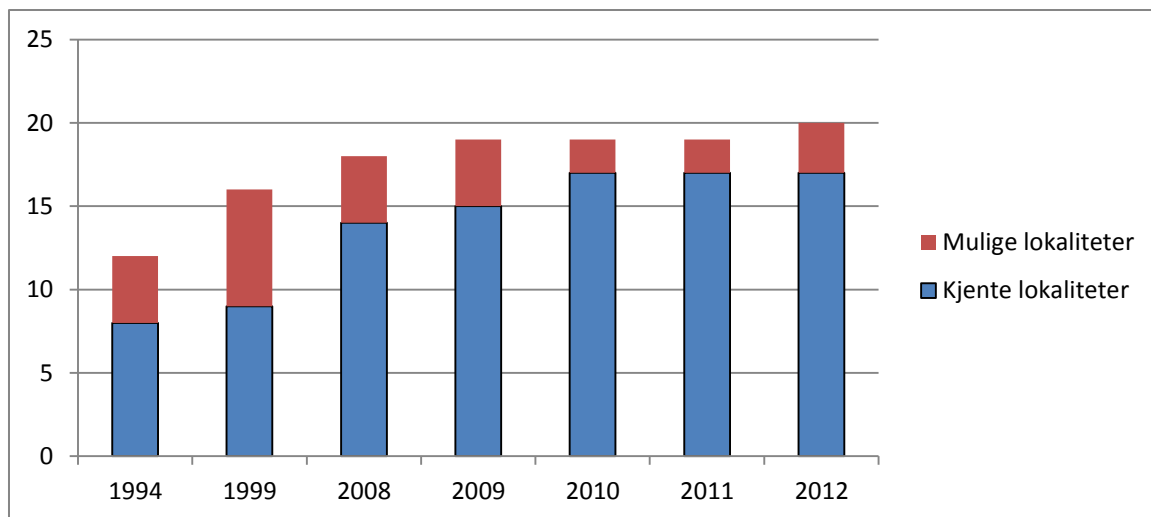

Figur1. Kull på 3 unger er blitt sjeldnere i Buskerud.

5.3. Bestand

Det ble ikke funnet nye lokaliteter i 2012. Men i et revir som grenser opp til Buskerud hvor nærmeste kjente hekkeplass ligger 3,5 km fra fylkesgrensa, fant vi i 2012 rester etter en gammel hekkeplass like innenfor fylkesgrensa i Buskerud. I og med at det dreier seg om gammel hekkeplass, minst 3-4 år gammelt, velger vi foreløpig ikke å innlemme den i Buskeruds liste. Derfor opererer vi med 17 sikre lokaliteter som de to foregående årene. Det har altså ikke vært gjort noen funn av nye lokaliteter siden 2010.

De 17 lokalitetene som vi anser som sikre ser ut til å være forholdsvis hyppig okkupert. Det faktum at jaktfalken ikke nødvendigvis hekker eller gjør hekkforsøk hvert år (Mossop og Hayes 1994, Koskimies 2011) åpner for muligheten til at det også er andre lokaliteter som vi har oversett, lokaliteter som kanskje sjeldnere blir besatt. Men det er etter vårt syn vanskelig å se for seg et antall på mer enn 19-22 lokaliteter i Buskerud (fig. 2 og tabell 1.). Mossop og Hayes (1994) viser til en 19-års studie fra Canada der andelen av revirene som produserte unger varierte mellom 10 % - 70 %. Når det kan være så lav hekkesuksess sier det seg selv at det blir vanskelig å få en fullstendig oversikt over en bestand. Spesielt i år med lav hekkesuksess.

Figur 2. Antall kjente og mulige lokaliteter i Buskerud fra to tidligere år samt hele denne prosjektperioden.

På slutten av 90-tallet konkluderte vi med et bestandsestimert på maks 16 lokaliteter (9 sikre) i Buskerud (Steen 1999a) og nå, etter ca. 15 års kartlegging er vi altså på totalt 17 sikre og 2 mulige lokaliteter. I denne prosjektperioden (siden 2008) har det skjedd liten endring (fig.2). Det er viktig å presisere at vi bruker strenge kriterier med tanke på og klassifisere *sikre/kjente* og *mulige lokaliteter*. Men det er et faktum at det kan dukke opp lokaliteter nærmest som «troll av eske», noe funnet av en lokalitet i 2010 viser (N-5).

Kommune	Kjente lokaliteter	Mulige lokaliteter	Maksimumsestimert
Nore og Uvdal	5 (5)	1 (1)	6 (6)
Hol	5 (5)	1 (0)	6 (5)
Ål	4 (4)	1 (1)	5 (5)
Hemsedal	3 (3)	0 (0)	3 (3)
Totalt i Buskerud	17 (17)	2 (2)	20 (19)

Tabell 1. Kommunevis oversikt over *kjente* og *mulige lokaliteter* i Buskerud etter 2012 sesongen, med tall fra 2011 i parentes. Med *kjente lokaliteter* menes det lokaliteter med sikker hekking i nyere tid. Med *mulige lokaliteter* menes det lokaliteter med indikasjoner/uverifiserte opplysninger på hekking av jaktfalk, men hvor dette ikke er bekreftet.

Den norske bestanden er estimert til 500-1000 par (Kålås m. fl. 2010). Bestanden i Buskerud utgjør ca. 2-4 % av den nasjonale og ca. 1/5 av bestanden i fjellområdet sør for Jotunheimen og nord for Setedalsheiene - et sammenhengende fjellområde vår bestand er en del av. Totalt kan antall revir i dette fjellområdet estimeres til 75- 124. Dette er et estimat vi er kommet frem til ved å bruke tilgjengelig litteratur som dekker disse geografiske områdene samt estimere et tall for de øvrige områdene ved hjelp av kart (Steen 1999a, Målsnes 2011, Furuseth og Furuseth 2011).

5.4. Valg av reirplass

Av de 6 parene som gjennomførte vellykket hekking valgte 2 ravnereir *Corvus corax* (det ene med sikkerhet et nybygd reir fra samme året), 1 fjellvåkereir *Buteo lagopus* (to år gammelt), 1 kongeørnereir *Aquila chrysaetos* (gammelt som nå fremstår nærmest som en flat hylle), 1 kvistreir av ukjent opprinnelse, men trolig bygd av ravn, og 1 ukjent reirplass. Altså et nokså brokete valg av reirplasser. Dette er nok mer tilfeldig blant et lite utvalg av hekkende jaktfalker. Vi er fortsatt av den oppfatningen at ravnereir er førstevalget og da gjerne ferske reir fra samme året, som de tiltvinger seg. Dette viser også en rekke andre undersøkelser fra Norge (Tømmeraaas 1990, 2012, Steen 1999b, Furuseth og Furuseth 2009b, Øslyngen mfl. 2011).

Ravnen har to viktige krav til valg av reirplass – beliggenhet som hindrer predatorer å komme til og overheng over reiret som beskytter mot nedbør. Dette er også noe jaktfalken vanligvis krever.

Et unntak fra dette opplevde vi i år da et av parene valgte et fjellvåkereir som ble bygd og benyttet av fjellvåken i 2010, altså et to år gammelt reir (fig. 3). Det reiret hadde ingen form for beskyttelse

ovenfra mot nedbør, i tillegg til at det virket både lite og slitt. Da fuglen lå og ruga i begynnelsen av april var det fortsatt store snøskavler på oversiden som teoretisk hadde fritt fall ned til reiret. I tillegg kom det til tider mye nedbør i form av snø i store deler av april og tidlig i mai i disse områdene. Men paret fikk frem 3 unger, noe som viser at jaktfalken kan takle vanskelige forhold så sant de ikke blir forstyrret under rugingen.

Jaktfalken som trehekker er ikke funnet innenfor vårt virkeområde. Det er heller ikke grunn til å tro at det forekommer her. Dels fordi jaktfalkens utbredelsesområde i stor grad begrenser seg til absolutte treløse fjellområder og dels at naturlige reirbyggere for jaktfalken (ravn og fjellvåk) i liten grad (eller helt fraværende) forekommer hos oss som trehekkere. Etter nesten 30-års arbeid med fugler og fokus på rovfugler har vi funnet ett tilfelle med fjellvåkhekkning i tre og aldri opplevd det hos raven! Ellers i Norge ser det ut til at jaktfalk som «trehekker» forekommer hyppigere nordover, med flere hekkinger dokumentert på en lokalitet fra henholdsvis nord i Hedmark (Tømmeraas 2012) og i Trøndelag (Tømmeraas 2003), samt som «fortsatt svært sjeldent i Finnmark» (Østlyngen mfl. 2011).

Figur 3. Tre jaktfalkunger i et reir som ble bygd og benyttet av fjellvåk to år tidligere. Slitt og helt uten noen form for overbygning som kunne gi beskyttelse mot nedbør. Lokalitet N-2 i juni 2012.

5.5. Ringmerking

Vi ringmerket 5 unger i 2012, fordelt på 2 lokaliteter (2+3) i Nore og Uvdal kommune.

Ringmerking har ikke vært noen prioritert oppgave, hverken i denne prosjektperioden eller tidligere. Jaktfalken er vanligvis en tidkrevende art å ringmerke. Ofte lange avstander fra bilvei og krevende, eller oftest umulige, adkomster til selve reirene. At ungene i tillegg forlater reirene forholdsvis tidlig i forhold til snøsmeltingen og dermed fremkommeligheten i fjellet, gjør det heller ikke lettere.

Totalt har vi i perioden 1999-2012 ringmerket 24 unger. Så langt har vi ikke fått tilbakemelding om kontroller eller gjenfunn av disse. Det viser seg også at det er forholdsvis lav gjenfunnsprosent på denne arten i Norden; 7,1 % i Sverige (Fransson og Pettersson 2001) og 6,1 % i Norge (Bakken mfl.2003). Men når forholdene ligger til rette for det foretar vi ringmerking. Det er mange interessante observasjoner som gjøres ved reirbesøk i reirtiden. Detaljer i forhold til reirets beliggenhet og utforming, ungenes tilstand samt ikke minst byttedyrrester og mytefjær på og i umiddelbar nærhet av reiret.

5.6. Sikring av eksisterende reir og bygging av nye.

Det ble ikke bygd kunstige reir for jaktfalk i 2012, men et reir med unger ble sikret mot utrasing under ringmerkingen.

I denne prosjektperioden er ett reir bygd på en lokalitet hvor jaktfalken hekket i en årrekke med gode resultater inntil, ravnereiret hvor den hekket i raste ut, og ikke ble erstattet med nytt (Furuseth og Furuseth 2012). Det er nå 8 år siden siste hekking ble gjennomført her. Vi bygde et kvistreir her i 2009 og rustet det opp de to påfølgende årene. Nå ser det ut til at jaktfalken er tilbake her. I 2011 var det noe spor etter den i fjellveggen og tydelig oppsparket grop i reiret, og i 2012 observerte vi jaktfalk på reiret ved to besøk – tidlig i mai og i juni (fig.4). Det er lenge siden det har vært så mye spor (skitt, ribb og mytefjær) etter jaktfalk i dette vesle berget. Det ble ikke gjort klatring til reiret, men mye tydet på at det ikke ble gjort konkrete hekkforsøk.

Figur 4. Lokalitet N-1 i juni 2012. Reiret er bygd opp kunstig fra bunnen av i 2009. Etter 2011 sesongen fant vi en tydelig oppskrapet reirgrop med noen fjær og ekskrementer i fjellveggen, i 2012 observerte vi jaktfalken sittende på reiret ved to anledninger, primo mai og medio juni.

På en annen lokalitet har problemet vært at ravnereiret som vanligvis blir benyttet, ligger på en skrånet fjellhylle uten noe konkret forankringsmuligheter. Reirplasseringen forøvrig er ideell med et godt overheng som beskytter reiret mot den vesentligste nedbøren. Etter at ungene forlot reiret sommeren 2010 raste reiret ut. Ravnene bygde ikke opp noe nytt reir her i 2011, men ved lokalitetsbesøk i siste halvdel av mars 2012, hadde jaktfalkene overtatt det nybygde ravnereiret og var godt i gang med hekkeforberedelser. Vi var selvsagt spent på om reiret ville ligge der gjennom hekkesesongen, men vi torde ikke å entre reiret i denne perioden for å sikre det. Først ved ringmerking tidlig i juni ble reiret sikret mot å skli ut (Fig. 6). En ståltråd ble da tredd inn mellom kvistene i forkant av reiret og festet med kiler i fjellsprekken i bakkant på hver side av det. Dette ble gjort på en enkel måte i forbindelse med ringmerkingen av de to ungene, og er trolig nok til å sikre reiret mot å skli ned fra den skrånede fjellhylla.

Figur 5. Lokaltet N-5 i juni 2012. i forbindelse med ringmerking. Her kommer det tydelig frem hellingsvinkelen på fjellhylla der raven har plassert reiret samme år.

Figur 6. Samme reir som figur 5., hvor omtrentlig plassering av ståltråd er tegnet inn på bildet. Monteringen av ståltråden ble gjort etter ringmerking og etter at bildet ble tatt.

6. JAKTFALKENS FORHOLD TIL KONGEØRNA PÅ HEKKEPLASSEN.

Vi har en bestemt oppfatning om at vi oftere ser jaktfalken i konfrontasjon med kongeørn ved jaktfalkenes hekkeplasser. For 15-20 år siden var dette en sjeldenhet. Årsaken er vanskelig å si noe sikkert om, men en årsak kan være hyppigere og mere intense observasjoner på hekkeplassene eller en oppgang i kongeørnbestanden i denne perioden - kanskje aller helst det siste.

I løpet av den tiden vi har gjennomført jaktfalkundersøkelser har den kjente bestanden av kongeørn i Buskerud øket fra ca. 35 par i 1993 (Furuseth 1995) til 53 i 2011 (Jelstad mfl. 2012). Bestanden har nødvendigvis ikke øket i den grad som disse tallene skulle tilsi, på grunn av bedre kartleggingsarbeid i senere år kan dette gi et feil bilde. I fjellområdene, altså områdene som grenser oppimot og i jaktfalkens leveområder, har det vært en minimal om ikke helt fraværende utviding av leveområdene til kongeørna, det vil si ikke noen konkrete tegn på nyetableringer. En eventuell bestandsøkning har skjedd ved en utviding av utbredelsesområdet mot lavereliggende områder.

Jaktfalken hekker sammen med raven gjerne i ytterkanten av kongeørnas utbredelsesområde, i tøffere klimatiske forhold hvor kongeørna trolig må melde pass. Men noen hekkeplasser til jaktfalk og kongeørn ligger nær hverandre og i samme fjellparti. Vårt inntrykk har vært at fuglene har innfunnet seg med dette og tilpasset seg på hver sin del i de respektive fjellveggene, og derfor har det ikke vært de store konfliktene, annet enn en og annen konfrontasjon da en kongeørn tilfeldigvis dukker opp nær jaktfalkens hekkeberg og raskt blir geleidet vekk. Vår tidligere erfaring med hekkende jaktfalk og kongeørn som naboer dreier seg om avstand ned til ca. 1500m, og aldri påvist vellykket hekking av begge parene. Nærmeste naboavstand ved vellykkede hekking dreier seg om ca. 2000m.

I lys av oftere observasjoner av slike konfrontasjoner og det faktum at det har vært en viss økning av kongeørnbestanden har vi vært spent på om det kan føre til at kongeørna fortrenger jaktfalken i enkelte områder. Noen jaktfalklokaliteter består av bare ett aktuelt hekkeberg, og gjerne så lite at det åpenbart ikke er plass til begge artene, i områder hvor kongeørna klimamessig kan hekke. Med tanke på at jaktfalken helt klart er i en pressa situasjon næringsmessig og kongeørna er en mer generalist som har flere byttedyr å spille på, har det vært noe vi har fulgt med på med stor interesse.

I litteraturen er det ikke entydig svar på dette. Det gis eksempler på at begge artene kan trekke det lengste strået i en nabokrangel (Potapov og Sale 2005, Watson 2010, Johansen og Østlyngen 2011). Styrkeforholdet mellom kongeørn og jaktfalk er trolig like, med hver sine gode egenskaper i form av størrelse, kraft, hurtighet og smidighet. Alder, erfaring og individuelle styrkeforskjeller kan spille inn her. Kampene mellom disse to artene kan enten ende med at et av parene går seirende ut og gjennomfører hekking, eller at tvisten blir så jevnbyrdig at det ender med mislykket hekking for begge parene.

En kongeørnlokalitet vi har fulgt siden 1980- tallet hvor produksjonen har vært god og stabil hele tiden, består av en ca. 1800m lang og ca. 200m høy fjellvegg. Kongeørna har 7-8 alternative reirplasser og hvor de fleste ligger i den høyeste og mest utilgjengelige delen av vegg. Det er også her de fleste hekkingene har foregått frem til og med 2009. En jaktfalklokalitet ligger i umiddelbar nærhet. Den har vekslet på tre ulike reirplasser 2-5km. fra kongeørnlokaliteten. I 2010 gjennomførte jaktfalken vellykket hekking med 2+ unger i et av kongeørnreirene som ligger i den mest utilgjengelige og høyeste delen av fjellveggen. Kongeørnas situasjon dette året er usikker, men trolig var det ingen vellykket hekking. I 2011 så vi ikke noe til jaktfalken i denne fjellveggen, men den ble observert i en av de tradisjonelle hekkeplassene ca. 2km unna tidlig i sesongen med aktivitet som tydet på hekkeforberedelser. Mer så vi ikke til den dette året. Kongeørna fikk frem 1 unge helt i østenden av den tradisjonelle vegg, en del av vegg som må sees på som mindreverdige for ørna, spesielt med tanke på menneskelige forstyrrelser. Det er en del ski- og snøscooterferdsel ved foten av fjellveggen, men den høyeste delen er så høy at dette ikke betyr så mye der.

Ved besøk på denne lokaliteten i slutten av mars 2012 var jaktfalkparet på plass i det gamle kongeørnreiret hvor de gjennomførte hekking i 2010. Vi satt på den vanlige observasjonsplassen ca. 1km unna fjellveggen på motsatt side av et større fjellvann. Rugingen var ikke i gang men paret var

tydeligvis etablert. Kongeørna hadde bygd et nytt reir i østenden av berget nær reirplassen fra 2011, ca. 750m fra jaktfalken. Den var heller ikke kommet i gang med rugingen. Vi ble denne gangen vitne til et spektakulært angrep fra jaktfalkene mot kongeørna. Da kongeørna kom over reirplassen til jaktfalken dro begge falkene, som satt ved reiret, rett ut og gikk til angrep på kongeørna. Kongeørna ble umiddelbart pressa ned mot bakken nær oss (fig. 7). Da den nådde bakken ned i bjørkeskogen dro jaktfalkene tilbake til reirplassen. Kongeørna ble lenge sittende her. Vi trodde lenge at den kanskje var skadet under angrepet med jaktfalkene i eventuell kontakt med en høgspentledning som går her. Her holdt den seg i ro i ca. 30 min. før den tok mot til seg og dro over isen tilbake til fjellveggen, men nå lavt over bakkenivå og med kurs rett mot «sin» del av berget. Jaktfalkene var tilbake og greide på nytt å presse ørna ned på bakken, men nå ved foten av berget. Her satt den en liten stund igjen før den gikk noe på snøen for å komme nærmere fjellveggen før den tok mot til seg og fløy helt inn til fjellveggen mot øst og «sin» del av veggen. Noe mer kontakt så vi ikke mellom de to artene denne dagen.

Figur 7. Jaktfalken i ferd med å jage bort kongeørna fra hekkeplassen. Lokalitet Ho-1, i mars 2012.

Både jaktfalkene og kongeørna gjennomførte vellykket hekking med henholdsvis 2+ og 1 unge. Observasjonene som ble gjort senere i hekketiden tydet på at kongeørnene hadde et slags «underdanig» forhold til jaktfalkene ved at all aktivitet til og fra reiret foregikk på deres side av veggen. Veggen gjør en liten knekk som skaper et skille midt mellom falkenes og ørnenes reirplass. Så ved forsiktighet kunne kongeørna trafikkere til og fra reiret uten å bli oppdaget direkte fra jaktfalkens reir- eller utkikksplass. Jaktfalkene har okkupert trolig den strategisk «beste» delen av veggen, mens kongeørna har måttet «ta til takke» med en langt «dårligere» del av veggen; Der veggen er så lav at den tvinges til å bygge reiret så lavt i veggen at den fort blir utsatt for forstyrrelser fra ski- og snøscootertrafikk som det er en del av på det islagte vannet som ligger under veggen. Ut fra kongeørnas valg av reirplasser i denne delen av veggen de siste 4-5 årene kan det tyde på at jaktfalken tilstedeværelse i veggen startet tidligere enn hva vi har vært klar over.

Det hører med til historien at et ravnepar gjennomførte også vellykket hekking i år, for første gang på de nærmere 30 årene vi har kjent lokaliteten, nær opp til jaktfalkens reirplass men på motsatt side i

forhold til kongeørnas. Ravnene kan ut fra vår erfaring hekke nær opp til jaktfalken men etablerer seg derimot langt fra kongeørn. I dette tilfelle fant den tydeligvis beskyttelse fra jaktfalken.

Vi sitter igjen med et bestemt inntrykk av at jaktfalken nå regjerer i denne fjellveggen hvor kongeørna har «hersket» i lange tider forut. Hvorfor jaktfalken ikke har vært her tidligere, men heller valgt noe dårligere vegger 2-5 km unna, er vanskelig å si.

7. TRUSLER

I vår rapport for 2011 (Furuseth og Furuseth 2012) har vi gått nærmere inn på trusselbildet og nevnt flere punkt.

De største truslene jaktfalken i Buskerud står overfor i dag er trolig brist i næringstilgangen. Det er en kjensgjerning at rypebestanden er og har vært svært lav noen år nå. Dette gjelder begge rypeartene, lirype *Lagopus lagopus* og fjellrype *Lagopus mutus*. Jaktfalken har, trolig som en følge av dette, produsert små kullstørrelser. Det er da et spørsmål om hvor lenge dette vil kunne pågå før en nedgang i bestanden vil vise seg. Om en slik nedgang har skjedd kan vi ikke med sikkerhet si er vårt inntrykk etter de 4 årene kartleggingsarbeidet i dette prosjektet har pågått. Erfaringene fra tidligere års kartlegging, der vi generelt hadde større kullstørrelser, er vanskelig å trekke slutninger av da vi hadde færre lokaliteter å følge opp med langt mindre intensiv kartlegging.

Forstyrrelser ved hekkplassene er også et problem for arten. Riktignok har vi ikke konkrete eksempler på dette, men alt tyder på at jaktfalken er utsatt for forstyrrelser tidlig i sesongen. I hekkeområdene er det gjerne godt skiføre til langt ut i rugetiden og tiden med små unger i reiret. Mange hekkeberg er så små at ferdsel under eller over berget vil spolere hekkingen dersom dette foregår over tid. Dette er også områder der det kan være mye ferdsel med ski eller snøscooter.

8. FREMTIDIG ARBEID

8.1. Kartleggingsarbeid.

Vi tar sikte på å videreføre dette kartleggingsarbeidet på jaktfalk i Buskerud, og da i stor grad i samme form som så langt er gjort. En rekke kartlegginger av jaktfalk ellers i Norden baserer seg på noe bruk av snøscooter eller helikopter. Snøscooter ville vært et godt hjelpemiddel tidlig i sesongen for å rekke over samtlige lokaliteter. Foreløpig ser vi oss ikke i stand til det av ressursmessige årsaker.

Mye tyder på at man får en god oversikt over jaktfalkens situasjon innenfor et geografisk gitt område først etter flere års kartlegging – gjerne minst 10 år. Fjellområdene i Buskerud er nok ikke av de vanskeligste og lete etter jaktfalk i, men det er store avstander og enkelte revir har mange alternative hekkplasser og med usikre revirgrenser. Også i lys av at jaktfalken ikke nødvendigvis hekker eller gjør hekkforsøk hvert år, gjør det nødvendig med langsiktige undersøkelser. Vi ser heller ikke det som så viktig å tidsbegrense en slik undersøkelse - kanskje det vil være vanskelig. Er man bitt av denne basillen er det ikke så enkelt å gi seg...

8.2. Bygging av kunstige reir og sikring av eksisterende.

Vi har i våre tidligere rapporter fokusert på viktigheten av å sikre eksisterende reir fra å skli ned fra hylla de ligger på og å bygge nye reir, enten på samme sted som det har vært reir tidligere eller på nye steder, men i samme fjellvegg eller i tilknytning til vegger hvor jaktfalken har hekket tidligere. Dette er tiltak vi mener vil hjelpe jaktfalken til å gjennomføre vellykkede hekkinger. Vi har mange eksempler på kvistreir, fortrinnsvis ravnereir, som sklir ut under hekkingen. I tillegg er vi fortsatt av den oppfatning at det er færre ravnepar som bygger reir og går til hekking i fjellheimen innenfor vårt undersøkelsesområde.

Vi har liten erfaring med bygging av kunstige reir, men eksempler på publiserte vellykkede «reirbyggingsprosjekter» ellers i Norge har der etter hvert blitt mange (Tømmerraas 1978, 1990, 2012, Hansen 1994, Johansen & Østlyngen 2004, Østlyngen mfl. 2011, Knoff og Nøkleby 2011).

Vi har hatt planer om å komme i gang med en rekke reirbygginger. Tiden har så langt ikke strukket til med dette, men vi velger fortsatt å ha det som et fremtidig mål. Først og fremst for å sikre eksisterende og nye reirplasser for jaktfalken i fjellvegger der den allerede er i dag.

9. LITTERATUR

- BAKKEN, V., O. RUNDE, og E. TJØRVE 2003. *Norsk Ringmerkingsatlas. Vol. 1*. Stavanger Museum, Stavanger.
- FRANSSON, T. og J. PETTERSSON 2001. *Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 1*. Stockholm
- FURUSETH, P. 1995. Rapport fra kongeørnundersøkelser i Buskerud i 1994. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud ved Miljøvernavdelingen.
- FURUSETH, L. E. og P. FURUSETH 2009a. Jaktfalk i Buskerud – Utbredelse og trusler. *Buskskvetten* 25. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2009/Jaktfalk%20i%20Buskerud-Rapport%202008.pdf>
- FURUSETH, L. E. og P. FURUSETH 2009b. Jaktfalk i Buskerud – Rapport fra kartleggingsarbeid i 2009. *Buskskvetten* 26. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2010/Jaktfalk%20i%20Buskerud%202009.pdf>
- FURUSETH, L. E. og P. FURUSETH 2011. Jaktfalk i Buskerud – Rapport fra kartleggingsarbeid i 2010. *Buskskvetten* 27. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2010/Jaktfalk%20i%20Buskerud%202009.pdf>
- FURUSETH, L. E. og P. FURUSETH 2012. Jaktfalk i Buskerud – Rapport fra kartleggingsarbeid i 2011. *Buskskvetten* 28. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2012/Jaktfalk-i-Buskerud-2011.pdf>
- HANSEN, R. E. 1994. Erfaringer med kunstige reir for Jaktfalk. *Vår Fuglefauna* 17(1):31–34.
- JELSTAD, T.E., L.E. FURUSETH, P. FURUSETH og M. LINDAL. 2012. Kongeørn i Buskerud. Rapport fra kartleggingsarbeidet i 2011. *Buskskvetten*, januar 2012. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2012/Kongeorn-i-Buskerud-2011-v3.pdf>
- JOHANSEN, K. og A. ØSTLYNGEN. 2004. Kunstig reirplass for jaktfalk (*Falco rusticolus*) – et eksempel. *Proceedings from the Gyrfalcon workshop 28.september2004*. Umeå, Sverige.
- JOHANSEN K. og A. ØSTLYNGEN, 2011. Ecology of the Gyrfalcon in Finnmark Based on Data from Two 11-Year Periods 150 Years Apart. In R. T. Watson, T. J. Cade, M. Fuller, G. Hunt, and E. Potapov (Eds.). *Gyrfalcons and Ptarmigan in a Changing World*. The Peregrine Fund, Boise, Idaho, USA. <http://peregrinefund.org/subsites/conference-gyr/proceedings/215-Johansen.pdf>
- KNOFF, C. OG P. NØKLEBY 2011. Erfaringer med kunstige reir for jaktfalk. *Vår Fuglefauna* 34(2):76–79.
- KOSKIMIES, P. 2011. Conservation biology of the Gyrfalcon (*Falco rusticolus*) in northern Fennoscandia. In R. T. Watson, T. J. Cade, M. Fuller, G. Hunt, and E. Potapov (Eds.). *Gyrfalcons and Ptarmigan in a Changing World*. The Peregrine Fund, Boise, Idaho, USA. <http://dx.doi.org/10.4080/gpcw.2011.0213>
- KÅLÅS, J.A., Å. VIKEN, S. HENRIKSEN OG S. SKJELSETH, (red.). 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*. Artsdatabanken, Norge.
- MÅLSNES, A. 2011. Jaktfalk i Hordaland - Årsrapport 2011. Norsk Ornitologisk Forening – Hordaland.

- MOSSOP, D. H., og R. D. HAYES. 1994. Long term trends in the breeding density and productivity of Gyrfalcon *Falco rusticolus* in the Yukon Territory, Canada. Pages 403-413 in B. - U. Meyburg and R. D. Chancellor (Eds). Raptor Conservation Today. World Working Group on Bird of Prey, Pica Press, London, UK.
- POTAPOV, E., og R., SALE. 2005. *The Gyrfalcon*. T & A D Poyser, London.
- STEEN, O. F. 1999a. Jaktfalk i Norge - fylkesvis oversikt over hekkeplasser og anslag på hekkende par. *Vandrefalken* 4:48-51.
- STEEN, O. F. 1999b. Jaktfalkens *Falco rusticolus* valg av reirplass på Østre Hardangervidda, Sør-Norge. *Ornis Norvegica* 22: 53-59.
- TØMMERAAS, P. J. 1978. Kunstige reirplasser for jaktfalk *Falco rusticolus* og vandrefalk. *Vår Fuglefauna* 1:141-151.
- TØMMERAAS, P.J. 1990. Falkens reirbyggere. Utdrag fra rovfuglstudiene ved Alta-Kautokeino- og Reisavassdragene. *Vår Fuglefauna* 13:205-214.
- TØMMERAAS, P. J. 2003. Jaktfalkens år 2003. *Våre Rovdyr* 17:63-65.
- TØMMERAAS, P. J. 2012. Jaktfalkens *Falco rusticolus* reirplass – myter og virkelighet. *Våre Rovdyr* 26:18-37.
- WATSON, J. 2010. *The Golden Eagle*. T. & A. D. Poyser, London, UK.
- ØSTLYNGEN, A., K. JOHANSEN, og P. A. HALVORSEN. 2011. Artificial nests—A remedial action in maintaining viable Gyrfalcon populations? In R. T. Watson, T. J. Cade, M. Fuller, G. Hunt, and E. Potapov (Eds.). *Gyrfalcons and Ptarmigan in a Changing World*. The Peregrine Fund, Boise, Idaho, USA. <http://dx.doi.org/10.4080/gpcw.2011.0314>

Sjeldne fugler i Buskerud 2012

Rapport fra den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Buskerud

av Steinar Stueflotten

Året 2012 ble et bra år hva gjelder sjeldenheter i Buskerud med to nye arter for fylket – rødfotand og slagugle, samt en ny E-art - fagerfasan. I tillegg ble bl.a. følgende sjeldne arter observert: svartehavsmåke, egretthegre, glente, storjo, polarmåke og lappugle. 92 % av alle funn av arter på LRSKs rapporteringsliste, ble registrert av observatørene selv på Artsobservasjoner, og 64 % av alle funn var fotodokumentert i 2012.

Saksbehandling

Denne rapporten er basert på 722 registrerte observasjoner av 95 arter og 2 hybrider fra rapporteringsåret 2012. Dette er 3 færre arter og 5 % færre registreringer enn i 2011. For første gang inneholder ikke årsrapporten noen eldre funn fra år før rapporteringsåret. Det viser at LRSK nå, gjennom aktiv bruk av Artsobservasjoner, har kommet à jour med oversikten over forekomsten til sjeldne fugler i fylket, og at observatørene er blitt flinke til å rapportere sin funn fortløpende.

LRSK/NSKF har i forbindelse med denne rapporten ferdigbehandlet 53 godkjenningssaker (flere av disse sakene gjelder de samme funnene). Av disse er kun to saker (4 %) ikke godkjent. Det er i forbindelse med denne rapporten oversendt 4 saker for godkjenning til NSKF: **rødfotand** (3), **svartehavsmåke** (1). Alle disse funnene er godkjent av NSKF. Når det gjelder rødfotanda, så har det i etterkant kommet tilbakemeldinger fra utenlandsk ekspertise på at det aktuelle individet viser hybridkarakterer med stokkand, dog ikke en førstegenerasjonshybrid. NSKF kommer derfor til å omgjøre alle tidligere godkjente observasjoner av denne rødfotanda i Vestfold og Buskerud til hybrid rødfotand x stokkand. Dette vil i tilfelle komme som en retting i neste årsrapport fra LRSK. 64 % av godkjenningssakene i 2012 var fotodokumenterte, dvs. en andel på linje med det vi har hatt i de siste par årene (60-65 %).

All saksbehandling i forbindelse med denne årsrapporten er blitt utført ved hjelp av LRSKs saksbehandlingsmodul på Artsobservasjoner (AO). Dette sikrer god samordning mellom LRSKs og NSKFs/NFKFs arbeid. Omleggingen innebærer også en sikrere arkivering av observasjonene, samt forenklet generering av årsrapporter fra LRSK. Som følge av denne omleggingen, er det blitt svært viktig at alle observatører rapporterer inn sine funn av sjeldne arter på Artsobservasjoner for at LRSK skal kunne få behandlet og godkjent funnene der.

I 2012 registrerte 316 personer til sammen mer enn 42 700 observasjoner av 216 arter på AO fra Buskerud. Dette innebærer en økning på 40 personer og ca. 10 % i antall observasjoner fra 2011. Ca. 92 % av alle funn som inngår i denne rapporten, ble registrert av observatørene selv på AO, jamført ca. 87 % i 2011. De resterende observasjonene er blitt registrert av LRSK på vegne av observatørene. LRSK ønsker selvfølgelig at alle selv skal registrere og rapportere sine egne funn på AO.

For beskrivelsesarter der LRSK krever dokumentasjon, er det viktig at observatøren gir en så fylldig beskrivelse av fuglen og dens atferd som mulig, slik at forveksling med andre arter kan utelukkes. En oversikt over hvilke arter som skal rapporteres og hvilke som krever beskrivelse, finner du bakerst i denne rapporten, samt i brukermanualen på AO. Også innsending av beskrivelser og dokumentasjon av funn skjer nå vha. rapporteringsmodulen på AO. Hvordan du gjør dette er beskrevet på hjemmesiden til LRSK - <http://www.nofbuskerud.net/sjeldenhetskomiteen.htm> og i brukermanualen på AO.

Vi takker alle rapportører som har bidratt til å holde kunnskapen om sjeldne arters forekomst i fylket oppdatert.

Noen hovedtrekk fra forekomsten i 2012

Fugleåret 2012 ble et bra år hva gjelder sjeldenheter i Buskerud. Det ble bl.a. observert og godkjent to nye arter for fylket: **rødfotand** og **slagugle**, samt en ny E-art: **fagerfasan** (rømling fra fangenskap). Andre observerte sjeldenheter som bør nevnes, er: **knoppand** (E-art, funn nr. 3), **egretthegre** (funn nr. 9), **glente** (funn nr. 6), **storjo** (funn nr. 9), **polarmåke** (funn nr. 10), **lappugle** (funn nr. 8-10). I tillegg ble det observert to kjente hybrider: **grågåås x kanadagås** og **svanegås x kanadagås**. Verdt å nevne er også det første kjente høstfunnet av ringgås, ua. *hrota*, nye funn av mandarinand, havsule, polarsnipe, kvartbekkasin, lappspove, fjelljo, dvergmåke, isfugl, hærflugl, gresshoppesanger, sivsanger, polarsisik og konglebit, stor invasjon av haukugle høsten 2012, hekkefunn av knekkand, skjeand og storskarv, et nytt hekkforsøk av havørn, samt vinterfunn av hvitkinngås, musvåk (4. vinterfunn i fylket), fjellvåk, tårnfalk, vandrefalk, sivhøne, sildemåke, munk og sivspurv (2. vinterfunn i fylket).

Januar og februar var ikke spesielt kalde i 2012 og våren kom rekordtidlig med uvanlig varmt og fint vær i mars. Gjennomsnittstemperaturen for mars var faktisk hele 6-7 grader over normalen. Mer normale temperaturer igjen i april, men med mye nedbør. Mai var relativt normal hva været angår, men sommeren som fulgte, ble relativt våt og kjølig, spesielt i juni. Stien ut til tårnet på Linnestranda i Lier tørket aldri opp denne høsten, men forble våt og sølete helt til frosten kom. November var derimot ganske mild med temperaturer på 3-4 grader over normalen for årstiden, før kulda satte inn i desember.

Kommuneoversikten nedenfor viser antall funn registrert på AO per kommune de tre siste årene. Øvre Eiker topper som vanlig lista. Nordfylket ligger fortsatt høyt oppe på lista med Hol helt oppe på en 2. plass. Hurum har bra framgang og havner for første gang på 3. plass. Bra framgang er også notert for Lier, mens Hole har størst tilbakegang etter et godt rapporteringsår i 2011.

Tabell 1: Funnstatistikk per kommune (antall godkjente funn av sjeldne arter på Artsobservasjoner).

Kommune	2010	2011	2012
Drammen	12	18	13
Flesberg	3	6	2
Flå	6	4	2
Gol	20	15	15
Hemsedal	11	7	14
Hol	80	79	97
Hole	42	102	48
Hurum	50	69	90
Kongsberg	18	45	42
Krødsherad	5	2	7
Lier	64	51	65
Modum	12	16	17
Nedre Eiker	17	25	19
Nes	10	7	2
Nore og Uvdal	29	1	3
Ringerike	44	65	55
Rollag	1	1	3
Røyken	7	27	13
Sigdal	4	4	11
Øvre Eiker	124	159	149
Ål	82	55	54
Sum Buskerud	641	758	722

Endringer i rapporteringslista

Observasjoner av smålom på trekk er nå vel dokumentert i Buskerud. LRSK har derfor besluttet å endre status for denne arten fra generell rapportart til kun å gjelde hekkefunn og vinterfunn tilsvarende det som gjelder for storlom. Tilsvarende endring er også gjort for hvitkinngås som nå er vel etablert som hekkefugl i fylket. I tillegg har brunsisik endret status fra generell rapportart til bare å omfatte hekkefunn og store antall (>19 ind.). Endringene gjelder f.o.m. 1.1.2013.

Noen nye arter som tidligere skulle godkjenes av NSKF, er f.o.m. 2012 overført til LRSK. Det gjelder følgende fire arter: amerikakrikkand, egretthegre, sitronerle, busksanger og rosenstær. LRSKs rapporteringsliste bakerst i rapporten er korrigert i samsvar med disse endringene.

Oppbygging av rapporten

Denne rapporten er bygd opp etter samme systematikk som fjorårets årsrapport, noe som bl.a. innebærer at observasjonene presenteres i kronologisk rekkefølge for hele fylket og ikke kommunevis som tidligere. Listen over observasjoner er generert direkte fra Artsobservasjoner. Opplysningene i artsomtalen er satt opp på følgende vis: (1) fuglens norske navn, (2) vitenskapelig navn, (3) * funnkategori som inngår i rapporten, f.eks. alle funn, hekkefunn eller vinterfunn, (4) antall registrerte funn i parentes med angivelse av antall akkumulerte funn/individer før rapportåret, hvis kjent, etterfulgt av antall funn/individer i rapportåret. LRSK til slutt betyr at arten er en beskrivelsesart godkjent av LRSK og NSKF en beskrivelsesart godkjent av NSKF, (5) nyregistrerte etterrapporteringer fra tidligere år, (6) antall observerte individer i rapportåret med kjønn og alder hvis bestemt, (7) funntype hvis registrert, (8) lokalitet, (9) kommune, (10) observasjonsdato(er), (11) * bak dato angir et positivt belegg med beleggstype i parentes (F - fotografi, V - video/filmopptak, L – lydopptak og D - drept eller funnet død hvis den er innsamlet og skinnlagt/ utstoppet), (12) navn på den/de som observerte fuglen (med * foran navnet til den som oppdaget fuglen, hvis kjent), (13) kommentarer til observasjonen(e).

Antall oppgitte funn/individer gjelder bare funn som er innrapportert til og godkjent av LRSK.

Rapporterte og godkjente funn

Sangsvane *Cygnus cygnus*

* hekkefunn (4), sommerfunn (4)

2012: 1 par rugende Solevatnet NR, Sigdal 5.4 (Bjørn Olav Tveit). 1 par reir, egg/unger Murmyrene, Hemsedal 3.6 (Bent Fjeldheim). 4 ad + 1 pull Flatstrand/Numedalslågen, Flesberg 19.6 (Tore Svendsen). 1 par + 5 pull/nylig utflydd Murmyrene, Hemsedal 10.7 (Vegard Finset Fjeldheim, Bent Fjeldheim). 1 brukt reir fra 2012 Øvre Fesheimtjernet, Gol 12.7 (Per Furusest, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 2 ind. Nystølen, Gol 16.6 (Ketil Knudsen). 3 ind. næringsøkende Breidvatnet, Tuva, Hol 27.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. rastende Soneren, Sigdal 5.7 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 3 ind. næringsøkende Grandane, Strandafjorden, Ål 18.7 (Vegard Vebjørnsen).

Arten hekker nå trolig fast på noen få lokaliteter i fylket, bl.a. i Nes og Gol kommuner. Hekking/hekkeforsøk i Sigdal og Hemsedal er nye for fylket. Bestand trolig økende.

Sædgås *Anser fabalis*

* alle funn (35/185 - 3/10)

2012: 1 ind. Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 29.4 (Kendt Myrmo). 6 ind. overflygende Linnestranda, Lier 23.11 *(F) (Jan-Erik Nyhuus). 2 ind. Steinsletta, Hole 24.11 (Kendt Myrmo). 3 ind. Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 1.12 (Kendt Myrmo). 3 ind. By, Røyse, Hole 19.12 (Viggo Ree).

Arten observeres fåtallig nesten årlig i trekketidene vår og høst. 19.12. er den seineste observasjonen av arten i Buskerud til nå. De 3 individene som oppholdt seg i Nordre Tyrifjords-området forvinteren 2012 tilhørte høyst sannsynlig underarten *rossicus* (pers. medd. Kendt Myrmo).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

* vinterfunn (0), store antall \geq 1000 ind.

2012: 17 000 ind. Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 12.4 (Kendt Myrmo, Viggo Ree). 2000 ind. rastende Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 15.4. (Eirik Kristoffersen). 1000 ind. ptS Hals, Øvre Eiker 28.9. (Anders Hals). 1200 ind. ptS Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.9. (Eirik Kristoffersen).

Vårtrekket startet 24.3. som er tidligste registrert dato til nå. Gjennomsnittlig ankomstdato: 3.4. \pm 7 dager (16 år). Vårtrekket varte til 18.5. Det ble registrert til sammen ca. 25 000 ind ptN gjennom Buskerud denne våren, med topp trekkdager 12.4.-15.4. Et rekordhøyt antall ble observert på Karlsrudtangen 12.4. med hele 17 000 ind, derav 10 000-12 000 rastende og 6 000 ind på direkte trekk mot nord. De fleste av de rastende kortnebbgjessene trakk også videre nordover kl.18:23. Høsttrekket startet 17.9. og varte til 7.10. Det ble til sammen registrert > 5 600 ind ptS gjennom Buskerud denne høsten. Topp trekkdager var 28-29.9.

Grågås x kanadagås *Anser anser X branta canadensis*

* alle fotodokumenterte funn (11/11 - 1/1) LRSK

2012: 1 ind. Vassbonn, Bergsjø, Modum 16.7 *(F) (Eirik Kristoffersen).

Dette funnet gjelder et fotodokumentert individ, som på tross av dårlig bildeklaritet, viste karaktertrekkene til en typisk hybrid grågås x kanadagås. 1-2 slike hybrider skal ha blitt sett flere ganger i Nordre Tyrifjorden i løpet av 2012, bl.a. 1 ind i Steinsfjorden (Hole) om våren (21.3.-24.5.) og 1-2 ind vekselvis i Synneren og Juveren (Ringerike) om høsten (13.10.-24.11.), pers. medd. Kendt Myrmo (fotodokumentasjon mangler). 1-2 slike gåsehybrider er sett flere ganger i Tyrifjordsområdet de siste årene, og alle funnene dreier seg trolig om de samme individene.

Svanegås x kanadagås *Anser cygnoides X canadensis*

* alle fotodokumenterte funn (1/1 - 1/1) LRSK

2012: 1 ind. Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 24.3 *(F) (Kendt Myrmo).

Dette funnet dreier seg om det samme individet som ble observert i Vik i november 2011 (første kjente rapporterte funn av denne gåsehybriden i Norge). Slike hybrider forekommer av og til blant tamgjess, og funnet regnes derfor å være en slik rømt tamgåshybrid (E-art). Den samme hybriden skal ha blitt sett flere ganger i 2012, oftest i Steinsfjorden (pers. medd. Kendt Myrmo).

Ringgås, underarten *hrota* *Branta bernicla hrota*

* alle funn (4/12 - 1/1) LRSK

2012: 1 ind. overflygende Husemoen, Nesbyen, Nes 18.10 (Heiko Liebel).

Ringgjess blir sjelden observert på høsttrekket i Buskerud. Dette er kun det første kjente høstfunnet av den lysbukete underarten *hrota* i fylket. I 2011 ble det for første gang påvist via satellittmerkede ringgjess i Danmark at det foregår et regulært vortrekk av ua. *hrota* over innlandet i Sør-Norge. Det er derfor ikke usannsynlig at det også kan gå et tilsvarende returtrekk over innlandet om høsten.

Hvitkinngås *Branta leucopsis*

* alle funn (120/525 - 25/196), derav hekkefunn (2+) og vinterfunn (2)

2012: 1 ind. rastende Miletjern, Nedre Eiker 21.3 (Lennart Wam Hansson). 1 ind. næringssøkende Hokksundsbrua, Hokksund, Øvre Eiker 22.3 (Morten Jagdum). 1 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 8.4 (Leif Bjørn Lunde). 1-2 ind. næringssøkende Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 13.4-14.4 (Eirik Kristoffersen, Anette Rolid). 1 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 14.4 (Bent Ellingsen). 2 ind. Linnestranda, Lier 22.4 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen). 2 ind. Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 1.5 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 2 ind. rastende Linnestranda, Lier 4.5 (Jan-Erik Nyhuus). 41 ind. ptN Linnestranda, Lier 5.5 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten). 1 ad rastende Røykås, Lier 6.5 (Ragnar Nordgreen). 1 ind. rastende Hovsfjorden, Hol 9.5 (Per Furuset, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Sandtangen, Onsaker, Hole 11.5 (Kendt Myrmo). 1 ind. Sagene, Hurum 15.5 (Eirik Kristoffersen). 5 ind. Vealøs, Hurum 15.5 (Steinar Stueflotten). 5 ind. Sandtangen, Onsaker, Hole 17.5 (Kendt Myrmo). 5 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Småøyene, Steinsfjorden, Hole 19.5 (Kendt Myrmo). 2 par rugende Høvikskjæra, Røyken 19.5 (Rolf E. Andersen). 1 par i hekkebiotop Sundbyholmene, Røyken 19.5 (Rolf E. Andersen). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 21.5 (Eirik Kristoffersen). 4 ind. næringssøkende Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 26.5-8.6 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 ind. Slottet, Drøbaksundet (Bu), Hurum 9.6 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 ind. næringssøkende Vikersund, Modum 10.6 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. næringssøkende Soneren, Sigdal 17.6 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 ind. næringssøkende Skogsborg, Sætre, Hurum 23.6 (Arild Espelien). 1 ind. Haugastøl, Hol 29.6 (Leiv Trygve Varanes). 12 ind. (5 ad + 7 1K) Sætrepollen, Sætre, Hurum 1.7 (Rolf E. Andersen). 15 ind. (8 ad + 7 1K) Høvikskjæra, Røyken 15.7 (Rolf E. Andersen). 1 ind. næringssøkende Soneren, Sigdal, 19.7-27.7 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 7 ind. Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 18.8 (Eli Gates, John Apeland). 3 ind. næringssøkende Slottet, Drøbaksundet (Bu), Hurum 1.9 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 7.9 (Kendt Myrmo). 15 ind. ptS Fiskumvannet, Øvre Eiker 16.9 (Steinar Stueflotten). 22 ind. næringssøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.9-4.10 (Bent Ellingsen, Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten, Arild Gauteplass). 1 ind. Vikersund bru, Vikersund, Modum 16.10 (Eirik Kristoffersen). 2 ind. næringssøkende Linnestranda, Lier 2.12 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 40 ind. rastende Skjøl, Øvre Eiker 17.12 (Karl Henrik Hals via Anders Hals). 59 ind. Drammen By, Drammen - Linnestranda, Lier 17.12 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand).

Gjennomsnittlig ankomstdato: 13.4. ± 12 dager (14 år), tidligst 21.3.2012, siste observasjonsdato i gjennomsnitt: 27.10. (10 år), seinest 17.12.2012. Nytt vinterfunn 17.12.2012 med rekordmange individer (59). Det var trolig den samme flokken, eller deler av den, som ble sett rastende på Skjøl i Øvre Eiker og seinere samme dag på trekk nedover Drammenselva i Drammen og ut i Drammensfjorden utenfor Linnestranda i Lier. Flere par hekker nå på øyer og holmer i Røyken og Hurum. Minst to hekkefunn i 2012. Flere store flokker er observert i 2012 enn tidligere år.

Knoppand *Cairina moschata*

* alle funn (2/5 - 1/1)

2012: 1 ind. Drammenselva v/Krokstadelva, Nedre Eiker 31.3 (Steinar Stueflotten).

Knoppanda stammer opprinnelig fra Mellom- og Sør-Amerika. Tamformer av knoppand er en vanlig holdt prynd i Norge, og rømte knoppander blir sett sporadisk. Observasjonen er derfor plassert i kategori E.

Knoppand, Krokstadelva 31.3.2012. Foto: S.Stueflotten

Mandarinand ♂, Sætre, Hurum 30.9.2012. Foto: O.Rygh

Mandarinand *Aix galericulata*

*alle funn (13/13 - 1/1)

2012: 1 hann stasjonær Mellomdammen, Sætre, Hurum 16.9-4.10 (*Jens Erik Nygård, Jostein Bærø Engdal, mfl.). 1 hann Sætrepollen, Sætre, Hurum 22.9 kl.18:00 (Odd Rygh).

Funn av mandarinand er plassert i kategori C (forvillede arter som reproducerer i vill tilstand). Arten observeres stort sett bare vår og høst i Buskerud. Denne hannen er den samme som ble ringmerket på Mellomdammen i 2008 (pers. medd. Carten Lome via C.Mikalsen). Stasjonær i Mellomdammen i nærmere tre uker bortsett fra en observasjon om ettermiddagen 22.9. da den tok seg en tur til Sætrepollen like i nærheten. Mer enn 30 observatører krysset arten på Mellomdammen i denne perioden. Dette skyldes delvis stor tilstrømming av fuglekikkere pga en rødfotand som oppholdt seg på lokaliteten i dagene 21.-23.9.

Snadderand *Anas strepera*

* alle funn (45/84 - 5/9)

2012: 1 par Linnestranda, Lier 19.4 (Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 hann Fiskumvannet, Øvre Eiker 21.4-28.4 (Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen, Bent Ellingsen). 1 hann Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 5.5 (Kendt Myrmo). 1 par Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 6.5 (Jens Tøndel Fossum). 1 par næringsøkende Linnestranda, Lier 9.5 (Jan-Erik Nyhuus). 1 par Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.5 (Steinar Stueflotten).

Arten er i seinere år blitt observert årlig på vårtrekket (april-mai), gjennomsnittlig ankomstdato: 23.4. ± 12 dager (17 år), noe sjeldnere observert på høsttrekket (sept-okt). Hannen som oppholdt seg i Fiskumvannet i slutten av april, ble for det meste observert i våtmarka på Råen i sørenden av vannet. Det var mistanke om hekking på Råen, men dette ble ikke konstatert. Noen av de observerte parene i mai kan ha vært de samme individene.

Rødfotand *Anas rubripes*

* alle funn (0/0 - 1/1) NSKF

2012: 1 ad hann rastende Mellomdammen, Sætre, Hurum 21.9-23.9 *(F) (*Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, Odd Rygh, Jostein Bærø Engdal, Kjetil Johannessen, mfl.). 1 ad hann rastende Mellomdammen, Sætre, Hurum 29.9 (Rolf E. Andersen).

(Nord-Amerika, men en del fugler kan være rømte parkfugler). Ny art for Buskerud. Denne hannen var ringmerket og er den samme som første gang ble observert som adult i Tønsberg i 2003 og som seinere ble fanget inn og ringmerket 10.12.2008 (pers. medd. Per Kristian Slagsvold, Anders Hangård). Minst 16 personer fikk krysset arten på Mellomdammen i disse septemberdagene. Mange fikk bomtur etter at fuglen forsvant 23.9, men den ble sett på nytt en siste gang 29.9. I november var den tilbake på Rosanes i Nøtterøy kommune. NSKF kommer til å gjøre om artsbestemmelsen for denne rødfotanda til hybrid rødfotand x stokkand etter tilbakemelding fra utenlandsk ekspertise.

Rødfotand, hann, Mellomdammen, Sætre, Hurum 22.9.2012. Foto: Odd Rygh.

Knekkand *Anas querquedula*

* alle funn (- 3/7), derav hekkefunn (1)

2012: 1 hann næringssøkende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.4 (Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen, Erlend Barskrind). 1 hann Linnestranda, Lier 5.5 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Rolf E. Andersen, mfl.). 1 par rastende Linnestranda, Lier 13.5 (Jens Erik Nygård, Bård Kyrkjedelen, Jan-Erik Nyhuus). 1 hann næringssøkende Tangevika, Strandafjorden, Ål 16.5 (*Hege Kvarstein Gauteplass, Arild Gauteplass, Per Furuseth, Torgrim Breiehagen). 1 par næringssøkende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.5 (Steinar Stueflotten). 1 hann næringssøkende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.6-11.6 (Steinar Stueflotten, Anders Hangård, Arvid Sørby, Eirik Kristoffersen). Hekking: 1 hunn med 2 unger Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 12.6 (Lennart Wam Hansson, mfl.).

Arten observeres regelmessig i sommerhalvåret, men bare fåtallig. Sees oftest om våren (april-mai). Gjennomsnittlig ankomstdato: 25.4. ± 9 dager (32 år). 1 hann oppholdt seg i den nydannede våtmarka ved Råen i sørenden av Fiskumvannet hele våren og forsommeren. Den ble noen ganger sett sammen med en hunn som viste hekkeadferd, og den 12.6. ble hunnen sett sammen med 2 unger (Lennart Wam Hansson). De to ungene ble trolig også sett av Rune Zakariassen samme dag. Dette er den andre bekreftede hekkingen fra Fiskumvannet og Buskerud. Den første var i mai 2004.

Skjeand *Anas clypeata*

* alle funn (- 8/15), derav hekkefunn (1)

2012: 1 hann Synneren, Ringerike 5.4 (Kendt Myrmo). 1 par Linnestranda, Lier 19.4-23.4 (Jan-Erik Nyhuus, Eli Gates, Jens Erik Nygård, Hans Petter Rømme, mfl.). 1 hann Synneren, Ringerike 20.4 (Kendt Myrmo). 1 par Svarstadvika, Sælabonn, Hole 22.4 (Kendt Myrmo, Arve Dyresen). 1 hann Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 24.4 (Eirik Kristoffersen). 1 ad hann rastende Linnestranda, Lier 1.5 (Jens Erik Nygård, Bård Kyrkjedelen, Ketil Knudsen, mfl.). 1 par Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.5-11.6 (*Jens Tøndel Fossum, Magne Sjøblom, Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen, mfl.). 1 par Øyenlågen, Hostvedt, Kongsberg 20.5 (Morten Jagdum). 1 hann Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 20.5 (Jens Tøndel Fossum). 1 hann Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.5-3.6 (Steinar Stueflotten). 1 hunn m/2-3 pull/nylig utflydd Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.6-20.6 (Steinar Stueflotten). 2 ind. rastende Linnestranda, Lier 22.8 (Hans Petter Rømme). 1 hunn næringssøkende Linnestranda, Lier 25.8-28.8 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Jan-Erik Nyhuus, mfl.). 2 ind. næringssøkende Linnestranda, Lier 3.9 (Jan-Erik Nyhuus). 1 hunn Linnestranda, Lier 27.9-22.10 (Eli Gates, Jan-Erik Nyhuus, Jorunn Villand, Jens Erik Nygård, mfl.).

Arten observeres fåtallig, men regelmessig, spesielt i trekktidene vår (medio april – mai) og høst (sept – okt), gjennomsnittlig ankomstdato: 25.4. ± 11 dager (29 år). 5.4. er tidligste ankomstdato i Buskerud til nå. Paret som oppholdt seg i Fiskumvannet denne våren og forsommeren, ble for det meste sett i våtmarka ved Råen i sørenden, men også noen få ganger i nordenden av vannet. Paret viste tydelig hekkeadferd, og medio juni ble hunnen sett med 2-3 små unger. Dette er bare det andre bekreftede hekkefunnet i Buskerud etter at et reir med 7 egg ble funnet på Averøya i Ringerike 27.5.1980. Det har vært mistanke om hekking noen få ganger tidligere i Fiskumvannet, men uten at dette er blitt bekreftet.

Skjeand, hann, Linnestranda, Lier 19.4.2012. Foto: Eli Gates

Taffeland *Aythya ferina*

* alle funn (- 8/10)

2012: 1 hunn Storelva ved Busund, Ringerike 18.3 (Jens Tøndel Fossum). 1 par Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 1.4-5.4 (Kendt Myrmo). 1 hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 14.4 (Steinar Stueflotten, Erlend Barskrind). 1 hann næringssøkende Skottebøl, Strandafjorden, Ål 16.4-21.4 (Torgrim Breiehagen, Per Furuseth, Arild Gauteplass, mfl.). 1 hann Linnestranda, Lier 27.4 (Rolf E. Andersen). 1 hann rastende Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.5 (Steinar Stueflotten, Jens Tøndel Fossum, mfl.). 2 hann Fiskumvannet, Øvre Eiker 20.5 (Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ad hann Vik, Steinsfjorden, Hole 15.7 (Jens Erik Nygård). 1 hann næringssøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.12 (Eirik Kristoffersen).

Arten har vært sett regelmessig i Fiskumvannet og Nordre Tyrifjorden både vår (medio april – medio mai) og høst (medio sept – medio nov), sjeldent ellers. Gjennomsnittlig ankomstdato: 16.4. ± 15 dager (26 år). 18.3. er tidligste vårfunn i Buskerud til nå. Sommerfunn, som det i Steinsfjorden 15.7, er sjeldne.

Bergand *Aythya marila*

* hekkefunn (1) og vinterfunn (0)

2012: 1 par m/2 unger Svartsteintjørne, Hol 31.7-1.8 (Per Kristensen).

Sparsom hekkefugl i øvre deler av fylket. Sees ellers årlig på vår- og høsttrekket. Vinterfunn er sjeldne.

Havelle *Clangula hyemalis*

* alle funn (- 8/11)

2012: 1 hunn næringssøkende Tangevika, Strandafjorden, Ål 7.5-19.5 (Torgrim Breiehagen, Per Furuseth, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hann Tofte, Hurum 15.5 (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten). 1 par næringssøkende Ustedalsfjorden, Hol 18.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 par Holsfjorden, Hol 26.5 (Per-Otto Suther). 1 par rastende Holsfjorden, Hol 12.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunn næringssøkende Halnetunga, Hol 22.7 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 1 ind. næringssøkende Holsfjorden, Hol 6.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunn næringssøkende Holsfjorden, Hol 5.9 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunn rastende Holsfjorden, Hol 18.9 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunn næringssøkende Hyrnekuven, Hol 30.9-2.10 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunnf næringssøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.11-4.11 (Steinar Stueflotten). 2 ind. (1 1K+ hunnfarget) Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.11 (Anders Hals, Steinar Stueflotten).

Sjelden hekkefugl i indre fjellstrøk, ingen hekkefunn rapportert i 2012, ellers fåtallig og kun sporadisk i lavlandet vår (april-mai) og høst (oktober-november). Gjennomsnittlig ankomstdato: 3.5. ± 13 dager (16 år). Sjelden vintergjest.

Svartand *Melanitta nigra*

* vinterfunn (- 8/45), hekkefunn (0)

2012: 20-23 ind. næringssøkende Løkka, Storsand S, Drøbaksundet, Hurum 1.1-8.1 (Jostein Bærø Engdal, Ragnhild Engdal). 1 hunn næringssøkende Vikersund, Modum 13.1 (Bjørn Harald Larsen). 1 ind. næringssøkende Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 15.1 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 10 ind. Teigen, Drøbaksundet, Hurum 20.1 (Kjetil Johannessen). 4 ind. Løkka, Storsand S, Drøbaksundet, Hurum 28.1 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. Storsand, Drøbaksundet, Hurum 19.2 (Leif Bjørn Lunde). 2 ind. rastende Vikene, Filtvet, Hurum 26.2 (Rune Zakariassen, Per Christian Moan, Simon Rix, Bjørn Olav Tveit). 1 hunnf Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.12 (Eirik Kristoffersen). 8-12 ind. næringssøkende Løkka, Storsand S, Drøbaksundet, Hurum 3.12-27.12 (Jostein Bærø Engdal, Solveig Engdal). 1 hunnf næringssøkende Olberg, Krøderen, Krødsherad 4.12 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 15 ind. Storsand, Drøbaksundet, Hurum 31.12 (Eli Gates, John Apeland).

Fåtallig hekkefugl i fjellet i nordfylket. Ingen hekkefunn rapportert i 2012. Sjelden, men nesten årvisst vintergjest, da hyppigst observert rundt Hurumlandet. Flere funn og høyere antall de to siste vintrene.

Sjørre *Melanitta fusca*

* vinterfunn (- 6/16), hekkefunn (0)

2012: 6 ind. næringssøkende Løkka, Storsand S, Drøbaksundet, Hurum 1.1 (Jostein Bærø Engdal). 3 ind. nærings-søkende Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 15.1 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). Maks. 4 ind. Storsand, Drøbaksundet, Hurum 20.1-19.2 (Kjetil Johannessen, Steinar Stueflotten, Leif Bjørn Lunde). 3 ind. nærings-søkende Filtvet brygge, Filtvet, Hurum 5.2 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 4 ind. Solbergstøa, Hurum 26.2 (Steinar Stueflotten). 1 hunnf Åsa, Ringerike 1.12 (Kendt Myrmo). 1 hann Nærnes, Røyken 7.12 (Kjetil Johannessen). 1 ind. næringssøkende Filtvet brygge, Filtvet, Hurum 27.12 (Michael og Lennart Wam Hansson).

Sjørren hekker spredt i indre fjellstrøk, og sees sporadisk i lavlandet utenom hekketida og på kysten høst og vinter. Ingen bekreftede hekkefunn er rapportert i 2012. Normalt fåtallig langs Hurumlandet om vinteren, sjelden >10 ind.

Lappfiskand *Mergus albellus*

* alle funn (132 - 2/2)

2012: 1 hunn rastende Linnestranda, Lier 9.4 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen, Jan-Erik Nyhuus). 1 hann Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.11 (Anders Hals).

Arten har tidligere overvintret regelmessig i Buskerud, oktober – april, men ingen vinterfunn er rapportert verken i 2011 eller 2012. Sees hyppigst på vårtrekket ultimo mars - primo mai. Forekomsten har gått tydelig tilbake i Buskerud de siste årene.

[Fagerfasan] *Lophura swinhoii*

* alle funn (0/0 - 1/1) LRSK

1 hunn Hellefossveien, Hokksund, Øvre Eiker 20.3. *(F) (Eivind Holden via Tore Lagesen).

En rømt hunn fagerfasan (endemisk art fra Taiwan) ble oppdaget og fotografert av Eivind Holden i en hage i Hellefossveien i Hokksund. Funnet ble gjort kjent av Tore Lagesen, miljøansvarlig i Øvre Eiker kommune. Det var først uklart hvilken art dette var, men Viggo Ree løste mysteriet og fikk artsbestemmelsen verifisert av den tidligere presidenten i World Pheasant Association i UK. Arten skal visstnok forkomme hos oppdrettere både i Sverige og i Trøndelag ifølge V.Ree. En morsom kuriositet.

Vaktel *Coturnix coturnix*

* alle funn (- 7/9+)

2012: 1 ind. sang/spill Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.6-10.6 (*Anders Hangård, Aleksander Landsverk, Erlen Landsverk, mfl.). 1 ind. sang/spill Høystad, Snyta, Ringerike 9.6 (Jens Tøndel Fossum). 1 ind. sang/spill Unnelsrud, Skoger, Drammen 19.6 (Steinar Stueflotten). 1 hann sang/spill Hals, Øvre Eiker 21.6-26.7 (*Anders Hals, Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ind. sang/spill Skjoldhorne, Øvre Eiker 21.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.7-11.7 (Steinar Stueflotten, Edvin Thesen). 1 ind. sang/spill Bergsvingen, Øvre Eiker 18.7 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1+ ind. Aker, Hokksund, Øvre Eiker 7.10 (Magne Sjøblom).

Arten observeres årlig i nedre deler av fylket fra ultimo mai til primo august. Gjennomsnittlig ankomstdato: 30.05. ± 10 dager (19 år). Færre funn i 2012 etter et rekordår i 2011. Observasjonen på Aker ved Hokksund 7.10. er det aller seineste som noen gang er gjort i Buskerud. Det interessante med dette funnet er at grunneieren kort tid i forveien skal ha observert flere ungfugler sammen med en adult vaktel under tresking av åkeren. Dette må i tilfellet ha vært et svært seint kull, muligens et 2. kull for året.

Smålom *Gavia stellata*

* alle funn (- 27/59), derav 2 hekkefunn

2012: 1-2 ind. Linnestranda, Lier 7.4-9.4 (Jens Erik Nygård, Lennart Wam Hansson, Jan-Erik Nyhuus, mfl.). 3 ind. Linnestranda, Lier 21.4 (Rolf E. Andersen, Bent Ellingsen, Jens Erik Nygård, Jostein Bærø Engdal). Maks. 6 ind. Holsfjorden, Hol 28.4-26.5 (Lennart Wam Hansson, Per Furuseth, Arild Gauteplass, Per-Otto Suther, mfl.). 1 par næringssøkende Hovsfjorden, Hol 4.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 2 ind. næringssøkende Hagafoss, Hol 6.5 (May-Britt Slettemoen). 2-4 ind. næringssøkende (Holsfjorden) Hol, Hol 10.5-13.5 (Sondre Søndrål Slettemoen, Halvard Grøthe Meinstad). 1 ind. næringssøkende Linnestranda, Lier 10.5-15.5 (Eli Gates, Eirik Kristoffersen). 2 ind. rastende Vatsfjorden nedre, Ål 15.5 (Per Furuseth). 2 ind. næringssøkende Fossgårdsfelt, Hol 16.5 (Bill Sloan). 1 par, ikke hekking Halldalsvatnet, Ål 16.5 (Torgrim Breiehagen, Anne Mette Monclair). 1 ind. overflygende Dokki, Fetjastølsdalen, Ål 19.5 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Vatsfjorden, Ål 22.5 (Carl-ludvig Thorsen). 4 ind. Haugastøl, Hol 24.5 (Ivar Sleveland). 3 ind. ptS Tofteholmen, Hurum 26.5 (Henning A. Johansen). 1 ind. Hovsfjorden, Hol 26.5 (Per-Otto Suther). 1 par m/1 unge skjermet lok. Sangefjellet, Ål 10.6-13.7 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Geilo, Hol 12.6 (Kristian Rygg). 1 par i hekkebiotop Svartsteintjørne, Hol 17.6 (Eirik Nydal Adolfsen). 1 ind. Tuva turisthytte, Hol 4.7 (Marius Von Glahn). 2 ind. næringssøkende Leirtjørne-Skurdalen, Hol 8.7-11.7 (Jostein Myre). 3 ad næringssøkende Tullestølen, Søre Rødungen, Ål 13.7 (Torgrim Breiehagen). 1 par m/2 unger uspes. tjern Vf Rødungen, Ål 13.7-17.7 (Torgrim Breiehagen, Magne Ove Furuseth). 2 ind. næringssøkende Vatsfjorden, Ål 15.7 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Hornsjøen, Sigdal 16.7 (Rolf E. Andersen). 3 ind. næringssøkende Holsfjorden, Hol 6.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. overflygende Fetjastølsdalen, Ål 10.8 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. næringssøkende Fisketjørni, Fetjastølsdalen, Ål 11.8 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. overflygende Breiehagen, Strandafjorden, Ål 16.8 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 8.9 (Steinar Stueflotten, Anders Hals, Bent Ellingsen, Torhild Graversgaard, Per Øystein Klunderud). 1 ind. stasjonær Linnestranda, Lier 22.9-30.9 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Lennart Wam Hansson, Rolf E. Andersen, mfl.). 1 ind. næringssøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 30.9 (Steinar Stueflotten).

Arten hekker spredt i nordfylket og sees regelmessig på vårtrekket i Tyrifjorden og langs kysten av Hurum, mer sporadisk i lavlandet ellers i nedre deler av fylket. Gjennomsnittlig ankomstdato: 15.04. ± 8 dager (16 år). Normalt sjelden å se på høsttrekket og om vinteren. Mange rapporterte funn i 2012, derav 2 bekreftede hekkefunn.

Storlom *Gavia arctica*

* hekkefunn (1), vinterfunn (0)

2012: 1 par mat til 2 unger Lauvsjøen, Hjartingstølane, Gol 1.7-6.7 (Terje Haugland).

Vanlig men spredt og heller fåtallig hekkefugl over hele fylket. LRSK ønsker innrapportert flere hekkefunn av denne rødlistede arten.

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

* alle funn (- 9/12)

2012: 2 ind. næringsøkende Langebru, Hokksund, Øvre Eiker 13.1 (Bjørn Harald Larsen). 1 ind. Storelva ved Busund, Ringerike 13.1 (Kendt Myrmo). 1 ind. næringsøkende Vestfosselva v/Hokksund, Øvre Eiker 2.2 (Egil Mikalsen). 1 ind. Strømsløpet, Drammen By, Drammen 5.2-21.2 (Lennart Wam Hansson, Jan Gylder, Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ind. næringsøkende Langebru, Hokksund, Øvre Eiker 5.2 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Vestfosselva v/Bergsvingen, Øvre Eiker 3.3-1.4 (Eirik Kristoffersen, Magne Sjøblom, Steinar Stueflotten, Anders Hals). 1 ind. næringsøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 30.9-14.10 (Steinar Stueflotten, Lennart Wam Hansson, Arild Gauteplass, mfl.). 1-2 ind. Linnesstranda, Lier 7.10-11.11 (Jens Erik Nygård, Jan-Erik Nyhuus, Jorunn Villand, mfl.). 1 ind. rastende Strandafjorden, Ål 9.10 (Bill Sloan). 1 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 9.10 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Bragernesløpet, Drammen By, Drammen 17.11 (Heiko Liebel).

*Dvergdykker, Linnesstranda, Lier 7.10.2012.
Foto: J.Villand*

Regelmessig overvintrende i lite antall i nedre Buskerud, mer sjeldent i øvre deler av fylket.

Toppdykker *Podiceps cristatus*

* hekkefunn (6), vinterfunn (0)

2012: 1 par rugende Ulvenvannet N, Lier 29.4 (Per Gylseth). 2 ad + 1K/nylig utflydd Ulvenvannet N, Lier 1.7 (Steinar Stueflotten). 1 ind. rugende/reir m/3 egg Damtjern N, Lier 18.5 (Knut Arne Nygård, Wenche Helene Nygård). 1 par rugende Vassbonn, Bergsjø, Modum 21.5-27.5 (Eirik Kristoffersen, Per-Otto Suther). Hekking: 4 ad + 1 pull/nylig utflydd Vik, Steinsfjorden, Hole 9.6 (Steinar Stueflotten). 1 par rugende Vik, Steinsfjorden, Hole 15.7 (Jens Erik Nygård). 12 ind. mat til unger Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 16.6 (Marius Von Glahn). 3 ad (1 rugende) Fiskumvannet, Øvre Eiker 24.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. rugende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 25.6 (Asbjørn Børset). 1 ad + 2 pull/nylig utflydd Flesaker, Fiskumvannet, Øvre Eiker 16.7 (Eirik Kristoffersen). 1 ad + 1 pull/nylig utflydd Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 18.7 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 7 ad + 11 juv (5 kull) Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.8 (Steinar Stueflotten).

Rekordmange hekkelokaliteter påvist i 2012. Fiskumvannet og Steinsfjorden er de sikreste hekkeplassene i fylket. Paret i Ulvenvannet (Lier) synes nå å være vel etablert. Et nytt par gjorde hekkeforsøk i Damtjern (Lier), men hekkingen her ble trolig mislykket. Toppdykkeren er sett flere tidligere år i Vassbonn, Bergsjø (Modum), men dette er første året at arten er påvist hekkende her. I Vik og Steinsvika (Hole) hekket det trolig minst 3 par, og i Fiskumvannet (Øvre Eiker) minst 5 par som fikk fram >11 unger. Førsteobservasjon dette året ble gjort på flere lokaliteter 25.3, siste sett på Fiskumvannet 12.11. Vinterfunn er sjeldne, ingen slike påvist i 2012.

Hørndykker *Podiceps auritus*

* alle funn (- 18/33), derav 5 hekkefunn

2012: 1 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 6.1-11.1 (Eirik Kristoffersen, Simon Rix, Rune Zakariassen). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.4-9.4 (Arvid Sørby, Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog, Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 14.4 (Viggo Ree, Jon Ludvig Hals, Kendt Myrmo, mfl.). 2 ind. næringsøkende Linnesstranda, Lier 15.4-16.4 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Jan-Erik Nyhuus, mfl.). 1 ind. Linnesstranda, Lier 16.4-20.4 (Geoffrey Acklam, Eli Gates, Rolf E. Andersen, mfl.). 1-3 ad næringsøkende Eikredammen, Hemsedal 27.4-30.4 (Stian Sannes, Ketil Toska, Bent Fjeldheim). 3 ind. næringsøkende Slottet, Drøbaksundet, Hurum 5.5 (Lennart Wam Hansson). 1 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 17.5-20.5 (Viggo Ree, Eirik Kristoffersen, Kendt Myrmo, Jens Tøndel Fossum). 1 par i hekkebiotop Gautetjernet, Brennflæi Naturreservat, Gol 4.6 (Ingvar Måge, Ingunn Løyning). Hekking: 1 ad + 1 pull/nylig utflydd Drammedalshølen, Golsfjellet Syd, Gol 6.7 (Per Furuseth). Hekking: 1 ad + 1 pull/nylig utflydd Lite tjern ved Rv51, Golsfjellet, Gol 11.7-12.7 (Torgrim Breiehagen, Per Furuseth, mfl.) og 1 1K 30.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). Hekking: 1 ad + 1 pull Raudbekktjernet, Brennflæi Naturreservat, Gol 11.7 (Torgrim Breiehagen). Hekking: 1 ad + 1 pull/nylig utflydd Torkjellsettjørni, Ål 12.7 (Torgrim Breiehagen). Hekking: 1 ad + 2 pull/nylig utflydd Øvre Fesheimtjernet, Gol 12.7 (Per Furuseth, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Golsfjellet, Gol 16.7 (Tom Vidar Jansson). 1 ind. Vik, Steinsfjorden, Hole 31.8 (Kendt Myrmo). 1 1K Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 2.9 (Kendt Myrmo). 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 23.9-7.10 (Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen, Eirik Kristoffersen, Anders Hals, mfl.). 1 1K næringsøkende Ustedalsfjorden, Hol 26.9-10.10 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass, Per Furuseth). 2 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 9.10-4.11 (Eirik Kristoffersen, Kendt Myrmo). 1 ind. Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 13.10 (Kendt Myrmo).

Arten sees regelmessig i sørfylket på vårtrekket (medio april - mai) og høsttrekket (august - november). Gjennomsnittlig ankomstdato: 24.4 ± 9 dager (24 år), 6.4. er tidligst registrerte ankomst til nå. 2-3 par har hekket på Golsfjellet de siste årene, minst 4 par i 2012. I tillegg ble det gjort et nytt hekkefunn Torkjellsettjørni, Ål (Breiehagen og Furuset 2012). Bestand økende. Vinterfunn som det i Nordfjorden, Ringerike, er sjeldne.

Havhest *Fulmarus glacialis*

* alle funn (19/47 - 4/9)

2012: 2 ind. ptS Ekrebukta, Filtvet, Hurum 14.5 (Eli Gates). 2 ind. ptS + 2 ind. ptN Filtvet brygge, Filtvet, Hurum 14.5 (Eli Gates). 2 ind. Sagene, Hurum 15.5 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Tofte, Hurum 15.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. ptS Drøbaksundet, Hurum 18.11 (Eli Gates, Gustav Ersdal, Jan Gylder, Torbjørn K. Gylder, Steinar Stueflotten).

Årviss gjest i Oslofjorden om høsten (sep-nov), mer sporadisk om vinteren. Vårfunn i april og mai, som de medio mai 2012, er sjeldne.

Havsule *Morus bassanus*

* alle funn (12/25 - 1/1)

2012: 1 2K Mølen, Hurum 16.9 (Kasper Andreassen, Torgeir Finstad, Fred Marius Svendsen).

Sjelden gjest i Buskerud, som regel observert i forbindelse med høststormer på kysten. De fleste observasjoner blir gjort i september - oktober.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

* hekkefunn (1)

2012: 15 ind. reir, egg/unger (ca. 10 reir) Saltskjær, Hurum 27.5 (Odd Rygh). 40 ind. reir, egg/unger (min. 15 reir) Saltskjær, Hurum 13.6 (Kjetil Johannessen).

Storskarv (underarten *sinensis*) ble første gang påviste hekkende på Saltskjær i Hurum i 2008, og har hekket her siden. Kolonien har økt i antall for hvert år.

Egrettheigre *Egretta alba*

* alle funn (8/8 - 1/1) LRSK

2012: 1 ind. næringssøkende Veslefjorden, Geilo, Hol 22.6 (Ola Hassel via Trond Bølstad).

Dette er første funn i Hallingdal. Egrettheigrer er ellers blitt observert en sjelden gang i Buskerud i perioden 25.04.-30.06, samt en gang på Linnestranda 29.8.2011.

Gråheigre *Ardea cinerea*

* hekkefunn (2)

2012: 1 par + 5 1K Hesla, Gol Sentrum, Gol 2.7 (Torgrim Breiehagen). 3 ind. besøkte bebodd reir Torpo, Ål 26.7 (Terje Nielsen, Anne Berit Pettersen).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud. Konkrete reirfunn blir sjelden rapportert. Gro Åkersveen opplyser at lokaliteten på Gol har vært fast hekkeplass for et par i flere år. Paret var på plass her allerede 13.3.2012.

Glente *Milvus milvus*

* alle funn (5/5 - 1/1) LRSK

2012: 1 ad ptN Linnestranda, Lier 15.4 *(F) (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ind. Midtre Sørums, Steinsletta, Hole 17.4 (Viggo Ree, Richard Hals Gylseth).

Sjelden gjest som oftest observeres på vårtrekket i april. Glenta som passerte rett over fugletårnet på Linnestranda kl.09:22 den 15.4, ble bare sett noen få sekunder før den forsvant bak trærne på vei mot Lierdalen. Det ble først antatt at fuglen var en sivhauk hann, men da bildet som Jens Erik Nygård fikk knipset i farten, ble studert nærmere, viste det en adult glente - førsteobservasjon for Linnestranda! Det ansees som sannsynlig at det var den samme glenta som ble sett over Steinsletta to dager seinere.

Glente, Linnestranda, Lier 15.4.2012. Foto: J.E. Nygård.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

* alle funn (76/83 - 13/15), derav hekkefunn (1) LRSK

2012: 1 6K+ overflygende Heistadmoen, Hedenstad, Kongsberg 12.1 (Stein Arne Jensen). 1 ind. overflygende Furua, Fiskumvannet, Øvre Eiker 4.3 (Steinar Stueflotten). 1 ad overflygende Langseth, Sætre, Hurum 13.3 (Jostein Bærø Engdal). 1 ad reirbygging og rugende på skjernet lokalitet Røyken 17.3-9.5 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen, Ragnhild Engdal), hekkingen avbrutt (ikke gjenfunnet) 16.5 (Jostein Bærø Engdal). 1 ad overflygende Jondalen, Kongsberg 20.3 (Jan Trygve Bollerud). 1 2K overflygende Holsfjorden, Hol 29.3 (Bill Sloan). 1 ad overflygende Flåmyra, Hemsedal 31.3 (Ketil Toska). 1 ad overflygende Storskjær, Drøbaksundet, Hurum 5.5 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. overflygende Mørkvann S, Hurum 18.5 (Linda Mathiesen). 1 ad overflygende Sætre, Hurum 19.5-24.5 (Rolf E. Andersen, Jostein Bærø Engdal). 1 ad Østnestangen, Hurum 16.9 (Odd Rygh). 1 ind. overflygende Holsfjorden, Hol 17.9 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. overflygende Bjørnånøse (1400 moh), Hemsedal 4.10 (Ståle Snartland). 1 ind. overflygende Geilo, Hol 23.10 (Lars Slettemoen). 1 ind. overflygende Sætre, Hurum 25.10 (Egil Mikalsen). 1 ind. overflygende Verket, Hurum 26.10 (Eli Gates, John Apeland). 2 1K næringsøkende Sangelia, Strandafjorden, Ål 30.10-31.10 (viltkamera via Torgrim Breiehagen). 1 ad næringsøkende Slottet, Drøbaksundet, Hurum 26.11 (Andreas Gullberg). 1 3K+ overflygende Efteløt, Kongsberg 30.11 (Jan Trygve Bollerud). 1 ad næringsøkende Liabru, Hol 30.11 (Per Furuseth). 1 ad ptN Verket, Hurum 4.12 (Eli Gates). 1 ind. overflygende Slottet, Drøbaksundet, Hurum 22.12 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 1 ad rastende Storskjær, Drøbaksundet, Hurum 31.12 (Eli Gates, John Apeland).

Havørna blir observert stadig oftere i Buskerud med mange observasjoner de siste årene. Flere av disse antas å dreie seg om de samme individene. Arten hekket for første gang i Buskerud på en lokalitet i Røyken i 2009. Også våren 2012 var en adult fugl (hunnen) på plass og bygde på reiret og la seg til å ruge medio april. 24.4. og 27.4. ble også hannen sett på reiret. Hunnen lå på reiret helt fram til begynnelsen av mai, men siden forsvant den og hekking ble avbrutt av ukjent årsak. Heller ikke i 2010 og 2011 var hekkingen vellykket. Adulte havørner ble sett flere ganger i Røyken og Hurum utover våren og igjen på høsten fram til nyttår. Som tidligere år, ble det også i 2012 observert havørner flere steder langs de store vassdragene helt opp i de øvre delene av fylket. Høyeste observasjon ble gjort hele 1400 moh i Hemsedal 4.10. Verdt å nevne er også 2 1K havørner som i slutten av oktober ble fotografert av et viltkamera til Roy Rotebakkdokken i Ål på avfall fra en skutt elg.

Sivhauk *Circus aeruginosus*

* alle funn (- 16/22)

2012: 1 ad hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.4 (Olav Sâtvedt). 1 2K hann Fiskumvannet, Øvre Eiker 24.4 (Eirik Kristoffersen). 1 hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.5-15.5 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson, Per Øystein Klunderud, Steinar Stueflotten). 1 hann Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.5-16.5 (Morten Jagdum, Magne Sjøblom, Lennart Wam Hansson, Finn Gregersen, mfl.). 1 ad hunn næringsøkende Åsa, Ringerike 6.5 (Marius Von Glahn). 1 hunnf Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 17.5 (Kendt Myrmo). 2 hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.5 (Steinar Stueflotten). 1 hunn Hegstadmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.5-28.5 (Steinar Stueflotten). 2 i par Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.5 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 1 2K+ hann Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.5 (Eirik Kristoffersen). 2 i par næringsøkende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.6 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 ad hunn Steinsletta, Hole 23.6 (Kendt Myrmo). 1 hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.7 (Jorunn Villand). 1 hunnf overflygende Hals, Øvre Eiker 17.7 (Anders Hals). 1 ad hunn næringsøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 27.7 (Per Øystein Klunderud). 2 1K Steinsletta, Hole 18.8 (Kendt Myrmo). 1 ind. overflygende Nedre Li, Efteløt, Kongsberg 19.8 (Bjørn Roar Skullestad). 1 hunn Gulsrud, Modum 19.8 (Geir Otto Holmås). 1 ad hunn næringsøkende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.8-25.8 (Steinar Stueflotten, Per Øystein Klunderud). 3 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.8 (Eirik Kristoffersen). 1 hunn næringsøkende Steinsletta, Hole 26.8-7.9 (kendt Myrmo, Rune Zakariassen, Ketil Hansen). 2 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 30.8 (Eirik Kristoffersen). 1 1K næringsøkende Sandsæter, Ringerike 7.9 (Kjetil Hansen). 1 ad hunn Høystad, Snyta, Ringerike 9.9 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. næringsøkende Steinsletta, Hole 19.9 (Rune Zakariassen). 1 hunnf næringsøkende Hals, Øvre Eiker 29.9 (Anders Hals).

Årviss på vår- og høsttrekket ved Fiskumvannet og i Nordre Tyrifjorden, mer sporadisk ellers. Minst 1 hann og 1 hunn hadde fast tilhold ved Fiskumvannet våren og sommeren 2012 (mai-august) med mulig hekkeindikasjon, men uten at hekking ble påvist. 19.8. ble det observert 3 ind. sammen her, derav 1 1K. Minst 1 hunnf individ til ble sett på lokaliteten i mai. Flere av observasjonene i henholdsvis Øvre Eiker og Tyrifjordsområdet dreier seg trolig om de samme individene. Gjennomsnittlig ankomstdato: 25.04. ± 11 dager (24 år).

Myrhauk *Circus cyaneus*

* alle funn (- 32/34)

2012: 1 hann næringsøkende Eimå v.b., Hol 26.3 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunn overflygende Linnestranda, Lier 13.4 (Jan-Erik Nyhuus). 1 hann overflygende Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.4 (Magne Sjøblom). 1 hunnf overflygende Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 13.4 (Eirik Kristoffersen). 1 ad hunn næringsøkende Åsa, Ringerike 19.4 (Marius Von Glahn). 1 hann Bergsvingen, Øvre Eiker 21.4 (Steinar Stueflotten). 1 hann næringsøkende Hostvedthaugen, Kongsberg 22.4 (O.B.England via Bjørn Roar Skullestad). 1 hunnf Halshaugen, Hals, Øvre Eiker 28.4 (Anders Hals, Christoffer Mikalsen). 1 hann næringsøkende Hovneset, Kongsberg 29.4 (Bjørn Roar Skullestad). 1

hann Storestølen, Strandavatnet, Hol 29.4 (Magne Ove Furuset). 1 hann næringsøkende Bø, Kongsberg 1.5 (O.B.England via Bjørn Roar Skullestad). 1 ad hann overflygende Leveld Sør, Ål 4.5 (Andrew W. Clarke, Elsa Wallumrød). 1 ad hann overflygende Kvisla, Markehaugen, Hol 13.5 (Lars Slettemoen). 1 hann S. Opheimstølane, Ål 19.5 (Egil Frantzen, Laila Frantzen). 1 hann næringsøkende Svarthamar, Storhovda, Ål 22.5 (Odd Egil Kaslegard). 1 hann Steinsletta, Hole 24.5 (Kendt Myrmo). 1 hann næringsøkende Leveld, Ål 3.6 (Ingvar Måge, Ingunn Løyning). 1 hunn næringsøkende Vedalen, Hol 13.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hann næringsøkende Tuva turisthytte, Hol 6.7 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 1 hunn næringsøkende Havsdalen, Geilo, Hol 8.7 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 par Storefjellsflæin-Veslefjelljern, Golsfjellet, Gol 11.7 (Tom Vidar Jansson). 1 hann næringsøkende Utsyn, Nystølane, Ål 24.7 (Terje Nielsen, Anne Berit Pettersen). 1 hunn overflygende Fetjastølmyrane, Ål 26.7 (Terje Nielsen, Anne Berit Pettersen). 1 ad hann ptS Fjellset, Hol 27.7 (Jostein Myre). 1 hunn næringsøkende Budalsvatnet, Geilo, Hol 9.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 par næringsøkende Vedalen, Hol 9.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. næringsøkende Nedre Li, Efteløt, Kongsberg 31.8 (Bjørn Roar Skullestad). 1 ad hann Steinsletta, Hole 9.9 (Kendt Myrmo). 1 hunn overflygende Bergsvingen, Øvre Eiker 29.9 (Lennart Wam Hansson, Magne Sjøblom). 1 1K næringsøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 30.9 (Steinar Stueflotten). 1 hunn overflygende Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.10 (Magne Sjøblom). 1 hunn overflygende Urundberget, Hol 11.10 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass).

Arten hekker fåtallig i fylkets nordlige deler, men ingen sikre hekkefunn er rapportert i 2012. I nedre deler observeres den fåtallig, men regelmessig på vårtrekket (medio april – mai) og høsttrekket (ultimo august – oktober). Gjennomsnittlig ankomstdato: 20.04. ± 12 dager (33 år). 26.3. er blant de tidligste ankomstdatoer som er notert i Buskerud. Etter et svakt år i 2011 ble det rapportert rekordmange funn av myrhauk i 2012.

Musvåk *Buteo buteo*

* vinterfunn (3/3 - 1/1)

2012: 1 ind. Heggen, Modum 8.12-23.12 *(F) (Thore Raaen via Audun Jahren).

Sjelden vintergjest, sist observert i Drammen 24.1.2010. Musvåken på Heggen ved Vikersundbakken ble observert på et åte utlagt for hønsehauk hos Nils Henning Austad. Den oppholdt seg i området fram til jul. Musvåken manglet et bein, trolig en gammel skade da stumpen på tarsen virket leget og tilgrodd.

Fjellvåk *Buteo lagopus*

* vinterfunn (9/9 - 2/2)

2012: 1 ind. Steinsletta, Hole 7.1-4.2 (Kendt Myrmo, Frode Nordang Bye, Viggo Ree, mfl.). 1 ind. Hønefoss By, Ringerike 16.2 (Anita Kristiansen).

Sjelden vintergjest, sist observert i januar 2010. De to fjellvåkene som ble observert vinteren 2012, kan ha vært det samme individet.

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

* alle funn i nedre Buskerud (75 - 7/11)

2012: 1 ind. overflygende Kongsberg sentrum, Kongsberg 29.1 (Lars Slettemoen). 1 ad overflygende Sletta, Jondalen, Kongsberg 19.2 (Finn Gregersen). 1 ind. ptSV Embretsfoss, Åmot, Modum 3.3 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. overflygende Bergsvingen, Øvre Eiker 21.3-25.3 (Jan Trygve Bollerud, Magne Sjøblom, Anders Hals). 1 ad overflygende Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. overflygende Meheia, Kongsberg 24.7 (Finn Gregersen). 1 ind. overflygende Jondalen, Kongsberg 3.8 (Finn Gregersen). 1 ind. rastende Svinhusknatten, Kongsberg 12.8 (Finn Gregersen). 1 ad overflygende Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.8 (Steinar Stueflotten, Per Øystein Klunderud). 2 ad + 1 1K overflygende Jondalen, Kongsberg 7.9 (Trond Rennemo). 2 ad + 1 1K Lortebu, Blefjell S, Kongsberg 9.9 (Henning A. Johansen). 1 1K næringsøkende ved Helgevannet, Kongsberg 14.9 (via Finn Gregersen). 2 ad overflygende Diplemyr, Meheia, Kongsberg 14.9 (via Finn Gregersen). 2 ad + 1 1K Meheia, Kongsberg 22.9 (Jan Tore Rønningen).

Arten hekker spredt i høyereliggende deler av fylket og har i seinere år også etablert seg som hekkefugl i lavlandet i nedre deler av fylket. Slike hekkefunn/indikasjoner er ikke referert i denne rapporten. Nøyaktig observasjonssteder i hekketida er generalisert til litt større områder, hvis ikke lokalitet allerede er publisert. Flere av observasjonene i Kongsberg dreier seg trolig om de samme individene.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

* hekkefunn (7)

2012: 1 par parring på reir RØ02a, Røyken 12.4, seinere mislykket hekking (Per-Willy Færgestad). 1 par parring skjermet lokalitet, Krødsherad 1.5 (Helge Skogstad). 1 ind. rugende på reir ØE06a, Øvre Eiker 13.5 (Steinar Stueflotten). 1 par parring på reir KO11a, Kongsberg 23.5 (Finn Gregersen). 1 ind. rugende på reir RO01a, Rollag 1.6 (Håvard Kjontvedt). 1 ind. reir i bruk RO02a, Rollag 1.6 (Håvard Kjontvedt). 1 ind. reir i bruk HU04b, Hurum 15.7-18.7 (Torger Ugstad).

Etter at fiskeørnprosjektet ble avsluttet i 2011, er bare tilfeldige reirfunn og kontroller blitt registrert av LRSK. Reirene RO02a og HU04b er nyoppdagete reir i 2012. Fiskeørna ankommer normalt Buskerud medio april, gjennomsnittlig ankomstdato: 14.4 ± 12 dager (29 år). Ankomst i 2012: 12.4.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

* vinterfunn (7/8 - 2/2)

2012: 1 ind. Steinsletta, Hole 7.1 (Kendt Myrmo). 1 hann Skjøel, Øvre Eiker 25.11-17.12 (Magne Sjøblom, Steinar Stueflotten, Jan Trygve Bollerud, Anders Hals). 1 ind. næringssøkende Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 2.12 (Asbjørn Børset). 1 ind. Torespæren, Øvre Eiker 20.12 (Anders Hals).

Sjelden vintergjest i Buskerud. Funnene i Øvre Eiker i desember 2012, dreier seg trolig om det samme individet. Forrige vinterfunn stammer fra Steinsletta, Hole 16.12.2011, trolig samme individ som ble sett her 7.1.2012.

Lerkefalk *Falco subbuteo*

* alle funn (199 - 23/27)

2012: 1 ind. overflygende Øyen, Kongsberg 1.5 (Bjørn Roar Skullestad). 1-3 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.5-1.7 (Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen, Magne Sjøblom, Jorunn Villand, mfl.). 1 par skjermet lok., Holsfjorden, Lier 24.5 (Viggo Ree, Bjørn Harald Larsen, Kendt Myrmo). 1 ind. Mogen, Nore og Uvdal 31.5 (Nicholas Clarke). 1 2K Linnestranda, Lier 2.6 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen). 1 ind. Skramnes, Mjøndalen, Nedre Eiker 4.6 (Anders Hals). 1 ind. Slottet, Drøbaksundet, Hurum 9.6 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 ind. Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 9.6 (Jens Tøndel Fossum). 2 ind. næringssøkende Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 29.6 (Kendt Myrmo). 1 ad overflygende Linnestranda, Lier 1.7 (Jens Erik Nygård, Jan-Erik Nyhuus). 1 ind. overflygende Lyngås, Efteløt, Kongsberg 1.7-6.7 (Bård Engelstad). 1 ad overflygende Krokstadelva, Nedre Eiker 4.7 (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Hals, Øvre Eiker 5.7 (Anders Hals). 1 ind. Breien, Ringerike 6.7 (Viggo Ree). 1 ind. Sælabonn, Hole 6.7 (Viggo Ree, Bjørn Harald Larsen, Kendt Myrmo). 2 ind. overflygende Lamyra Naturresevat, Ringerike 6.7 (Bjørn Harald Larsen). 1 ind. Linnestranda, Lier 12.7 (Leif Bjørn Lunde, Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 ind. Hals, Øvre Eiker 19.8 (Anders Hals). 1 1K+ næringssøkende Røtter, Klokkearstua, Hurum 19.8 (Eli Gates, John Apeland). 1 ind. overflygende Lyngås, Efteløt, Kongsberg 22.8 (Bård Engelstad). 1 ad overflygende Steinsletta, Hole 29.8 (Rune Zakariassen). 1 ind. overflygende Hvitvingfoss, Kongsberg 2.9 (Øystein Mortensen). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 2.9-8.9 (Steinar Stueflotten, Per Øystein Klunderud, Anders Hals, mfl.). 1 ind. Mølen, Hurum 16.9 (Kasper Andreassen, Torgeir Finstad, Fred Marius Svendsen). 1 ind. Hals, Øvre Eiker 29.9-9.10 (Anders Hals).

Lerkefalk, Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.5.2012.

Foto: Børre Eirik Helgerud.

Arten er påvist hekkende på ca. tjue lokaliteter i Buskerud, og sees jevnlig i sommerhalvåret i nedre deler av fylket. Observasjoner i øvre deler av fylket som den i Uvdal 31.5, er sjeldne. Gjennomsnittlig ankomstdato: $4.5. \pm 10$ dager (25 år).

Jaktfalk *Falco rusticolus*

* alle funn (- 8/11)

2012: 1 ind. næringssøkende Moen, Jondalen, Kongsberg 5.2 (Finn Gregersen). 1 ad næringssøkende Hemsedal skisenter, Hemsedal 22.2 (Olle Jonsson). 1 ind. overflygende Fagerheim fjellstove, Hol 29.5 (Lars Ågren). 2 ind. rastende Ørterdalen, Hol 22.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ad + 1 juv Skrimtoppen, Kongsberg 22.9 (Jan Tore Rønningen). 2 ind. Hardeggi, Hemsedal 4.10 (Ståle Snartland). 1 ind. overflygende Geilo, Hol 6.11 (Bill Sloan). 1 ind. overflygende Tyrifjordveien, Hole 12.11-13.11 (Markus Kristoffer Dreyer).

Jaktfalken hekker spredt i fjellet i øvre deler av fylket, og sees bare sjeldent på streif i lavlandet, jf. funnene i Kongsberg og Hole i 2012. Det er kjent 17 hekkelokaliteter for jaktfalk i Buskerud. Det ble ikke påvist noen nye lokaliteter i 2012. Det ble observert jaktfalk på 10 av 13 kontrollerte lokaliteter i 2012, 6 par gjennomførte vellykket hekking og fikk minst 11 unger på vingene (Furuseth og Furuseth 2013).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

* vinterfunn (18 - 2/2)

2012: 1 ad Bergsvingen - Skjøl - Sem, Øvre Eiker 2.1-22.2 (Magne Sjøblom, Steinar Stueflotten, Lennart Wam Hansson, mfl.). 1 ind. overflygende Drammenselva v/Mjøndalen, Nedre Eiker 4.2 (Lennart og Michael Wam Hansson). 1 ind. stasjonær Bergsvingen, Øvre Eiker 8.12-24.12 (Magne Sjøblom, Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson).

Arten hekker flere steder i Buskerud, men er sjelden å se om vinteren. 1 ad hunn har overvintret i området Hokksund-Vestfossen (Øvre Eiker) de siste vintrene. Stasjonær i dette området fram til 22.2.2012 og på nytt igjen fra slutten av september 2012. Individet som ble sett ved Mjøndalen 4.2, var trolig den samme vandrefalken.

Vannrikse *Rallus aquaticus*

* alle funn (74/87 - 2/2)

2012: 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Hårum, Steinsletta, Hole 9.6-12.6 (Lennart Wam Hansson, Jens Tøndel Fossum, Marius Von Glahn, Rune Zakariassen, mfl.). 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Hegstadmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 20.6-22.6 (Steinar Stueflotten).

Arten er i seinere år blitt observert årlig i perioden mai – november, hyppigst ved Fiskumvannet. Gjennomsnittlig ankomstdato: 14.5. ± 15 dager (14 år).

Myrrikse *Porzana porzana*

* alle funn (45/52 - 1/1)

2012: 1 ind. sang/spill Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.5-6.6 (Tonny Andersen, Erlend Barskrind, Lennart Wam Hansson, Anders Hangård).

Arten observeres fåtallig nesten årlig i nedre deler av fylket i perioden mai-juli. Gjennomsnittlig ankomstdato: 23.5. ± 9 dager (16 år).

Åkerrikse *Crex crex*

* alle funn (68 - 6/6)

2012: 1 hann sang/spill Nedre Lobben, Skotselv, Øvre Eiker 20.5-21.5 (*Jens Tøndel Fossum, Erik Fossum, Geir Fossum, Eirik Kristoffersen). 1 hann sang/spill Voldenkrysset, Hostvet, Kongsberg 11.6-12.6 (Kjeld Erik Rasmussen). 1 hann sang/spill Hallingby, Ringerike 2.7-4.7 (Christian Børs Lind). 1 hann sang/spill Hals, Øvre Eiker 4.7 (Anders Hals). 1 hann sang/spill Fiskumvannet - Karlsvang, Øvre Eiker 10.7-14.7 (*Bent Ellingsen, Steinar Stueflotten, Lennart Wam Hansson, Kjetil Johannessen, mfl.). 1 hann sang/spill Svenskerud, Vikersund, Modum 17.7 (Eirik Kristoffersen).

Arten observeres fåtallig nesten årlig i nedre deler av fylket. Arten ankommer normalt Buskerud ultimo mai, gjennomsnittlig ankomstdato: 27.05. ± 9 dager (15 år). Åkerrikse som ble hørt i sørenden av Fiskumvannet 10-14.7, kan ha vært samme individ som ble hørt på Hals 4.7.

Sivhøne *Gallinula chloropus*

* hekkefunn (1), vinterfunn (1)

2012: 1 ind. Loeselva v/E-134, Nedre Eiker 25.1 (Christoffer Mikalsen). 1 ad + 1 1K Nedredammen, Sætre, Hurum 15.7 (Rolf E. Andersen).

Ingen helt sikre hekkefunn er påvist i 2012, men observasjonen i Nedredammen på Sætre 15.7. tyder på hekking i dette området i 2012. En juv ble for øvrig jevnlig observert i Mellomdammen på Sætre utover høsten fram til 7.10. Også på Linnestranda i Lier ble det jevnlig observert en juv fra ultimo august til ultimo september. I Miletjern (Nedre Eiker), tidligere kjent hekkeplass, ble det jevnlig observert en adult sivhøne fra 30.3. til 4.6, men hekking ble ikke bekreftet. En juv i Miletjern 1.9. kan ha vært på trekk. En juv i Steinsvika (Hole) 24.8. kan antyde mulig hekking i Nordre Tyrifjorden i 2012. Gjennomsnittlig ankomstdato: 16.4. ± 10 dager (22 år). Første observasjon i 2012 var 30.3. som er blant de tidligste ankomster som er registrert i Buskerud. Vinterfunn som det i Loeselva 25.1, er sjeldne.

Trane *Grus grus*

* hekkefunn (3), vinterfunn (0)

2012: 1 ind. reir, egg/unger Budalsvatnet, Geilo, Hol 20.6 (Torgrim Breiehagen) og 1 halvstor unge Budalsvatnet, Geilo, Hol 14.7 (Torgrim Breiehagen). 1 par m/mat til 1 unge Hjartingstølane, Gol 1.7 (Terje Haugland). 1 par med 1 pull/nylign utflydd Tjern Øf Bosset, Ål 12.7 (Torgrim Breiehagen).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud. Det er gjort flere observasjoner av traner på passende hekkebiotoper også i 2012, men bare observasjonene nevnt ovenfor har bekreftet hekking.

Dverglo *Charadrius dubius*

* hekkefunn (3)

2012: 4 ad varslende, engstelig Krokstadelva, Nedre Eiker 4.7-5.7 (Jon Ludvig Hals). 1 par varslende, engstelig Årbogen N, Ringerike 8.7 (Johan Rundhaug). 2 ind. varslende, engstelig Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 17.7 (Eirik Kristoffersen).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud.

Boltit *Charadrius morinellus*

* alle funn (- 3/10)

2012: 6 ind. Søre Opheimstølane, Ål 19.5 (Egil Frantzen, Laila Frantzen). 1 hunn sang/spill, overflygende Havsdalen, Geilo, Hol 20.6 (Torgrim Breiehagen). Hekking: 1 ad m/2 pull Høgevard, Norefjell, Flå 26.7 (Geir Mathiesen).

Arten hekker spredt i høyfjellet i øvre deler av Buskerud, men hekkefunn blir sjelden rapportert til LRSK. Hekkefunnet på Norefjell er det sørligste som er gjort i Buskerud. Arten er også observert her tidligere (ref. Atlasprosjektet). Sjelden på vårtrekket (mai) i lavlandet. Gjennomsnittlig ankomstdato: 17.5. ± 6 dager (9 år).

Heilo *Pluvialis apricaria*

* spesielle observasjoner – høyt antall

2012: 775 ind. Steinsletta, Hole 4.5 (Kendt Myrmo).

Rekordstort antall for Røyse-området og Buskerud. Fuglene ble tvunget ned på grunn av dårlig vær. Observert ute på et svartjorde. Ellers sjelden å se mer enn 200-300 ind. i flokkene på vårtrekket. Største enkeltflokk tidligere: 400+ ind Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.5.2001 (J.T.Bollerud).

Polarsnipe *Calidris canutus*

* alle funn (21 - 1/2)

2012: 2 ind. Linnestranda, Lier 25.8 (Jens Erik Nygård, Jan-Erik Nyhuus).

Arten opptrer normalt bare sporadisk og i lite antall på høsttrekket i Buskerud (ultimo juli – primo oktober).

Dvergsnipe *Calidris minuta*

* alle funn (- 1/1)

2012: 1 ind. næringssøkende Grandane, Strandafjorden, Ål 20.5 (Torgrim Breiehagen, Per Furuseth).

Arten observeres nesten årlig i lite antall på høsttrekket (medio august – september) i nedre deler av fylket, sjelden på vårtrekket (mai). Få funn i seinere år. Funn i øvre deler av fylket er sjeldne. Dette er bare det andre kjente fra Hallingdal.

Temmincksnipe *Calidris temminckii*

* alle funn (- 7/10)

2012: 1 ind. næringssøkende Holsfjorden, Hol 10.5 (Lars Slettemoen). 1-3 ind. Linnestranda, Lier 19.5-2.6 (*Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, Jan-Erik Nyhuus, mfl.). 1 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 19.5 (Kendt Myrmo). 2 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 20.5-24.5 (Jens Tøndel Fossum, Viggo Ree, Bjørn Harald Larsen, Kendt Myrmo). 1 ind. næringssøkende Hovsfjorden, Hol 20.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. rastende Strandafjorden, Ål 29.5 (Wendy Slettemoen, May-Britt Slettemoen). 1 ind. Vats, Ål 3.6 (Ingvar Måge, Ingunn Løyning). 1 ind. Linnestranda, Lier 12.7 (Eli Gates, Jan-Erik Nyhuus).

Arten hekker sparsomt i øvre deler av fylket, og observeres sporadisk på trekket i nedre deler, hyppigst på vårtrekket (mai), mer sporadisk på høsttrekket (medio august – ultimo september). Gjennomsnittlig ankomstdato: 16.5. ± 6 dager (26 år).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

* alle funn (- 1/6) LRSK

2012: 6 ind. næringssøkende Åsa, Ringerike 17.4 (Marius Von Glahn).

Arten observeres oftest på høsttrekket fra medio september til medio november. Mer sjeldent på vårtrekket i siste halvdel av april. 6 ind. i en rastende/næringssøkende flokk er tangering av maks-rekorden for arten i fylket.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

* alle funn (- 7/9)

2012: 1 ind. sang/spill Fiskumvannet, Øvre Eiker 14.5-18.5 (Magne Sjøblom, Bent Ellingsen). 1 ind. næringsøkende Eimå v.b, Hol 15.5-18.5 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. sang/spill Hovsfjorden, Hol 15.5 (Per Furueth). 1 ind. sang/spill Eimå v.b, Hol 31.5 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ad reir m/3 egg Gryfledalen (920 moh), Fetjastølsdalen, Ål 8.7 (Torgrim Breiehagen, Anne Mette Monclair). 1 ind. rastende Tindehæ, Hol 3.8 (Jostein Myre). 3 ind. rastende Dagalifjellet, Nore og Uvdal 11.8 (Gunnar Bjørn Gade).

Arten hekker spredt i øvre deler av Buskerud og ses sporadisk på vårtrekket (mai) og høsttrekket (ultimo august - primo oktober) i nedre deler av fylket. Gjennomsnittlig ankomstdato: 10.5. ± 8 dager (23 år). Reirfunnet i Fetjastølsdalen (Ål) er det første som er gjort i dette fjellområdet. Ved sjekk neste dag (8.8.) var det tomme eggskall i reiret som viste at hekkingen hadde vært vellykket (pers. medd. Torgrim Breiehagen).

Lappspove *Limosa lapponica*

* alle funn (16 - 1/1) LRSK

2012: 1 ind. overflygende Sætrepollen, Sætre, Hurum 26.9 (Jostein Bærø Engdal).

Arten observeres ikke årlig i Buskerud. De fleste observasjoner er gjort ved Fiskumvannet og i Nordre Tyrifjorden på vårtrekket medio mai og på høst-trekket i august-september. 26.9. er blant de seineste observasjonene som er gjort av arten i fylket.

Sotsnipe *Tringa erythropus*

* alle funn (64 - 2/3)

2012: 1 ind. Linnestranda, Lier 4.5 (Rolf E. Andersen, Jan-Erik Nyhuus). 1 ad næringsøkende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 10.6-17.6 (*Arvid Sørby, Steinar Stueflotten). 2 ad Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 24.6 (Steinar Stueflotten).

Sotsniper observeres nesten årlig i Buskerud i lite antall på vårtrekket (mai) og høsttrekket (august-september). Gjennomsnittlig ankomstdato: 9.5. ± 8 dager (25 år). Observasjoner i juni gjelder trolig hunner som er på trekk tilbake fra hekkeplassene etter å ha overlatt ungepasset til hannene.

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*

* alle funn (- 7/15)

2012: 2 ind. Fjellheim våtmark, Vatsfjorden, Ål 21.5-22.5 (Carl-Ludvig Thorsen). 1 par parring Ustedalen, Hol 25.5 (Bill Sloan). 1 ind. Ørterens utløp, Hol 29.5 (Nicholas Clarke). 6 ind. næringsøkende Vatsfjorden, Ål 2.6 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 2 ind. næringsøkende Vatsfjorden, Ål 5.6 (Arild Gautepllass). 1 ind. næringsøkende Vesle Ustevatnet, Ustaoset, Hol 5.6 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 3 ind. Syningstøltjørni, Hol 17.6 (Eirik Nydal Adolfsen). 2 ind. næringsøkende Leirtjørne-Skurdalen, Hol 3.7-11.7 (Jostein Myre). 2 ind. næringsøkende Syningstøltjørni, Hol 10.7 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass).

Arten hekker flere steder i øvre deler av Buskerud, men sees sjelden på trekket i lavlandet. Gjennomsnittlig ankomstdato: 22.5. ± 6 dager (17 år).

Svømmesnipe, Skurdalen, Hol 11.7.2012. Foto: Jostein Myre

Ub. polar-/tyvjo *Stercorarius pomarinus/parasiticus*

* alle funn (1/1 - 1/4+) LRSK

2012: 4+ ind. ptN Filtvet, Hurum 13.5-14.5 (Eli Gates).

Den 13.5. ble det sett 3 joer (2 lys fase og 1 mørk) trolig polarjoer ptN forbi Ekrebukta. 14.5. kl.10:10 en jo, trolig en tyvjo, og kl.11:12 3 joer (2 lys fase og 1 mørk), trolig polarjoer ptN samme sted. Litt seinere samme dag 2 joer (lys fase), trolig polarjoer ptN forbi Filtvet brygge. Observasjonsforholdene disse dagene gjorde det vanskelig å artsbestemme disse joene sikkert. Funnet er derfor registrert som 4+ ub. polarjo/tyvjo. Det ble rapportert mange observasjoner på AO av både polarjo og tyvjo i ytre Oslofjord medio mai 2012.

Storjo *Stercorarius skua*

* alle funn (8/9 - 1/4) LRSK

2012: 3 ind. ptNØ Sagene, Hurum 24.7 (Odd Rygh). 1 ind. Skjæra, Tofte, Hurum 24.7 (Odd Rygh).

Sjelden gjest i Buskerud. Ut fra observasjonssteder og tidspunkter ansees det som sannsynlig at det var 4 forskjellige individer som ble sett ved Tofte 24.7. Det ble sett flere storjoer i ytre deler av Oslofjorden (i Østfold og Vestfold) i siste halvdel av juli 2012 (ref. Artsobservasjoner).

Svarthavsmåke *Larus melanocephalus*

* alle funn (1/1 - 1/1) NSKF

2012: 1 1K rastende Linnestranda, Lier 22.9-26.9 *(F) (*Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, Jorunn Villand, Jan-Erik Nyhuus, mfl.).

(Spredt i Europa, med tyngdepunkt i øst rundt Svartehavet). Meget sjelden gjest i Buskerud. Dette er bare funn nr.2 i fylket. Det første funnet av 1 ad 24.4.2005 ble også gjort på Linnestranda (O.E.Bakken). Det ble registrert flere observasjoner av 1K svarthavsmåker både i Oslo og Østfold i august og september 2012. Kanskje var det en av disse som besøkte Linnestranda?

Svarthavsmåke 1K, Linnestranda, Lier 22.9.2012.
Foto: Jens E. Nygård

Dvergmåke *Hydrocoloeus minutus*

* alle funn (29/58 - 1/1) LRSK

2012: 1 ad Nordfjorden utenfor Støa/Veholt, Ringerike 6.7 *(F) (Kendt Myrmo, Bjørn Harald Larsen, Viggo Ree).

Arten er de siste årene blitt observert nesten årlig i lite antall i Buskerud, oftest som enkeltindivider. De fleste funnene blir gjort om høsten (august-oktober), mer sporadisk i mai.

Hettemåke *Larus ridibundus*

* hekkefunn (2)

2012: 1 par rugende Grandane, Strandafjorden, Ål 22.5 (Torgrim Breiehagen). 2 par mislykket hekking Grandane, Strandafjorden, Ål 23.5-24.5 (Torgrim Breiehagen). Hekking: 10 ad + 9 pull/nylig utflydd Torkjellsettjørni, Ål 12.7 (Torgrim Breiehagen).

Hekkefunn av hettemåke ble f.o.m. 2011 inkludert i rapporteringslisten til LRSK. Dette fordi arten har hatt stor tilbakegang som hekkefugl i fylket som i landet for øvrig. Hekkeforsøket i Strandafjorden, Ål ble mislykket pga sterk snøsmelting og høy vannstand. Den nyoppdagete kolonien i Torkjellsettjørni, Ål (958 moh) bestod av 4 kull med hhv. 3+3+2+1 unger. Ukjent hekkeresultat ellers i fylket.

Fiskemåke *Larus canus*

* hekkefunn (6)

2012: 4 ind. reir, egg/unger Sætrepollen, Hurum 19.5 (Rolf E. Andersen). 12 ind., minst 5 rugende Bånepina, Eikeren, Øvre Eiker 3.6 (Steinar Stueflotten, Per Øystein Klunderud, Anne Sørensen, mfl.). 6 ind., minst 1 reir, egg/unger Brakerøya, Lierstranda V, Lier 15.6 (Rolf E. Andersen). 1 par m/2 unger Svansettjørni, Ål 12.7 (Torgrim Breiehagen). 4+4 ind. varslende, engstelig Søre Rødungen V, Ål 13.7 (Torgrim Breiehagen).

Hekkefunn av fiskemåke ble f.o.m. 2011 inkludert i rapporteringslisten til LRSK. Dette fordi arten har vist stor tilbakegang som hekkefugl i fylket de seinere årene. Hekking ble påvist på 6 lokaliteter i 2012, derav på to lokaliteter i vestenden av Søre Rødungen (Ål).

Sildemåke *Larus fuscus*

* vinterfunn (1)

2012: 1 ind. overflygende Skjæra, Tofte, Hurum 5.2 (Michael Wam Hansson).

Sjelden vintergjest i Buskerud. Sist sett om vinteren i Mjøndalen 21.1.2011.

Polarmåke 2K, Linnestranda, Lier 5.5.2012.
Foto: Steinar Stueflotten

Rødnebbterne 1K, Linnestranda, Lier 31.7.2012.
Foto: Jan-Erik Nyhuus

Polarmåke *Larus hyperboreus*

* alle funn (9/9 - 1/1) LRSK

2012: 1 2K rastende Linnestranda, Lier 5.5 *(F) (*Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen, mfl.).

Sjelden gjest som oftest blir observert i tidsrommet januar - april. Som regel er det bare ungfugler (2K-3K) som blir sett. 5.5. er det seineste vårfunnet i Buskerud til nå.

Krykkje *Rissa tridactyla*

* alle funn (- 5/6)

2012: 2 ind. næringssøkende Slottet, Drøbaksundet, Hurum 8.1 (Jostein Bærø Engdal, Ragnhild Engdal). 1 ad ptN Drøbaksundet, Hurum 17.1 (Rune Zakariassen). 1 2K ptS Ekrebukta, Filtvet, Hurum 14.5 (Eli Gates). 1 ad drept av predator Østnestangen, Hurum 23.9 (Eric Francois Roualet). 1 1K Drøbaksundet, Hurum 18.11 (Eli Gates, Gustav Ersdal, Jan Gylder, Torbjørn K. Gylder, Steinar Stueflotten).

Arten forekommer relativt hyppig langs kysten av Hurumlandet i vinterhalvåret fra oktober til februar, spesielt i uværperioder om høsten, sjelden ellers. Færre funn i 2012 etter rekordforekomst i 2011.

Rødnebbterne *Sterna paradisaea*

* alle funn i sørfylket (- 3/6+) LRSK, hekkefunn (0)

2012: 1 ad overflygende Linnestranda, Lier 2.6 *(F) (Jens Erik Nygård). 1 1K næringssøkende Linnestranda, Lier 31.7-4.8 *(F) (Jan-Erik Nyhuus, Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, mfl.). 1-4 1K næringssøkende Linnestranda, Lier 25.8-23.9 *(F) (Steinar Stueflotten, Eli Gates, Jan-Erik Nyhuus, Jens Erik Nygård, Jorunn Villand, mfl.), maks 4 1K 5.9 (Jan-Erik Nyhuus).

De fleste observasjoner av rødnebbterner i sørfylket blir gjort i trekketidene i mai og august-oktober. Arten hekker fåtallig i fjellet i nordfylket, men få slike hekkefunn blir rapportert til LRSK. Juvenile rødnebbterner opptrådte uvanlig stasjonært på Linnestranda høsten 2012. Noen individer oppholdt seg på lokaliteten i flere dager, mens andre trolig bare var på gjennomtrekk. Hvor mange individer som totalt besøkte Linnestranda er ikke kjent, men det var sikker mer enn de 5 rapporterte individene.

Lomvi *Uria aalge*

* innlandsfunn (- 5/7)

2012: 1 ind. Vik, Steinsfjorden, Hole 14.9 (Kendt Myrmo). 1 ind. Åsa, Steinsfjorden, Ringerike 16.9 (Kendt Myrmo). 1 ind. trekkforsøk Trolltunet, Gol 18.9 (NN via Per Furuset). 2 ind. Vik, Steinsfjorden, Hole 19.9 (Rune Zakariassen). 1 ind. næringssøkende Drammenselva v/Mjøndalen, Nedre Eiker 19.9 (Lennart Wam Hansson). 2 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 19.9 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. død av sykdom/kulde/sult Drammenselva v/Mjøndalen, Nedre Eiker 20.9 (Christoffer Mikalsen). 1 ind. Drammenselva i Drammen, Drammen 20.9 (Jan Gylder). 2 ind. Åsa, Steinsfjorden, Ringerike 21.9 (Kendt Myrmo).

På ny en stor invasjon av lomvier i Oslofjorden i september 2012. Også denne gangen havnet mange individer i ferskvann i innlandet, også noen i Buskerud. 1 ind. ble bl.a. funnet utmattet på en veg helt oppe ved Trolltunet ovenfor Robru i Gol 18.9. Ellers var det nå gått 3 år siden lomvier sist ble sett i Tyrifjords-området.

Ub. lomvi/alke *Uria aalge/alca torda*

* innlandsfunn (- 1/1)

2012: 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 14.4 (Kendt Myrmo, Jon Ludvig Hals).

En ubestemt alke/lomvi i vinterdrakt i Nordfjorden 14.4. Sett dykke jevnlig, men fuktighetsflimmer og motlys gjorde det vanskelig å bestemme arten.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

* alle funn (- 27/53)

2012: 1 ind. næringssøkende Ugstad, Hurum 1.1 (Torger Hjalmar Ugstad). 1-3 ind. Hedensrud, Drammen 7.1-10.5, maks. 3 ind. 21.4 (Jan Gylder). 1-3 ind. Krokstadelva, Nedre Eiker 10.1-11.5, maks. 3 ind. 16.1 (Lennart Wam Hansson, Egil Mikalsen, Bent Ellingsen, mfl.). 1 ind. næringssøkende Fossgårdsfelt, Hol 23.2-15.3 (Svein Gauteplass, Arild Gauteplass, Bill Sloan). 1 ind. overflygende Bergsvingen, Øvre Eiker 25.3 (Magne Sjøblom, Anders Hals). 1 ind. Åmot, Modum 27.3 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. stasjonær Miletjern, Nedre Eiker 29.3 (Lennart Wam Hansson). 1 ind. Åsa, Ringerike 6.4 (Marius Von Glahn). 1 ind. Geithus, Modum 8.4-18.4 (Egil Mikalsen, Eirik Kristoffersen). 1 par Semsmoen, Øvre Eiker 28.4 (Anders Hals). 1 ind. overflygende Gjellebekk, Lier 29.4 (Rune Zakariassen). 1 par Vestfossen, Øvre Eiker 3.5 (Anders Hals). 1 par stasjonær Miletjern, Nedre Eiker 8.5 (Lennart Wam Hansson). 1 ind. Tyrifjordveien, Hole 17.5 (Jens Tøndel Fossum). 1 ind. Losmoen, Øvre Eiker 20.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. næringssøkende Bergsmoen, Vats, Ål 22.5 (Carl-Ludvig Thorsen). 1 ind. Øren, Drammen, 22.5 (Bent Ellingsen). 1 par næringssøkende Skrimveien 12, Kongsgårdmoen, Kongsberg 4.6 (Stein Arne Jensen). 1 ind. Miletjern, Nedre Eiker 4.6 (Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1-2 ind. Vikersund, Modum 10.6-17.10 (Eirik Kristoffersen). 1-5 ind. stasjonær Krokstadelva, Nedre Eiker 3.7-8.12, maks. 5 ind. 20.10 (Lennart Wam Hansson, Hans Jørgen Nilsen). 2 ind. Halshaugen, Hals, Øvre Eiker 3.8 (Anders Hals). 1 ind. næringssøkende Eiker Mølle, Hokksund, Øvre Eiker 18.8 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Langebru, Øvre Eiker 8.9 (Steinar Stueflotten). 9 ind. stasjonær Gamlegrendåsåsen, Kongsberg 16.9 (Finn Gregersen). 3-4 ind. Darbu, Øvre Eiker 28.9-4.11 (Lennart Wam Hansson, Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ind. Måsnes, Øvre Eiker 30.9 (Steinar Stueflotten). 2 ind. stasjonær Hedensrud, Drammen 22.12-27.12 (Jan Gylder). 1 ind. Eiker Mølle, Hokksund, Øvre Eiker 30.12 (Anders Hals).

LRSK ønsker en bedre oversikt over forekomsten til tyrkerdue i fylket. Mange funn med god geografisk spredning også i 2012.

Hubro *Bubo bubo*

* alle funn (- 2/3) LRSK

2012: 1 ind. sang/spill Sætre, Hurum 27.2 (Jostein Bærø Engdal). 2 ad lokkelyd, øvrige lyder skjermet lok., Kongsberg 22.9 (Jan Tore Rønningen).

Det gjøres kun et fåtall observasjoner av hubro i Buskerud hvert år, oftest i vinterhalvåret. Det antas at 5-10 par fortsatt kan hekke i fylket, bl.a. har 1 par hekket på en skjermet lokalitet i Kongsberg de siste årene. LRSK kjenner også til et par mulige observasjoner til av hubro i 2012, men ingen av disse er blitt bekreftet og behandlet av LRSK.

Haukugle *Surnia ulula*

* alle funn (-29/31)

2012: 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Kvisla, Markehaugen, Hol 11.1 (Lars Slettemoen). 1 ind. næringssøkende Breiehagen, Strandafjorden, Ål 4.2 (Ambjørg Breiehagen). 1 ad Semsporten, Hurum 18.4 (Jostein Bærø Engdal). 1 ad næringssøkende Hydalen, Hemsedal 9.9 (Bent Fjeldheim). 1 ind. næringssøkende Lia øst for Langetjørni, Ål 18.9 (Terje og Christopher Vanoy). 1 ind. næringssøkende Gyrihaugtjerna, Ringerike 20.9 (Rune Zakariassen). 2 ind. næringssøkende Klanteskardet, Hemsedal 24.9 (Ståle Snartland). 1 ind. rastende Finnemarka, Nedre Eiker 27.9 (Anne Sørensen). 1 ind. næringssøkende Strømsodbygda, Ringerike 5.10 (Steve Coutermarsh). 1 ind. næringssøkende Brann, Sætre Bruk, Hurum 7.10 (Linda Mathiesen). 1 ind. næringssøkende Rognehaugene, Hurum 10.10 (Christian Cappelen). 1 ind. næringssøkende Lille Stikkvannet, Hurum 10.10 (Christian Cappelen). 2 ad Vikersætra, Ringerike 12.10-13.10 (Jens Erling Frøiland Jensen). 1 ind. Huldrakollen, Norefjell, Krødsherad 21.10 (Jan Erik Berglihn). 1 ind. Storefjell, Golsfjellet, Gol 21.10 (Stian Sannes). 1 ind. stasjonær Minde østre, Øvre Eiker - Diseplass, Kongsberg 21.10-17.11 (*Torhild Graversgaard, Steinar Stueflotten, Hans Jørgen Nilsen, Jan

Haukugle, Diseplass, Kongsberg 27.10.2012.
Foto: S.Stueflotten

Trygve Bollerud, mfl.). 1 ind. næringssøkende Sætehaugen, Skurdalsfjorden, Hol 23.10 (Per Furuset). 1 ind. næringssøkende Ausene, Hurum 24.10 (Linda Mathiesen). 1 ind. næringssøkende Lio, Hemsedal 28.10 (Olav Huso). 1 ind. næringssøkende Nilsegard, Strandavatne, Hol 10.11 (Magne Ove Furuset). 1 ind. stasjonær Soneren, Sigdal 11.11 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 1 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 16.11 (Geir Børge Tangen). 1 ind. Reistadlia, Lier 17.11 (Jorunn Villand). 1 ind. stasjonær Øyvann P-plass, Finnemarka, Nedre Eiker 18.11 (Lennart Wam Hansson). 1 ind. Sokna, Ringerike 18.11 (Geir Sverre Andersen). 1 ind. næringssøkende Teigen, Flesberg 24.11 (Morten Eken). 1 ind. næringssøkende Vesle Ustevatnet, Ustaoset, Hol 26.11 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. næringssøkende Brann, Sætre Bruk, Hurum 27.11 (Linda Mathiesen). 1 ind. Lundehaugen, Vestfossen, Øvre Eiker 27.11 (Inge Stensrud). 1 ind. næringssøkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 15.12 (Jan Trygve Bollerud). 1 ind. næringssøkende Geilo, Hol 17.12 (Lars Slettemoen). 1 ind. Lio, Hemsedal 25.12 (Vegard Finset Fjeldheim, Bent Fjeldheim).

Arten hekker spredt i øvre deler av fylket i gode smånagerår. Stor invasjon i 2012 med uvanlig mange observasjoner i sørfylket. Flere av observasjonene dreier seg trolig om de samme individene, bl.a. de Hurum i oktober og de i Øvre Eiker i november-desember. Haukugla som oppholdt seg ved E134 på grensa mellom Øvre Eiker og Kongsberg, ble den mest kryssede og fotograferte haukugla i Buskerud denne høsten. Også i 2009 og 2010 ble det observert mange haukugler, men da ble de fleste funnene gjort i nordfylket.

Slagugle *Strix uralensis*

* alle funn (0/0 - 1/1) LRSK

2012: 1 2K næringssøkende Bergerud, Veggli, Rollag 28.2-11.3 *(F) (*Knut A. Solberg, Per Furuset, Magne Ove Furuset, Steinar Stueflotten, mfl.).

Slagugla er en østlig art som svært sjelden påtreffes vest for Hedmark. Det var derfor en stor overraskelse da denne sjeldne arten dukket opp ved Veggli i slutten av februar. At det var "uglemannen" fra Lier, Knut A. Solberg, som oppdaget slagugla, var nok ingen tilfeldighet! Første bekreftede observasjon for Buskerud.

Slagugle, Veggli, Rollag 11.3.2012. Foto: S.Stueflotten. Samme individ fotografert av Knut A. Solberg 28.2.2012.

Lappugle *Strix nebulosa*

* alle funn (7/7 - 3/3) LRSK

2012: 1 ind. næringssøkende Tyrstrand - Haug - Skamarka, Ringerike 2.3-20.3 *(F) (Steinar Gravdal, Jan Tore Søgne, Finn Gauksrud, Terje Spolén Nilsen, mfl.). 1 ind. trekkende Bjørnstad, Liagardane, Ål 15.3 *(F) (Ove Moen via Per Furuset). 1 ind. rastende Lundteigtjern SØ, Øvre Eiker 20.10 (Ole Martin Værås via Per Øystein Klunderud).

Ei lappugle hadde i flere dager primo mars (2-8.3.) tilhold innenfor murene til Ringerike fengsel på Tyrstrand, mao. en ekte fengselsfugl! Den fløy omkring på området og jaktet smånagere og kunne sitte i ro på samme sted i flere timer. Onsdag 7.3. fikk flere ansatte se at den tok ei mus i snøen (pers. medd. Steinar Gravdal). Fotodokumentert av Jan Tore Søgne 8.3. (siste observasjonsdag). Trolig en 2K fugl pga tilsynelatende jevngamle armsvingfjær. Oppslag i Ringerikes

Blad 10.3.2012: <http://www.ringblad.no/nyheter/article5965138.ece>. Det var ganske sikkert det samme individet som ble sett et par steder til i nærheten i samme periode. Funnet på Liagardane i Ål er det første kjente fra nordfylket. Med ett nytt funn til fra Øvre Eiker i oktober, ble dette det beste året for lappugle i Buskerud noen sinne.

Hornugle *Asio otus*

* hekkefunn (4), vinterfunn (0)

2012: 2 1K tiggerop Steinsletta, Hole 19.6 (Rune Zakariassen). 2 1K tiggerop Vines, Kongsberg 21.6 (Steinar Stueflotten). 1 1K tiggerop Kjennerudtjern, Kongsberg 21.6 (Steinar Stueflotten). 1 1K tiggerop Lundehaugen, Vestfossen, Øvre Eiker 10.7 (Steinar Stueflotten).

Arten hekker stort sett bare i gode smånagerår. Tiggende unger ble hørt på fire forskjellige lokaliteter i 2012. Vinterfunn er relativt sjeldne i Buskerud. Ingen slike ble rapportert i 2012.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*

* alle funn (- 17/28), derav 1 reirfunn

2012: 1 ind. sang/spill Filtvet, Hurum 7.5 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. Holtebrekk, Hurum 20.5 (Linda Mathiesen). 2 ind. sang/spill Tørrbekk, Eikeren, Øvre Eiker 26.5 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Storekleiv, Eikeren, Øvre Eiker 26.5-9.6 (Steinar Stueflotten, Lennart Wam Hansson, Eirik Kristoffersen, Anders Hals). 2 ind. sang/spill Røskestadvannet, Hurum 28.5 (Odd Rygh). 1 ind. sang/spill Haraldsfjellet, Hurum 30.5 (Terje Bøhler). 2-6 ind. Skoklevann søndre, Hurum 30.5-16.6 (*Jostein Bærø Engdal, Frode Nordang Bye, Eli Gates, Hans Petter Rømme). 1 ind. sang/spill Skjøttelvik, Hurum 5.6-6.6 (Terje Bøhler). 1 ind. sang/spill Østerud, Eikeren, Øvre Eiker 7.6 (Anders Hangård). 1 ad hunn rugende Smedbakken, Gml.Kongsbergvei, Øvre Eiker 11.6 (Jan Trygve Bollerud). 1 ind. sang/spill Soterudleiken, Krokskogen, Hole 14.6 (Terje Bøhler). 1 ind. sang/spill Skimtvann Ø, Skimtheia, Lier 14.6-16.6 (Tom Helgesen). 1 ind. Kløftefoss, Modum 17.6 (Trond Rennemo). 2 ind. avledningsmanøver Møllerkolten, Kongsberg 7.7 (Torhild Graversgaard). 1 ad overflygende Røtter, Klokkarstua, Hurum 13.7 (Eli Gates). 3 ind. Knivsfjellet, Hurum 16.7 (Terje Bøhler). 1 ind. næringsøkende Mørkvann S, Hurum 10.8-11.8 (Linda Mathiesen).

De fleste funn er gjort på tidligere kjente lokaliteter for nattravn. Reirfunn på ny lokalitet Smedbakken (Øvre Eiker); skal også ha blitt observert her i 1978 (pers. medd. Jan Trygve Bollerud). Andre nye lokaliteter: Soterudleiken (Hole), Kløftefoss (Modum) og Møllerkolten (Kongsberg). På den årlige foreningsturen til Skoklevanna på Hurum 15-16.6. lyktes det å fange 3 ind. 2 ble ringmerket og en, som alt var ringmerket samme sted i 2011, ble kontrollert. I tillegg ble det observert 2 ind. til i området. 30.5. ble det observert hele 6 ind. i dette området (Jostein Bærø Engdal). Gjennomsnittlig ankomstdato for nattravn i Buskerud er 15.5. ± 12 dager (16 år).

Isfugl *Alcedo atthis*

* alle funn (62 - 1/1)

2012: 1 ind. næringsøkende Mørkvann S, Hurum 21.7 (Linda Mathiesen).

Arten ble tidligere observert tilnærmet årlig i nedre Buskerud fram til 2009, men ikke i 2010 eller 2011.

Isfugl, Mørkvann, Hurum 21.7.2012. Foto: L.Mathiesen

Hærfugl, Åmot, Modum 8.11.2012. Foto: S.R.Reberg.

Hærfugl *Upupa epops*

* alle funn (30 - 3/3)

2012: 1 ad Horgen, Øvre Eiker 7.5 (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Køse, Hol 23.5 (Arvid Borgen). 1 ind. Sporpind, Åmot, Modum 8.11 (Svein Roger Reberg).

Arten observeres kun sporadisk i Buskerud, men er sett nesten årlig i de siste årene. Forrige funn var i 2010. De fleste funn blir gjort vår (ultimo april – mai) og høst (okt-nov). Funnet på Køse i Hol ble innrapportert til LRSK via Per Furuseth.

Gråspett *Picus canus*

* hekkefunn (1)

2012: 1 hann reir i bruk Svartskurden, Øvre Eiker 29.4 (Steinar Stueflotten, Per Øystein Klunderud, Anders Hals, Erlend Barskrind, mfl.).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud som LRSK ønsker flere rapporterte reirfunn av. Arten ble hørt og sett på flere aktuelle hekkelokalteter i fylket i 2012, men ble bare konstatert hekkende på en lokalitet.

Dvergspett *Dendrocopos minor*

* hekkefunn (1)

2012: 1 hann varslende, engstelig Dynodammen, Linnestranda, Lier 27.5 (Steinar Stueflotten).

Ingen konkrete reirfunn ble rapportert i 2012, men flere indikasjoner på hekking på Linnestranda i Lier. LRSK ønsker flere rapporter om hekkefunn for å få en bedre oversikt over denne rødlistartens hekkeutbredelse i fylket.

Fjellerke *Eremophila alpestris*

* alle funn (- 3/6)

2012: 2 ind. ptN Gavlen, Imingfjell, Nore og Uvdal 18.5 (Håkon Meyer). 3 ind. sang/spill Ustetind, Hol 27.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Tuva-myrene, Tuva, Hol 5.7-14.7 (Marius Von Glahn, Jostein Myre). 2 ind. varslende, engstelig Ustetind, Hol 28.7 (Jostein Myre).

Arten hekker spredt i høyfjellet i nordfylket. Sees sjelden på trekket i lavlandet. Gjennomsnittlig ankomstdato: 27.4. ± 12 dager (9 år).

Skjærpiplerke *Anthus petrosus*

* alle funn (- 4/5)

2012: 1 ind. Slottet, Drøbaksundet, Hurum 20.9 (Eli Gates). 2 ind. Coop, Tofte, Hurum 5.11 (Eli Gates, John Apeland). 1 ind. Slottet, Drøbaksundet, Hurum 18.11 (Eli Gates, Gustav Ersdal, Jan Gylder, Steinar Stueflotten, mfl.). 1 ind. næringssøkende Skjæra, Tofte, Hurum 24.11 (Jostein Bærø Engdal, Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson).

Arten hekker sporadisk og heller sjeldent langs kysten av Hurumlandet, sees heller sjeldent på trekket, kan også overvintre på kysten av Hurum enkelte år. Innlandsobservasjoner på vårtrekket i nordfylket forekommer relativt ofte. Gjennomsnittlig ankomstdato: 31.3. ± 10 dager (17 år).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*

* alle funn (17 - 1/1) LRSK

2012: 1 2K+ hunn Hals, Øvre Eiker 28.10 *(F) (Anders Hals).

De fleste observasjoner blir gjort på vårtrekket i april og mai, mer sjeldent på høsttrekket i september-oktober. Gjennomsnittlig ankomstdato: 25.4. ± 13 dager (14 år). Også det forrige funnet ble gjort på Hals i 2009 (16.5.).

Gresshoppesanger *Locustella naevia*

* alle funn (31 - 2/2)

2012: 1 ind. sang/spill Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.7-14.7 (*Edvin Thesen, Steinar Stueflotten, Kjetil Johannessen). 1 ind. sang/spill Auke, Bødalen, Røyken 15.8 (Anders Auke).

Arten blir normalt observert i mai-juni. Gjennomsnittlig ankomstdato: 29.5. ± 7 dager (16 år). 15.8. er seineste funn i Buskerud til nå. Dette individet ble observert med sang i en lindehekk i et boligområde, trolig en fugl på trekk.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

* alle funn (- 2/3)

2012: 1 ind. sang/spill Åsa, Ringerike 23.5-16.6 (*Marius Von Glahn, Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten), 2 ind. samme sted 24.5 (Marius Von Glahn). 1 ind. Linnestranda, Lier 26.8 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen, Jan-Erik Nyhuus).

Arten er relativt sjelden, men observeres nesten årlig i lite antall i Buskerud. Observasjonen på Linnestranda er den første på lokaliteten siden 1998! De fleste observasjonene blir gjort i trekketidene vår og høst. Gjennomsnittlig ankomstdato: 17.5. ± 7 dager (21 år).

Sivsanger, Linnestranda, Lier 26.8.2012.

Foto: Jens E. Nygård

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

* alle funn (- 19/30)

2012: >6 ind. sang/spill Linnestranda, Lier 22.5-21.7 (Jens Erik Nygård, Lennart Wam Hansson, Eli Gates, Jan-erik Nyhuus, mfl.). 4 ind. sang/spill Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.5-16.7 (Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen, Anders Hals, Per Kristian Slagsvold, mfl.). 1 ind. sang/spill Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.5-10.7 (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen, mfl.). 1 ind. sang/spill Dørja, Skjelbred, Øvre Eiker 2.6-8.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Vestfosselva v/Berg-Sørby, Bergsvingen, Øvre Eiker 6.6-20.6 (Bent Ellingsen, Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Hole kirke, Hole 8.6 (Jens Tøndel Fossum). 2 ind. sang/spill Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 9.6-16.6 (Jens Tøndel Fossum, Eirik Kristoffersen, Marius Von Glahn). 1 hann sang/spill Hals, Øvre Eiker 12.6 (Anders Hals). 1 ind. Åsa, Ringerike 12.6-16.6 (Marius Von Glahn). 2 ind. sang/spill Hårum, Steinsletta, Hole 12.6-16.6 (Rune Zakariassen, Marius Von Glahn, Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Haugen øst, Hurum 13.6 (Kjetil Johannessen). 1 ind. sang/spill Fiskum gamle kirke, Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.6-19.6 (Steinar Stueflotten, Rune Zakariassen). 1 ind. sang/spill Miletjern, Nedre Eiker 17.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Flåtan nordre, Skoger, Drammen 19.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Imjelt Ø, Drammen 20.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Rustan, nord, Øvre Eiker 20.6-22.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Lia, Kongsberg 21.6 (Steinar Stueflotten). 2 ind. sang/spill Oterbekk, Kongsberg 21.6 (Steinar Stueflotten). 1 ad hann + 1 1K Linnestranda, Lier 1.7 (Jens Erik Nygård). 1 1K ringmerket Hals, Øvre Eiker 29.7-1.8 (Anders Hals). 1 1K ringmerket Hals, Øvre Eiker 25.8 (Anders Hals).

Arten ankommer Buskerud i månedsskiftet mai/juni, gjennomsnittlig ankomstdato: 27.5. ± 8 dager (25 år). Økt antall funn i 2012 med god geografisk spredning. Kun ett påvist hekkefunn på Jordhaugene ved Linnestranda (Lier) der 1 par fikk fram >3 unger. I tillegg ble 2 juv ringmerket på Hals (Øvre Eiker) på seinsommeren, noe som kan indikere hekking i området.

Munk *Sylvia atricapilla*

* vinterfunn (21 - 1/1)

2012: 1 hann næringssøkende Gustav Wriedts Gate, Øren, Drammen 16.1 (Øyvind Svendsen).

Enkelte individer kan overvintre i milde vintre, og arten opptrer da ofte på foringsplasser.

Varsler *Lanius excubitor*

* alle funn (- 33/35)

2012: 1 ind. rastende Steinsletta, Hole 7.1-11.1 (Kendt Myrmo, Rune Zakariassen, Simon Rix). 1 ind. stasjonær Flattum, Modum 11.1 (Simon Rix, Rune Zakariassen). 1 ind. Linnestranda, Lier 28.1-12.2 (Kristoffer Bøhn, Børre Eirik Helgerud, Jorunn Villand). 1 ind. næringssøkende Kongsberg Sentrum, Kongsberg 5.2 (Finn Gregersen). 1 ind. næringssøkende Innløpsoset, Ustedalsfjorden, Hol 7.2 (Magne Ove Furuseth). 1 ind. Klommestein, Hokksund, Øvre Eiker 7.2-5.3 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Røtter, Klokkarstua, Hurum 19.2 (Eli Gates, Leif Bjørn Lunde). 1 ind. Hals, Øvre Eiker 19.2 (Anders Hals). 1 ind. næringssøkende Eimå v.b, Hol 19.2-6.3 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Steinsletta, Hole 24.2 (Kendt Myrmo). 1 ind. næringssøkende Hovsfjorden, Hol 17.3 (Per Furuseth). 1 ind. næringssøkende Kvilavollen, Sigdal 18.3 (Fred William Christoffersen). 1 ind. næringssøkende Medhus/Kvisla, Hol 28.3-14.4 (Wendy Slettemoen, May-Britt Slettemoen, Sondre Søndrål Slettemoen). 2 ind. Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.4-24.4 (Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog, Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen, mfl.). 1 ind. næringssøkende Hovsfjorden, Hol 14.4 (Lars Slettemoen). 1 ad rastende Trolltunet, Gol 16.4 (Børge Jensen). 1 ind. næringssøkende Veidal, Stasjonsvegen, Hol 19.4 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. stasjonær Kjos, Ringerike 20.4 (Bård Øyvind Bredeesen). 1 ind. Stadum, Røyse, Hole 20.4 (Kendt Myrmo). 1 ind. Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 21.4 (Viggo Ree, Kendt Myrmo). 1 ind. Busund, Ringerike 29.4 (Jon Ludvig Hals). 1 ind. næringssøkende Ustedalsfjorden, 1 ad rastende Brøtset, Nes 18.5 (Erik Evenrud). Hol 6.9 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. næringssøkende Holsfjorden, Hol 17.9 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 2 ind.

Hegstadmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 23.9-4.11 (Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen, Magne Sjøblom, mfl.). 1 ind. Søteli, Hemsedal 3.10 (Ståle Snartland). 1 ind. næringssøkende Linnestranda, Lier 4.10 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. Semsporten, Hurum 13.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Røsholmstranda, Nordfjorden, Ringerike 4.11 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. næringssøkende Eimå v.b, Hol 9.11-9.12 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. næringssøkende Breiehagen, Strandafjorden, Ål 17.11 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Løkka, Storsand S, Hurum 9.12 (Jostein Bærø Engdal, Solveig Engdal). 1 ind. Linnestranda, Lier 28.12 (Jorunn Villand).

Fåtallig og spredt gjest i nedre deler av Buskerud i vinterhalvåret. Fåtallig hekkefugl spesielt i midtre og øvre deler av fylket. Ingen bekreftete hekkefunn i 2012. Antall observasjoner har økt noe de siste årene, muligens sfa økt rapportering på Artsobservasjoner.

Lavskrike *Perisoreus infaustus*

* funn i nedre deler av fylket (10/15 - 1/1)

2012: 1 ind. Halshaugen, Hals, Øvre Eiker 27.1 (Knut Juell via Anders Hals).

Lavskrika er en vanlig, men ikke særlig tallrik hekkefugl i øvre og midtre deler av fylket. Sjelden gjest i nedre deler av Buskerud (Øvre Eiker og Kongsberg). Siste observasjon her ble gjort ved Brennåstjern, Øvre Eiker 14.4.2010.

Kornkråke *Corvus frugilegus*

* alle funn (- 10/23)

2012: 2 ad Åssiden Elvepark, Drammen 18.2 (Steinar Stueflotten). 1 ind. næringssøkende Åssiden, Drammen 27.2 (Eirik Kristoffersen). 1 ad overflygende Konnerudbakken, Konnerud, Drammen 12.3 (Steinar Stueflotten). 2-3 ind. overflygende Bergsvingen, Øvre Eiker 14.3-15.3 (Eirik Kristoffersen, Magne Sjøblom). 1 2K næringssøkende Bergsvingen, Øvre Eiker 22.4 (Steinar Stueflotten). 1 ind. næringssøkende Hokksund flyplass, Øvre Eiker 1.5 (William Solberg). 1 ind. næringssøkende Medhus, Kvisla, Hol 2.5 (Wendy Slettemoen, May-Britt Slettemoen, Lars Slettemoen). 1 ind. næringssøkende Kleivi, Strandafjorden, Ål 13.5 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. Hønefoss By, Ringerike 27.5 (Per-Otto Suther). 1 ind. Rudsengene, Øvre Eiker 15.7 (Sondre Søndrål Slettemoen). 2-11 ind. næringssøkende Bergsvingen, Øvre Eiker 5.10-11.10 (Magne Sjøblom, Lennart Wam Hansson, Bent Ellingsen, Eirik Kristoffersen, mfl.), maks 11 ind. 11.10 (Eirik Kristoffersen). 3 ind. Spæren, Øvre Eiker 7.10 (Steinar Stueflotten). 3 ind. næringssøkende Sem, Øvre Eiker 14.10 (Steinar Stueflotten). 4 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 14.10 (Steinar Stueflotten). 5 ind. næringssøkende Smørgrav, Vestfossen, Øvre Eiker 21.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. næringssøkende Hotvedt, Skollenborg, Kongsberg 26.10 (Kjell Grimsby, Thomas Grimsby).

Arten observeres årlig i Buskerud - primært i vinterhalvåret fra oktober til april, de fleste i trekketidene vår (medio mars - medio mai) og høst (oktober-november). Normalt sees bare enkeltindivider eller noen få individer sammen, ofte sammen med vanlige kråker. Kornkråkene som ble sett i området Hokksund-Fiskumvannet i oktober, antas å være de samme individene og regnes derfor som ett funn av maks. 11 ind. Antall funn har økt mye de siste par årene.

Brunsisik *Carduelis flammea cabaret*

* alle funn (- 24/64)

2012: 2 ind. næringssøkende Kvisla, Markehaugen, Hol 11.1 (Lars Slettemoen). 4 ind. Halshaugen, Hals, Øvre Eiker 14.1 (Anders Hals). 1-2 ind. Eknesveien, Krokstadelva, Nedre Eiker 14.1-15.1 (Jon Åge Ruud). 2 ind. Haugane 53, Tranby, Lier 21.1 (Rolf E. Andersen). 2 ind. næringssøkende Breiehagen, Strandafjorden, Ål 29.1 (Torgrim Breiehagen). 1 2K hann ringmerket Søre Finset, Hemsedal 29.1 (Bent Fjeldheim). 1-2 ind. næringssøkende Eimå v.b, Hol 2.2-2.5 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass, Per Furuset). 1 ind. næringssøkende Veidal, Stasjonsvegen, Hol 18.2 (Arild Gautepllass, Bill Sloan). 2 ind. ringmerket Halshaugen, Hals, Øvre Eiker 3.3 (Anders Hals). 4 ind. næringssøkende Medhus, Hol 4.3 (Wendy Slettemoen). 10-15 ind. næringssøkende Sagvollkroken, Kongsberg 5.3-7.3 (Olav Såtvedt). 1 ind. næringssøkende Mogrenda, Hol 14.3 (Arild Gautepllass). 1 hann næringssøkende Skrimveien 12, Kongsgårdmoen, Kongsberg 13.4 (Stein Arne Jensen). 8 hunn næringssøkende Kvisla, Hol 20.4 (Sondre Søndrål Slettemoen). 1 2K+ hann ringmerket Breiehagen, Strandafjorden, Ål 22.4 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. næringssøkende Lyngås, Efteløt, Kongsberg 24.4 (Bård Engelstad). 1 hunn næringssøkende Breiehagen, Strandafjorden, Ål 25.4 (Torgrim Breiehagen). 1-3 ind. Linnestranda, Lier 6.5-19.5 (Kjetil Johannessen, Rolf E. Andersen, Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.5-24.6 (Steinar Stueflotten, Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson). 1 2K hunn ringmerket Breiehagen, Strandafjorden, Ål 13.5 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Ramvik, Hurum 30.5 (Terje Bøhler). 1 ad hann næringssøkende Linnestranda, Lier 18.6-28.6 (Rune Zakariassen, Jens Erik Nygård). 1 ind. Rødtangen, Hurum 24.8 (Kjetil Johannessen). 1-2 ind. Linnestranda, Lier 26.8-2.9 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen, Lennart Wam Hansson, Jorunn Villand). 1 1K ringmerket Hals, Øvre Eiker 31.8 (Anders Hals). 1 ind. ringmerket Hals, Øvre Eiker 9.9 (Anders Hals). 1 ind. Mølen, Hurum 16.9 (Kasper Andreassen, Torgeir Finstad, Fred Marius Svendsen).

Arten blir observert til alle årstider, men heller sjeldent i hekketiden. Arten kan ofte være vanskelig å skille fra gråsisik i felt.

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

* alle funn (- 5/14) LRSK

2012: typisk 1-3 ind. stasjonære Eimå v.b, Hol 24.1-8.4 *(F) (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass) maks. 6 ind. 11.2 *(F) (Per Furuset, mfl.). 3 ind. næringsøkende Grønli, Vats, Ål 3.3 *(F) (Andrew W. Clarke). 1 ind. Inngjerdinga 11, Haugsbygda, Ringerike 21.4 *(F) (Kendt Myrmo). 1 ind. næringsøkende Bergsmoen, Vats, Ål 24.4 (Carl-Ludvig Thorsen). 3 ind. næringsøkende Troll-lia, Slokoseter, Sigdal 28.4-29.4 *(F) (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson). 3 ind. næringsøkende Troll-lia, Slokoseter, Sigdal 18.5-20.5 *(F) (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson).

Sjelden vintergjest i Buskerud, men mange funn utover etter vinteren 2012 etter flere år med få observasjoner. Også flere seint observasjoner helt ut til april-mai. Det foreligger flere observasjoner fra denne perioden enn de angitte, men disse er ikke innrapportert til og godkjent av LRSK.

Polarsisik, Eimå vb., Hol 11.2.2012. Foto: Per Furuset

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

* hekkefunn (2)

2012: (2 ad hann +3 hunn) varslende, engstelig Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.5 (Steinar Stueflotten). 1 par varslende, engstelig Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 25.6 (Asbjørn Børset).

Ingen konstaterte hekkinger i 2012, men to observasjoner ved Fiskumvannet av stasjonære fugler som også varslet ved et par anledninger og viste tegn på hekking. Verdt å nevne er også observasjoner av syngende hanner på Hesla i Gol og Eikredammen i Hemsedal 30.5, Engjan Sf Herad i Gol 14.6, samt et 1K individ som ble ringmerket på Finset i Hemsedal 4.8. Gjennomsnittlig ankomstdato: 20.5. ± 6 dager (32 år).

Konglebit *Pinicola enucleator*

* alle funn (- 7/41)

2012: 1 hann næringsøkende Flå Sentrum, Flå 26.10 (Kjell Grimsby). 5 ind. næringsøkende Storleinåsen, Sigdal 27.10 (Rolf E. Andersen). 19 ind. næringsøkende + 1 hunnf overflygende Bøsetra, Krødsherad 27.10 (Rolf E. Andersen). 4 ind. Bøsetra, Krødsherad 28.10 (Rolf E. Andersen). 7 ind. næringsøkende Vesle Ustevatnet, Ustaoset, Hol 26.11 og 1 hann næringsøkende Vesle Ustevatnet, Ustaoset, Hol 28.11 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 2 hann næringsøkende Eide, Skurdalen, Hol 1.12 og 1 hann samme sted 2.12 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 hann næringsøkende Dunserudhagan, Fiskum, Øvre Eiker 26.12 (Jan Trygve Bollerud). 5 ind. stasjonær Ramsvik, Hurum 27.12 (Michael Wam Hansson, Lennart Wam Hansson).

Konglebiten opptrer tidvis invasjonsartet i Sør-Norge. Høsten 2012, fra ultimo oktober og ut året, hadde vi en mindre invasjon tilsvarende den vi hadde høsten 2010.

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes*

* hekkefunn (3)

2012: Hekking Hennummarka, Lier: 1 par m/1 unge 25.6 (Jorunn Villand), 3 hann + 4 hunn + 1 liten unge 30.6 (Jorunn Villand) og 3 hunn + 1 pull samme sted 3.7 (Jorunn Villand). Hekking Eknesveien, Krokstadelva, Nedre Eiker: 1 hunn m/mat til 1 unge 3.7 (Jon Åge Ruud). Hekking Sagvollkroken, Kongsberg: 1 hunn m/mat til 1 unge 2.7 (Olav Sâtvedt), 2 hann + 1 hunn + 2 juv næringsøkende samme sted 9.7 (Olav Sâtvedt).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud med en bestand i økning. Det er gjort flere observasjoner av par i aktuelle hekkebiotoper, men bare de tre nevnte med bekreftet hekking. På alle tre stedene ble arten observert jevnlig våren 2012. Arten er for øvrig meget vanskelig å påvise hekkende med reirfunn.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*

* vinterfunn (1/1 - 1/3)

2012: 1 ind. Linnesstranda, Lier 1.12-9.12 (Jens Erik Nygård, Jorunn Villand, mfl.). 1-3 ind. Linnesstranda, Lier 25.12-28.12 (Jorunn Villand, Lennart Wam Hansson, Michael Wam Hansson), maks 3 ind. 28.12 (Jorunn Villand).

Sjelden art om vinteren i Buskerud. Flere individer (maks. 6-7 ind.) ble også sett på lokaliteten seinere på vinteren (januar og februar 2013). Vinteren 2012/2013 var ikke spesielt mild, så det er uklart hvorfor flere sivpurver valgte å overvintre på Linnestranda denne vinteren. Sivspurvene beitet hovedsaklig på takrør, så god frøsetting kan være en mulig forklaring. Det er bare gjort ett sikkert vinterfunn tidligere i Buskerud: 1 ind. Linnestranda, Lier 18.1.1998 (Jens Erik Nygård).

Overvintrende sivspurv på Linnestranda, Lier 25.12.2012. Foto: Jorunn Villand

Ikke godkjente funn

Snøugle *Bubo scandiacus* **LRSK**
2012: Øvre Eiker 16.10.

Svartkråke *Corvus corone* **LRSK**
2012: Kongsberg 28.5.

Funn som inntil videre er plassert i kategorien ”avventes”

Ingen, men funnet av rødfotand vil bli omgjort til hybrid rødfotand x stokkand når dette er offisielt vedtatt av NSKF.

Rettelser til LRSK-rapport 2011

Ingen

Referanser

Breiehagen, T. og Furueth, P. 2012. Horndykker i Buskerud 2012. Buskskvetten 28 (<http://nofbuskerud.net/buskskvetten.htm>), 20 s.

Furueth, L.E. og Furueth, P. 2013. Jaktfalk i Buskerud. Rapport fra kartleggingsarbeidet i 2012. Buskskvetten 29 (<http://nofbuskerud.net/buskskvetten.htm>), 16 s.

Stueflotten, S. 2011. Sjeldne fugler i Buskerud 2010. Buskskvetten 27 (<http://nofbuskerud.net/buskskvetten.htm>), 25 s.

Stueflotten, S. 2012. Sjeldne fugler i Buskerud 2011. Buskskvetten 28 (<http://nofbuskerud.net/buskskvetten.htm>), 31 s.

Stueflotten, S. 2012. Hettemåka i Buskerud. Buskskvetten 28 (<http://nofbuskerud.net/buskskvetten.htm>), 10 s.

LRSKs innrapporteringsliste

Koder:

Alltid med beskrivelse:

X	Observasjoner skal rapporteres til LRSK med utførlig beskrivelse. NSKF bak koden indikerer at NSKF skal godkjenne funnet.
---	---

I tillegg kommer alle arter som ikke tidligere er registrert i Buskerud og/eller Norge. Dette gjelder også vinterfunn av flere trekkfuglearter. LRSK krever at hybrider skal fotodokumenteres.

Beskrivelse ikke nødvendig:

x	Observasjoner skal rapporteres til LRSK
H	Hekkefunn skal rapporteres til LRSK.
S	Sommerfunn skal rapporteres til LRSK.
V	Vinterfunn skal rapporteres til LRSK.
I	Innlandsfunn skal rapporteres til LRSK.
N	Funn fra nedre deler av Buskerud skal rapporteres til LRSK.
Ø	Funn fra øvre deler av Buskerud skal rapporteres til LRSK
> n	Flokker på > n individer skal rapporteres til LRSK

Versjon 2013, gyldig fra 01.01.2013

X	Dvergsvane	X NSKF	Svartglente	X	Dvergmåke	X NSKF	Fuglekongesanger
SH	Sangsvane	X	Glente	X NSKF	Rovterne	X	Gulbrynsanger
X	Svartsvane	X NSKF	Båndhavørn	X	Splitterne	V	Gransanger
x	Sædgås	x	Havørn	XØ/H	Makrellterne	X NSKF	<i>Sibirgransanger</i>
V	Kortnebbgås	x	Sivhauk	XN/H	Rødnebbterne	X NSKF	Rødtoppfuglekonge
x	Tundragås	x	Myrhauk	X NSKF	Dvergeterne	X	Dvergfluesnapper
x	Stripegås	X NSKF	Steppehauk	X	Svartterne	X NSKF	Halsbåndfluesnapper
x	Snøgås	H	Hønschauk	I	Lomvi	X	Skjeggmeis
VH	Hvitkinngås	V	Musvåk	X	Polarlomvi	XØ	Løvmeis
x	Ringgås	V	Fjellvåk	I	Alke	X	Lappmeis
X NSKF	Niland	X NSKF	Steppeørn	x	Teist	X	Pirol
X NSKF	Rustand	N	Kongeørn	I	Alkekonge	X NSKF	Rødhalevarsler
V	Gravand	H	Fiskeørn	x	Lunde	H	Tornskate
x	Knoppand	V	Tårnfalk	X NSKF	Steppehøne	x	Varsler
X	Brudeand	X NSKF	Aftenfalk	VH/XØ	Skogdue	N	Lavskrike
x	Mandarinand	V	Dvergfalk	x	Tyrkerdue	H	Nøttekråke
H	Brunnakke	x	Lerkefalk	X	Turteldue	X	<i>Sibirmøttekråke</i>
X NSKF	Amerikablesand	x	Jaktfalk	X	Hubro	x	Kornkråke
x	Snadderand	V	Vandrefalk	X	Snøugle	X	Svartkråke
X	Amerikakrikkand	x	Vannrikse	x	Haukugle	X	Rosenstar
X NSKF	Rødfotand	x	Myrrikse	X	Slagugle	X NSKF	Gulirisk
VH	Stjertand	x	Åkerrikse	X	Lappugle	H	Stillits
x	Knekkand	H	Sivhøne	VH	Hornugle	VH	Tornirisk
x	Skjeand	VH	Trane	VH	Jordugle	VH	Bergirisk
X NSKF	Rødhodeand	V	Tjeld	x	Nattravn	H > 19	Brunsisik
x	Taffeland	X	Avosett	x	Isfugl	X	Polarsisik
VH	Bergand	H	Dverglo	X NSKF	Bieter	X	Båndkorsnebb
I	Ærfugl	x	Boltit	X NSKF	Blåråke	H	Grankorsnebb
x	Havelle	x	Tundralo	x	Hærfugl	H	Furukorsnebb
VH	Svartand	VH	Vipe	H	Gråspett	H	Rosenfink
VH	Sjørørre	x	Polarsnipe	H	Dvergspett	x	Konglebit
x	Lappfiskand	x	Sandløper	X	Hvitryggspett	H	Kjernebiter
X NSKF	Stivhaleand	x	Dvergsnipe	X NSKF	Dverglerke	V	Lappspurv
X	Rapphøne	x	Temmincksnipe	X NSKF	Topplerke	X	Hortulan
x	Vaktel	X	Tundrasnipe	X	Trelerke	X	Vierspurv
X NSKF	Berghøne	x	Fjæreplytt	V	Sanglerke	X	Dvergspurv
X NSKF	Rødhøne	V	Myrsnipe	x	Fjellerke	V	Sivspurv
X NSKF	Gullfasan	X	Fjellmyrløper	V	Heiplierke	X NSKF	Svarthodespurv
VH	Smålom	VH	Brushane	X	Lappiplierke	X NSKF	Lazulispurv
VH	Storlom	X	Kvartbekkasin	x	Skjærpiplerke	X	Hybrider (fotodok.)
X	Islom	x	Dobbeltbekkasin	X	<i>Sørlig gulerle</i>		
X	Gulnebbblom	V	Rugde	X	<i>Engelsk gulerle</i>		
x	Dvergdykker	X	Svarthalespove	V	Vintererle		
VH	Toppsykker	X	Lappspove	V	Linerle		
X	Gråstrupedykker	H	Småspove	X	<i>Svartryggerle</i>		
x	Horndykker	H	Storspove	V	Jernspurv		
X NSKF	Svarthalsdykker	x	Sotsnipe	H	Nattergal		
X NSKF	Svartbrynalbatross	x	Steinvender	X NSKF	Sørmattergal		
X NSKF	Gråhodealbatross	x	Svømmesnipe	X NSKF	Blåstrupe <i>cyaneacula</i>		
x	Havhest	X	Polarsvømmesnipe	X	Svartrødstjert		
X	Grålire	X	Polarjo	X	Svartstrupe		
X	Havlire	X	Tyvjo	V	Ringtrost		
x	Havsule	X	Fjelljo	V	Måltrost		
H	Storskarv	X	Storjo	x	Gresshoppesanger		
X	Toppskarv	X NSKF	Svartehavsmåke	X NSKF	Elvesanger		
X NSKF	Rørdrum	H	Hetemåke	x	Sivsanger		
X	Egretthege	H	Fiskemåke	X	Busksanger		
H	Gråhege	V	Sildemåke	x	Myrsanger		
X NSKF	Stork	X	Grønlandsmåke	X NSKF	Trostesanger		
X NSKF	Bronseibis	X	Polarmåke	X	Hauksanger		
X NSKF	Skjestork	x	Krykkje	V	Munk		
H	Vepsevåk	X	Sabinemåke	X NSKF	Østsanger		

Fugler i Øvre Eiker

2012

Foto: Roar Sjønnegård

Feltutvalget i NOF, Øvre Eiker v/Anders Hals og Steinar Stueflotten

Fugler i Øvre Eiker

2012

Alt i alt omfatter datagrunnlaget **6 420 observasjoner** fordelt på **176** arter. I tillegg kommer alt ringmerkingsmaterialet. Det første tallet bak artens vitenskaplig navn, er det antall observasjoner som materialet for 2012 omfatter. Antallet observasjoner er en del ned fra de foregående årene, mens antallet arter og antallet observatører i praksis er på samme nivå som årene med denne formen for rapportering (fra og med 2009).

For alle artene har vi også satt inn antallet registreringer i 2009, 2010 og 2011 (de tre tallene i i parentes foran antallet funn for 2012). Tallene ytterst til høyre på samme linje markerer første og siste observasjon av den aktuelle arten i 2012.

Grunnlaget for rapporten er satt sammen av data fra **Artsobservasjoner.no (AO)**, fra tårnboka og enkeltobservasjoner presentert på foreningsmøtene. I tillegg er det noen få bidrag fra utenom "systemet", noen supplerende observasjoner fra LRSK og fra ringmerkingsaktivitet i kommunen – i første rekke på Hals/Vestsida.

Det er gjort observasjoner i kommunen som ikke ligger inne i materialet. Disse er imidlertid ikke gjort kjent for Feltutvalget i en eller annen form og er derfor ikke tatt med her.

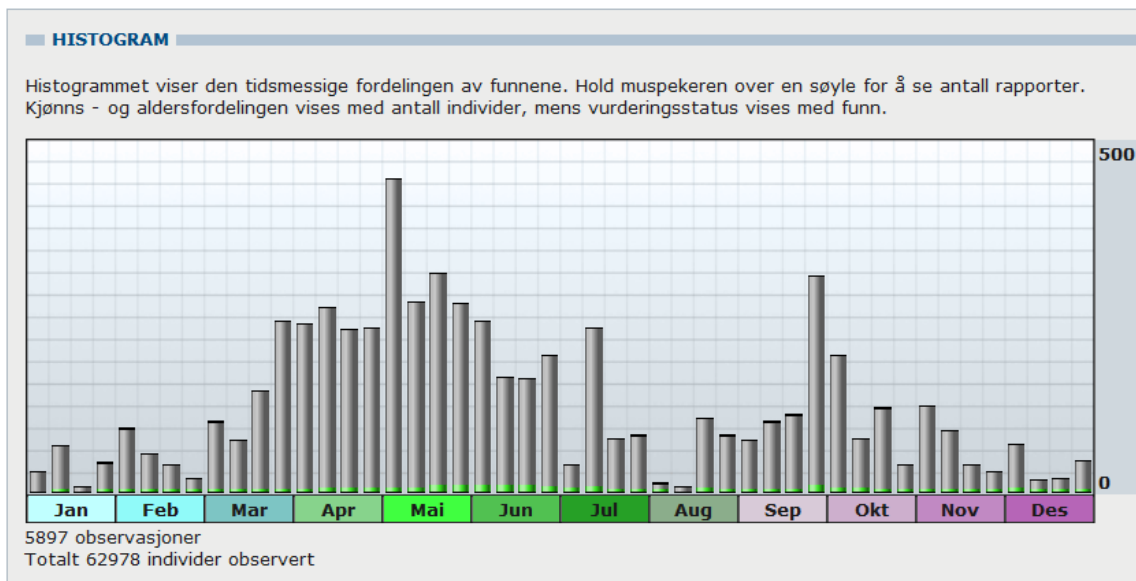
I året som gikk ble det gjort en del interessante observasjoner. På pluss-siden må det i en oppsummering definitivt tas med at det ved Fiskumvannet i 2012 hekket både knekkand og skjeand. For knekkandas vedkommende var det den andre kjente gjennom tidene, mens det så vidt vi vet aldri tidligere har hekket skjeand her. Dette var dessuten kjent hekking nr. to i Buskerud.

Skogshøns faller lett litt utenom i rapporteringene fordi mye av observasjonsvirksomheten skjer der slike arter sjelden eller aldri forekommer, men det er i en rapport som denne, viktig å ta med at storfugl, orrfugl og jerpe i 2012 hadde et usedvanlig svakt reproduksjonsår. Det var kraftig nedgang i antallet fugl på leikene, og tilnærmet null kull etter flere år med god reproduksjon.

Utviklingen blant vaderne er heller ikke spesielt positiv – om vi legger antallet observasjoner de siste årene til grunn. Det samme gjelder svalene. I 2012 ble det for øvrig heller ikke sett eller hørt nattergal og blåstrupe i Øvre Eiker. Dette er første året uten syngende nattergal i kommunen siden 1971 (Kolberg 1993)! Også blant sangerne som gruppe er det flere negative utviklingstrekk.

Utgiver: Norsk Ornitologisk Forening, Øvre Eiker lokallag,
Postboks 31,
3301 Hokksund.
www.nof-eiker.org

Feltutvalget:	Anders Hals a-hals@online.no Tlf. 97 06 23 42	Steinar Stueflotten steinarstue@c2i.net Tlf. 91 33 41 23	Christoffer Mikalsen mikalsen3@hotmail.com Tlf. 40 62 20 48
----------------------	---	---	--

Figuren viser antallet observasjoner via Artsobservasjoner i Øvre Eiker i 2012. I tillegg kommer en del tårnboknotater m.m. I **2012** gjorde **81 enkeltpersoner eller "grupper"** i alt **6 420 observasjoner av 176 arter**. Tilsvarende sumtall for **2009** var **61/5 640/179**, for **2010** **81/8 679/178** og for **2011** **70/7 482/174**.

Artsomtaler:

Forkortelser:

- ptN, V, S, Ø** = På trekk/tur mot nord, vest, sør eller øst
Nf, Øf, Vf, Sf = Nord, øst, vest eller sør for ...
Ad. = Utfarget/voksen fugl (i 2. eller 3. kalenderår eller eldre (**2K, 3K, 3K+** osv.))
Juv. = Ungfugl (unge i ungfugldrakt/ første kalenderår (**1K**))
Pullus/pulli = Reirunge/reirunger

Knoppsvane *Cygnus olor* (96-197-157) **137 obs.** **07.01-30.12**
 Helårsart i de store vannveiene. Inntil 5 rugende ind. i Fiskumvannet (SST **13.05**), 8 nylig utfløyne 1K **24.06** (SST), 8 1K **02.09** (SST), 13 ind. **29.09** (EKR), 16 ind. **07.10** (SST, JTB, AHA) og i alt 10 ad. og 9 1K **21.10** (SST) – alt ved Fiskumvannet/Råen.

Sangsvane *Cygnus cygnus* (67-95-62) **63 obs.** **14.01-24.12**
 Vintergjest i varierende antall langs de store vannveiene. Av større ansamlinger bl.a. 24 ind. Vestfossen **02.** og **04.02** (LWH, MWH), 31 ind. Vestfossen **05.02** (BEL), 31 3K+ Vestfosselva v/Vestfossen **09.02** (AHA), 24 3K+ Vestfosselva v/Vestfossen **11.02** (AHA), 25 ind. Vestfossen **16.02** (OSÅ), 24 ind. Bergsvingen **10.03** (AHA), 60 ind. Bergsvingen **18.03** (BEL, MSJ), 45 ind. Åker **22.03** (AHA), 35 ind. Åker **25.03** (AHA), 31 ind. Fiskumvannet **25.03** (SST) og 30 ind. Fiskumvannet **25.03** (BEL).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* (19-23-34) **32 obs.** **25.03-05.10**
 Trekkgjest vår og høst – bl.a. 2 ind. ptN Fiskumvannet **25.03** (SST), 37 ind. Fiskumvannet **04.04** (EKR), 1400 ind. ptN gjennom kommunen i dagene **11.-14.04** (AHA, MWH, LWH, SST og EKR) og 5-6 000 ind. gjennom kommunen ptS i perioden **23.-29.09** (BKY, SST, BEL, EKR, LWH, AHA og MSJ).

Grågås *Anser anser* (34-65-89) **101 obs.** **03.03-04.10**
 Vanlig observert over sentrale deler av kommunen fra tidlig vår til litt utpå høsten - på våren i større og mindre flokker opp til 20-30 fugler (28 ind. Bergsvingen **17.03** (LBL)), og på høsten i flokker på inntil flere hundre fugler

(500 ind. Vestfossen **28.08** (AHA), 320 ind. Bergsvingen **02.09** (SST) og ved Fiskumvannet en halvtime (SST). Dessuten bl.a. 1 par m/5 pull Skarrud vest **26.05** (SST) og 10 ad. og 6 pull. Kolbrekkvannet N **02.06** (HJN).

Kanadagås *Branta canadensis* (50-99-87) **79 obs.** **11.03-11.11**

Ble observert fra tidlig vår til seint på høsten – først og fremst langs de store vannveiene. Inntil 15 ind. på våren og med ett unntak i flokker på 20-35 fugler på høsten. Unntaket: 64 ind. Fiskumvannet **03.11** (MWH, LWH). Dessuten bl.a. 1 rugende ind. Kolbergtjernmyra NR **29.04** (BEL) og **08.05** (AHA), 1 par Junger **08.05** og **19.05** (AHA) og 3 ad. og 3 pulli Junger **22.06** (AHA).

Hvitkinngås *Branta leucopsis* (2-7-1) **11 obs.** **22.03-17.12**

1 ind. Hokksund **22.03** (MJA) og Bergsvingen **08.04** (LBL), 5 ind. Fiskumvannet **17.05** (SST), 1 ind. Fiskumvannet **21.05** (EKR) og **30.05** (NSB), 15 ind. ptS Fiskumvannet **16.09** (SST), 22 ind. Fiskumvannet **28.09** (BEL, LWH), **29.09** (EKR) og **30.09** (SST, BTB), 25 ind. Fiskumvannet **04.10** (AGA, HKG) og 40 ind. Skjøøl **17.12** (KHK).

Brunnakke *Anas penelope* (26-59-48) **51 obs.** **04.04-03.11**

Kun observert ved Fiskumvannet i 2012 og stort sett enkeltvis, parvis eller i småflokker på inntil 6-8 fugler. Unntak på våren/sommeren: 20-24 ind. **21.-24.04** (SST, EKR). På høsten bl.a. 11 ind. **16.09** (SST), 20-23 ind. **23.09** (BKY, SST), 17 ind. **30.09** (SST) og 12 ind. **12.10** (ØNL).

Snadderand *Anas strepera* (0-0-0) **6 obs.** **21.04-17.05**

1 hann Råen, Fiskumvannet **21.04** (SST), 1 hann i nordenden av Fiskumvannet **22.04** (SST) og litt seinere samme dag ved Råen, Fiskumvannet **22.04** (SST), 1 hann Råen **24.04** (EKR), 1 hann Fiskumvannet **28.04** (SST) og 1 par Råen **17.05** (SST).

Krikkand *Anas crecca* (48-73-91) **80 obs.** **31.03-19.10**

Til stede fra mars til oktober med en liten trekktopp tidlig i april – bl.a. 40 ind. **05.04** (LBL) og en stor topp mot slutten av måneden – 70 ind. **21.04** (SST), 100 ind. **22.04** (JTF, EFO), 150 ind. **22.04** (SST) og 90 ind. **28.04** (SST, BEL). Alt ved Råen/Fiskumvannet. En konstatert hekking - 1 hunn og 2 1K Gruvetjern **17.06** (AHA). Utover sommeren og høsten for øvrig bl.a. 25 ind. **07.07** (SST), 20 ind. **16.07** (AHA), 50 ind. **21.09** (BEL), 15 ind. **23.09** (SST), 14 ind. **29.09** (EKR) og 7 ind. **19.10** (EKR) – alt fra Råen/Fiskumvannet.

En krikkand hann og et stokkandpar ved Sanden-landet 09.05.2012. Foto: Roar Sjønnegård.

Stokkand *Anas platyrhynchos* (92-203-236) **167 obs.** **07.01-30.12**
Helårsart – til dels i store mengder. Eksempelvis 100 ind. **14.01** (SST), 120 ind. **05.02** (SST), 186 og 120 ind. hhv. **09.02** og **11.02** (AHA) - alt ved Vestfosselva v/Vestfossen. Flere hekkefunn i 2012 – bl.a. ved Fiskumvannet.

Stjertand *Anas acuta* (1-2-4) **3 obs.** **21.04-30.09**
1 hann **21.04** (SST), 1 ind. **30.09** (LWH, MWH) og 1 hunn-farget ind. **30.09** (BTB) – alt ved Fiskumvannet.

Knekkand *Anas querquedula* (1-2-0) **10 obs.** **28.04-12.06**
1 hann **28.04** (SST, BLE, EBS), 1 par **17.05** (SST), 1 hann **03.06** (SST), **10.06** (ASØ) og **11.06** (EKR). Andre påviste hekking i Fiskumvannet (første hekking i 2004 (JTB)) - 1 F og 2 1K **12.06** (LWH) og 1 pull/1K **12.06** (RZA) – alt ved Råen, samt 1 M Fiskumvannet **06.06** (AHG),

Skjeand *Anas clypeata* (1-9-0) **17 obs.** **13.05-11.06**
1 par **13.05** (JTF), **14.05** (MSJ), **17.05** (SST), **20.05** (SST, TVB), **20.05** (RZA) og **26.05** (SST). Videre 1 hann **28.05** (SST), **01.06** (SST) og **03.06** (SST) og 1 par **06.06** (AHG), **07.06** (SST), **08.06** (EKR), **10.06** (ASØ), **11.06** (LWH, MWH) og **11.06** (EKR) - alt ved Råen/Fiskumvannet. Første påviste hekking i Øvre Eiker og funn nr. 2 i Buskerud (1. funn: reir m/7 egg ved Averøya NR, Ringerike 27.05.1980) – 1 pull/ 1K ved Fiskumvannet **17.-20.06** (SST).

I 2012 ble skjeanda – her en hann, for første gang påvist hekkende i Øvre Eiker (1 pull/ 1K ved Fiskumvannet 17.-20.06 (SST)). Foto: A. Hals.

Taffeland *Aythya ferina* (2-0-2) **7 obs.** **14.04-01.12**
1 hunn **14.04** (EBS, SST, BTB), 1 M **13.05** (JTF, SST), 2 hanner **20.05** (SST, TVB) og 1 hann **20.05** (RZA) og 1 hann **01.12** (EKR) – alt ved Fiskumvannet.

Toppand *Aythya fuligula* (62-119-79) **74 obs.** **05.01-18.12**
Enkeltindivider/småflokker kan ses ved åpent vann nær sagt hele vinteren. Av større ansamlinger bl.a. 13 ind. **04.04** (EKR), 12 ind. Fiskumvannet **06.04** (JML, THO), 13 hanner og 3 hunner **22.04** (SST), 12 ind. **01.05** (SST, PØK), 11 ind. **12.05** (MWH, LWH), 13 hanner og 1 hunn **13.05** (SST, JTF), 11 ind. **20.05** (SST, TVB), 14 ind. **21.05** (EKR), 11 ind. **23.09** (SST), 10 ind. **28.09** (BEL), 12 ind. **12.10** (ØNL), 11 ind. **19.10** (EKR), 12 ind. **21.10** (SST) og **03.11** (AHA), 15 ind. **03.-04.11** (SST), 10 ind. **11.11** (AHA) og 13-15 ind. **01.12** (EKR, SST) – alt ved Fiskumvannet.

Bergand *Aythya marila* (2-2-1) **3 obs.** **19.10-11.11**
1 hunnfarget ind. Fiskumvannet **19.10** (EKR) og **21.10** (SST) og 1 hann samme sted **11.11** (AHA).

Havelle *Clangula hyemalis* (0-0-1) **3 obs.** **03.11-11.11**
1 hunnfarget ind. Fiskumvannet **03.-04.11** (SST) og 2 ind. (1 1K+ 1 hunnf. ind.) samme sted **11.11** (AHA, SST).

- Svartand** *Melanitta nigra* (8-2-2) **8 obs.** **24.04-01.12**
2 hanner og 1 hunn **24.04** (EKR), 1 hann **01.05** (MWH, LWH), 1 ad. hann **01.05** (SST, PØK), 1 hann **05.-06.05** (SST og LWH), 70 ind. **23.10** (MSJ) og 1 hunnfarget ind. **01.12** (EKR) – alt ved Fiskumvannet.
- Kvinand** *Bucephala clangula* (100-215-189) **134 obs.** **07.01-30.12**
Helårsart. Av større ansamlinger ved Fiskumvannet bl.a. 28 ind. **18.03** (SST), 55 ind. **25.03** (SST), 45 ind. **31.03** (SST), 65 ind. **04.04** (EKR), 40 ind. **06.04** (ASØ), 80 ind. **06.04** (JML, THO), 46 ind. **09.04** (SST), 30 ind. **14.04** (SST, EKR), 25 ind. **28.04** (SST), 30 ind. **20.05** (SST, TVB), 25 ind. **07.10** (SST, JTB, AHA) og 20 ind. **19.10** (EKR). Flere hekkefunn i 2012. – bl.a. Junger og Fiskumvannet.
- Lappfiskand** *Mergus albellus* (0-1-0) **1 obs.**
1 hann Fiskumvannet **03.11** (AHA).
- Siland** *Mergus serrator* (27-39-29) **18 obs.** **22.04-03.11**
Fra Fiskumvannet bl.a. 1 par **22.04** (SST), 1 hunn **13.05** (JTF), 1 par **20.05** (SST, TVB), 4 ind. **28.05** (MWH, LWH), 1 par **28.05** (EKR), 2 par **12.06** (LWH), 2 ind. **22.06** (PKS), 1 par **24.06** (SST), 2 ind. **10.07** (CBE), 5 ind. **18.07** (LWH, MWH), 2 hanner og 3 hunner **03.06** (NOF-ØE), 12 ind. **08.09** (SST, AHA, BEL, TGR, PØK), 1 ind. **07.10** (LWH, MWH), 1 ind. **07.10** (SST, JTB, AHA) og 1 hunn Fiskumvannet **03.11** (AHA). Dessuten 1 hann Store Fiskelausen, Mastebogen **03.06** (SST, PØK, ANS) og 2 hanner Tistill-stua, Mastebogen **03.06** (SST, PØK, ANS).
- Laksand** *Mergus merganser* (39-63-57) **42 obs.** **13.01-08.12**
Helårsart i lite antall ved de store vannveiene. Dessuten 12 ind. Fiskumvannet **03.11** (MWH, LWH, SST). 12 ind. Fiskumvannet **03.11** (SST) og 14 ind. samme sted **11.11** (AHA). I tillegg 1 par Spærensetra **29.04** (SST, PØK, AHA, EBS) og 2 par Junger **19.05** (AHA).
- Jerpe** *Bonasa bonasia* (5-14-28) **12 obs.** **14.01-24.11**
Helårsart over hele kommunen, men svært dårlig kyllingproduksjon i 2012.
- Orrfugl** *Tetrao tetrix* (16-23-23) **17 obs.** **08.01-08.11**
Helårsart over hele kommunen, men svært dårlig kyllingproduksjon i 2012.
- Storfugl** *Tetrao urogallus* (13-16-13) **10 obs.** **24.04-12.11**
Helårsart over hele kommunen, men svært dårlig kyllingproduksjon i 2012.

Skogshønsene hadde et elendig reproduksjonsår i 2012. Bildet viser en av to døde, åpenbart skadeskutte tiurer på Vestsida som ble funnet tilfeldig i etterkant av jakta med 300 meters mellomrom. Foto: A. Hals.

- Vaktel** *Coturnix coturnix* (1-0-12) **18 obs.** **06.06-07.10**
 Ved Råen/Fiskumvannet 1 ind. **06.06** (AHG), 1 ind. Fiskumvannet **10.06** (ELA, ALA, JLA, SLA) og 1 ind. Råen **21.06** (LWH). Videre 1 ind. Hals **21.06-26.07** (AHA), 1 ind. Skjoldhorne **21.06** (SST), 1 ind. Hegstad **07.07** (SST) og **11.07** (ETH), 1 ind. Bergsvingen **18.07** (LWH, MWH) og 1 ind. Aker **07.10** (MSJ), grunneier Per Aker hadde tidligere sett en ad. og flere ungfugler i åkeren her (pers. medd. MSJ). Det desidert seineste funnet av vaktel i Buskerud.
- Smålom** *Gavia stellata* (0-1-0) **2 obs.** **08.09-30.09**
 1 ind. Fiskumvannet **08.09** (SST, AHA, BEL, TGR, PØK) og 1 ind. samme sted **30.09** (SST).
- Storlom** *Gavia arctica* (8-20-10) **14 obs.** **10.04- 14.09**
 2 ind. Fiskumvannet **21.** og **22.04** (SST), 2 ind. Kolbrekkvannet N **23.04** (HJN), 1 ind. Fiskumvannet **24.04** (EKR), 1 ind. Kolbrekkvannet N **10.05** (HJN), 3 ind. Sundet **13.05** (JTF), 1 ind. Junger **19.05** (AHA), 2 ind. Kolbrekkvannet N **01.06** (HJN), 1 ind. samme sted **06.06** (HJN) og 1 ind. Fiskumvannet **11.06** (LWH, MWH) og Råen **24.06** (SST), samt fra Kolbrekkvannet 4 ind. **16.08** (HJN), 3 ind. **25.08** (HJN) og 2 ind. **13.09** (HJN, TBA).
- Dvergdykker** *Tachybaptus ruficollis* (10-23-2) **15 obs.** **03.03-06.11**
 2 ind. Langebru **13.01** (BHL), 1 ind. Vestfosselva v/ Hokksund **02.02** (EMI), 2 ind. Vestfossen **04.02** (ONO), 1 ind. Langebru **05.02** (SST), 2 ind. Bergsvingen **03.03** (EKR), 1 ind. Bergsvingen **15.03** (MSJ), 1 ind. Vestfosselva v/Berg-Sørby **18.03** (SST), 2 ind. Bergsvingen **23.03** (MSJ) og **01.04** (AHA), 1 ind. Fiskumvannet **30.09** (MWH, LWH og SST), **04.10** (AGA, HKG), **11.10** (MSJ) og **14.10** (SST)
- Toppsykker** *Podiceps cristatus* (61-113-84) **89 obs.** **30.03-12.11**
 Kun observert ved Fiskumvannet/Råen – bl.a. 6 ind. m/parring **31.03** (SST), 10 ind. **06.04** (ASØ), 14 ind. **06.04** (JML, THO), 3 ind. – hvorav 2 på reir Fiskumvannet **06.06** (LJR, NHT, UMB), 3 rugende ind. **24.06** (SST), 1 rugende ind. **25.06** (ABØ), 2 pulli **16.07** (EKR), 1 par og 1 pull **18.07** (LWH, MWH), 7 ad. og 11 1K **19.08** (SST), 16 ind. **19.08** (EKR), 6 ad. og 8 1K **02.09** (SST), 10 ind. **08.09** (SST, AHA, BEL, TGR, PØK, NOF-ØE), 10 ind. **23.09** (SST), 8 ind. **07.10** (SST, JTB, AHA), 7 ind. **21.10** (SST), 4 ind. **04.11** (SST) og 1 ind. **12.11** (HJN, TBA).
- Horndykker** *Podiceps auritus* (2-8-5) **11 obs.** **06.04-07.10**
 1 ind. **06.04** (ASØ og JML, THO), **07.04** (MWH, LWH) og **09.04** (SST). Videre 2 ind. **23.09** (SST), **28.09** (BEL), **29.09** (EKR), **30.09** (MWH, LWH og SST, BTB) og **04.10** (AGA, HKG) – alt ved Fiskumvannet. Dessuten 1 ind. Flesaker, Fiskumvannet **07.10** (AHA).
- Storskarv** *Phalacrocorax carbo* (35-41-24) **32 obs.** **14.01-11.11**
 Helårsart ved åpent vann – i hovedsak i lite antall. Unntatt under vartrekket: 48 ind. ptN over Fiskumvannet **13.04** (MSJ, TEN), 4 ind. over Grasåsen **15.04** (AHA), 20 ind. ptN Grasåsen **29.04** (SST, PØK, AHA, EBS, BTB) og 7 ind. Fiskumvannet **14.10** (SST, BTB, PØK).
- Gråhegre** *Ardea cinerea* (35-58-39) **65 obs.** **15.02-24.11**
 Fåttallig – maks. 4 ind., i det meste av kommunen gjennom det meste av året. Ingen påviste hekkinger i 2012.
- Vepsevåk** *Pernis apivorus* (4-8-8) **7 obs.** **08.05-02.09**
 1 ind. over Fiskumvannet **08.05** (MSJ) og 2 ind. samme sted **20.05** (SST, TVB). Videre 1 ind. Bergsvingen **21.05** (EKR), Fiskumvannet **18.06** (MSJ), over Brekke **20.06** (RZA, SRI), 1 hann Sundhaugen **24.06** (SST) og 1 ind. Fiskumvannet **02.09** (SST).
- Havørn** *Haliaeetus albicilla* (1-2-5) **1 obs.**
 1 ind. over Furua **04.03** (SST).
- Sivhauk** *Circus aeruginosus* (17- 24-11) **24 obs.** **19.04-29.09**
 Ved Fiskumvannet i 2012 bl.a. 1 ad. hunn **19.04** (OSÅ, TFO), obs. **20.04** NSK/KBG, 1 2K hann **24.04** (EKR), 1 hunn **01.05** (MWH, LWH), 1 hann **03.05** (MJA), 1 hunnf. ind. **04.05** (PØK), 1 hann **08.05** (MSJ), 1 hunn **12.05** (MWH,

LWH), **13.05** (SST) og **15.05** (MWH, LWH), 1 ad. hann **16.05** (FGR), 2 hunner **17.05** (SST), 1 ad. hunn **26.05** (SST), 1 par **28.05** (MWH, LWH). 1 2K+ hann **28.05** (EKR), 1 hunn **28.05** (SST), 1 par **13.06** (LWH, MWH), 1 hunn **01.07** (JVI), 1 ad. hunn **27.07** (PØK) og **19.08** (SST, PØK), 3 ind. **19.08** (EKR) og 1 ad. hunn **25.08** (PØK). Dessuten 1 hunnf. ind. over Hals **17.07** og **29.09** (AHA).

Myrhauk *Circus cyaneus* (6 -2-5) **6 obs.** **13.04-10.10**

1 hann **13.04** (MSJ), 1 1K **30.09** (SST) og 1 hunn **11.10** (MSJ) – alt ved Fiskumvannet. Videre 1 hann Bergsvingen **21.04** (SST), 1 hunnf. ind. over Halshaugen **28.04** (AHA, CMI) og 1 hunn over Bergsvingen **29.09** (LWH, MSJ),

Hønehauk *Accipiter gentilis* (17- 40-32) **20 obs.** **25.01-30.12**

Helårsart. Begge kjønn og unge og eldre fugler ble observert over det meste av kommunen gjennom hele året – stort sett enkeltvis, men 2 ind. Fiskumvannet **01.05** (SST, PØK).

Spurvehauk *Accipiter nisus* (29-39-67) **50 obs.** **04.02-11.12**

Helårsart. Begge kjønn og unge og eldre fugler ble observert over det meste av kommunen gjennom hele året – stort sett enkeltvis, men 2 ind. Fiskumvannet **06.04** (JML, THO), hann og hunn Fiskumvannet **29.09** (EKR), 2 ind. Fiskumvannet **30.09** (SST, BTB), 3 ind. Fiskumvannet **07.10** (SST, JTB, AHA) og 2 ind. Halshaugen **09.10** (AHA).

Musvåk *Buteo buteo* (59-75-121) **71 obs.** **13.03-21.10**

Den vanligste rovfugl i perioden fra mars til oktober. Oftest 1-2 ind. obs. samtidig, men 3 1K Fiskumvannet **26.07** (PØK), 4 ind. over Fiskumvannet **13.04** (MSJ, TEN) og **02.09** (SST), 6 ind. over Bergsvingen **25.03** (MSJ, AHA) og 7 ind. over Klunderud **21.08** (PØK).

Fjellvåk *Buteo lagopus* (2-2-1) **2 obs.** **01.04-29.04**

1 ind. Bergsvingen **01.04** (AHA, MSJ) og 1 ind. ptSV Grasåsen **29.04** (SST, PØK, AHA, EBS).

Kongeørn *Aquila chrysaetos* (4-6-5) **3 obs.** **01.04-19.08**

2 ind. Fiskumvannet **13.04** (MSJ, TEN), 1 ad. sett fra Bergsvingen **01.04** (AHA, MSJ) og 1 ad. over Fiskumvannet **19.08** (SST, PØK).

Fiskeørn *Pandion haliaetus* (15-26-14) **15 obs.** **01.05-05.09**

Fra Fiskumvannet 2 ind. **13.04** (MSJ, TEN), 1 ind. **01.05** (MWH, LWH), **07.05** (RBI), **10.05** (NSK/KBG), **12.05** (MWH, LWH), **14.05** (MSJ), **24.05** (NSK/KBG), **25.05** (NSK/KBG), **26.05** (SST), **31.05** (TSE, JED), **12.06** (EBS), **21.06** (NNN), **28.06** (ABØ) og **05.09** (NSK/KBG). Dessuten 1 ind. Kolbrekkvannet N **01.06** (HJN).

Fullvoksen fiskeørn ved Råen, Fiskumvannet 12.06.2012. Foto: Erlend Barskrind.

- Tårnfalk *Falco tinnunculus*** (6-27-17) **42 obs.** **02.04-20.12**
 Fra 2012 bl.a. mange observasjoner av enkeltindivider i hovedsak på strekningen Hokksund-Krekling. Dessuten én konstatert hekking - 4 ind. nyutfløyne 1K Kårtvedt **20.07** (PØK) og sju vinterfunn (trolig samme individ) - 1 hann Skjøøl **01.12** (SST), 1 ind. Hegstad **02.12** (ABØ), 1 ind. Skjøøl **03.12** (MSJ), 1 hann Skjøøl **08.** og **09.12** (MSJ og JTB), 1 hann Skjøøl **09.12** (JTB), 1 ind. Skjøøl **17.12** (AHA) og 1 ind. Torespæren **20.12** (AHA).
- Dvergfalk *Falco columbarius*** (9-18-31) **9 obs.** **05.04-23.09**
 1 ind. Fiskumvannet **05.04** (MWH, LWH), 1 ind. Hals **21.04** (AHA), 1 hunn Råen **22.04** (SST), 1 hann Råen **29.04** (EBS), 1 hunn Hegstad **06.05** (SST), 1 ind. Fiskumvannet **10.07** (PØE), 1 hunnf. ind. Fiskumvannet **19.08** (SST, PØK), 1 ind. Sem **16.09** (SST) og 1 hann Bergsvingen **23.09** (SST).
- Lerkefalk *Falco subbuteo*** (11-13-16) **25 obs.** **13.05-09.10**
 Mange obs. av enkeltindivider gjennom sommerhalvåret i området Fiskumvannet-Vestfossen. Dessuten 3 ind. **20.05** (SST, TVB), **21.06** (SST) og **24.06** (SST) - alle obs. ved Fiskumvannet. Dessuten tre oktoberfunn ved Hals - 1 ind. **03.**, **06.** og **09.10** (alt AHA).
- Vandrefalk *Falco peregrinus*** (7-22-54) **44 obs.** **02.01-24.12**
 1 overvintrende ind. ved Sem-Bergsvingen **02.01 – 22.02** (MSJ, AHA, SRI, RZA, SST, LWH, MWH, EKR). Videre flere obs. av enkeltindivider på strekningen Sem—Fiskumvannet i perioden **11.08 – 01.11** (SST, HJN, EKR, LWH, AHA, MWH, MSJ, TGR) og Sem-Bergsvingen i perioden **02.11 - 24.12** (JTB, HJN, MWH, LWH, SST, EKR, TBA, TGR og MSJ). 1 1K Sem **11.08** (SST).
- Vannrikse *Rallus aquaticus*** (8-2-3) **2 obs.**
 1 ind. m/lokkelyd Hegstadmyra **20.-22.06** (SST).
- Myrrikse *Porzana porzana*** (0-0-0) **4 obs.** **29.05-06.06**
 1 ind. sang/spill **29.-30.05** (EBS, TAN), **01.06** (LWH) og **06.06** (AHG) – alt ved Fiskumvannet.
- Åkerrikse *Crex crex*** (9-0-0) **5 obs.** **30.05-14.07**
 1 hann sang/spill ved Nedre Lobben **20.-21.05** (JTF, EFO, GFO, EKR), ved Hals **04.07** (AHA) og ved Fiskumvannet - Karlsvang **10.-14.07** (BEL, SST, LWH, Kjetil Johannessen, mfl.).
- Sivhøne *Gallinula chloropus*** (1-8-4) **3 obs.** **24.04-04.08**
 1 ind. Råen **24.04** (EKR), **22.07** (BEL) og **04.08** (SST).
- Sothøne *Fulica atra*** (69-123-74) **134 obs.** **13.01-24.12**
 Helårsart i det minste i Vestfosselva oppstrøms Vestfossen. I Fiskumvannet bl.a. 10 ind. **22.04** (SST), 8 ind. **24.04** (EKR) og **28.04** (SST), 7 ind. **06.05** (SST), 8 ind. **20.05** (SST, TVB), 6 ind. **21.05** (EKR) og **26.05** (SST), 2 ad. og 2 pull/1K Råen **17.06** (SST), 5 ad. og 5 1K Råen **20.06** (RZA, SRI), 4 ad. og 6 1K **24.06** (SST), 5 ad. og 6 1K **25.06** (ABØ, LBL), 2 ad. og 2 1K **07.07** (SST), 3 ad. og 2 1K **10.07** (BEL), 2 ad. og 2 1K **12.07** (LWH, MWH), 7 ad. og 1 1K Fiskumvannet **19.08** (SST), 11 ad. og 1 1K **19.08** (EKR), 20 ind. **02.09** (SST), 16-42 ind. i perioden **08.09 - 21.10** (SST, AHA, BEL, TGR, PØK, LWH, BEL, BKY, EKR, MWH, AGA, HKG, JTB, ØNL). Dessuten bl.a. 25 ind. **01.12** (SST).
- Trane *Grus grus*** (18-64-90) **70 obs.** **23.03-13.09**
 Fast innslag i sommerhalvåret i området Fiskumvannet/Vestsida – stort sett inntil 3-4 ind. hver gang, men 12 ind. Fiskumvannet **19.04** (OSÅ), 5-7 ind. Fiskumvannet **19.04** (OSÅ, TFO) og 8 ind. Fiskumvannet **20.04** (CMI). Må etter hvert årlig anses som hekkefugl da et par med 1 unge for tredje år på rad i august/september brukte jordene på Hals som øvingsbane for å trene opp ungens flyveevne og muskulatur.

Trana hekker nå årlig i skogstraktene mellom Eiker Vest og Kongsberg/Flesberg. Foto: A. Hals.

Tjeld <i>Haemantopus ostralegus</i>	(1-1-5)	1 obs.	
Obs. Fiskumvannet 27.04 (NSK/KBG).			
Dverglo <i>Charadrius dubius</i>	(1-6-8)	1 obs.	
1 ind. Råen 20.06 (RZA, SRI).			
Heilo <i>Pluvialis apricaria</i>	(25-11-12)	8 obs.	28.04-25.07
1 ind. ptN Fiskumvannet 28.04 (SST). Obs. Fiskumvannet 28.04 (BTB). 1 ind. Bergsvingen 01.05 (SST). 20 ind. ptN Fiskumvannet 13.05 (SST). 9 ind. rastende Hegstad 13.05 (SST). 3 ind. rastende Sem 17.05 (SST). 11 ind. Bergsvingen 18.05 (BEL). 1 ind. over Hals 25.07 (AHA).			
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	(51-119-151)	107 obs.	10.03-16.07
Utenom 6 ind. 10.03 (AHA), 1 ind. 11.03 (HJN) og 2 ind. 15.03 (MSJ) ved Bergsvingen og 1 par Prestmo v/Hokksund 03.05 (AHA) er arten i 2012 kun notert rundt Fiskumvannet inkl. Råen og Hegstad. Herfra bl.a. 25 ind. 23.03 (MWH, LWH), 45 ind. 25.03 (SST), 30 ind. 31.03 (SST) 14 ind. 01.04 (MJA), 50 ind. 05.04 (LBL), 23 ind. 06.04 (ASØ), 20 ind. 09.04 (SST), 30 ind. 09.04 (SST), 30 ind. 14.04 (SST), 10 ind. 03.05 (MJA) og 24 ind. 20.05 (RZA). 3 rugende par Hegstad 26.05 (SST), 16 ad. og 3 pull/1K Råen 26.05 (SST), 1 rugende ind. Fiskumvannet 01.06 (LWH), mislykket hekking obs. Hegstad 01.06 (SST), 10 ad. og 1 pull/1K Råen 03.06 (SST), 4 ad. og 2 1K Råen 08.06 (EKR), 8 ind. og 1 pull/1K Råen 12.06 (RZA, SRI), 1 1K og 5 ad. Råen 20.06 (RZA, SRI), 1 ad. og 3 1K Råen 24.06 (SST), 11 ind. Råen 12.07 (LWH, MWH) og 3 ad. og 2 1K Råen 16.07 (AHA).			
Myrsnipe <i>Calidris alpina</i>	(3-8-2)	3 obs.	02.09-08.09
1 1K Fiskumvannet 02.09 (SST) og 1 ind. Fiskumvannet 08.09 (SST, AHA og NOF-ØE).			
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	(6-2-4)	1 obs.	
2 hanner Råen 25.06 (ABØ).			
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	(52- 84-73)	61 obs.	25.03-14.10
Vanlig ved Fiskumvannet, men stort sett kun 1-4 fugler. Unntak: 5 ind. 22.04 (SST), 24.04 (EKR), 01.05 (SST, PØK) og 06.05 (SST), 6 ind. 13.05 (JTF), 7 ind. 20.05 (RZA), 3 par 06.06 (LJR) og 8 ind. 14.10 (BTB, PØK). Videre 1 ind. m/avledningsmanøver 15.06 (TGI). Dessuten 1 ind. Kolbergåsen 12.04 (AHA, SMS), 1 ind. Kolbergtjernmyra 29.04 (BEL), 1 ind. Høgåsen 29.04 (SST, PØK, AHA, EBS) og 1 ind. Hals 24.09 (AHA).			
Dobbeltbekkasin <i>Gallinago media</i>	(0-0-2)	2 obs.	14.05-18.05
1 ind. Fiskumvannet 14.05 (MSJ) og 1 ind. sang/spill Fiskumvannet 18.05 (BEL).			

Rugde *Scolopax rusticola* (10-17-19) **13 obs.** **22.03-18.08**
1 ind. Dunserudhagan **22.**, **23.** og **25.03** (JTB), Kolbergåsen **12.04** (AHA, SMS), Fiskumvannet **02.05** (JTB), Øksne (damkrona) **04.05** (AHA), Tørrbekk **12.**, **18.** og **26.05** (SST), **07.06** (AHG), Storekleiv **08.06** (EKR) og Hals **18.08** (AHA). Dessuten blearten obs. på Fiskumvannet **19.04** (NSK/KBG).

Småspove *Numenius phaeopus* (5-7-1) **2 obs.** **08.05-08.05**
1 ind. over Fiskumvannet **08.05** (MSJ) og 1 ind. Junger **08.05** (AHA, RSJ).

Storspove *Numenius arquata* (14-22-9) **5 obs.** **23.04-24.06**
1 ind. over Hals **23.04** (AHA), obs. Fiskumvannet **20.04** NSK/KBG, 1 ind. Råen **28.04** (SST, BEL), obs. Fiskumvannet **26.04** (NSK/KBG) og 2 ind. over Fiskumvannet **24.06** (SST).

Storspova ses stadig sjeldnere i Øvre Eiker. I 2012 ble den kun registrert fem ganger. Foto: A. Hals.

Små-/storspove *Numenius sp.*
1 ind. **03.06** (NOF-ØE).

Sotsnipe *Tringa erythropus* (0-0-2) **3 obs.** **10.06-24.06**
1 ind. Råen **10.06** (ASØ) og **17.06** (SST), samt 2 ad. ind. samme sted **24.06** (SST).

Rødstilk *Tringa totanus* (6-16-13) **3 obs.** **25.05-03.06**
1 ind. Råen **20.05** (RZA og SST) og 1 ind. Råen **03.06** (SST).

Gluttsnipe *Tringa nebularia* (23-16-31) **14 obs.** **22.04-07.07**
1 ind. Råen **22.04** (JTF, EFO). 1 ind. Råen **22.04** (SST). 1 ind. Råen **24.04** (EKR). 2 ind. Fiskumvannet **02.05** (JTB). 2 ind. Fiskumvannet **03.05** (MJA). 1 ind. Råen **05.05** (SST). Obs. Fiskumvannet **11.05** (NSK/KBG). 1 ind. Råen **17.05** (SST). 1 ind. Fiskumvannet **21.05** (EKR). 2 ind. Fiskumvannet **01.06** (LWH). 2 ind. Råen **03.06** (SST). 2 ind. Råen **24.06** (SST). 1 ind. Råen **25.06** (ABØ). 8 ind. Råen **07.07** (SST).

Skogsnipe *Tringa ochropus* (25-62-61) **31 obs.** **09.04-16.07**
Ikke minst en skogens vader over det meste av kommunen, men stort sett kun 1 ind. hver gang. Unntak: 1 par Geveltsetra **20.04** (HJN), 5 og 3 ind. Råen hhv. **21.** og **22.04** (SST og JTF, EFO), 2 ind. Fiskumvannet **24.04** (EKR), **01.05** (SST) og 2 ind. **02.05** (JTB), 4 ind. Råen **24.06** (SST) og 2 ind. Råen **25.06** (LBL).

- Grønnstilk *Tringa glareola*** (28-32-40) **32 obs.** **01.05-16.07**
Med ett unntak kun ved Fiskumvannet/Råen i 2012 – bl.a. 2 ind. **01.05** (MWH, LWH, SST, PØK), 18 ind. **02.05** (JTB), 4 ind. Råen **05.05** (SST), 2 ind. **06.05** (LWH) og **07.05** (RBI), 5 ind. **12.05** (MWH, LWH), 4 ind. **13.05** (JTF), 2 ind. **13.05** (JTF og SST), 4 ind. **17.05** (SST), 5 ind. Råen **20.05** (RZA), 4 ind. **20.05** (SST), 2 ind. **26.05** (SST), 2 ind. **08.06** (EKR) og 6 ind. Råen **25.06** (ABØ). I tillegg 1 ind. Kolbergstjern **08.05** (AHA).
- Strandsnipe *Actitis hypoleucos*** (25-25-34) **29 obs.** **01.05-16.07**
En av de tre vanligste vaderne i kommunen – bl.a. 2 ind. Fiskumvannet **06.05** (LWH) og **07.05** (RBI), 2 ind. Junger **08.05** (AHA), 1 varslende ind. Gruvetjern **17.06** (AHA), 2 ind. Råen **21.06** (LWH), 2 ind. over Råen **25.06** (ABØ) og 2 ind. Hegstad **11.07** (ETH).
- Hettemåke *Larus ridibundus*** (12-10-14) **13 obs.** **01.04-21.10**
Sparsom opptreden i 2012, men bl.a. 15 ind. Fiskumvannet **21.04** (SST), 10 ind. Langebru **22.04** (JTF, EFO), 10 ind. Fiskumvannet **30.04** (PSI), 20 ind. Fiskumvannet **06.06** (AHG) og 3 ind. Darbu **21.10** (SST).
- Fiskemåke *Larus canus*** (43-84-73) **66 obs.** **05.04-16.10**
Fra Fiskumvannet i 2012 bl.a. 40 ind. **14.04** (SST, EKR), 100 ind. **19.04** (OSÅ, TFO) og **21.04** (SST), 20 ind. **24.04** (EKR) og **03.05** (MJA), 50 ind. **13.05** (JTF), 20 ind. **13.05** (JTF), 40 ind. 13.05 (SST), 20 ind. **06.06** (AHG), 25 ind. **10.06** (ASØ) og 30 ind. **12.11** (HJN, TBA). For øvrig bl.a. 35 ind. Drammenselva v/Hokksund **08.04** (MVG), 20 ind. Langebru **22.04** (JTF, EFO), 90 ind. Darbu **17.05** (SST), 12 rugende ind. Bånepina **03.06** (SST, PØK, ANS), 15 ind. Stryken **27.07** (AHA), 45 ind. Bergsvingen **20.09** (EKR) og 25 2K+ Darbu **21.10** (SST).
- Sildemåke *Larus fuscus*** (12-20-16) **11 obs.** **02.03-16.07**
1 ind. Drammenselva v/Hokksund **02.03** (MJA). 1 ind. over Fiskumvannet **14.04** (MWH, LWH). 1 ind. Flesaker **14.04** (SST, EKR). 1 ind. over Fiskumvannet **22.04** (SST). 1 ind. Bergsvingen **06.05** (LWH). 2 ind. Sundet **13.05** (JTF). 2 ind. Fiskumvannet **21.05** (EKR). 4 ind. Bånepina, Eikeren **03.06** (SST, PØK, ANS). 1 ind. Fiskumvannet **06.06** (AHG). 1 ad. Sundhaugen **11.07** (ETH). 10 3K+ Råen **16.07** (AHA).
- Gråmåke *Larus argentatus*** (34-62-49) **46 obs.** **05.01-26.12**
Helårsart, men ikke det store mengdene i 2012. Ved Fiskumvannet i lite antall hele sommerhalvåret. For øvrig bl.a. 1 ad. Junger **19.05** (AHA), 20 ind. Fiskumvannet **14.10** (SST), 4 ad. og 4 1K Fiskumvannet **14.10** (BTB, PØK), 25 ind. Hals **17.10** (AHA), 30 ind. Sem **03.11** (AHA) og 45 ind. Fiskumvannet **04.11** (SST).
- Svartbak *Larus marinus*** (5-6-6) **5 obs.** **13.01-18.11**
1 ind. Hellefossen **13.01** (LWH) og 2 ind. Bergsvingen **11.03** (AHA). Ved Fiskumvannet bl.a. 1 ad. **30.09** (SST), 1 3K+ **11.11** (AHA) og 1 ind. **18.11** (LWH, MWH).
- Makrellterne *Sterna hirundo*** (3-1-0) **3 obs.**
Obs. ved Fiskumvannet **11.05** (NSK/KBG) og 7 ad. samme sted **08.09** (SST, AHA, BEL, TGR, PØK og NOF ØE).
- Lomvi *Uria aalga*** (0-0-0) **2 obs.** **29.09-08.12**
Kun ved Fiskumvannet - 1 ind. **23.09** (SST) og 1 ind. **07.10** (SST, JTB, AHA).
- Bydue *Columba livia*** (18-46-26) **25 obs.** **14.01-24.12**
Inntil 15-20 ind. gjennom året. To unntak: 50 ind. Vestfossen **18.11** (LWH) og 98 ind. Halshaugen **24.11** (AHA).
- Skogdue *Columba oenas*** (4-8-17) **7 obs.** **18.03-04.04**
1 ind. Bergsvingen **18.03** (BEL, MSJ) og **23.03** (MSJ), 2 ind. Hals **24.03** og **28.03** (AHA). 1 ind. Kolbergstjernmyra NR **04.04** (LBL) og for øvrig obs. Fiskumvannet **19.04** og **05.09** (NSK/KBG).
- Ringdue *Columba palumbus*** (88-205-213) **151 obs.** **11.03-21.10**
Hyppig observert i 2012. Av større ansamlinger bl.a. 400 ind. Klommestein **10.04** (EKR), 100 ind. Bergsvingen **12.05** (SST), 800 ind. Fiskumvannet **19.08** (EKR, MSJ), 300 ind. Fiskumvannet **23.09** (BKY), 150 ind. Vestfosselva

v/Berg-Sørby **23.09** (SST), 120 ind. ptS Bergsvingen **28.09** (EKR), 90 ind. Fiskumvannet **30.09** (SST) og 50 ind. Bergsvingen **07.10** (BEL).

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* (5-0-0) **11 funn** **25.03-30.12**
1 ind. Bergsvingen **25.03** (MSJ, AHA), 1 par Semsmoen **28.04** og Vestfossen **03.05** (AHA), 1 ind. Loesmoen **20.05** (SST), 2 ind. Halshaugen **03.08** (AHA), 1 ind. Eiker mølle **18.08** og Langebru **08.09** (SST), 4 ind. Darbu **28.09** (LWH), 1 ind. Måsnes **30.09** (SST) 3 ind. Darbu **04.11** (SST) og 1 ind. Eiker mølle **30.12** (AHA).

Gjøk *Cuculus canorus* (10-25-19) **16 obs.** **08.05-16.06**
1 ind. Ospåsen **08.05** (AHA), Darbu **17.05** (SST), Råen **20.05** (RZA), Bergsvingen **21.05** (EKR), Hals **28.05** (AHA), v/Fiskum gamle kirke **01.06** (SST), Fiskumvannet **03.06** (NOF ØE), Råen **05.06** (EKR), Ospåsen **06.06** (AHA), Fiskumvannet **06.06** (LWH og AHG), Hals **08.06** (AHA), Råen **10.06** (ASØ) og Ospåsen **16.06** (AHA). Dessuten 2 ind. Ospåsen **19.05** (AHA).

Haukugle *Surnia ulula* (0-0-0) **12 obs.** **23.10-15.12**
1 ind. Minde østre **23.10 - 17.11** (TGR, LWH, HJN, TBA, EKR, BEL). Arten ble sett jevnlig i dette grenseområdet mellom Øvre Eiker og Kongsberg kommuner denne høsten. Dessuten 1 ind. Bergsvingen **16.11** (GBT), Lundehaugen **27.11** (INS) og Fiskumvannet **15.12** (JTB).

Det var invasjon av haukugle til Øvre Eiker – og resten av Sør-Norge høsten 2012. Foto: Audun Jahren.

Spurveugle *Glaucidium passerinum* (3-5-8) **1 obs.**
4 ind. Grasåsen **15.09** (AHA).

Kattugle *Strix aluco* (11-21-15) **15 obs.** **02.01-23.11**
Obs. spredt gjennom hele året nær bebyggelse – stort sett enkeltvis, men 2 ind. Hals **02.01** (AHA). Dessuten 1 ind. Ospåsen **18.08** (AHA).

Hornugle *Asio otus* (4-6-16) **3 obs.** **16.01-25.06**
1 dødt ind. Fiskumvannet **07.04** (LWH, MWH), 1 ind. Flesaker **08.06** (SST) og 1 tiggende 1K Lundehaugen **10.07** (SST).

Jordugle *Asio flammeus* (6-0-1) **4 obs.** **21.04-12.05**
1 ind. Halshaugen **21.04** (AHA, AJA), 1 ind. Råen **22.04** (SST), obs. Fiskumvannet **11.05** (NSK/KBG) og 1 ind. samme sted **12.05** (SST).

Nattravn *Caprimulgus europaeus* (3-6-6) **7 obs.** **26.05-11.06**
2 ind. Tørrbekk **26.05** (SST), 1 ind. Storekleiv **26.05** (SST), 2 ind. samme sted **29.05** (LWH), 1 ind. Østerud **07.06** (AHG), 1 ind. Storekleiv **08.06** (EKR) og **09.06** (AHA). Dessuten 1 rugende hunn Smedbakken **11.06** (JTB).

Tårnseiler *Apus apus* (40-66-88) **54 obs.** **12.05-19.08**
Ved Fiskumvannet bl.a. 20 ind. **12.05** (MWH, LWH), 50 ind. **24.06** (SST), 30 ind. **25.06** (ABØ), 50 ind. **25.06** (LBL), 25 ind. Hegstad **07.07** (SST), 10 ind. **10.07** (ETH). 25 ind. **16.07** (EKR) og 10 ind. **18.07** (LWH, MWH). Dessuten bl.a. 10 ind. Bergsvingen **06.06** (LWH), 50 ind. Smedbakken **11.06** (JTB), 20 ind. Fiskumvannet **15.06** (TGI), 15 ind. Hals **18.07** (AHA) og 10 ind. Bergsvingen **18.07** (LWH, MWH).

En av ca. 20 tårnseilere ved Fiskumvannet 12.05.2012. Foto: Michael Wam Hansson.

Hærfugl *Upupa epops* (0-1-0) **1 obs.**
1 ad. Horgen (ØE) **07.05** (JLH).

Vendehals *Jynx torquilla* (6-6-4) **18 obs.** **05.05-25.07**
Spredt sommergjest – ikke minst i skogstraktene. Obs. stort sett enkeltvis, men 2 hanner Smedbakken **06.05** (JTB), 2 ind. Sundet **13.05** (JTF) og Ospåsen **28.05** (AHA), 1 par m/reir Hals **02.06** (AHA), 2 ad. ringmerket Ospåsen **05.07** (AHA) og 2 ad. Hals **19.07** (AHA). I tillegg 1 hunn m/rugeflekk ringmerket Ospåsen **27.06** (AHA) og 3 1K ringmerket Hals **25.07** (AHA).

Gråspett *Picus canus* (11-24-12) **21 obs.** **03.03-28.10**
Relativt ofte registrert i 2012, men kun på Vestsida og aldri mer enn 1 ind. hver gang. Både hanner og hunner ble registrert. Ett reirfunn ved Nord-Svartskuren **29.04** (SST, PØK, AHA, mfl.).

Grønnspekk <i>Picus viridis</i>	(9-17-18)	21 obs.	05.02-12.11
Observert spredt over hele kommunen gjennom hele året i 2012, men ingen rapporterte hekkinger.			
Svartspekk <i>Dryocopus martius</i>	(15-28-35)	17 obs.	11.02-21.10
Helårsart som hører skogen til. Ble i 2012 stort sett registrert enkeltvis, men 1 par Ospåsen 08.05 (AHA).			
Flaggspett <i>Dendrocopos major</i>	(97-120-87)	65 obs.	15.01-03.12
Den vanligste spettearten i kommunen. Helårsart som ses og høres jevnlig over hele kommunen.			
Dvergspett <i>Dendrocopos minor</i>	(0-4-11)	4 obs.	15.01-03.12
1 hann Skotselv 23.03 (JTB), 1 hunn Spærensetra 25.03 (SST), 1 ind. Halshaugen 28.04 (AHA, CMI) og 1 ind. Fiskumvannet 20.05 (SST, TVB).			
Tretåspett <i>Picoides tridactylus</i>	(1-2-8)	6 obs.	12.04-27.06
2 ind. Kolbergåsen 12.04 (AHA, SMS), 2 ind. Grasåsen 15.04 (AHA), 1 ind. Ospåsen 08.05 (AHA), 1 hann Ospåsen 06.06 (AHA), 2 varslende ad. Kolbergåsen 21.06 (AHA) og 1 ind. Kolbergåsen 27.06 (AHA).			
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	(56-129-117)	92 obs.	03.03- 21.10
En jordbrukslandskapets karakterart som sliter. Observert hyppig i de lavereliggende delene av kommunen, men sjelden mer enn 2-3 fugler hver gang. Er nå for eksempel nesten borte som hekkefugl på Hals.			
Sandsvale <i>Riparia riparia</i>	(21-22-30)	16 obs.	24.04-27.07
Fra Fiskumvannet 2 ind. 24.04 (EKR) og 28.04 (SST), obs. 28.04 (BTB), 2 ind. 05.05 (SST) og 06.05 (LWH), 3 ind. 13.05 (JTF), 2 ind. Fiskumvannet 13.05 (SST), 20 ind. Råen 17.05 (SST), 1 ind. 20.05 (SST og RZA), 2 ind. 21.05 (EKR) og 15 ind. Råen 03.06 (SST og NOF ØE). Dessuten 20 ind. m/reir i blokkmurveggen på Sandøra 26.05 (BLE) og 10 ind. Stryken 27.07 (AHA).			
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	(55-95-103)	81 obs.	24.04-30.09
Fra registreringene fra Fiskumvannet bl.a. 10 ind. 28.04 (SST), 100 ind. Råen 05.05 (SST), 15 ind. 06.05 (SST), 10 ind. 12.05 (MWH, LWH), 25 ind. 13.05 (JTF), 200 ind. 17.05 (SST), 10 ind. 28.05 (EKR), 31.05 (TSE, JED) og 10 ind. Råen 03.06 (SST), 20 ind. 10.07 (ETH), 10 ind. 11.07 (ETH), 20 ind. Hegstad 11.07 (ETH), 25 ind. Råen 12.07 (LWH, MWH), 14 ind. 16.07 (EKR), 20 ind. 29.08 (ETH), 20 ind. 02.09 (SST) og 50 ind. 23.09 (BKY). Utenom Fiskumvannet bl.a. 20-42 ind. Hals 26.07 - 19.08 (AHA) og 100 ind. ptS Hals 23.08 (AHA).			
Taksvale <i>Delichon urbicum</i>	(21-30-38)	28 obs.	24.04-05.09
Med ett unntak kun rapportert ved Fiskumvannet/Råen i 2012 – bl.a. 5 ind. 28.04 (SST), 50 ind. 30.04 (PSI), 20 ind. 05.05 (SST), 6 ind. 12.05 (MWH, LWH), 5 ind. 13.05 (SST), 10 ind. 17.05 (SST), 10 ind. 03.06 (SST), 2 ind. Sundhaugen 10.07 (CBE) og 2 ind. 12.07 (LWH, MWH). Dessuten 2 ind. Bergsvingen 12.07 (LWH, MWH).			
Trepiplerke <i>Anthus trivialis</i>	(9-25-35)	24 obs.	01.05-08.09
Obs. over det meste av kommunes skogstrakter i 2012. 2 ind. ringmerket Ospåsen 16.06 (AHA), 4 ind. Hals 25.08 (AHA), 6 ind. ringmerket Hals 30.08 (AHA), 10 ind. Hals 31.08 og 20 ind. samme sted 02.09 (AHA).			
Heiplierke <i>Anthus pratensis</i>	(42-59-34)	41 obs.	04.04-19.10
Fra fjorårets registreringer bl.a. 10 ind. Hals 04.04 (AHA), 11 ind. Hegstad 14.04 (EKR), 25 ind. Hals 28.04 (AHA), 11 ind. over Fiskumvannet 02.05 (JTB), 50 ind. Måsnes 05.05 (SST), 10 ind. Bergsvingen 06.05 (SST), 4 ind. ringmerket Ospåsen 08.05 (AHA), 10 ind. Flesaker 23.09 (SST), 13 ind. ptS Bergsvingen 28.09 (EKR) og 20 ind. Fiskumvannet 29.09 (EKR).			
Gulerle <i>Motacilla flava</i>	(14-16-14)	10 obs.	12.05-11.08
Kun obs. ved Fiskumvannet i 2012 – således 1 ind. 12.05 (MWH, LWH), 6 ind. 14.05 (MSJ), 1 ind. 17.05 (SST), 15 ind. 20.05 (SST, TVB), 15 ind. 20.05 (RZA), 1 ind. 20.05 (SST), 3 ind. 21.05 (EKR) og 1 1K Hegstad 07.07 (SST). Dessuten 1 par m/mat til unger Hegstadmyra 24.06 (SST) og 37 ind. Sundhaugen 11.08 (CMI).			

Hunnen i et varslende gulerlepar som matet unger ved Hegstadmyra. Dette er første påviste hekking av gulerle ved Fiskumvannet siden 2002. Foto: Steinar Stueflotten.

Vintererle <i>Motacilla cinerea</i>	(4-4-3)	7 obs.	23.03-24.08
1 hann Skotselv 23.03 (JTB), 1 par Fiskumvannet 04.04 (CMI), 1 ind. Fiskumvannet 06.04 (JML, THO) og Vestfosselva v/Vestfossen 10.04 (HJN), 1 hann Sandsbukta 15.06 (TGI), 1 ind. Stryken 27.07 (AHA) og 4 ind. Gunhildrud 24.08 (AHA).			
Linerle <i>Motacilla alba</i>	(103-188-135)	103 obs.	27.03-14.10
Velkjent sommergjest og hele kommunen. 1 ind. m/mat til unger Gunhildrudsetra 03.06 (SST, PØK, ANS), 2 ad. og 4 1K Hals 06.06 (AHA), 2 ind. m/reir og egg Hals 17.06 (AHA), 1 ad. og 4 1K Hals 17.07 (AHA), 10 ind. Stryken 27.07 (AHA), 40 ind. Sundhaugen 11.08 (CMI) og Gunhildrud 24.08 (AHA).			
Sidensvans <i>Bombycilla garrulus</i>	(13-29-15)	12 obs.	05.01-04.12
Vintergjest – bl.a. 42 ind. Kolberghaugen 05.01 (EKR), 21 ind. Vestfossen 07.01 (CMI, EMI), 20 ind. Sameia 15.03 (MSJ). 50 ind. Hokksund 25.10 (AHA), 15 ind. Bergsvingen 02.11 (JTB). 20 ind. Bergsvingen 03.11 (MWH, LWH), 100 ind. Sundmoen 04.11 (AHA), 50 ind. Sundmoen 04.11 (SST) og 10 ind. Eiker mølle 30.12 (AHA).			
Fossefall <i>Cinclus cinclus</i>	(7-16-22)	6 obs.	13.01-30.12
1 ind. Hellefossen/Drammenselva ved Hokksund 13.01 (LWH), 02.02 (LWH), 04.02 (LWH, MWH) og 11.02 (AHA), samt 2 ind. samme sted 30.12 (AHA).			
Gjerdsmett <i>Troglodytes troglodytes</i>	(24-23-15)	21 obs.	25.03-01.12
Arten ble - kommunen sett under ett, observert hist og her og stort sett enkeltvis. Ett unntak: 8 ind. Fiskumvannet 11.11 (AHA) og 1 ind. samme sted 01.12 (EKR).			

Jernspurv *Prunella modularis* (22-35-35) **44 obs.** **10.04-29.09**
Observert over det meste av kommunen – ikke minst til skogs, og gjerne enkeltvis. Noen unntak: 5 ind. Hals **18.04** (AHA), 3 ind. ringmerket Halshaugen **21.04** (AHA), 1 par Junger **19.05** (AHA), 6 ind. Råen **22.08** (LWH) og 2 ind. ringmerket Hals hhv. **30.08** og **29.09** (AHA).

Rødstrupe *Erithacus rubecula* (105-163-116) **109 obs.** **28.01-18.11**
Vanlig over hele kommunen. 4 ind. Halshaugen **09.04** (AHA), 5 ind. Lillebyputten **20.04** (HJN), 5 ind. Fiskumvannet **28.04** (SST), 4 hanner Fiskumvannet **02.05** (JTB) og 8 ind. ringmerket Ospåsen **25.07** (AHA). Vinterfunn: 1 ind. Dunserudhagan **28.01** (JTB) og 1 ind. Hokksund **05.02** (SST).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros* (1-0-0) **1 obs.**
1 2K+ hunn Hals **28.10** (AHA).

En svartrødstjert hunn 2 K+ på Hals 28.10.2012. Dette er andre funnet av arten i kommunen etter 1974. Også det forrige funnet - i 2009, var på Hals. Foto: A. Hals.

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus* (7-6-4) **11 obs.** **01.05-11.09**
Spredte obs. i 2012 – bl.a. 1 hann Ospåsen **01.05** (AHA) og Hokksund **04.05** (JTB), 1 hunn Fiskumvannet **06.05** (LWH), 1 ind. Fisås-Brånavann, Mastebogen **03.06** (SST, PØK, ANS), 2 hanner Smedbakken **11.06** (JTB). 1 1K ringmerket Hals **19.07** (AHA), 1 hann ringmerket Hals **02.09** (AHA), 1 ind. Sameia **09.09** (MSJ), 1 hunn ringmerket Hals **09.09** (AHA) og 1 ind. Kolbrekkvannet N **11.09** (HJN).

Buskskvett *Saxicola rubetra* (31-43-51) **49 obs.** **28.04-02.09**
Hører jordbrukslandskapet til – bl.a. 3 ind. Bergsvingen **01.05** (SST), 2 hanner Hals **06.05** (AHA), 3 ind. Bergsvingen **06.05** (SST), 2 ind. Fiskumvannet **07.05** (RBI) og **12.05** (MWH, LWH), 4 ind. Fiskumvannet og Bergsvingen **13.05** (hhv. JTF og SST), 4 ind. Fiskumvannet **20.05** (SST), 6 ind. Fiskumvannet **26.05** (SST), 5 varslende ind. Fiskumvannet **24.06** (SST), 2 ad. og 3 1K Flesaker **16.07** (EKR) og 1 1K Hals **17.07** (AHA).

En buskskvett hann ved Fiskumvannet 15.05.2012. Foto: Michael Wam Hansson.

Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	(25-40-22)	21 obs.	11.04-21.05
Kun registrert på vårtrekket i fjor – bl.a. 30 ind. Flesaker 05.05 (SST), 10 ind. Hals 06.05 (AHA) og 15 ind. Bergsvingen hhv. 06.05 og 17.05 (SST), 5 ind. Hegstad 17.05 (SST) og 3 ind. Råen 20.05 (SST).			
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	(5-3-2)	2 obs.	13.04-22.04
1 ind. Fiskumvannet 13.04 (MSJ, TEN) og 3 ind. Råen 22.04 (JTF, EFO).			
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	(88-219-159)	144 obs.	22.01-11.12
Vanlig over hele kommunen – fra i fjor bl.a. 10 ind. Hals 24.03 og 25.03 (AHA), 8 ind. Halshaugen 02.04 og 09.04 (AHA), 4 ind. Grasåsen 15.04 (AHA), 10 ind. Hals 18.04 og Ospåsen 06.06 (AHA), 3 1K Ospåsen 25.07 (AHA), Fire vinterfunn fra Sameia - 1 ind. 03.12 , 1 ind. 07.12 , 1 ind. 11.12 og 1 ind. Sameia 11.12 (alle MSJ).			
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	(132-222-136)	145 obs.	06.01-03.12
Vanlig – 100 ind. Hals 18.04 (AHA), 10 varslende ind. Fiskumvannet 20.05 (SST, TVB), 2 ad. og 4 1K Svartskurden 07.06 (AHA), inntil 100-400 strekningen Sem-Råen i perioden 17.10 - 04.11 (SST, MSJ, AHA m.fl.). Vinterfunn: 1 ind. Sameia 06.01 (MSJ), 1 ind. Drammenselva v/Hokksund 07.01 (CMI, EMI), Hals 15.01 (AHA), Hokksund 25.01 og 11.02 (AHA), 6 ind. Fiskumvannet 01.12 (EKR) og 1 ind. Sameia 03.12 (MSJ).			
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	(30-67-80)	78 obs.	06.04-19.10
Fra fjoråret bl.a. 6 ind. 12.04 og 15 ind. 18.04 ved Hals (AHA), 7 ind. Krambudalen 22.04 (SST), 3 hanner Smedbakken 06.05 (JTB), 4 ind. Ospåsen 06.06 (AHA), 2 ad. og 3 1K Svartskurden 07.06 (AHA), 2 1K Grasåsen 17.06 (AHA), 10 ind. Kolbrekkvannet N 20.06 (LWH) og 3 ind. Fiskumvannet 07.10 (LWH, MWH) og SST).			
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	(38-106-81)	74 obs.	25.03-17.11
Hist og her over det meste av kommunen – bl.a. 4 ind. Fiskumvannet 04.04 (EKR), 5 ind. Krambudalen 22.04 (SST), 10 ind. Halshaugen 26.04 (AHA), 5 ind. Svartskurden 29.04 (SST, PØK, AHA, EBS), 1 ad. og 3 1K Grasåsen 07.06 (AHA), 2 varslende ind. Fiskumvannet 24.06 (SST), 20 ind. Hals 17.10 (AHA), 70 ind. Flesaker 19.10 (EKR), 100 ind. Sem 21.10 (SST), 10 ind. Bergsvingen 21.10 (SST) og 4 ind. Halshaugen 17.11 (AHA).			
Duetrost <i>Turdus viscivorus</i>	(9-29-20)	9 obs.	25.03-16.07
1 hann Dunserudhagan 25.03 (JTB), 2 ind. Kolbergtjern 04.04 (LBL), 1 ind. Kolbergåsen 12.04 (AHA, SMS), 1 ind. Mellomtjern 29.04 (SST, AHA), 2 hanner Smedbakken 06.05 (JTB), 1 ind. Kolbrekkvannet N 28.05 (SST), 1 hann Smedbakken 11.06 (JTB), 2 varslende ind. Kolbergåsen 27.06 (AHA) og 1 ind. Ospåsen 16.07 (AHA).			
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>	(0-0-5)	3 obs.	11.07-14.07
1 ind. sang/spill Hegstad 11.07 (ETH), 12.07 (SST) og 1 ind. 14.07 (KJO).			

Myrsanger *Acrocephalus palustris* (9-24-44) **53 obs.** **26.05-25.08**
Fra Fiskumvannet i fjor bl.a. 1-3 ind. **26.05-21.06** (SST, AHA, EKR, TEN og NOF ØE, LJR, BEL, LWH, AHG, ELA, ALA, JLA, SLA, RZA og SRI) og 4 ind. sang/spill **22.06** (PKS). Videre 3 ind. **24.06** (SST), 1 ind. **25.06** (ABØ og LBL), 1 og 2 ind. **28.06** (hhv. ABØ og HLI), 1 ind. **07.07** (SST), 1 ind. **10.07** (BEL) og 1 ind. **16.07** (EKR). Utenom Fiskumvannet 1 ind. Dørja v/Skjelbred **02.06** og **08.06** (SST), 1 ind. Bergsvingen **06.06** (BEL). 1 ind. Vestfosselva v/Berg-Sørby **08.06** og **17.-20.06** (SST), 1 ind. Rudsengene **20.-22.06** (SST) og 1 1K ringmerket Hals **29.07** og **25.08** (AHA) foruten 1 1K samme sted **01.08** (AHA).

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus* (18-19-29) **34 obs.** **08.05-13.09**
Med ett unntak kun ved Fiskumvannet i perioden **08.05 – 19.08** (MSJ, SST, JTF, BEL, AHA, AHG, LJR, NHT, UMB, EKR, ELA, ALA, JLA, SLA, ASØ, TGI, RZA, PKS, LBL og ABØ). Dessuten 1 1K ringmerket Hals **13.09** (AHA).

Gulsanger *Hippolais icterina* (19-29-19) **22 obs.** **06.05-01.09**
Fra Fiskumvannet 1 ind. **06.05** (LWH og SST), **07.05** (RBI), **12.05** (MWH, LWH) og **13.05** (JTF og SST), 4 ind. **20.05** (SST, TVB, RZA), 1 ind. **21.05** (EKR), 2 ind. **26.05** (SST), 1 ind. **28.05** (EKR), 2 hanner **31.05** (TSE, JED), 1 ind. **03.06** (NOF ØE), **12.06** (LWH) og **12.06** (RZA) og 4 varslende ind. Fiskumvannet **24.06** (SST). For øvrig 1 ind. Dørjebu **20.05** (SST), 2 ind. Hals/Halshaugen **28.05** (AHA), 3 ind. Hals **02.06** (AHA) og 1 1K ringmerket Hals **01.09** (AHA).

Munk *Sylvia atricapilla* (36-52-77) **66 obs.** **02.05-03.10**
En av de vanligere sangerartene – bl.a. 4 ind. Fiskumvannet **06.05** (SST), 2 hanner Ospåsen **08.05** (AHA), 4 ind. Fiskumvannet **13.05** (SST), 2 ind. Kolbrekkvannet N **28.05** (SST), 2 ind. Gunhildrudsetra **03.06** (SST, PØK, ANS), 3 ind. Ospåsen og 3 hanner Hals **06.06** (AHA), 2 ind. Svartskurden **07.06** (AHA), 1 hunn m/rugeflekk Ospåsen **16.06** (AHA) og 47 ind. ringmerket Hals/Ospåsen fram til **03.10** (AHA).

Hagesanger *Sylvia borin* (15-36-51) **36 obs.** **17.05-25.08**
Fra fjoråret bl.a. 4 ind. v/Fiskum gamle kirke **20.05** (RZA). 4-5 ind. Fiskumvannet **20.05** (SST og RZA), 6 ind. Fiskumvannet **26.05** (SST), 2 ind. Hals **28.05** (AHA), 3 ind. Fiskumvannet **28.05** (EKR), 1 ind. Øytjern **02.06** (HJN), 2 ind. Kolbrekkvannet N **20.06** (LWH), 2 ind. Fiskumvannet **16.07** (EKR) og 4 ind. ringmerket Hals **29.07** (AHA).

Møller *Sylvia curruca* (4-12-8) **2 obs.** **13.05-11.06**
1 ind. sang/spill Fiskumvannet **13.05** (SST) og 1 hann sang/spill Smedbakken **11.06** (JTB).

Mølleren er den klart minst vanlige av *Sylvia*-artene – i det minste målt ut fra antallet observasjoner.
Foto: A. Hals.

Tornsanger *Sylvia communis* (19-24-45) **44 obs.** **06.05-25.08**
I første rekke obs. ved Fiskumvannet – bl.a. 3 ind. **13.05** (JTF og SST), 2 hanner **20.05** (SST og RZA). 3 ind. **26.05** (SST), 2 ind. **28.05** (EKR), **03.06** (SST) og **12.06** (LWH) og 2 ind. m/mat til unger **24.06** (SST). For øvrig bl.a. 2

varslende ind. Hals **17.06** (AHA), 1 hann m/mat til unger Bergsvingen **24.06** (SST), 2 ind. Bergsvingen **10.07** (SST), 1 1K ringmerket Hals **18.07** (AHA), 2 ind. samme sted **19.07** (AHA) og 2 ind. ringmerket Hals **25.08** (AHA).

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix* (1-3-4) **2 obs.** **06.05-24.06**

1 ind. sang/spill Brekke **06.05** (SST) og 1 hann sang/spill Svartskurden **24.06** (AHA).

Gransanger *Phylloscopus collybita* (28-65-67) **56 obs.** **06.04-17.10**

Obs. spredt over det meste av kommunen. Fra i fjor bl.a. 4 ind. Fiskumvannet **14.04** (MWH, LWH), 3 ind. Halshaugen **21.04** (AHA), 2 ind. Skogsvann **23.04** (HJN), 1 2K+ og 1 1K ringmerket Hals **25.07** (AHA), 2 ind. ringmerket Hals **25.08**, **26.08**, **30.08** (AHA) og **07.09** (AHA), 5 ind. Fiskumvannet **21.09** (BEL), 2 ind. Fiskumvannet **23.09** (SST) og **28.09** (BEL) og Flesaker **30.09** (SST).

Løvsanger *Phylloscopus trochilus* (62-122-119) **93 obs.** **24.04-09.09**

Den vanligste av alle sangerne. Over hele kommunen i 2012 - bl.a. 10 ind. Fiskumvannet **13.05** (SST), 10 hanner Smedbakken **11.06** (JTB) og Kolbrekkvannet N **20.06** (LWH) og 19 ind. ringmerket Ospåsen **25.07** (AHA).

Fuglekonge *Regulus regulus* (8-9-14) **13 obs.** **14.01-24.11**

3 ind. Hakavik **14.01** (SST), 2 ind. Dunserudhagan **28.01** (JTB), 1 hann Dunserudhagan **22.03** (JTB), 1 ind. Cellene, Junger **29.04** (SST, PØK, AHA, EBS), 2 hanner Smedbakken **06.05** (JTB), 1 hann ringmerket Ospåsen hhv. **19.05** og **28.05** (AHA), 1 ind. Kolbrekkvannet N **28.05** (SST), 1 1K ringmerket Ospåsen **25.07** (AHA), 3 ind. Grasåsen **15.09** (AHA), 2 ind. Hoenseteråsen **13.10** (AHA), 3 ind. Østsida hhv. **18.** og **24.11** (LWH og HJN).

Gråfluesnapper *Muscicapa striata* (15-22-13) **27 obs.** **06.05-01.09**

Stort sett kun obs. enkeltvis her og der i kommunen, men 2 ind. Fiskumvannet **12.05** (MWH, LWH), 1 par samme sted **31.05** (TSE, JED), 1 par Geveltsetra **01.06** (HJN), 2 ind. Fiskumvannet **06.06** (LJR, NHT, UMB), 1 varslende par Sandsbukta **15.06** (TGI). 2 ind. Hals **26.07** og **27.07** (AHA) og 2 ind. ringmerket Hals **29.07** (AHA).

Svarthvit fluesnapper *Fic.hypoleuca* (20-60-33) **40 obs.** **03.05-09.09**

Over det meste av kommunen i fjor - bl.a. 1 par Fiskumvannet **07.05** (RBI) og **12.05** (MWH, LWH), 1 rugende hunn Fiskumvannet **01.06** (LWH), 31 hekkende par Kolbergåsen, Ospåsen og Grasåsen **02.-07.06** (AHA), 1 par m/mat til unger Fiskumvannet **12.06** (LWH), 156 pull ringmerket Kolbergåsen/Ospåsen/Grasåsen i juni (AHA) og 4 varslende par Krekling **15.06** (AHA). Dessuten 1 ind. ringmerket Hals **09.09** (AHA).

Stjertmeis *Aegithalos caudatus* (2-4-11) **1 obs.**

4 ind. Minde østre **09.11** (EKR).

Løvméis *Poecile palustris* (4-4-4) **14 obs.** **07.05-24.11**

1 ind. Fiskumvannet **07.05** (RBI), 1 ind. Råen **25.06** (ABØ), 1 2K+ ringmerket Halshaugen **09.09** (AHA), 1 ind. Halshaugen **11.09** (AHA), 1 1K ringmerket Halshaugen **19.09** (AHA), 1 ind. Halshaugen **22.09** og **03.10** (AHA), 1 ind. Flesaker **07.10** (AHA), 2 ind. Halshaugen **17.** og **21.10** (AHA), 1 ind. Halshaugen **08.11** (AHA), 2 ind. Fiskumvannet **11.11** (AHA), 3 ind. ringmerket Halshaugen **14.11** (AHA) og 1 ind. Halshaugen **24.11** (AHA)

Granmeis *Poecile montanus* (62-63-43) **33 obs.** **14.01-31.12**

Helårsart – først og fremst på skogen, men ved flere fôringsplasser i bygda vinterstid. 5 1K og 1 2K+ ringmerket Ospåsen **16.06** (AHA), 4 ind. Kolbrekkvannet N **20.06** (LWH), 2 2K+ og 1 1K ringmerket Ospåsen **25.07** (AHA), 4 ind. ringmerket Hals **02.09** (AHA), 4 ind. Fiskumvannet **04.10** (AGA, HKG) og 5 ind. Øytjern **12.11** (HJN, TBA).

Granmeisen var også i 2012 en fast, men ikke veldig tallrik gjest på mange fôringsplasser. Foto: A. Hals.

Toppmeis <i>Lophophanes cristatus</i>	(27-35-18)	17 obs.	14.01-31.12
Helårsart – først og fremst på skogen, men kan dukke opp ved flere fôringsplasser i bygda vinterstid.			
Svartmeis <i>Periparus ater</i>	(45-0-32)	29 obs.	28.01-31.12
Skogsmeis og helårsart som kan dukke opp ved flere fôringsplasser i bygda vinterstid. Sjelden mer enn 1-2 ind. registrert, men 6 ind. Kolbrekkvannet N 20.06 (LWH). Dessuten 6 pull ringmerket Hals 02.06 (AHA).			
Blåmeis <i>Cyanistes caeruleus</i>	(216-242-163)	132 obs.	07.01-31.12
Vanlig helårsart - især nær bebyggelse. Fra registreringene bl.a. 22 ind. ringmerket Hals 09.09 (AHA).			
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	(238-247-173)	137 obs.	07.01-31.12
Vanlig helårsart over hele kommunen.			
Spettmeis <i>Sitta europaea</i>	(116-87-60)	26 obs.	15.01-26.12
Helårsart og spredt over det meste av kommunen i fjor, men aldri mer enn 2-3 ind. samtidig..			
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	(8-16-9)	9 obs.	06.01-18.11
Fåtallig helårsart over det meste av kommunen i 2012.			
Tornskate <i>Lanius collurio</i>	(10-14-14)	6 obs.	20.06-24.07
1 hann Fiskumvannet 20.05 (SST, TVB), 1 hann Hegstad 26.05 (SST), 1 par Geveltsetra 01.06 (HJN), 1 hann Geveltsetra 06.06 (HJN), 2 ind. Råen 22.07 (BEL) og 24.07 (MWH, LWH).			
Varsler <i>Lanius excubitor</i>	(15-23-10)	25 obs.	07.02-04.11
Stort sett kun ved Fiskumvannet i vinterhalvåret og med ett unntak bare 1 ind. Unntaket: 2 ind. Fiskumvannet 14.04 (SST, EKR). I tillegg tre vinterfunn - Klommestein 07.02 (EKR) og 14.02 (EKR) og 1 ind. Hals 19.02 (AHA).			
Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>	(83-117-76)	55 obs.	05.01-31.12
Vanlig til regelmessig helårsart over hele kommunen i 2012. Her nevnes kun 4 ind. ringmerket Hals 19.09 (AHA), 8 ind. Lunde 23.09 (BEL) og 10 ind. Hals 29.09 (AHA).			

- Lavskrike** *Perisoreus infaustus* (0-1-0) **1 obs.**
1 ind. Halshaugen **27.01** (KJU).
- Skjære** *Pica pica* (214-250-211) **128 obs.** **07.01-31.12**
Vanlig helårsart over hele kommunen i 2012. Litt uvanlig - 2 ind. Kolbergtjernmyra NR **24.03** (MWH, LWH).
- Nøttekråke** *Nucifraga caryocatactes* (5-3-7) **15 obs.** **22.04-29.09**
I fjor 1 ind. Krambudalen **22.04** (SST), Hals **02.06** (AHA), Klunderud **12.06** (EBS), Markusbråten **27.06** (AHA), **19.08 - 29.09** (AHA) og 1 ind. Minde østre **24.09** (JMM), samt 2 ind. Hals/Halshaugen **23.06** og **09.09** (AHA).
- Kaie** *Corvus monedula* (46-74-81) **64 obs.** **07.01-24.12**
Helårsart i hovedsak nær kulturlandskap/bebyggelse – av og til i flokker på godt over hundre fugler.
- Kornkråke** *Corvus frugilegus* (2-4-9) **15 obs.** **14.03-21.10**
2-3 ind. Bergsvingen **14.03** (EKR) og **15.03** (MSJ), 1 2K samme sted **22.04** (SST), 1 ind. Hokksund flyplass **01.05** (WSO), 6 ind. Bergsvingen **05.10** (MSJ), ved Bergsvingenn 2 ind. **06.10** (MSJ) og 6 og 7 ind. **07.10** (hhv. MWH, LWH og BEL), 2 ind. Sørby **07.10** (SST), 3 ind. Spæren **07.10** (SST), 11 ind. Bergsvingen **11.10** (EKR), 3 ind. Sem **14.10** (SST), 4 ind. Fiskumvannet **14.10** (SST) og 5 ind. Smørgrav **21.10** (SST).
- Kråke** *Corvus cornix* (136-264-243) **162 obs.** **07.01-30.12**
Vanlig helårsart over hele kommunen i 2012
- Ravn** *Corvus corax* (32-93-72) **72 obs.** **02.01-29.12**
Regelmessig helårsart og kun inntil 2-4 ind. ved hver obs. Unntak: 28 ind. Bergsvingen **02.11** (JTB), 8 ind. Fiskumvannet **03.11** (AHA), 10-11 ind. Minde østre **09.11** (MJA og HJN) og 12 ind. samme sted **10.11** (EKR).
- Stær** *Sturnus vulgaris* (52-108-93) **70 obs.** **28.02-30.10**
Ved Bergsvingen bl.a. 30 ind. **13.** og **14.03** (hhv. AHA og LWH, MWH). Videre bl.a. 30 ind. Fiskumvannet **23.03** (MWH, LWH), 40 ind. samme sted **01.04** (MJA), 40 ind. Bergsvingen **06.04** (LWH, MWH), 12 ind. Råen **10.06** (ASØ), 25 ind. Fiskumvannet **12.07** (LWH, MWH), 50 ind. Fiskumvannet **18.07** (LWH, MWH), 2-300 ind. Hals **19.-25.07** (AHA), 100 ind. Vestfossen **16.09** (SST), 25 ind. over Bergsvingen **05.10** (MSJ) og 30 ind. Sem **07.10** (AHA).

Stær ved Bergsvingen 14.04.2012. Foto: Michael Wam Hansson.

Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	(16-63-28)	13 obs.	14.01-08.12
Helårsart ved bebyggelse – og mer knyttet til tettstedene enn “fetter” pilfink.			
Pilfink <i>Passer montanus</i>	(199-165-105)	61 obs.	05.01-30.12
Helårsart ved bebyggelse og i jordbruksområdene.			
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	(207-261-213)	171 obs.	04.02-11.12
Vanligste finkeart i kommunen. Noen få individer – stor sett hanner, overvintret.			
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	(38-80-26)	52 obs.	21.02-31.12
Normal opptreden i forbindelse med vår- og høsttrekket. En trekktopp rundt 20. april og i første halvdel av oktober – f.eks. 1000 ind. Bergsvingen 07.10 (BEL) og 5000 ind. Hals 09.10 (AHA). Noen ind. overvintret.			
Grønnefink <i>Carduelis chloris</i>	(246-193-161)	99 obs.	05.01-31.12
Vanlig helårsart – særlig i forbindelse med fôringsplasser.			
Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	(43-57-68)	65 obs.	07.01-31.12
5-7 ind. Hals 07.01 - 07.03 (AHA), 10 ind. Hegstad 11.07 (ETH), 11 ind. Hegstadmyra 19.08 (EKR), 8 ind. Råen 21.11 (JTB), 24 ind. Fiskumvannet 01.12 (EKR) og 40 ind. Hegstad 02.12 (ABØ) og Torespæren 22.12 (AHA). For øvrig småflokker på 1-5 ind. i det meste av kommunen gjennom hele året.			
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	(113-139-63)	104 obs.	04.02-07.12
Vanlig helårsart. En markant invasjon i mars/april - bl.a. ca. 400 ind. ringmerket på Hals i april 2012 (AHA).			
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	(22-15-14)	24 obs.	05.04-04.10
Med tre unntak kun ved Fiskumvannet (Råen/Hegstad) i 2012 – bl.a. 2 ind. 05.04 (LBL), 2 ind. 08.04 (LWH, MWH), 4 ind. 14.04 (SST), 2 ind. Råen 22.04 (SST), 1 par 24.04 (EKR) og 29.04 (EBS), 4 ind. 01.05 (MWH, LWH), 2 ind. 06.05 (SST), 4 ind. 07.05 (RBI), 1 par 17.05 (SST), 1 par 20.05 (SST), 2 ind. 21.06 (LWH), 3 ind. Flesaker 16.07 (EKR), 5 ind. Flesaker 23.09 (SST) og 2 ind. Fiskumvannet 04.10 (AGA, HKG). Utenom Fiskumvannet 2 ind. Hokksund 27.05 (POS), 1 ad. hann ringmerket Hals 05.07 (AHA) og 4 ind. Sem 29.08 (EKR),			
Bergirisk <i>Carduelis flavirostris</i>	(7-13-3)	14 obs.	05.04-29.09
Fra 2012 bl.a. 40 ind. 05.04 (MWH, LWH), 50 ind. 05.04 (LBL), 60 ind. 14.04 (SST), 60 ind. 21.04 (SST), 50 ind. 22.04 (JTF, EFO), 110 ind. 24.04 (EKR), 20 ind. 28.04 (SST, BEL), 20 ind. 29.04 (BEL), 20 ind. 01.05 (MWH, LWH), 50 ind. 01.05 (SST) og 2 ind. 17.05 (SST) – alt ved Råen. Dessuten 4 ind. Bergsvingen 29.09 (LWH, MSJ)			
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	(81-58-16)	23 obs.	01.01-07.10
Mest en vinterfugl - bl.a. 10 ind. Hals/Halshaugen 01.01 - 29.01 (AHA), 14 ind. Bergsvingen 19.02 (MWH, LWH), 25 ind. Bergsvingen 03.03 (EKR). 12 ind. Bergsvingen 06.03 (LWH) og 4 ind. Bergsvingen 09.03 (MJA). I tillegg noen sommerfunn – bl.a. 3 ind. Fiskumvannet 24.04 (EKR), 2 ind. Fiskumvannet 07.05 (RBI) og 12.05 (MWH, LWH) og 10 ind. Fiskumvannet 23.09 (BKY).			
Brunsisik <i>Carduelis flammea cabaret</i>	(3-4-8)	8 obs.	05.02-30.12
4 ind. Halshaugen 14.01 (AHA), 2 ind. ringmerket Halshaugen 03.03 (AHA), 2 ind. Fiskumvannet 06.05 (SST) og 20.05 (SST), 1 ind. Fiskumvannet 28.05 (MWH, LWH), 1 ind. Hegstad 24.06 (SST), 1 1K ringmerket Hals 31.08 (AHA) og 1 ind. ringmerket Hals 09.09 (AHA).			
Grankorsnebb <i>Loxia curvirostra</i>	(16-27-15)	3 obs.	08.05-13.10
2 ind. Ospåsen 08.05 (AHA), 8 ind. Hals 26.09 (AHA) og 3 ind. Hoensetra/Hoenseteråsen 13.10 (AHA).			
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	(14-29-32)	45 obs.	03.05-16.07
Sommergjest. Fra listene bl.a. 4-7 hanner 20.05 (SST, TVB, RZA), 3 hanner 21.05 (EKR), 3 3K+ syngende hanner og 3 hunner derav en varslende, samt 3 ind. til 26.05 (SST), 2 hanner 28.05 (EKR), 3 hanner 31.05 (TSE, JED) og 04.06 (LJR), 5 hanner 06.06 (LJR), 1 hann sang/spill 10.06 (ASØ), 12.06 (RZA), 15.06 (TGI), 18.06 (MSJ), 20.06			

(RZA, SRI), **20.06** (RZA, SRI) og Rudstua **20.06** (SST), 3 hanner **24.06** (SST), 1 hann **24.06** (SST), 1 varslende par Råen **25.06** (ABØ), 1 hann sang/spill **28.06** (ABØ), **28.06** (HLI), **30.06** (SST) og **07.07** (SST). Dessuten 1 hann Dørjebu **20.05** (SST), Dørja v/Skjelbred **26.05** (SST), Råen, Åssideveien **26.05** (SST) og Hals **02.06** (AHA).

Konglebit *Pinicola enucleator* (0-0-0) **1 obs.**
1 hann Dunserudhagan **26.12** (JTB).

Dompap *Pyrrhula pyrrhula* (100-163-94) **63 obs.** **02.01-30.12**
Helårsart – gjerne parvis eller i småflokker, men bl.a. 12 ind. Ormåsen **04.02** (LWH, MWH) og 10 ind. Halshaugen **19.02** og **25.02** (AHA), 10 ind. Halshaugen **03.03**, **07.04**, **09.04** og **26.04** (AHA) og Dypilbrua **19.11** (HJN). Dessuten 10 ind. ringmerket Halshaugen **01.03** (AHA),

Kjernebiter *Cocc. coccothraustes* (24-55-23) **26 obs.** **21.02-22.12**
Fra Halshaugen bl.a. 1 par **01.03**, 2 hanner **24.03**, 3 ind. **21.04** (AHA), 2 hanner **23.04**, 2 par **28.04**, og 2 1K **22.09** – alt ringmerket (AHA). Dessuten bl.a. 4 ind. samme sted **22.12** (AHA). For øvrig bl.a. 2 ind. over Sundet **13.05** (JTF), 1 ind. Bergsvingen **29.09** (LWH, MSJ), 6 hanner Sameia **03.12** (MSJ) og 2 ind. samme sted **07.12** (MSJ).

Lappspurv *Calcarius lapponicus* (0-0-2) **1 obs.** **06.02-10.03**
4 hanner Bergsvingen **06.05** (SST).

Snøspurv *Plectrophenax nivalis* (2-8-2) **2 obs.** **06.03-06.03**
6 ind. Valstad **06.03** (AHA) og 20 ind. over Bergsvingen **06.03** (LWH).

Gulspurv *Emberiza citrinella* (147-216-180) **160 obs.** **07.01-31.12**
Helårsart over hele kommunen. Av spesielle ting bl.a. 10 ind. Ormåsen **04.02** (MWH, LWH), 18 ind. Bergsvingen **03.03** (EKR), 10 ind. Hals **07.03** (AHA), 1 par Ospåsen **08.05** (AHA), 5 ind. ringmerket Hals **29.07** (AHA), 30 ind. Flesaker **16.09** (SST), 20 ind. Fiskumvannet **21.09** (BEL) og Flesaker **23.09** (SST), 15 ind. Fiskumvannet **28.** og **29.09** (hhv. BEL, LWH og EKR), 40 ind. Hals **24.** og **25.11** (AHA) og 20 ind. Hegstad **02.12** (ABØ).

Sivspurv *Emberiza schoeniclus* (54-114-82) **83 obs.** **18.03-03.11**
Kun ved Fiskumvannet (nord- og sørenden) i 2012 – bl.a. 6 ind. **25.03** (SST), 8 ind. Flesaker **14.04** (SST, EKR), 7 ind. Fiskumvannet **22.04** (SST), 9 ind. Fiskumvannet **24.04** (EKR). 10 ind. Fiskumvannet **01.05** (MWH, LWH, SST, PØK), 10 ind. **06.05** (SST), 12 ind. **12.05** (MWH, LWH), 10 ind. **13.05** (SST), 8 ind. **20.05** (SST, TVB), 6 ind. **28.05** (MWH, LWH), 10 ind. **06.06** (LJR, NHT, UMB), 6 varslende ind. **24.06** (SST), 3 ind. m/mat til unger **25.06** (ABØ), 20 ind. **11.07** (ETH), 6 ind. **19.08** (EKR), 20 ind. **23.09** (SST) og 5 ind. Fiskumvannet **29.09** (EKR).

Sivspurv – en voksen hann, ved Fiskumvannet 14.04.2012. Foto Erlend Barskrind.

Følgende har bidratt (81 personer):

ABØ = Asbjørn Børset, **AGA** = Arild Gauteplass, **AHA** = Anders Hals, **AHG** = Anders Hangård, **ALA** = Aleksander Landsverk, **ANS** = Anne Sørensen, **ASZ** = Anne Stine Zakariassen, **ASØ** = Arvid Sørby, **BEH** = Børre Eirik Helgerud, **BEL** = Bent Ellingsen, **BHL** = Bjørn Harald Larsen, **BKY** = Bård Kyrkjedelen, **BTB** = Bjørn Tore Bollerud, **CBE** = Claus Bech, **CLO** = Carsten Lome, **CMI** = Christoffer Mikalsen, **EBS** = Erlend Barskrind, **ELA** = Erlen Landsverk, **EFO** = Erik Fossum, **EKR** = Eirik Kristoffersen, **EMI** = Egil Mikalsen, **ETH** = Edvin Thesen, **FGR** = Finn Gregersen, **GBT** = Geir Børge Tangen, **GFO** = Geir Fossum, **HJN** = Hans Jørgen Nilsen, **HKG** = Hege Kvarstein Gauteplass, **HLI** = Heiko Liebel, **INS** = Inge Stensrud, **JED** = Johs. Edvardsen, **JLA** = Jan Landsverk, **JML** = Jostein Myromslien, **JMM** = Jon Martin Mjelde, **JTB** = Jon Trygve Bollerud, **JTF** = Jens Tøndel Fossum, **JVI** = Jorunn Villand, **JÅR** = Jon Åge Ruud, **KJO** = Kjetil Johannessen, **KJU** = Knut Luell, **LBL** = Leif Bjørn Lunde, **LJR** = Lars Jørgen Røstad, **LWH** = Lennart Wam Hansson, **MJA** = Morten Jagdum, **MSJ** = Magne Sjøblom, **MVG** = Marius Von Glahn, **MWH** = Michael Wam Hansson, **NHT** = Neri H. Thorsen, **NNN** = Ukjent/Ikke notert, **NOF-ØE** = NOF Øvre Eiker, **NSB** = ansatte ved NSB, **NSK/KBG** = Naturskolen Kongsberg, **ONO** = Ola Nordsteien, **OSÅ** = Olav Såtvedt, **PFU** = Per Furuset, **PKS** = Per Kristian Slagsvold, **POS** = Per-Otto Suther, **PSI** = Per Siristuen, **PØE** = Peder Øen, **PØK** = Per Øystein Klunderud, **RBI** = Raymond Birkelund, **RSJ** = Roar Sjønnegård, **RZA** = Rune Zakariassen, **SAJ** = Stein Arne Jensen, **SLA** = Stian Landsverk, **SMS** = Svein M. Søgner, **SRI** = Simon Rix, **SSS** = Sondre Søndrål Slettemoen, **SST** = Steinar Stueflotten, **TAN** = Tonny Andersen, **TBA** = Terje Bakken, **TEN** = Tom Engstrøm, **TFO** = Terje Fossan, **TGI** = Terje Gimnes, **TGR** = Torhild Graversgaard, **THO** = Thorstein Holtskog, **TSE** = Tore S Eriksrød, **TVB** = Tormod Vaaland Burkey, **UMB** = Universitetet for miljø- og biovitenskap, **WSO** = William Solberg, **ØFO** = Øystein Folden, **ØNL** = Øyvind Nyvold Larsen.

Fra en matrast i nordenden av Mellomtjern under en foreningstur i regi av Feltutvalget på Vestsida 29.04.2012. Foto: A. Hals.

Øvre Eiker ei helg i september...

Forkortelser:

Observatører:

AHA = Anders Hals

BEL = Bent Ellingsen

EKR = Eirik Kristoffersen

LWH = Lennart Wam Hansson

MWH = Michael Wam Hansson

SST = Steinar Stueflotten

Lokaliteter:

Bs = Bergsvingen

D = Darbu/Fiskum

Fv F = Flesaker/Måsnes/Fiskumvannet

Fv R = Fiskumvannet sett fra Råenkrysset

Fv T = Fiskumvannet sett fra tårnet

H = Hals

Hh = Halshaugen

S = Sem

V = Vestfossen

Dessuten: **Ant.** = Antall, **Obs.** = Observatør og **Lok.** = Lokalitet

Observasjonene er hentet fra Artsobservasjoner.no og omfatter alt som er notert via AO i Øvre Eiker helga 28.-30. september 2012. De angitte initialer markerer hvem som er rapportør eller hovedrapportør. Et +-tegn etter initialene, betyr det at det er flere observatører bak enkeltobs'en.

I løpet av denne helga ble det notert 72 arter over "hele" kommunen. Mange av artene er litt "stang-inn"-arter, men det mangler også flere arter som normalt ses innom kommunens grenser.

ART	28.09.2012			29.09.2012			30.09.2012		
	Ant.	Obs.	Lok.	Ant.	Obs.	Lok.	Ant.	Obs.	Lok.
Knoppsvane	5	BEL	Fv T	13	EKR	Fv T	12	SST	Fv T
"							1	MWH +	Fv T
Kortnebbgås	260	EKR	Fv T	1200	EKR	Fv T	39	SST	Fv T
"	110	EKR	Bs	500	AHA	H			
"	155	EKR	Bs	250	LWH +	Bs			
"	1000	AHA	H						
"	275	LWH	Bs						
Grågås	16	BLE +	Fv T	16	EKR	Fv T	18	SST	Fv T
"							15	MWH +	Fv T
Kanadagås	12	BEL	Fv T	1	AHA	H			
"	15	AHA	V						
Hvitkinngås	22	BEL +	Fv T	22	EKR	Fv T	22	SST	Fv T
Brunnakke	10	BEL		10	EKR	Fv T	17	SST	Fv T
"							2	MWH +	Fv T
Krikkand	4	LWH	Fv T	14	EKR	Fv T	8	SST	Fv T
"							1	MWH +	Fv T
Stokkand	7	BEL +	Fv T	8	EKR	Fv T	12	SST	Fv T
"							2	MWH +	Fv T
Stjertand							1	LWH +	Fv T
Toppand	10	BEL +	Fv T	8	EKR	Fv T	9	SST	Fv T
"							4	MWH +	Fv T
Kvinand	6	BEL+	Fv T	4	EKR	Fv T	5	SST	Fv T

“							2	MWH +	Fv T
Smålom							1	SST	Fv T
Dvergdykker							1	SST	Fv T
“							1	MWH +	Fv T
Horndykker	2	BEL +	Fv T	2	EKR	Fv T	2	SST	Fv T
“							2	MWH +	Fv T
Toppsykker	7	BEL	Fv T	6	EKR	Fv T	7	SST	Fv T
“							6	MWH +	Fv T
Storskarv	4	BEL +	Fv T	1	EKR	Fv T	2	SST	Fv T
Gråhegre				1	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
“				1	LWH +	Bs			
Sivhauk				1	AHA	H			
Myrhauk				1	LWH +	Bs	1	SST	Fv T
Hønsenhauk	1	AHA	Hh						
Spurvehauk	1	LWH	Bs	2	EKR	Fv T	2	SST	Fv T
“				2	AHA	Hh			
Musvåk	1	LWH	Fv T	1	EKR	Fv F	2	SST	Fv T
“							3	AHA	Hh
“							1	AHA	H
Ub. Vepse-/musvåk							1	SST	Fv T
Tårnfalk	1	EKR	Bs	1	AHA	H			
“	1	LWH	Bs	1	LWH +	Bs			
Lerkefalk				1	AHA	H	1	AHA	H
Vandrefalk	1	LWH	Bs	1	EKR	S	1	MWH +	Bs
“				1	AHA	Hh			
Sothøne	20	BEL	Fv T	32	EKR	Fv T	30	SST	Fv T
“							16	MWH +	Fv T
Enkeltebekkasin	1	BEL	Fv T				1	SST	Fv T
Fiskemåke	13	EKR	Bs				1	SST	Fv T
Gråmåke				1	EKR	Fv T	8	SSt	Fv T
“				20	LWH +	Bs			
Svartbak							1	SST	Fv T
Bydue	5	EKR	Bs						
Ringdue	120	EKR	Bs	22	EKR	Fv T	90	SST	Fv T
“	2	BEL	Fv T	10	AHA	Hh			
“	80	LWH	Fv R	50	LWH +	Bs			
Tyrkerdue	1	LWH	D				1	SST	Fv F
Gråspett				1	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
Svartspett							1	SST	Fv T
Flaggspett				1	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
“				1	AHA	Hh	1	AHA	Hh
Sanglerke				5	EKR	Fv T	5	SST	Fv T
Linerle	1	BEL	Fv T				1	SST	Fv T
“							1	MWH +	Fv T
Heipiplerke	13	EKR	Bs	20	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
“	2	BEL +	Fv T	2	AHA	H	2	SST	Fv F
Låvesvale							2	SST	Fv T
Gjerdesmett							1	SST	Fv T
“							1	MWH +	Fv T
Jernspurv				2	AHA	H			
Rødstrupe				3	EKR	Fv T	2	SST	Fv T
“				2			1	MWH +	Fv T
Rødstrupe							1	SST	Fv F

Svarttrost	4	BEL +	Fv T	3	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
"				2	AHA	H			
"				1	AHA	Hh			
Gråtrost	30	BEL	Fv R	3	EKR	Fv T			
"	2	BEL	Fv T	4	AHA	H			
"				10	LWH +	Bs			
Munk							1	SST	Fv T
"							1	MWH	Fv T
Gransanger	2	BEL +	Fv T	1	AHA	H	1	SST	Fv T
"							2	SST	Fv F
"							1	AHA	Hh
Løvmeis	1	AHA	Hh						
Granmeis				1	EKR	Fv F			
Blåmeis	4	BEL	Fv T	6	EKR	Fv T	5	SST	Fv T
"				10	AJA	Hh	2	LWH +	Fv T
"							5	SST	Fv F
Kjøttmeis				6	EKR	Fv T	2	SST	Fv T
"				20	AHA	Hh	5	SST	Fv F
Varsler				2	EKR	Fv F	1	SST	Fv T
Nøtteskrike	3	LWH	Fv R	2	EKR	Fv T			
"				10	AHA	H			
Skjære	2	BEL	Fv T	4	AHA	Hh	1	SST	Fv T
"	4	LWH	Bs	4	LWH +	Bs			
Nøttekråke				1	AHA	H			
Kaie				16	EKR	Fv T	5	SST	Fv T
"				20	LWH +	Bs			
Kråke	2	BEL	Fv T	11	EKR	Fv T	12	SST	Fv T
"	6	LWH	Bs	4	AHA	H	2	MWH +	Fv T
"				6	LWH +	Bs			
Ravn				1	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
Stær	4	LWH	Fv R	22	EKR	Fv F			
Gråspurv				2	EKR	Fv T			
Pilfink	1	LWH	Fv R	7	EKR	Fv T	10	SST	Fv F
"				2	LWH +	Bs			
Bokfink	10	BEL +	Fv R	8	EKR	Fv T	6	SST	Fv T
"				100	AHA	H	10	AHA	H
Bjørkefink	20	BEL +	Fv R	400	EKR	Fv T	2	SST	Fv T
"	3	LWH	Bs	300	EKR	S	100	SST	Bs
"				1000	AHA	H	20	AHA	H
"				10	LWH +	Bs			
Grønnfink	5	BEL +	Fv R	10	EKR	Fv T	6	SST	Fv T
"	20	LWH	Bs	20	AHA	Hh			
"				50	LWH +	Bs			
Stillits	3	EKR	Bs						
Grønnsisik	20	BEL +	Fv R	40	EKR	Fv T	15	SST	Fv T
"	30	BEL	Fv T	1	AHA	H	40	LWH +	Fv T
Bergirisk				4	LWH +	Bs			
Gråsisik				2	EKR	Fv T	4	SST	Fv T
Dompap				1	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
Kjernebiter				1	LWH +	Bs			
Gulspurv	15	BEL	Fv T	15	EKR	Fv T	1	SST	Fv T
"							2	SST	Fv F
"							8	MWH +	Fv T

Eiker Ringmerkingsgruppe (ERG) 2012

Av Anders Hals

ART	Perioden 1983- 2011	VEST- SIDA		ØVRE EIKER		UTENOM Ø. EIKER		Sum 2012	Perioden 1983- 2012
		Pulli	Ad.	Pulli	Ad.	Pulli	Ad.		
Knoppsvane	31				2		2	4	35
Sangsvane	1								1
Kortnebbgås	1								1
Grågås	2								2
Kanadagås	17								17
Hvitkinngås							1	1	1
Stokkand	6						15	15	21
Laksand	1								1
Jerpe	1								1
Storfugl	3						1	1	4
Storskarv	11					2		2	13
Hønehauk	8								8
Spurvehauk	12		2					2	14
Fiskeørn	3								3
Tårnfalk	1								1
Tjeld	1					1		1	2
Vipe	24								24
Enkeltbekkasin	1								1
Rugde	3								3
Skogsnipe	3								3
Strandsnipe	20					1		1	21
Hettemåke	111					9		9	120
Fiskemåke	20					7		7	27
Sildemåke	19					30		30	49
Gråmåke	31					25		25	56
Svartbak	16					4		4	20
Lomvi	2								2
Bydue							39		39
Skogdue	4								4
Ringdue	11						1		12
Gjøk	1								1
Spurveugle	8								8
Kattugle	20								20
Perleugle	2								2
Tårnseiler	12								12
Isfugl	4								4
Vendehals	140		7					7	147
Gråspett	2								2
Grønnspekk	5								5
Svartspett	2								2
Flaggspekk	123		11				5	16	139
Dvergspett	6								6
Tretåspett	1								1

ART	Perioden 1983- 2011	VEST- SIDA		ØVRE EIKER		UTENOM Ø. EIKER		Sum 2012	Perioden 1983- 2012
		Pulli	Ad.	Pulli	Ad.	Pulli	Ad.		
Sanglerke	2								2
Sandsvale	191								191
Låvesvale	204		12					12	216
Taksvale	98								98
Trepiplerke	77		16					16	93
Heipiplerke	85		4					4	89
Gulerle	2								2
Vintererle	4								4
Linerle	255		9					9	264
Sidensvans	43								43
Fossekall	1								1
Gjerdsmett	82								82
Jernspurv	432		27			1		28	460
Rødstrupe	1 813		77			3		80	1 893
Nattergal	1								1
Blåstrupe	18								18
Rødstjert	64		3					3	67
Buskskvett	69								69
Steinskvett	13								13
Ringtrost	3								3
Svarttrost	759		27					27	786
Gråtrost	922	10	18			10		38	960
Måltrost	359		15					15	374
Rødvingetrost	431		6			1		7	438
Duetrost	5								5
Gresshoppesanger	1								1
Sivsanger	1								1
Myrsanger	4		2					2	6
Rørsanger	2		1					1	3
Trostesanger	1								1
Gulsanger	5		1					1	6
Munk	963		47			1		48	1 011
Hagesanger	604		12			2		14	618
Møller	48					1		1	49
Tornsanger	102		7					7	109
Gransanger	261		20					20	281
Løvsanger	1 805		65			15		80	1 885
Fuglekonge	82		3					3	85
Gråfluesnapper	172		9			1		10	182
Svarthvit fl.snp.	5 475	153	19	11	1			184	5 659
Stjertmeis	59								59
Løvmeis	82		7					7	89
Granmeis	265		24		1	1		26	291
Toppmeis	35				1			1	36
Svartmeis	579	5	6		1			12	591
Blåmeis	6 010	60	202	69	2	85		418	6 428
Kjøttmeis	9 228	189	282	14	3	135		623	9 851
Spettmeis	192		16			1		17	209

ART	Perioden 1983- 2011	VEST- SIDA		ØVRE EIKER		UTENOM Ø. EIKER		Sum 2012	Perioden 1983- 2012
		Pulli	Ad.	Pulli	Ad.	Pulli	Ad.		
Trekryper	79		1					1	80
Tornskate	60								60
Varsler	5								5
Nøtteskrike	106		17					17	123
Lavskrike	1								1
Skjære	204		3				4	7	211
Nøttekråke	3								3
Kråke	5								5
Stær	1 294		6					6	1 300
Gråspurv	157						21	21	178
Pilfink	763		22				43	65	828
Bokfink	3 782		281				15	296	4 078
Bjørkefink	2 085		244					244	2 329
Gulirisk	1								1
Grønnfink	12 134		414				147	561	12 695
Stillits	83		19					19	102
Grønnsisik	4 287		425				58	483	4 770
Tornirisk	12		2					2	14
Bergirisk	2								2
Gråsisik	848		4					4	852
Brunsisik	197		12					12	209
Polarsisik	9								9
Grankorsnebb	6								6
Furukorsnebb	2								2
Rosenfink	20								20
Dompap	2 171		137				18	155	2 326
Kjernebiter	180		33				3	36	216
Gulspurv	1 020		40						1 060
Sivspurv	207								207
118 arter									
Sum 2012 (61 arter)	62 325	417	2627	94	11	79	614	3842	66 167

Av gjenfunn innrapportert i 2012 tar vi med to hettemåker – en funnet ved Tønsberg (merket i 2011) og en annen som ble merket sommeren 2012 og som tre måneder seinere merkverdig nok ble funnet nær Tromsø (!).

Videre bl.a. en måltrost merket på Hals som 1K i juni 2011 og funnet døende i Portugal et halvt år seinere, en svartrost fra England – også den et halvt år etter merking her hjemme, en munk (en ung hann) merket 20. august i fjor og kontrollert på Helgoland i Tyskland 9. september eller 20 dager etter rmerking, en svarthvit fluesnapper merket som reirunge på Kolbergåsen i juni 2009 og kontrollert i Nederland april i fjor og en grønnfink fra Tyskland.

Av kontroller bl.a. ei dansk hettemåke og ei norsk kattugle. Dessuten en kjernebiter som ble kontrollert på Hals hele seks år etter merking samme sted. I tillegg en lang rekke knoppsvaner, et par grågjess og stokkender – alle merket på strekningen Eiker-Oslo og kontrollert innen samme område.

Horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2013

Torgrim Breiehagen og Per Furueth

Desember 2013

 **NATURVERNFORBUNDET
I BUSKERUD**

Sammendrag

Denne rapporten fra Naturvernforbundet i Buskerud sammenfatter forekomsten av hornedykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud i 2013. Totalt ble det **funnet 4 hekkende par i Øvre Hallingdal i 2013**, 2 par på Golsfjellet, Gol og 2 par i Ål kommune. Ungeproduksjonen i 2013 var på totalt **13 unger**. Det var 6 unger i det samme området i 2012 (*Breiehagen & Furuseth 2012*). Det ble også funnet en ny lavtliggende hekkelokalitet i Ål kommune (**A3**), hvor trusler/tiltak for lokaliteten er vurdert i denne rapporten.

Hekketjernene i Hallingdal ligger i gjennomsnitt **778 moh.** i små tjern med mye vegetasjon. Hekkefenologiske data blir presentert og vurdert, samt data fra vår- og høsttrekk i Buskerud. Generelt var både eggleggings- og klekkedatoen **4-5 dager** senere i 2013 enn i 2012, noe som indikerer at hekkesesongen kom senere i gang. Ankomsten om våren var også ca. en uke senere i 2013 enn i 2012. Interessant nok ble bare enkeltindivider sett på vårtrekk i fylket, først i Øvre Hallingdal. De første parene ble observert på Golsfjellet 20.5, noe som indikerer at parene kommer rett inn på hekkeplassen fra kysten.

Hekkebestanden av hornedykker i Øvre Hallingdal synes å være på samme nivå som i de senere årene (se *Breiehagen & Furuseth 2012*). Imidlertid er to nye lokaliteter for arten oppdaget i Ål kommune i de tre siste årene. Dette tyder på en liten ekspansjon vestover i fylket. Det er også sannsynlig at det fortsatt kan være uoppdaga hekkelokaliteter, da hornedykkeren ofte finnes i tjern med tett sivvegetasjon, hvor det er lett å gjemme seg bort. Interessant nok synes det også å bli observert flere hornedykkere i fjordene i Nedre Buskerud i oktober-desember. Det er ønskelig at hornedykkerbestanden fortsatt blir kartlagt i fylket, selv om den er tatt ut av den norske rødlista.

Forside: ny hekkelokalitet for hornedykker i Ål kommune (A3)

Foto (©): Torgrim Breiehagen 3.7.2013

Forfattere:

Torgrim Breiehagen,
Breievegen 201, 3570 Ål.

E-post: tbreieha@online.no Tlf. 32 08 15 31 (p), 414 50 455 (m)

Per Furuseth, 3577 Hovet.

E-post: p-furuse@online.no Tlf. 992 61 638 (m)

Rapporten er utarbeidet for Fylkesmannen I Buskerud i samarbeid med:

Naturvernforbundet i Buskerud,
Åssideveien 525, 3322 Fiskum.
Fylkessekretær: Per Ø. Klunderud
Tlf. 32 75 05 04, e-post: pedrokl@online.no

Forord

Denne rapporten sammenfatter forekomsten av horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud i 2013 med vekt på registrering av hekkende fugl. I 2012 ble det også foretatt en kartlegging av hekkebestanden av horndykker Buskerud (Breiehagen & Furuseth 2012). Her ble også dataene sammenlignet med årene 2009-2011.

Fylkesmannen i Buskerud har i 2013 bevilget kr. 15 000 til Naturvernforbundet i Buskerud for kartlegging av hekkeforekomsten av horndykker i fylket. Vi takker Fylkesmannen i Buskerud for økonomisk støtte til denne undersøkelsen. Per Øystein Klunderud takkes for kommentarer til artikkelen.

INNHold

Sammendrag	2
Forord	3
1. Innledning	4
2. Metoder	4
3. Kartleggingsområdet	5
4. Resultater	6
4a. Vårtrekk i Buskerud 2013 og ankomst hekkeplass	6
4b. Hekkeresultater horndykker 2013	7
4c. Ål kommune: beskrivelse av ny hekkelokalitet (trusler, vurdering og tiltak).....	8
4d. Hekkefenologi horndykker i Hallingdal	10
4e. Høsttrekk horndykker	11
5. Diskusjon	11
6. Referanser	12

1. Innledning

I 2012 ble det totalt funnet 5-6 hekkende horndykkerpar i Buskerud som produserte i alt 6 unger, alle i Øvre Hallingdal (*Breiehagen & Furuset* 2012). 4-5 par ble funnet på Golsfjellet, Gol og 1 par i Ål kommune i 6 ulike tjern. Hekketjerna var små tjern med velutviklet starrvegetasjon, i gjennomsnitt 827 *moh.* (alle hekketjern). Klekkespunktet for alle kullene var innenfor perioden **19. juni-7.juli**.

Horndykker (*Podiceps auritus*) ble klassifisert som en **truet art (EN)** på den norske rødlista i 2006 (*Kålås m.fl. 2006*), men i nye **rødlista** for Norge i 2010 har horndykker blitt tatt ut (*Kålås m.fl. 2010*), antagelig pga. at arten har hatt en oppgang i hekkebestanden, spesielt i Sør-Norge. Direktoratet for naturforvaltning (DN) utarbeidet i 2009 en «**Handlingsplan for horndykker**» (*DN rapport 2009-7*). I forbindelse med gjennomføringen av «Handlingsplanen for horndykker i Norge» søkte Fylkesmann i Buskerud om midler for fortsatt kartlegging av hekkebestanden i Buskerud i 2013. Naturvernforbundet i Buskerud fikk tildelt midlene (se forord) og det ble organisert en ny kartlegging av arten i 2013 som oppsummeres i denne rapporten

2. Metoder

De viktigste registreringsmetodene for kartlegging av horndykker i **Buskerud i 2013** har vært de samme som i 2012:

- *Bruk av alle innlagte data fra «Artsobservasjoner for fugler» (AO).*
- *Vårsjekk: registreringer på vårtrekk eller ankomst hekkelokalitet.*
- **Registrering av hekking/hekkefenologi:** *dvs. observasjoner av reirbygging, reir, ruging og observasjon av unger som aldersbestemmes. Observasjoner og aldersbestemmelse av unger i første del av juli har vist seg å være en god metode i Hallingdal. Det er meget verdifullt å estimere alder på ungene (grov skala) for å få hekkefenologiske data fra kartleggingsområdet. Alder på ungene ble estimert i felt eller fra bilder og helst med de voksne som målestokk (bilder). For utregning av **estimert eggleggingsdato** (fullagt eggkull) er det brukt en rugetid på 23 dager.*
- *Sjekk av potensielle hekkelokaliteter (tjern av ulik størrelse) i utvalgte områder i Hallingdal, for det meste tjern i bjørke- og seterregionen. Flere tjern ble sjekket på avstand med teleskop/kikkert, mange med negativt resultat.*
- *Beskrivelse av nye hekkelokaliteter (trusler, vurdering og tiltak).*
- *Høsttrekk (observasjoner/AO).*

3. Kartleggingsområdet

Hekkeforekomsten av horndykker ligger i Øvre Hallingdal, alle i Hol, Ål og Gol kommuner (Breiehagen & Furuseth 2012). I hekkeperioden har spesielt potensielle hekkelokaliteter i Øvre Hallingdal blitt sjekket for hekkende horndykkere.

Trekkobservasjoner gjøres også på vår- og høsttrekk i hele Buskerud. Om høsten observeres horndykker mest i store fjordene i Nedre Buskerud.

Figur 1: Buskerud fylke med kommuner.

Hekkende horndykker er funnet i Øvre Hallingdal i kommunene Gol, Ål og Hol.

4. Resultater

4a. Vårtrekk 2013 Buskerud og ankomst hekkeplass

De første horndykkere i Buskerud ble registrert i Hallingdal: 1 ind. næringsøkende Sandåker, Strandafjorden **6.5** (Torgrim Breiehagen) og 1 ind. Eikredammen, Hemsedal **7.5** (Stian Sannes). Deretter 1 ind. i Nordfjorden 9.5 (Steinar Stueflotten) og 1 ind. Storskjær, Drøbaksundet 11.5 (Eli Gates). Ett ind. Skottebøl, Strandafjorden 11.5 (Arild Gauteplass og Hege Kvarstein Gauteplass), sannsynligvis samme ind. Strand, Strandafjorden 18.5 (Torgrim Breiehagen)

Første observasjon av 1 par på potensielle hekkelokaliteter ble gjort i Lite tjern ved Rv51 (**G1**) og 1 par Gautetjern (**G4**), Golsfjellet 20.5 (Per Furuseth).

Vurdering: våren 2013 var kald og med sen snøavsmelting og sene isfrie vann. Dette avspeiler også en sen ankomst for horndykkerene, minst en uke senere enn året før (se Breiehagen & Furuseth 2012). Gjennomsnittlig ankomstdato på vårtrekket i Buskerud er **24.4** (23 år) ifølge Stueflotten (2012). Interessant nok ble enkeltindivider observert først i Øvre Hallingdal (Strandafjorden og Eikredammen). Enkeltindivider ble sett litt senere i Nedre Buskerud, **men ikke par!** De første parene ble observert på potensielle hekkelokaliteter på Golsfjellet så sent som **20.5**. Interessant nok ser det ut til horndykkerene ankommer hekkeplassene i Hallingdal parvis, mens enkeltindivider sees fåtallig på trekket i Buskerud! Dette tyder på at parene ankommer fylket direkte uten mellomlanding (fra kysten!).

4b. Hekkeresultater horndykker 2013

Totalt ble det registrert **4 hekkende** par i Øvre Hallingdal i 2013, 2 par i Ål kommune og 2 par på Golsfjellet, pluss 2 par observert tidlig i hekkesesongen (mislykket hekking!) (Tabell 1). Det ble observert **13 unger totalt** med de 4 parene, noe som er rekord. I gjennomsnitt 3.3 unger/par. Det ble funnet en ny hekkelokalitet (**A3**) i Ål kommune, beliggende bare **336 moh.** i 2013 (Tabell 2 og beskrevet i 4c, sidene 8-9). Hekketjernene i Hallingdal ligger i gjennomsnitt 778 **moh.** (336-958 **moh.**). I grove trekk brukes samme tjerna hvert år som hekkested.

Tabell 1. Hekkende horndykkerpar og antall unger observert i 2013 i Øvre Hallingdal.

Kommune	Hekkende par	Antall unger (kull)	Unger pr. par
Gol	2 hekkende par (pluss 2 par observert tidlig i hekkesesongen, mislykket!)	7 (2 kull)	3 og 4
Ål	2 par	6 (2 kull)	2 og 4
Totalt	4 par	13 (4 kull)	Gj.snitt: 3.3

Figur 2: Fire nesten flyvedyktige unger (ca. 21 dager) på lokalitet G5 17.7.

Foto (©): Per Furuset

Tabell 2. Hekkende horndykkerpar på ulike lokaliteter i Hallingdal i perioden 2009-2013, samt første hekkefunn i Buskerud (Hol i 1995, mislykket). Strek betyr at lokaliteten er sjekket.

Kommune	Lokalitet	moh.	2013	2012	2011	2010	2009
Gol	G1: Lite tjern ved Rv51 (845 moh., det største)	845	(Par obs. 20.5) 1 voksen 23.8 (AO)	1 par	1 par	1 par	1 par
Gol	G2: Lite tjern ved Rv51 (851 moh., det vesle)	851	—	—	—	1 par	—
Gol	G3: Raudbekktjernet (Brennflæi Naturreservat)	855	1 par	1 par	1 par	1 par	1 par
Gol	G4: Gautetjernet (Brennflæi Naturreservat)	855	(Par obs. 20.5)	(1 par!)	1 par	1 par	—
Gol	G5: Drammedalshølen	797	1 par	1 par		1 par	
Gol	G6: Øvre Fesheimtjernet	776	—	1 par			
Ål	A1: Vatsfjorden	737	—	—	—	(1 par) mislykket	—
Ål	A2: Torkjellsettjørni	958	1 par (reir og unger)	1 par	1 par		
Ål	A3: Brennoddvikji, Tingvollfjorden	336	1 par (reir og unger)				
Hol	H1: Veslefjorden	770	—	—	—	—	—
Totalt: Hallingdal		778 Gj.snitt	Σ 4 par 13 unger	Σ 5 par 6 unger 1 par mislykket	Σ 4 par	Σ 5 par 1 par mislykket	Ufullstendige data

4c. Ål kommune: beskrivelse av ny hekkelokalitet –hekkefenologi
(trusler/vurdering/tiltak):

A3: Brennoddvikji, Tingvollfjorden (336 moh.)

Figur 3: Hekkested for horndykker (firkant) i vika og bebyggelse ved Tingvollfjorden.

Foto (©): Torgrim Breiehagen 3.7.2013.

Beskrivelse: Brennoddvikji er en starrvokst, avsnørt vik i den nordøstlige enden av Tingvollfjorden mot et gardbruk og annen bebyggelse (se bilde). En liten låve og et eldre hus ligger bare ca. 40-50 m fra reiret som ble funnet (blå firkant på bildet til venstre). Et annet hus ligger ca. 80 m mot NV (grunneier). Reiret/ungene kunne sees lett fra terrassen! Likevel ligger vika vel beskyttet fra bebyggelsen og annen ferdsel pga. velutviklet buskvegetasjonen og mange trær. Lokaliteten har ifølge grunneieren vokst igjen de siste 10-15 årene, sannsynligvis på grunn av tilsig fra landbruket. Det er heller ikke noe fiskeaktivitet eller bading i vika ifølge grunneier (*pers. medd. TB*).

Buskvegetasjonen rundt vika er urørt og ikke skogen står urørt, da den tidligere grunneieren ikke ville hogge der for å beskytte fuglelivet!

Fiskearter: ørret og ørekyte i Tingvollfjorden. Mye ørekyte ble observert i vika sommeren 2013 og er tydeligvis en viktig næringskilde for horndykker sammen med store vanninsekter (*observasjoner TB, se Fig. 4*).

A3. Ny hekkelokalitet i 2013: hekkefenologi horndykker Tingvollfjorden

- Funnet rugende på reir i nordkanten av sivbeltet i en avsnørt vik (Brennoddvikji) av Tingvollfjorden ved Torpomoen 31.5 (*Torgrim Breiehagen*).
- Egglegging ferdig **1.6** (*estimert*).
- Klekking **ca. 23.6** (*estimert*).
- 2 unger observert 3.7: **ca. 10 dager** gamle, en har dykket på bildet under!
- 2 unger fortsatt tilstede i vika 23.7 (*Torgrim Breiehagen*).
- 2 (**1K**) næringsøkende 9-31.8 i Tingvollfjorden (*Arild Gauteplass, Hege Kwartstein Gauteplass/AO*).

Figur 4. Horndykker med 2 unger ca. 10 dager gamle i vika (en har dykket på bildet!). Ungene ble foret med ørekyte og større vanninsekter. Etter 9.8 ble begge ungene observert i Tingvollfjorden (bildet til høyre) frem til 31.8. Foto (©): Torgrim Breiehagen 3.7.2013.

Trusler: lokaliteten ligger avskjermert fra bebyggelse og vei pga. vegetasjonen og trær som omkranser vika. Ved første sjekk av lokaliteten var grunneieren i ferd med å hogge trær ved det hvite huset for å få bedre utsikt til fjorden. Jeg anbefalte ham ikke å hogge vegetasjonen langs vika, men bare foreta en tynning mot dyrka mark. Dette ble gjort i sommer og var neppe til sjenanse for horndykkeren. Videre trefelling/rydding av vegetasjonen for å få utsikt mot fjorden kan være en trussel. Fjerning av trær kan være et ønske fra andre også langs nordsida av fjorden. Grunneieren med familie syntes det var staselig å ha en hekkende horndykker like ved huset og de fulgte med ungene fra terrassen utover sommeren. Grunneieren kunne også informere om at det ikke ble fisket i vika. Det er heller ikke badeaktivitet om sommeren. Ingen ferdsel i området, unntatt siloslått på dyrka mark mot V.

Predatorer: rødrev og kråke har blitt observert næringsøkende ved vika.

Flom: sene flomtopper kan også være et problem i Tingvollfjorden. Vannstanden våren 2013 var lenge stor i fjorden, men reiret lå høyt nok til å unngå oversvømmelse.

Vurdering: grunneieren er svært positiv til å ha hekkende horndykker i vika ved huset sitt. Ingen ferdsel av betydning, men videre fjerning av vegetasjonen rundt vika vil være negativt. Gjengroing av vika vil være positivt for horndykkeren inntil et visst nivå, men økende tilsig fra landbruket bør unngås.

Tiltak: generell INFO til grunneierne. Begrense fjerning av buskvegetasjon og trær for å få utsikt mot Tingvollfjorden. Dette gjelder for all bebyggelse ved fjorden mot N.

4d. Hekkefenologi horndykker i Hallingdal

Ved aldersbestemmelse av unger i de ulike horndykkerkullene i 2013 ligger både eggleggings- og klekkespunktet ca. **4-5 dager senere** enn i 2012 (*Tabellene 3 & 4*). Dette bekrefter at hekkesesongen 2013 kom i gang senere enn i 2012. Variasjonen i begge tidspunktene var også litt større i 2013 enn i 2012, med henholdsvis 23-24 dager og 18 dager (*se Tabell 4*). Det første kullet i 2013 var fullagt allerede 1.6 på lokalitet A3, med en variasjon av fullagte kull mellom 1-24. juni.

Tabell 3. Sammenligning av hekkefenologi i 2012 og 2013 med rugetid på 23 dager.

	2013 Gj. snitt	2012 Gj. snitt
Egglegging	11. juni	7. juni
Klekking	4. juli	30. juni

Tabell 4. Variasjon i eggleggings- og klekkespunkt for horndykker i 2012 og 2013 på ulike lokaliteter i Øvre Hallingdal. 1 = 1. juni. Rugetid 23 dager.

		2012	2012	2013	2013
Lok.	Lokalitetsnavn	Klekking	Fullagt kull	Klekking	Fullagt kull
G1	Tubbetjern, store	19	-4		
G3	Raudbekktjernet	37	14	33	10
G5	Drammedalshølen	32	9	47	24
G6	Øvre Fesheimtjernet	29	6		
A2	Torkjellsettjørni	35	12	33	10
A3	Brennoddvikji, Tingvollfjorden			23	1
	Gj.snitt	30,4	7,4	34,0	11,3

4e. Høsttrekk horndykker

Hallingdal:

- 1 voksen observert i Lite tjern ved RV 51 (G1) 23.8 (*Bjørn Harald Larsen/AO*). Hekkefugl!
- 1 **ungfugl (1K)** observert og fotografert i Veslefjorden ved Geilo, Hol kommune 28.8 og 8.9 (*Arild Gauteplass og Hege Kvarstein Gauteplass/AO*).

Figur 5. Ungfugl (1K) av horndykker i Veslefjorden, Geilo 8.9.

Foto (©): Arild Gauteplass.

Nedre Buskerud:

- 3 ind. Averøya naturreservat, Nordfjorden 1.9 (*Vegard Bunes, Inna Park/AO*).
- 1-3 ind. Nordfjorden 4.-28.9/**AO**.
- 1-8 ind. Bjørnsrudvika, Steinsfjorden 4.9.-2.12 (*flere obs./AO*).

5. Diskusjon

Hekkebestand og ungeproduksjon: totalt ble det funnet **4 hekkende par i Øvre Hallingdal i 2013**, 2 par på Golsfjellet, Gol og 2 par i Ål kommune. Det ble funnet en ny lavtliggende hekkelokalitet i Ål kommune (**A3**). Hekketjernene i Hallingdal ligger i gjennomsnitt **778 moh.** i små tjern med mye vegetasjon. Ungeproduksjonen i 2013 var på **13 unger** mot 6 unger i 2012, noe som er rekord. Det er sannsynlig at 1-2 par på Golsfjellet hadde mislykket hekking (observert tidlig om våren) eller flyttet til andre ukjente tjern! Det er derfor mulig at det fortsatt finnes ukjente hekkelokaliteter i Øvre Hallingdal. Hekkebestanden totalt synes å være stabil, men økningen i de siste tre årene i Ål kommune er interessant.

Horndykkerene ankom hekkeplassene ca. 1 uke senere i 2013 enn i 2012. Eggleggings- og klekkespunktet var ca. 4 dager senere i 2013 enn i 2012. Dette samsvarer godt med den senere ankomsten på hekkeplassene pga. sen snøsmelting og tilgang på isfrie tjern. Variasjonen i

eggleggings- og klekkespunktene var også større i 2013 enn i 2012 (24 dager mot 18 dager), sannsynligvis fordi den nye lokaliteten i Ål var tilgjengelig tidligere.

Høsttrekk: det synes å være en større økning av observasjoner av høsttrekkende horndykkere i Nedre Buskerud i Nordfjorden og Steinsfjorden. Dette er positivt, kanskje rekruttert fra bestanden i Hallingdal!

Trusler/tiltak: ingen nye trusler ble registrert i 2013, men tynning av kantvegetasjonen kan bli en trussel på **lokalitet A3 (ny)**. Generell **info** til grunneierne som grenser til vika vil være av stor verdi.

Det er også interessant at lokalitet **A2** (ny i 2012) hadde en nyetablert hettemåkekoloni (**rødlistet**) i tjernet med minst 10 par (9 unger sett) (*Breiehagen & Furuseth 2012*). Hettemåkekolonien på lokalitet **A2** etablerte seg også i 2013 med 6 par/reir, **se AO**. Bare ett par fikk frem en unge, de andre var mislykket, kanskje predert av mink! Hettemåke fungerer ofte som en paraplyart som varsler/jager vekk predatorer. Dette kan være gunstig for horndykkeren i hekketiden også. Hvis hettemåkene forsvinner kan dette også være mindre gunstig for horndykkeren i tjernet. Ingen av de andre tjernene har hekkende hettemåke, men bestanden har gått sterkt tilbake i Buskerud i de senere årene (*Stueflotten 2012*).

Videre kartlegging: det vil være gunstig å følge opp kartleggingen av horndykkerbestanden i Buskerud de nærmeste årene også, selv om arten ikke er rødlistet. Se «**Handlingsplan for horndykker**» (*DN rapport 2009-7*).

6. Referanser

- **Anonym 2011.** Methology for national horned grebe monitoring. Stensil 5 s.
- **Breiehagen, T. & Furuseth, P. 2012.** Kartlegging av hekkende horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2013 (med sammenligning av data fra 2009-2011), 20 s.
<http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2012/Horndykker-i-Buskerud-2012.pdf>.
- **Direktoratet for naturforvaltning 2009.** *Handlingsplan for horndykker Podiceps auritus. Rapport 2009-7.*
- **Kålås, J. A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) 2006.** *Norsk Rødliste 2006 - 2006 Norwegian Red List.* Artsdatabanken, Norge.
- **Kålås J. A, Viken, Å, Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010.** *Norsk rødliste for arter.* Artsdatabanken, Norge.
- **Stueflotten, S. 2003.** *Dykkere i Buskerud. Buskskvetten 16.*
<http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2003/Dykkere%20i%20Buskerud.pdf>, 3 s.
- **Stueflotten, S. 2012.** *Hettemåka i Buskerud – Årets fugl 2012. Buskskvetten 28.*
<http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2012/Hettemaaka-i-Buskerud.pdf>, 10 s.

Styrets årsberetning for NOF avd. Buskerud 2012

1: Styrets sammensetning: Leder: Egil Mikalsen
Styremedlem: Jan Mjåland
Styremedlem: Audun Jahren
Styremedlem: Torger Ugstad
Styremedlem: Torhild Graversgaard
Kasserer: Anne Sørensen

Andre funksjoner underlagt NOF avd. Buskerud:

Web- ansvarlig: Jens Erik Nygård

Revisor: Per Øystein Klunderud

LRSK: Steinar Stueflotten (sekretær), Frode Bye, Torgrim Breiehagen og
Ander Hals.

2: Styremøter: Det har vært avholdt et styremøte i perioden.

3: LRSK: I løpet av 2012 ble hele LRSKs database over rapporteringsarter, som var registrert i en egen BWP-database, overført til Artsobservasjoner. Dette omfattet overføring av over 6 700 observasjoner.

LRSK har i 2012 ferdigbehandlet 48 sjeldenhetssaker som krever beskrivelse og godkjenning, 4 andre saker var fortsatt under saksbehandling i januar 2013. I tillegg er det godkjent 3 saker av nasjonalt sjeldne arter (NSKF-arter): rødfotand (Hurum 2 saker) og svartehavsmåke (Lier). 63 % av godkjenningssakene var dokumentert med fotografier. Kun to saker (4 %) ble ikke godkjent av LRSK. Totalt er det registrert observasjoner av 97 sjeldne arter og to hybrider (kanadagås x grågås og svanegås x kanadagås) i 2012. Av spesielle sjeldenheter kan nevnes: ringgås (Nes), knoppand (Nedre Eiker), fagerfasan (Øvre Eiker), egretthege (Hol), glente (Lier, Hole), kvartbekkasin (Ringerike), lappspove (Hurum), storjo (Hurum), dvergmåke (Ringerike), polarmåke (Lier), hubro (Hurum, Kongsberg), slagugle (Rollag), lappugle (Ringerike, Ål), svartrødstjert (Øvre Eiker) og polarsisik (mange funn i 2012). Rødfotand og slagugle er nye arter for Buskerud. Det ble registrert 722 funn av LRSK-arter i Buskerud. Dette er 5 % færre enn i 2011. Over 90 % av observasjonene er blitt rapportert av observatørene selv direkte på Artsobservasjoner. Resten er fanget opp fra andre kilder og registrert av LRSK. Totalt har 314 personer registrert 42 685 observasjoner av 217 arter i Buskerud på Artsobservasjoner i 2012.

4: NOF avd. Buskerud har hatt følgende prosjekter:

Har ikke hatt noen spesielle prosjekter i 2012, men har fulgt årets fugl fra NOF sentralt som var vipe. Som forøvrig var årets fugl også i 1994.

5: Buskskvetten:

Buskskvetten kom i 2012 ut med 193 sider. Det er 62 sider mer enn i 2011. En grov oversikt av hva som var innholdet følger her:

Følgende artikler om fuglelivet i Buskerud er publisert i Buskskvetten (<http://nofbuskerud.net/buskskvetten-12.html>) i 2012:

- Breiehagen, T. og Furusest, P. 2012. Kartlegging av hekkende horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2012. Buskskvetten 28. 20 s.
- Furusest, L.E. og Furusest, P. 2012. Jaktfalk i Buskerud. Rapport fra kartleggingsarbeidet i 2011. Buskskvetten 28. 16 s.
- Gunnarsen, T. 2012. Vandrefalk i Buskerud 2010-11. Utbredelse og hekkestatus. Buskskvetten 28. 14 s.
- Hals, A. 2012. Fugler i Øvre Eiker 2011. Buskskvetten 28. 27 s.
- Jelstad, T.E., Furusest, L., Furusest, P. og Lindal, M. 2012. Kongeørn i Buskerud - Rapport fra kartleggingsarbeidet i 2011. Buskskvetten 28. 11 s.
- Nygård, J.E. 2012. Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2011. 15 s.
- Stueflotten, S. 2012. Hettemåka i Buskerud - Årets fugl 2011. Buskskvetten 28. 10 s.
- Stueflotten, S. 2012. Sjeldne fugler i Buskerud 2011. Buskskvetten 28. 31 s.
- Stueflotten, S., Andersen, T., Bye, F.N., Jelstad, T.E. og Klunderud, P.Ø. 2012. Sluttrapport - Fiskeørnprosjektet i Buskerud 2007-2011. Buskskvetten 28. 48 s.

Som man ser er det stor aktivitet i fylket. Mange takk til alle som bidrar.

6: Saker som leder/styret har jobbet med:

- Har arrangert årsmøte.
- Har vært medarrangør til fuglemøte på Tyrifjord hotell i samarbeid med Naturvernforbundet i Buskerud.
- Har svart på henvendelser fra media og privatpersoner om forskjellige spørsmål.
- Har bidratt med opplysninger til 4. klasse ved Nerstad skole i Sigdal anngående et prosjekt de hadde om fryser fugler på bena.
- Har brukt mye tid på den nye kontigentordningen til NOF sentralt.

7: Regnskap: Se eget oppsett.

8: NOF`s prosjekter:

Årets fugl er Lomvi. Det er ikke noen lokale koordinatore i år. Nå skal alle observasjoner skal rapporteres i artsobservasjoner.no/fugler.

For styret : Egil Mikalsen, leder

